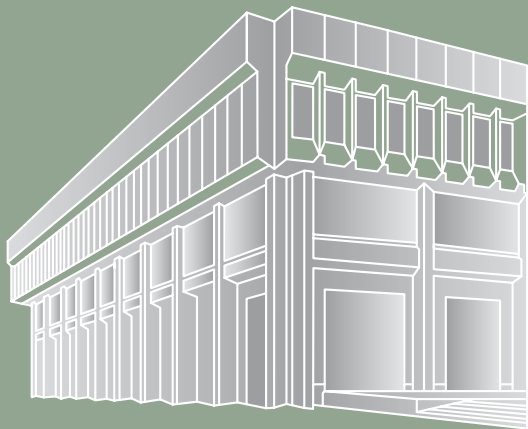

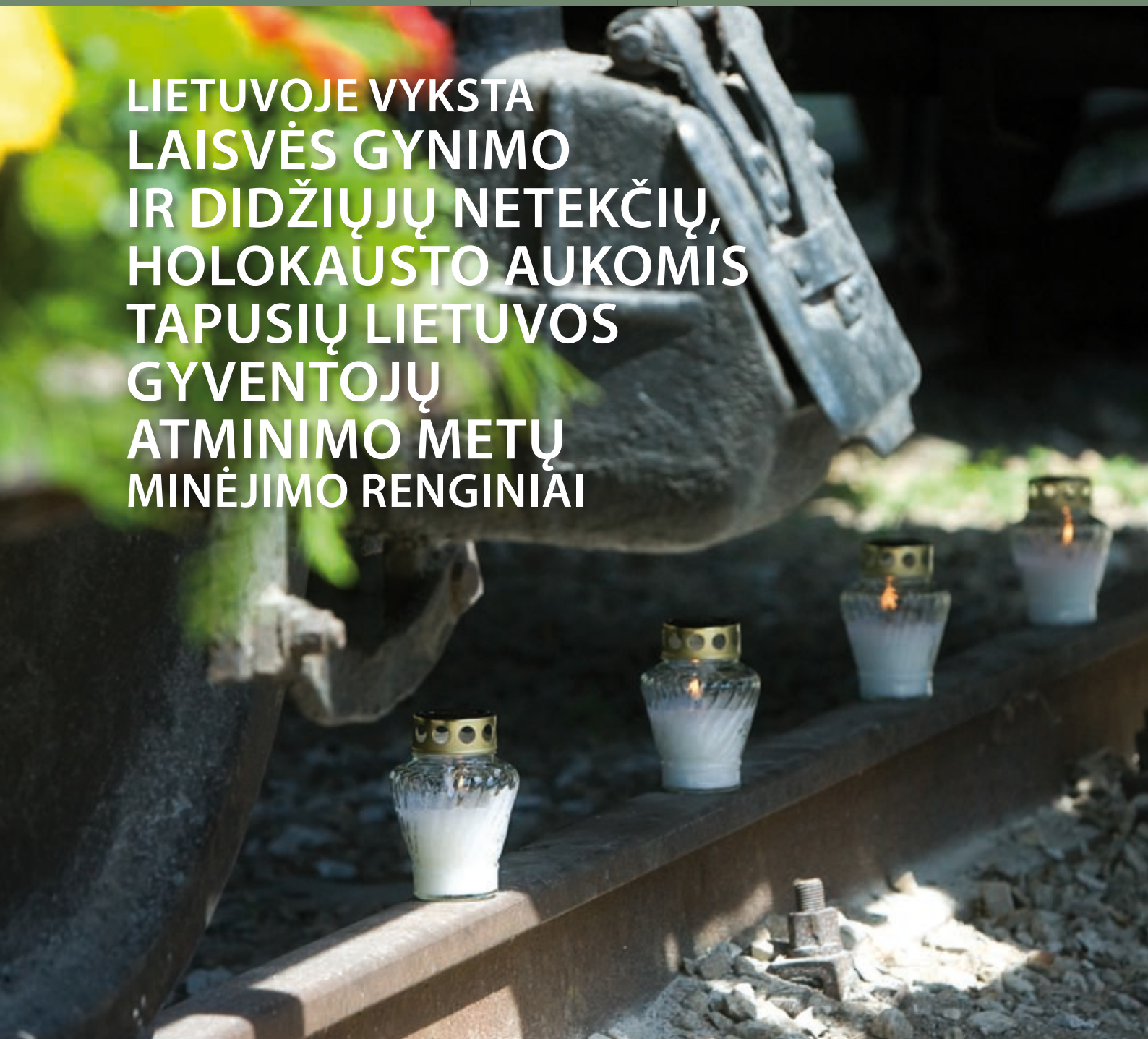
KSeimo Kronika

Leidžiama nuo 1995 m. rugsėjo 10 d.

ISSN 1392-1568

2011 m. birželis **Nr. 5 (387)**

LIETUVOJE VYKSTA
LAISVĖS GYNIMO
IR DIDŽIŲJŲ NETEKČIŲ,
HOLOKAUSTO AUKOMIS
TAPUSIŲ LIETUVOS
GYVENTOJŲ
ATMINIMO METŲ
MINĖJIMO RENGINIAI

Valstybės žinios

Turinys

Seimo Kronika Nr. 5 (387)

2011 m. birželis

Paskirtis – atspindėti Seimo darbą.
Žurnalas platinamas
Lietuvos atstovybėms, mokslo įstaigoms,
visuomeninėms organizacijoms

RENGIA SEIMO KANCELIARIJOS KOMUNIKACIJOS DEPARTAMENTO RYŠIŲ SU VISUOMENE SKYRIUS

Vedėja Eglė Trembo
(tel. 239 6875)

Lankytojų ir renginių poskyris

Vedėjas Artūras Zeleniakas
Vyriausioji specialistė Asta Markevičienė
Vyresnioji specialistė
Aigustė Vykantė Bartkutė-Poderienė
Vyresnioji specialistė Lina Žilytė
Dizainerė Neringa Motiejūnaitė
Ekspozicijų rengimas (tel. 239 6210),
ekskursijos į Seimą (tel. 239 6202),
žurnalistų akreditavimas (tel. 239 6666)

Leidybos poskyris

Vedėjas Valdas Sinkevičius
Vyriausioji specialistė Jolanta Anskaitienė
Vyresnysis specialistas Nerijus Vėta
„Seimo Kronikos“ žurnalas (tel. 239 6211),
„Lithuanian Parliamentary Mirror“ (tel. 239 6508)

Visuomenės informavimo ir žiniasklaidos poskyris

Vedėja Laima Šandarienė
Vyresnysis specialistas Rimas Rudaitis
Fotografe Olga Posaškova (tel. 239 6205)
Pranešimai iš Seimo komitetų, komisijų,
plenarinių posėdžių (tel.: 239 6203,
239 6206, 239 6132)

Leidžia VĮ Seimo leidykla „Valstybės žinios“
Leidinio dizaineris Vidas Čerkauskas
Spausdino UAB „Petro ofsetas“
Tiražas 800 egz.

Apžvalga

SEIMO PAVASARIO SESIJOJE PRIIMTI SVARBŪS SPRENDIMAI ENERGETIKOS IR KOVOS SU KORUPCIJA KLAUSIMAIS

Seimas pabaigė VI (pavasario) sesiją, per kurią nuo kovo 10 d. iki birželio 30 d., surengti 55 Seimo posėdžiai, priimta beveik 230 įstatymų, 75 nutarimai, dešimt rezoliucijų ir po vieną pareiškimą ir kreipimąsi.

Pavasario sesijoje Seimas daug dėmesio skyrė energetikos, socialiniams, ekonomikos skatinimo, „Sodros“ reformos, kovos su korupcija, teismų darbo optimizavimo, Europos Sąjungos teisės aktų nuostatų perkėlimo į nacionalinę teisę ir kitiems visuomenei aktualiams klausimams. Nemažai dėmesio skirta ir Konstitucinio Teismo nutarimams įgyvendinti.

Tarp vienu iš svarbiausių priimtų įstatymų – teisės aktai, skirti užtikrinti Lietuvos energetinę nepriklausomybę, energetikos sektoriaus konkurencingumą ir darnią energetikos sektoriaus plėtrą.

Seimas priėmė naujos redakcijos Gamtinių dujų ir jo įgyvendinimo įstatymus, kurių tikslas – sukurti konkurencingą, ekonomiškai pagrįstą ir patikimą gamtinių dujų rinką, užtikrinančią vartotojų galimybę laisvai pasirinkti gamtinių dujų tiekėją bei garantuojančią efektyvią vartotojų ir rinkos dalyvių teisių ir teisėtų interesų apsaugą. Gamtinių dujų įstatymo pakeitimais yra siekia-

ma įgyvendinti pirmąjį ir pagrindinį Dujų direktyvoje numatytą modelį dėl gamtinių dujų perdavimo veiklos atskyrimo nuo gavybos ir tiekimo veiklų, t. y. atskiriant perdavimo sistemos operatorių nuosavybę.

Priimtais Branduolinės energetikos sektoriaus teisinio reglamentavimo įstatymo pakeitimais siekiama sukurti efektyvesnę, skaidresnę ir lankstesnę veiklos branduolinės energetikos sektoriuje ir veiklos su jonizuojančios spinduliuotės šaltiniais valstybinio reguliavimo ir priežiūros struktūrą, sumažinti administracinę naštą branduolinės energetikos objektų operatoriams ir investuotojams bei sustiprinti valstybės interesų apsaugą branduolinės energetikos sektoriuje.

Lietuva, siekdama įgyvendinti savo tarptautinius įsipareigojimus, numatančius, kad atsinaujinančių išteklių energijos dalis bendroje galutinėje energijos suvartojimo skalėje 2020 metais sudarytų 23 proc., priėmė Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymą. Juo siekiama garantuoti darnų aprūpinimą energija ir skatinti tolesnį šilumos energijos, elektros energijos, degalų gamybos iš atsinaujinančių energijos išteklių technologijų diegimą ir plėtojimą bei tokios energijos naudoji-

Pirmasis pavasario sesijos posėdis

mą, ypač atsižvelgiant į aplinkos apsaugą (klimato kaitą), iškastinių išteklių tausojimą ir priklausomybės nuo energijos išteklių ir energijos importo mažinimą.

Pavasario sesijoje pradėta palaipsniui įgyvendinti valstybinio socialinio draudimo ir pensijų sistemos reformą. Seimas, siekdamas, kad dabartinių ir būsimų pensininkų pajamos būtų adekvačios ir tvarios, o socialinio draudimo sistema būtų saugi ir finansiškai tvari, užtikrintų solidarumo principo įgyvendinimą, būtų skatinamas privatus pensijų kaupimas, sistemą administruojančios įstaigos veiktų efektyviau, šio draudimo išmokos labiau priklausytų nuo mokėtų įmokų ir socialinio draudimo stažo, o vidutinės pensijos ir vidutinio darbo užmokesčio santykis ateityje nemažėtų, nutarė patvirtinti Valstybinio socialinio draudimo ir pensijų sistemos pertvarkos gaires. Sesijoje jau nuspręsta palaipsniui ilginti senatvės pensijos amžių. Pagal priimtas pataisas senatvės pensijos amžius nuo 2012 m. sausio 1 d. bus didinamas palaipsniui: moterims – 4 mėnesiais, vyrams – 2 mėnesiais per metus iki kol senatvės pensijos amžius tiek vyrams, tiek moterims 2026 metais pasieks 65 metus.

Ekonomikos srityje Seimas priėmė Įdarbinimo per laikinojo įdarbinimo įmones įstatymą, kuriuo į Lietuvos teisinę bazę perkėlė europinės direktyvos dėl darbo per laikinojo įdarbinimo įmones, nuostatas. Šia direktyva siekiama užtikrinti laikinųjų darbuotojų apsaugą ir pagerinti darbo per laikinojo įdarbinimo įmones kokybę, nustatyti jų teises bei pareigas, taikyti vienodo požiūrio principą ir laikinojo įdarbinimo įmones pripažinti darbdaviais. Taip pat šiomis nuostatomis tikimasi sukurti daugiau darbo vietų ir plėtoti lanksčias darbo formas.

Taip pat priimtas naujos redakcijos Turizmo įstatymas, kuris naujai reglamentuos turizmo verslo organizavimo principus, reikalavimus turizmo paslaugų teikimui ir turistų teisių apsaugai, valstybės ir savivaldybių institucijų kompetenciją turizmo srityje.

Pavasario sesijoje Seimas priėmė svarbius sprendimus kovos su kontrabanda ir korupcija srityje. Atsižvelgdamas į Europos Tarybos valstybių prieš korupciją grupės (GRECO) ir Europos Tarybos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemonių įvertinimo ekspertų komiteto (MONEYVAL) ataskaitose pateiktas rekomendacijas, Seimas nusprendė priimti Baudžiamojo kodekso pataisas, kuriomis griežtinama baudžiamojo atsakomybė už kyšininkavimą.

Korupcijos prevencijos įstatymo, Operatyvinės veiklos ir Valstybės tarnybos įstatymų pataisomis bus sėkmingiau įgyvendinama korupcijos prevencija. Pagal pataisas informacija apie asmenį, siekiantį eiti arba ei-

nantį pareigas ne tik valstybės ar savivaldybės įstaigoje, bet ir įmonėje, bus pateikiama į pareigas asmenį skiriančiam ar paskyrusiam valstybės ar savivaldybės įstaigos ar įmonės vadovui, kolegialiam valdymo organui arba valstybės politikui siekiant įvertinti asmens patikimumą ir mažinti korupcijos pasireiškimo tikimybę valstybės ar savivaldybės įstaigose ar įmonėse. Taip pat nuspręsta išplėsti asmenų, dėl kurių informacijos prašymo pateikimas bus privalomas, sąrašą. Seimas įtvirtino valstybės tarnautojo nepriekaištingos reputacijos kriterijus.

Priimtos Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo pataisos sudarys teisinę prielaidą efektyviau taikyti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemones, formuos nepakantumą ir nepalankią erdvę pinigų plovimo ir teroristų finansavimo atsiradimo aplinkybėms.

Konkurencijos įstatymo pataisos, kuriomis nustatoma asmeninė ūkio subjektų (juridinių asmenų) vadovų (fizinį asmenų) atsakomybė, padės užtikrinti efektyvesnę sąžiningos konkurencijos apsaugą, veiksmingiau kovoti su įstatymo pažeidimais, kuriais daroma žala asmenų, visuomenės ir valstybės interesams, užkirsti kelią ūkio subjektams išvengti atsakomybės.

Įtvirtinta Specialiųjų tyrimų tarnybos ir Valstybės saugumo departamento pareigūnų tarnybinio kaitumo galimybė leis stiprinti vadovavimą orientuojant veiklą į rezultatus, padarys veiklą skaidresnę, leis išvengti institucijos sustabarėjimo ir kitų neigiamų padarinių, kuriuos lemia menkas vadovaujančias pareigas užimančių pareigūnų kaitumas.

Priimtomis svarbiomis Prokuratūros įstatymo pataisomis tobulinama prokuratūros sistema, jos veikla, sprendžiami ikiteisminio tyrimo institucijų veiksmų koordinavimo, kontrolės, prokuratūros atsakomybės klausimai.

Seimas priėmė Baudžiamojo proceso kodekso pataisas, kuriomis siekiama sumažinti ikiteisminio tyrimo biurokratizmą, užtikrinti proceso dalyvių teises ir laisves baudžiamajame procese, taip pat ištaisyti prieštaravimus dėl bylų paskirstymo teismuose tvarkos bei patobulinti kasacinį procesą. Taip pat Seimas nusprendė padidinti baudas už nesunkius, apysunkius ir sunkius nusikaltimus.

Priimtos Vidaus tarnybos statuto pataisos didins pareigūnų motyvą operatyviau ištirti nusikaltimus. Už ištirtus nusikaltimus, kuriais padaryta ar galėjo būti padaryta turtinė žala valstybei, Vyriausybės nustatyta tvarka pareigūnai galės būti skatinami ne didesne kaip pareigūno keturių vidutinių darbo užmokesčių dydžio vienkartinė pinigine išmoka.

Seimas priimtu Švietimo įstatymu naujai reglamentavo švietimo tikslus, švietimo sistemos principus, švietimo sistemos sandarą, švietimo veiklos, švietimo santykių pagrindus, valstybės įsipareigojimus švietimo srityje. Nuo liepos 1 d. įsigaliojusiam įstatyme aiškiau reglamentuojamas mokyklų skirstymas, pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimas padarytas privalomu, nustatomos vienodos valstybinės kalbos mokymo(si) sąlygos visų mokomųjų kalbų mokiniams, didinamas bendruomenės vaidmuo mokyklos ugdymo kokybės politikoje.

Sveikatos sistemos įstatymo, kuris yra svarbus vertinant informacinės visuomenės plėtros procesų novatoriško teisinio reguliavimo aspektu, pataisomis įtvirtinta sveikatos apsaugos elektroninė sistema Lietuvoje. Įtvirtinus šią sistemą, paciento duomenys, susiję su sveikata, bus tvarkomi elektroniniu būdu, taip gerinant Lietuvos gyventojų sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą ir kokybę.

Seimas priėmė Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo pataisas, kuriomis reglamentuojama Lietuvos nacionalinei sveikatos sistemai (LNSS) priklausančių viešųjų įstaigų vadovų ir jų pavaduotojų darbo apmokėjimo tvarka.

Sesijoje parlamentas skyrė dėmesio ir aplinkos apsaugai. Priimtomis Administracinių teisės pažeidimų kodekso pataisomis nutarta sugriežtinti administracinę atsakomybę už savavališką miško paklotės naikinimą, žalojimą ar rinkimą, miško naikinimą jį padegant, taip pat kitokį priešgaisrinės miškų apsaugos reikalavimų pažeidimą, sukėlusį miško gaisrą, miško sanitarinės apsaugos reikalavimų pažeidimą, už neteisėtą važiavimą per žolinę dangą, miško paklotę ar vandens telkinių ledu motorinėmis transporto priemonėmis, už žiaurų elgesį su gyvūnais.

Po ilgų svarstymų Seimas priėmė Miškų įstatymo pataisas, kuriomis yra įgyvendinamas Konstitucinio Teismo nutarimas reglamentuoti išimtinis atvejus, kada miško žemė galės būti paverčiama kitomis naudmenomis. Jame taip pat nustatyti atvejai, kai privati miško valda arba privačiame ne miškų ūkio paskirties žemės sklype esanti miško žemė galėtų būti skaidoma į mažesnius nei 5 ha plotus.

Atliekų tvarkymo įstatymo pakeitimais numatoma sumažinti neigiamą atliekų susidarymo ir tvarkymo įtaką žmonių sveikatai ir aplinkai, sumažinti išteklių naudojimą, sudaryti prielaidas steigti atliekų tvarkytojų valstybės registrą.

Žemės ūkio srityje priimtomis Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo pataisomis siekiama užtikrinti visuomenės teisės teikti bet ko-

kius komentarus, informaciją ar nuomonę planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo klausimais ir atsakyti reikalavimo teikti tik motyvuotus pasiūlymus, patikslinti suinteresuotos visuomenės apibrėžtį ir įgyvendinti suinteresuotos visuomenės teisę kreiptis į teismus dėl priimtų su aplinka susijusių sprendimų. Įstatymas svarbus tuo, kad visi poveikio aplinkai vertinimo proceso dalyviai, taip pat ir suinteresuota visuomenė, turi teisę kreiptis į teismą dėl informacijos pateikimo.

Įvertinus šiuo metu galiojančią žemės paėmimo visuomenės poreikiams sprendimų priėmimo ir jų įgyvendinimo procedūrą, išskirta speciali, greita ir efektyvi procedūra privačios žemės paėmimui ypatingos valstybinės svarbos projektams įgyvendinti. Priėmus Žemės įstatymo pataisas maksimaliai sutrumpinta žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūra, užtikrintas efektyvus jos realizavimas ir sutrumpintas teisminių ginčų nagrinėjimo procesas, kartu užtikrinant teisingą atlyginimą už privatų visuomenės poreikiams paimamą turtą.

Pavasario sesijoje Seimas ratifikavo nemažai tarptautinių susitarimų. Vienas iš svarbesnių – Lietuvos ir Baltarusijos susitarimas dėl pasienio gyventojų kelionių tvarkos. Šis susitarimas leis abiejų valstybių pasienio teritorijoje gyvenantiems ir nustatytus reikalavimus atitinkantiems asmenims kirsti šių šalių valstybės sieną su specialiais vietinio eismo per sieną leidimais ir būti kitos valstybės pasienio ribotoje teritorijoje iki 90 dienų per pusę metų.

Seimas, pripažindamas didelį Lietuvos žydų bendruomenės indėlį į Lietuvos kultūrą ir visuomenės pažangą iki Antrojo pasaulinio karo, Lietuvos okupacijos ir holokausto kaip visokeriopo žydų egzistencijos naikinimo pradžios, ir siekdamas atkurti istorinį teisingumą ir gera valia kompensuoti už totalitarinių režimų okupacijų laikotarpiu neteisėtai nusavintą Lietuvos žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą, nusprendė priimti Geros valios kompensacijos už žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą įstatymą. Pagal priimtą įstatymą, kuriame įtvirtintas kompensacijos už Lietuvos žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą dydis, mokėjimo terminai, tvarka ir naudojimo paskirtis, nutarta kompensuoti už totalitarinių režimų okupacijų laikotarpiu neteisėtai nusavintą Lietuvos žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą.

Priimtas žmogaus teisių aspektu labai svarbus Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas, kuriuo ginamas žmogus nuo artimų asmenų smurto. Tokį smurtą nutarta vertinti kaip žmogaus teisių pažeidimą, įstatyme nustatoma atsakomybė už šią veiką.

Minėjimas

SEIME PAGERBTAS LAISVĖS GYNIMO IR DIDŽIŲJŲ NETEKČIŲ ATMINIMAS

Minint Lietuvos gyventojų tremties ir genocido 70-ąsias metines, Gedulo ir vilties dieną, birželio 14-ąją Seimo Kovo 11-osios salėje įvyko iškilmingas minėjimas, skirtas Laisvės gynimo ir didžiųjų netekčių atminimui.

Minėjime kalbėjo Seimo Pirmininkė Irena Degutienė, Vilniaus arkikatedros vikaras, 2010 m. ekspedicijos į Sibirą „Atmink“ dalyvis Saulius Bužauskas, Seimo narė Vida Marija Čigriejienė, istorikas akademikas Antanas Tyla, Seimo narys Vidmantas Žiemelis, Lietuvos žydų bendruomenės tarybos narys, Buvusių getų ir koncentracijos stovyklų kalinių sąjungos pirmininkas Tobijas Jafetas, 2010 m. „Misija Sibiras“ dalyvis Paulius Mieželis.

Renginyje dalyvavo Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė, Prezidentas Valdas Adamkus, Ministras Pirmininkas Andrius Kubilius ir kiti Vyriausybės nariai, Seimo nariai, Aukščiausiosios Tary-

bos – Atkuriamojo Seimo Pirmininkas, pirmasis atkurtos nepriklausomos valstybės vadovas, Europos Parlamento narys Vytautas Landsbergis, Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo deputatai, Nepriklausomybės Akto signatarai, atkurtos nepriklausomos respublikos pirmosios Vyriausybės nariai, Konstitucinio Teismo pirmininkas ir teisėjai, Aukščiausiojo Teismo, Apeliacinio Teismo, Vyriausiojo administracinio teismo pirmininkai, Europos Parlamento nariai, tremtiniai bei jų artimieji, politiniai kaliniai, disidentai, pasipriešinimo sovietų okupacijai dalyviai, tradicinių religinių bendruomenių ir bendrijų vadovai, užsienio valstybių diplomatinių atstovybių Lietuvoje vadovai, Sausio 13-osios organizacijų atstovai, 1991 metais žuvusių už Lietuvos laisvę artimieji, tautinių bendrijų atstovai, Seimui atskaitingų valstybės institucijų vadovai, Lietuvos universitetų ir akademijų rektoriai, sąjūdžio iniciatyvinės grupės, Sąjūdžio tarybos nariai, ekspedicijos „Misija Sibiras“ dalyviai, moksleiviai, dalyvavę konkursuose tremties tematika, kiti didžiai gerbiami svečiai.

Seimo Pirmininkės Irenos Degutienės kalba

Jūsų Ekscelencija Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė, Prezidentė Valdai Adamkai, brangūs Lietuvos laisvės aukų artimieji, tremtiniai, laisvės gynėjai, Kovo 11-osios Akto signatarai, garbūs svečiai, iškilmingo minėjimo dalyvės ir dalyviai, brangūs Lietuvos žmonės!

Visoje Lietuvoje plevėsuojančios trispalvės, perrištos juodais kaspinais, vėl ženklina Birželio 14-ąją ir primena mums skaudžiausias tautos ir valstybės patirtis, liūdniausias išgyvenimus. Šie metai, pavadinti Laisvės gynimo ir didžiųjų netekčių atminimo metais, mintimis mus nukelia ne tik į 1941-ųjų didžiuosius trėmimus, į kurių atminties dvasią patenka ir Gedulo ir vilties diena, bet ir į daugelio iš mūsų tiesiogiai išgyventus 1991-uosius. Dar kartą prisimename ir atmintyje bei širdyje atrandame Sausio 13-ąją, pirmąjį nužudytą Lietuvos pareigūną Gintarą Žagunį, mūsų sušaudytus muitininkus.

Prisiminkime ir pagerbkime visų laikų Lietuvos laisvės aukas – mūsų karius, partizanus ir nekaltai nužudytus civilius žmones; visus, užgesusius tremtyje ir priverstinėje emigracijoje; visus fiziškai ir dvasiškai suluošintus sovietinio režimo per ilgus okupacijos dešimtmečius; visus, savo sąžine ir savo kūnais gynusius Lietuvą ir jos žemę prieš dvidešimt metų. Tokie mūsų prisiminimai ir paminėjimai yra geriausias atsakas tiems, kurie niekina lietuvių tautos pasipriešinimo pavergėjui simbolius – rezistencijos judėjimą, visus, kritusius kovoje už Lietuvos valstybės laisvę ir nepriklausomybę.

Pagerbkime kiekvieno iš mūsų tautos didvyrių atminimą tylos minute. Ačiū.

Mielieji, Lietuvos istorija liudija, kad priespaudos laikais tauta, subrendus naujai kartai, maždaug kas trisdešimt metų pakildavo laisvės sukilimui. XX amžiaus sukilimai bei rezistencinis judėjimas taip pat yra lietuvių tautos, kaip istorinės tautos, puoselėjančios ir ginančios savo teisę į valstybingumą, įrodymai.

Deja, 1941-aisiais Lietuvos piliečiams teko labai sunki lemtis: trumpas laikas subręsti kartu su savo nepriklausoma valstybe, žiaurūs išgyvenimai. Juk iš tikrųjų 1940-ųjų vasarą Lietuvoje gyveno daugybė žmonių, prisiminusių ar savanoriškai dalyvavusių laisvės gynimo kovose siekiant įtvirtinti ir apginti Vasario 16-osios aktą. Žiauru ir apmaudu, kad Lietuva per tremtis neteko šių iškilių žmonių – šviesiausių protų, darbščiausių ūkininkų. Cinizmas ir brutalumas vertė nutilti inteligentiją, sveiką protą ir žmogiškumą, o jų vietą užėmė gyvuliškas brutalumas, žiaurumas, jokios atsakomybės nepripažįstanti kriminalinė savivalė.

Okupantai keitė vieni kitus. Šviesuoliai buvo prievarta tildomi, vežami į lagerius Rytuose ar Vakaruose, o juos keitė komisarai ir feldfėbeliai, žydšaudžiai ir stribai, jokių ideologinių ir juo labiau jokių žmogiškų nuostatų neturintys sužvėrėję įsakymų vykdytojai – mažos lietuvių tautos ir visų Lietuvos valstybėje gyvenančių tautų naikintojai. Šį istorinį aspektą noriu pabrėžti atskirai. Lietuvos tragedija buvo ne vien lietuvių tragedija: tremiami ir naikinami buvo visų kartu gyvenusių Lietuvoje tautybių žmonės: lenkai, žydai, rusai ir kiti. 1941 m. birželio viduryje buvo ištremta daugybė Lietuvos piliečių, o jau po savaitės prasidėjęs nacių ir sovietų karas atnešė kitą tragediją – holokaustą.

Tautinio atgimimo metais Lietuva ne kartą buvo lyginta su atžalynu, kuris išaugo audrų ir vėjų žiauriai nuniokotoje laukymėje. Ir vis dėlto šis tautos atžalynas augo maitinamas pačių tvirčiausių šaknų – dvasinių, tautinių, krikščioniškų, žmogiškųjų. Todėl 1991 m. Lietuva, eidama ginti parlamento ir televizijos, apverkdama ir laidodama savo muitininkus, nesitraukianti ir nesiklaupianti, iš esmės jau buvo laimėjusi kovą. Istorinio teisingumo kovą, moralės ir žmogiškumo kovą.

Šiais metais minėsime dar vieną tikrai svarbią mūsų valstybei sukaktį – 20-ąsias atkurtos Lietuvos Respublikos tarptautinio pripažinimo metines. Iš tikrųjų mūsų pripažinimas pasaulyje, grįžimas į tarptautinę bendruomenę ir Jungtinių Tautų Organizaciją buvo neabejotinas diplomatinis, politinis ir istorinis laimėjimas. Tačiau, kartoju: didžiausiu istoriniu laimėjimu laikome mūsų tautos gebėjimą išsaugoti savo šaknis, išsaugoti savo dvasią, išsaugoti milijonų širdyse tikrąją Lietuvą. Ir šiandien suvokiame tai ne kaip įvykusį faktą, o kaip galimybę ir toliau bet kokiomis sąlygomis išlaikyti savo politinę, valstybinę ir kartu – savo dvasinę laisvę. Todėl didžiosios Lietuvos netektys visada turės šventos aukos, didvyriškumo, dieviško spindesio ženklą.

Pakartosiu kažkada jau sakytas Maironio eilutes: „*Kam nusviro galva, tam dangaus angelai vainiką iš deimantų pina.*“ Tebūnie tai pasakyta apie kiekvieną didžiųjų netekčių metais paaukotą gyvybę ar likimą, apie kiekvieną Lietuvos laisvės auką, apie kiekvieną tiesai ir laisvei, o tai reiškia – Lietuvai, pasiaukojusį žmogų.

Vilniaus arkikatedros vikaro kunigo Sauliaus Bužausko kalba

Mielieji posėdžio dalyviai, brangūs broliai ir seserys, Gedulo ir vilties dieną prisimenu įspūdžius, kurie įstrigo man visam gyvenimui iš kelionės „Atmink“, vykusių prieš metus į mūsų kraštiečių tremties vietas. Savęs vis klausiu, kodėl su tikinčiais bendraminčiais aš kaip kunigas vykau į tolimas ir užmirštas tremtinių kapines, kodėl jas tvarkėm, kodėl leidomės tais tokiais neišbrendamais keliais, kodėl kentėm panašius sunkumus, kokius patyrė mūsų broliai ir seserys prieš daugybę dešimtmečių?

Lankyti lagerių vietas, buvusius mūsų tautiečių ir kraštiečių kaimus, tvarkyti tremtinių kapus tai pirmiausia reiškia dalyvauti istorijos pamokoje. Tai sveikesnių santykių tarp skirtingų tautų palaikymas, tiesos apie praeitį priėmimas, jos apmąstymas, jos įvertinimas. Kelionė į tremties vietas mums, tikintiems žmonėms, yra išskirtinė piligrimystė, nes tokios kelionės kviečia iš naujo atrasti tikėjimą, viltį ir artimo meilę, išgyventi stiprinančią maldos jėgą taip, kaip ją išgyveno daugelis tremtinių ir lagerių gyventojų.

Daugeliui tremtinių sunkias gyvenimo ir darbo sąlygas ištverti padėjo būtent krikščioniškas tikėjimas, būtent tas supratimas, kad Dievas bado, šalčio, ligų ir vargo dalią neša kartu, neša kartu su visais kenčiančiais žmonėmis. Vien tikėjimas ir Lietuvos ilgesys darbščiausiems ir šviesiausiems, garbingiausiems mūsų krašto žmonėms teikė ištvermės ir prasmės gyventi, išgyventi tas sunkias ir alinančias, nežmoniškas sąlygas. Lietuviškai papuoštas pasviręs kryžius mišku apaugusiose, apleistose kapinėse – ne tik priminimas apie mirtį. Kokia prasmė tose tolybėse statyti kryžių ir užrašyti lietuviškas raides, užrašyti lietuvišką kaimą, lietuvišką pavardę? O, pasirodo, yra prasmė ir yra pagarba.

Kryžius visų pirma yra tikėjimo ir prisikėlimo ženklas, tai vilties sklindinas kvietimas gyventi, sklindinas kvietimas priimti tiesą, kad paskutinis žodis priklauso ne mirčiai, o amžinajam gyvenimui. Dvasinių vertybių, kurias kiekvienas žmogus yra kviečiamas puoselėti, niekas negali išplėsti iš žmogaus širdies: jokia prievarta, joks abejingumas ir net mirtis. Niekas negali jų išplėsti, jeigu mes jų patys neatiduodame, jeigu patys jų neišmainome dėl laikinų ir taip greitai praeinančių dalykų. Mes visi esame kviečiami labiau branginti ir prižiūrėti sparčiai nykstančias lietuvių tremtinių kapines. Ne tik lietuvių, bet ir kitų mūsų kraštiečių kapines. Jaunimui ir daugeliui žmonių tai noriai priimamas ištvėrmės iššūkis, pui-ki galimybė ne tik ugdyti saldų ir veidmainišką patriotizmą, o darbštų ir pasiaukojantį tautiškumą, atjautą ir bendrystę. Vargo, kančios ir liūdesio žemėje tokia skani lietuviška duona, tokia graži mūsų lietuviška kalba ir taip neapsakomai saldi ir vertinga laisvės dovana.

Skausmo, kančios ir teroro prisiminimas šiomis dienomis – tai ne skundas ir ne šauksmas kerštui, o kvietimas šiandien tarp mūsų atrasti daugiau solidarumo

ir paprasčiausio žmoniškumo čia, šiose salėse, valdžios rūmuose ir visuose mūsų krašto, mūsų tėvynės baruose, visose srityse. Tūkstančiai žuvusių lagerininkų ir tremtinių vis dėlto gyvena. Tai ne tik tikinčiojo žmogaus žvilgsniu, savo istorija ir išpažintomis vertybėmis šie žuvę žmonės kviečia kurti vieningą ir teisingą Lietuvą, kurią taip mylėjo ir brangino šviesiausi mūsų krašto žmonės.

Šiandien ne tik gedulo, bet ir vilties diena. Vilties, kuri atkakliai ilgėsis, kad maža ir didelė prievarta niekada nesikartotų nei kraštų, šalių mastu, taip pat ir šeimoje, darbovietėse, visokiose bendruomenėse, o dideli ir maži žmonės nesitaikstytų su vartotojiškumo, savanaudiškumo ir neteisybės vergyste, gimdančia naujas kančias ir naują tremtį. Drąsi viltis visada ima viršų, kad atmintis išsaugos mūsų istoriją kaip tapatumo dalį ir ugdys pagarbą žmogui, jo gyvybei, šeimai, tėvynei, vis kvies rauti pagiežą, priešišumą, pavydą ir visada stengtis padėti vieni kitiems, paprasčiausiai žmogiškai padėti. Nes kaip mes išliksime šioje žemėje kitaip ir kaip mes nukeliausime į amžiną gyvenimą?

Seimo narės Vidos Marijos Čigriejienės kalba

Jūsų Ekscelencija Lietuvos Respublikos Prezidente Dalia Grybauskaitė, Prezidente Valda Adamkau, Atkuriamojo Seimo Pirmininke Vytautai Landsbergi, Seimo Pirmininke Irena Degutiene, politiniai kaliniai ir tremtiniai, signatarai, gerbiamieji kolegos, mielieji posėdžio svečiai!

Šiomet minime jau 70-ąsias 1941 metų birželio trėmimo metines. Iš visų sovietinio okupacinio režimo vykdytų represijų prieš Lietuvos žmones trėmimai – prievartinis ir masinis žmonių perkėlimas iš jų nuolatinių gyvenamųjų vietų į tolimuosius Sovietų Sąjungos regionus – labiausiai palietė krašto gyventojus.

1939 metais pradėjo temti Lietuvos padangė. 1940 metais ji visai aptemo... Prasidėjo areštai, o 1941 m. birželio 14 d. – ir žmonių trėmimai. Galima teigti, kad Lietuvoje nėra nė vienos šeimos, kurios nebūtų palietę 1941-ųjų ar vėlesnių pokario metų trėmimai. Jie palie-

tė mane ir visą mano šeimą. Tėvams teko labai sunkiai dirbti, išgyventi išsiskyrimą, badą, šaltį ir pažemimus. Nežiūrint visų sunkumų, išgyvenome ir sugrįžome į Lietuvą.

1941-ųjų birželio trėmimas itin giliai įsirėžė į lietuvių tautos sąmonę, nes tai buvo pirma pažintis su nežabotu okupantų teroru, o trėmimo patirtis suvaidino lemiamą vaidmenį daugeliui lietuvių apsisprendžiant trauktis į Vakarus. Prievartinis žmonių perkėlimas tapo sudėtine sovietinės politikos Lietuvoje dalimi.

Trėmimais Sovietų Sąjungos valdantysis aparatas siekė ne tik ilgam laikui neutralizuoti realius ir tariamus komunistinės santvarkos priešininkus, pašalinti aktyviausias, sąmoningiausias gyventojų grupes, įbauginti gyventojus, užgniaužti bet kokią pasipriešinimą okupaciniam režimui, bet ir atimti, ir užvaldyti jų turtą, taip pat pakeisti Lietuvos ir kitų kraštų gyventojų tautinę sudėtį. Ne paskutinę vietą vaidino ir ekonominės priežastys, nes tremtiniai tapo pigia ir beteise darbo jėga, skirta apgyvendinti ir įsisavinti tolimiausius Rusijos kraštus ir sritis.

Sovietinis saugumas stropiai registravo moteris, vaikus, kurie turėjo išvykti kartu su vyrais, tėvais. Dėmesys buvo kreipiamas ne į pavienių asmenų, o į šeimų naikinimą. Sunaikinus ištisas šeimas, turėjo išnykti ir dešimtmečiais kaupta jų patirtis, kultūrinė, socialinė ir visuomeninė įtaka.

1941-ųjų trėmimas užima ypatingą vietą, nes būtent jis turėjo likviduoti pačius protingiausius ir sąmoningiausius Lietuvos piliečius, nutiesiant kelią lengvesniam Lietuvos sovietizavimui. Absoliučią daugumą – apie 75 procentus – sudarė buvusių Lietuvos Respublikos partijų ir visuomeninių organizacijų vadovai, aktyvistai, buvę aukšti valstybės tarnautojai, Lietuvos saugumo ir policijos pareigūnai, mokytojai, inteligentai, verslininkai, turtingesni ūkininkai ir jų šeimų nariai. Šis trėmimas pasižymėjo ir dideliu nežmoniškumu: vyrai buvo atskirti nuo savo šeimų ir išvežti į lagerius, o šeimos – į tremties vietas. Buvo pakeistas tūkstančių žmonių įprastas gyvenimo būdas ir užsiėmimas, žmonės priverstinai įkurdinti sve-

timoje aplinkoje, atšiaurioje gamtoje, apsupti kitos kultūros ir mentaliteto žmonių su savo kalba ir papročiais.

Sovietų Sąjunga vykdė Lietuvos gyventojų genocidą. Kruopščiai jį slėpdama, kaip įmanydama stengėsi genocido akcijas „įvilkkti“ į sovietinių įstatymų rūbą. Tad kuo Stalino budeliai skyrėsi nuo Hitlerio budelių? Ogi niekuo. Ir vieni, ir kiti atnešė Lietuvai vergovę ir kančią, niekino mūsų moteris ir vaikus.

Sovietinio genocido kaltininkai turbūt niekada nepagalvojo, kad visi jų nežmoniški, prieš Lietuvos valstybę ir lietuvių tautą nukreipti veiksmai taps vieši bei svarstomi, kaip atitinkantys tarptautinės teisės normose numatytus genocido nusikaltimo požymius.

Lietuvos laisvė, patirti kankinimai ir okupantų žvėriškumas niekuomet netaps tik istorija, tik vadovėliuose ir knygose surašytais istoriniais faktais ar statistikos skaičiais. Šimtai tūkstančių žuvusių ir engtų bei kankintų nekaltų Lietuvos piliečių – tai išgyventa realybė, kurios atminimas dar ir šiandien verčia krūptelėti. Jau tuometinio mirtino pavojaus akivaizdoje virš mirčių ir praradimų nušvito vertybės, kurias Lietuva apgynė ir išsaugojo šioms dienoms ir ateičiai. Okupantų pralietas kraujas suvienijo lietuvių tautą ir sutvirtino solidarumo jausmą – mes visi, nors ir engti, esame Lietuvos valstybė. Kruvinojo tvano tragedija išbandė mūsų žmones, jų ištikimybę tėvynei ir laisvei. Tai vertybės, daugelį engtų tautų atvedusios į siekį gyventi laisvai ir demokratiškai. Neturime teisės to pamiršti. Šį atminimą ir siekį gyvenimą grįšti šiomis vertybėmis privalome skiepyti jaunajai kartai.

Vilniaus geležinkelio stotyje atidengta tremtis menanti paminklinė lenta. J. Vaitkaus nuotr.

Tikiu, kad šios istorinės tiesos niekuomet ir niekam nepavyks ištrinti nei iš istorijos, nei iš mūsų atminties.

Tikiu, kad išsaugosime laisvos šalies laisvų piliečių istoriją ir tęsime ją kilniai ir garbingai.

Istoriko akademiko Antano Tylos kalba

Jūsų Ekscelencija Lietuvos Respublikos Prezidente Dalia Grybauskaitė, Prezidente Valdai Adamkai, Seimo Pirmininke, Lietuvos premjere Andriau Kubiliau, tremtiniai, politiniai kaliniai, laisvės kovotojai, Lietuvos atkūrimo patriarchai ir visi, susirinkę į šį iškilmingą paminėjimą!

Šiandien mes prisimename prieš 70 metų – 1941 m. birželio 14 d. – Sovietų Sąjungos pradėtą Lietuvos valstybės piliečių genocidą, prisimename Lietuvos gyventojų šeimų masinių trėmimų į sovietinės imperijos atšiaurias vietas pradžia. Tai buvo tik šios formos genocido pradžia, nes sovietinę okupaciją ir aneksiją lydėjo daugiau kaip dešimtmetį besitęsę masiniai šeimų trėmimai. Tai buvo vienas iš Lietuvos piliečių valstybinio sąmoningumo naikavimo, jų išrovimo iš tautinės, socialinės ir tradicinės kultūrinės aplinkos būdų.

Apie lietuvių sovietinę tremtį kiekvienas iš mūsų daugiau ar mažiau žinome, dalis čia dalyvaujančių patyrė tremties dalį.

Mes turime gausią tremties istoriografiją, kurią dar okupacijos metais išplėtojo išeivijos lietuviai, o po nepriklausomybės atkūrimo – ir Lietuvos tyrinėtojai. Iš visų tremties tyrimų pirmiausia norėčiau išskirti fundamentalią ištikimo mokslui šviesios atminties kolegų daktaro Eugenijaus Grunskio monografiją „Lietuvos gyventojų trėmimai“, istoriko Arvydo Anušausko studiją „Lietuvių tautos sovietinis naikinimas 1940–1958 metais“, taip pat lietuvių išeivijos studijas, Amerikos lietuvių organizuotoje „Lietuvos kovų ir kančių istorijos“ serijoje išleistą dokumentų rinkinį apie sovietinės valdžios trėmimų organizavimą ir vykdymą, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro parengtus fundamentalius tremtinių vardynus, šios institucijos, taip pat „Lapteviečių“ bendrijos ir Politinių kalinių ir tremtinių bendrijos, Šiaulių universiteto parengtus bei savo iniciatyva išleistus, taip pat

periodiniame leidinyje „Tremtinys“ skelbtus tremtinių prisiminimus. Su tremtimi mus susieja kasmetinės studentų ekspedicijos „Misija Sibiras“ į tremties vietas apleistų tremtinių kapų tvarkyti. Tik šia proga gaila, kad Lietuvos nacionaliniai teatrai tebesprendžia „Dėdės Vanios“, „Vyšnių sodo“ išgyvenimus, bet neranda laiko, vietos ir tematikos šiai mūsų dramai pavaizduoti dramaturgijoje ir scenoje.

Prisimindami birželio trėmimą ir jo aukas, dar kartą sau turime pakartoti ir atsakyti į klausimus – kas trėmė, kodėl trėmė, ką trėmė, kur trėmė, kaip trėmė, kokius tautinius, pilietinius, intelektualinius nuostolius Lietuva dėl to patyrė, ir kartu suvokti Lietuvos valstybės svarbą tautai išlikti.

Dėl riboto laiko ne į visus tuos klausimus atsakysiu. Paliksiu patiems pamąstyti, nes bendriausi dalykai yra visiems žinomi, paminėtų autorių istoriografijoje ištirtinėti ir sutinkami viešojoje erdvėje. Tačiau ir žinomi muzikos kūriniai atliekami po šimto ir daugiau metų nuo jų sukūrimo ir vis tiek jų klausomasi. Lietuvos ir mūsų tautos istorija, kaip ir muzika, turi skambėti ir būti nuolatos girdima. Ji ugdo valstybinę savimonę, orientuoja politikus, jaunimą.

Taigi kas ir kodėl trėmė? Kai 1940 m. birželio 15 d. Sovietų Sąjunga savo grandiozinėmis karinėmis pajėgomis okupavo sutrikusią Lietuvą, po dviejų dienų, tai yra birželio 17 d., sovietinis gynybos liaudies komisaras maršalas Semionas Timošenko pasiūlė Sovietų Sąjungos vadams nedelsiant sovietizuoti Lietuvą ir kitas Pabaltijo valsty-

bes. Iššifravus šį siūlymą į suprantamą kalbą, tai reiškė – sunaikinti visus okupuotos Lietuvos valstybės suverenumo ženklus, sunaikinti Lietuvos valstybinę savimonę saugančius jos piliečius, juos nutautinti, surusinti ir sukurti kolaborantų administraciją, mankurtų tautą.

Ši programa buvo vykdoma. Suverenumo institucijas jėga ir klasta nesunku buvo fiziškai sunaikinti. Daug sudėtingiau buvo sunaikinti tautos valstybinį turinį turintį patriotizmą, neapykantą okupantams ir sustabdyti antisovietinio pasipriešinimo Lietuvoje plėtrą. Tam, be kitų represijų, turėjo pasitarnauti masiniai lietuvių ir kitų Lietuvoje gyvenančių tautybių šeimų trėmimai. Jie, kaip minėta, prasidėjo 1941 m. birželio 14 d. ir tęsėsi iki 1951 m., o mažesniu mastu – iki 1953 m.

Daktaro E. Grunskio duomenimis, tuo laikotarpiu Sovietų Sąjunga su marionetine administracija Lietuvoje surengė 35 trėmimo akcijas. Masiniai, vienu metu visą Lietuvą apėmę, buvo 5 trėmimai: tai jau minėtas 1941 m. birželio 14 d. trėmimas, kai buvo ištremtos 5 728 šeimos, 17 485 gyventojai (tas skaičius yra varijuojantis, bet turbūt greitai nusistovės; šiems tremtiniams numatytas tremties laikas buvo 20 metų); 1945 m. pavasarį ir liepos–rugpjūčio mėn. ištremtos 1 959 šeimos, 8 226 gyventojai; 1948 m. gegužės 22 d. per „Pavasario“ pavadinimu užkoduotą trėmimą ištremtos 11 365 šeimos ir 40 002 gyventojai; 1949 m. kovo 25 d. per kodu „Bangų mūša“ pavadintą trėmimą ištremta 8 817 šeimų ir 29 180 gyventojų; per „Rudens“ kodu pavadintą 1951 m. spalio 2–3 d. trėmimą ištremtos 4 009 šeimos ir 16 150 gyventojų.

Iš viso per tuos trėmimus buvo ištremta 44 tūkst. šeimų ir apie 130 tūkst. Lietuvos gyventojų.

Tremtys iš esmės buvo Sovietų Sąjungos permanentinis karas prieš aneksuotą, bet vis dar gyvą, Lietuvos valstybingumo atkūrimo ir laisvės viltį tebenešiojančią ir kovojančią lietuvių tautą. Galima sakyti, kad kiekvienas masinis trėmimas buvo lyg naujas Sovietų Sąjungos karo prieš Lietuvą paskelbimas. Į kraštą buvo permetami papildomi kariniai daliniai. Kiekvienas trėmimas buvo lyg karo padėtis, nors ji buvo panaikinta 1946 metais, nes į bėgančius tremiamuosius kareiviai ir kolaborantai šaudydavo.

Grįžkime prie Birželio trėmimo. Ką trėmė?

Tvirtinama, kad jau 1940 metų vasarą kolaborantai pradėjo kalbėti apie numatomus masinius trėmimus ir suėmimus. Maskvos nurodymu NKVD pradėjo sąmoningų Lietuvos piliečių, kuriuos okupantai pavadino sau geriau suprantamu terminu „kontrrevoliuciniu ar socialiai svetimu, antisovietiniu elementu“, apskaitą.

Suskirstė juos, tuos piliečius, į 11 kategorijų. 7 kategorijos apėmė su Lietuvos valstybės ir visuomeninių bei politinių organizacijų veikla susijusius Lietuvos piliečius ir jų šeimas: Lietuvos valstybės vadovus, politikus, Vyriausybės narius, diplomatus, tarnautojus, policininkus, partijų vadovus ir aktyvistus, karininkus, šaulius, pedagogus, mokytojus, verslininkus, ūkininkus.

Pasitelkus Lietuvos komunistus ir komjaunuolius, iš Sovietų Sąjungos atsiųsti lietuviškai nemokantys čekistai rausėsi archyvuose ir rinko duomenis, skirstė piliečius į kategorijas, sudarinėjo jiems bylas.

1941 m. gegužės 12 d. Lietuvos NKGB pasiuntė į Maskvą pagal kategorijas sugrupuotus aktyviausius Lietuvos valstybės piliečius, pasiūlė juos areštuoti ir prievarta ištremti iš Lietuvos. Į pasmerktųjų sąrašą buvo įtraukta 15 tūkst. 800 Lietuvos piliečių. Šis skaičius keitėsi. Kremlius nedelsė ir gegužės 16 d. Sovietų Sąjungos kompartijos Centro komitetas ir Liaudies komisarų taryba priėmė nutarimą, pavadintą „Apie socialiai svetimo elemento ištėmimą iš Baltijos respublikų, Vakarų Ukrainos, Vakarų Baltarusijos ir Moldovos“.

Gegužės 23 d. Lietuvos kompartijos Centro komitetas, pirmininkaujant Antanui Sniečkui, patvirtino Maskvoje priimtą sprendimą, pažadėjo, kad Lietuvos

Minėjimas Naujojoje Vilnioje

komunistai prisidės prie trėmimo, davė nurodymus apskričių partinėms organizacijoms uoliai dalyvauti organizuojant trėmimą ir jį vykdyti.

Kaune buvo suformuotas operatyvinis trėmimo štabas, kurį sudarė čekistai: Piotras Gladkovas, Davidas Bykovas, Semionas Choleva, Ivanas Bakulinas, Jakovas Medvedevas, Piotras Popovas, Fiodoras Gerasimovičius, Aleksandras Ivanovas, Pavelas Guzajevs, Vladimiras Antonovas. Visame Pabaltijyje vykdomą trėmimą kontroliavo štabas Rygoje, kuriam vadovavo iš Maskvos atvykę čekistų vadovai Ivanas Serozas ir Viktoras Abakumovas. Maskvoje sėdėjo už trėmtį atsakingi Laurentijus Berija ir Vasilijus Černyšovas. Po nutarimais ir instrukcijomis trėmti matyti A. Sniečkaus, M. Gedvilo, J. Paleckio, Alfonso Gailevičiaus ir kitų kolaborantų parašai.

Maskva, ragindama vietinius kolaborantus ir čekistus, mokė ir pabrėžė (cituoju): „Antisovietinių elementų iškeldinimas iš Baltijos respublikų yra didelės politinės svarbos uždavinys. (Kartoju: „Didelės politinės svarbos uždavinys.“) Ar sėkmingai jis bus išspręstas, priklausys nuo to, kaip kruopščiai apskričių operatyviniai trejetai ir operatyviniai štabai gebės parengti operacijos vykdymo planą ir iš anksto numatyti visa, kas reikalinga. Čia svarbu, kad operacija vyktų be triukšmo.“

Nusikaltėliai visada vengia triukšmo ir viešumo. Taigi ir čia buvo prisibijoma, kad trėmimas gali sukelti pasipriešinimą.

Pagal profesijas daugiausia buvo ištremta ūkininkų (20 proc.), tarnautojų (10 proc.), darbininkų (7 proc.) ir mokytojų (6 proc.). Tarp ištremtųjų buvo 27 proc. vaikų ir paauglių iki 17 metų.

Seimo nario, Nepriklausomybės Akto signataro Vidmanto Žiemelio kalba

Gerbiamoji Seimo Pirmininke. Jūsų Ekscelencija Respublikos Prezidente, Seimo Pirmininke, Respublikos Prezidente Valdai Adamkau, Atkuriamojo Seimo Pirmininke Vytautai Landsbergi, gerbiamieji politiniai kaliniai, tremtiniai, signatarai, Seimo nariai, garbūs svečiai!

Šeimos kaip medžiai buvo išraunamos su šaknimis iš Lietuvos žemės, kad jos nebeturėtų ryšio su savo Tėvyne.

Kur trėmė? 58 proc. tremtinių buvo ištremta į Altajų, 27 proc. – į Novosibirsko sritį. Iš Altajaus 2 785 lietuviai ir kiti Lietuvos piliečiai buvo antrą kartą ištremti į Lenos žiotis, prie Laptevų jūros, kur patyrė ypač baisius pasityčiojimus, bado ir vargo likimą.

Nuostoliai. Iš 1941 metų tremtinių iki 1953 metų išgyveno tik 5 400, arba pusė. Nuo Laptevų jūros ir Lenos žiočių grįžo mažiau negu pusė ten ištremtų lietuvių.

Čekistų ir kolaborantų siautėjimas trėmimo metu, tremiamųjų sugrūdymas į gyvulinius vagonus sukėlė teisėtą lietuvių pasipriešinimą. Utenos, Rokiškio, Šiaulių, Marijampolės apskrityse susikūrė ginkluoto pasipriešinimo sovietiniam terorui būriai, kurie tapo ginkluoto Birželio sukilimo prieš sovietinius okupantus organizuota pirmine jėga.

Prisimindami 1941 m. birželio trėmimą, mes solidarizuojamės su tą tragediją išgyvenusiais. Kartu mes turime jausti atsakomybę ir saugoti savo valstybę, kad jai ir jos piliečiams nekiltų toks pavojus, kokį patyrė sovietinės okupacijos metais. Dabar mus saugo ES ir NATO bendradarbiavimas. Tačiau kiekvienas iš mūsų turi būti įsisąmoninęs dorus ir garbingus įsipareigojimus Lietuvos valstybei saugoti ir ginti. Net ir sunkiausiu jai ir tautai metu.

Kartu, pagerbiant tremtinius, kyla klausimas – ar mūsų teisėsauga neprivalo tarti savo moralinio nuosprendžio visiems pagrindiniams tų gyvulinių vagonų trėmimų organizatoriams ir vykdytojams?

Giliu brežnevinės stagnacijos laikotarpiu iš draugo (beje, dabar dirbančio teisėju), turėjusio tiesioginį ryšį su Katalikų bažnyčios kunigais, platinusiais disidentinę literatūrą, gavau paskaityti atšviestą prisiminimų knygą autorės, iškentėjusios 1941 metų birželio trėmimus į tundrą. Beje, mes jau pradėdame pamiršti ypač didelį ir Bažnyčios indėlį ne tik išlaikant tikėjimą, tautos dvasingumą, bet ir vykdytą ypač pavojingą pagrindinį darbą skleidžiant tiesą apie trėmimus, sovietinės sistemos susidorojimus su inteligentija, kitais patriotiškai nusiteikusiais asmenimis bei siekį ištrinti iš lietuvių atminties garbingą tautos praeitį.

Skaitydamas šį kūrinį nesugebėjau sutramdyti ašarų. Verkiau nesigėdydamas. Ir dabar atmintyje išlikę tremties siaubą aprašantys vaizdiniai: neišsivaizduojamos ištremtųjų į tundrą kančios, badas, šaltis. Siaučiant pūgai, smelkiant kūną paralyžiuojančiam šalčiui Berijos monstrai išmetė tiesiog į plyną lauką kostiumais ir kita vasarine apranga apsirengusius mokytojus,

gydytojus, kitus tautos šviesulius, jų vaikus, kurių tik nedidelė dalis atlaikė mėnesius trukusią siaubingą, alkaną, į nežinią vedančią kelionę gyvuliniais vagonais.

Ištremtųjų į snieguotą tundrą skaičius tirpo neišpaskaitai greitai: iš pradžių mirė vaikai, po to seneliai ir kiti silpnesnės sveikatos žmonės. Galiausiai, kai išgyveno tik stipriausieji, po savaitės sargybiniai, jeigu galima taip pavadinti šias žmogiškąjį kūną turinčias žmogystas, leido statyti barakus. Nedidelei daliai išlikusiųjų teko iškęsti neišsivaizduojamas gyvenimo sąlygas, sovietinių sargybinių patyčias. Jos pasižymėjo ypatingu žiaurumu, paminant bet kokią žmogiškąjį orumą.

Prisimindamas vaizdinius, aprašytus šių trėmimų liudytojos, ir šiandien sustingstu ir pagalvoju, iš kur jie sėmėsi stiprybės tai ištverti? Prieš tai kalbėjęs kunigas atsakė: juos stiprino Dievas, meilė Tėvynei. Tada verkiau, o atgimimo laikotarpiu kartu su kitais įsipareigojome visomis įmanomomis priemonėmis rūpintis išlikusiais po lagerių tremties asmenimis ir jų vaikais.

Seimo parodų galerijoje iškilmingai atidarytos Laisvės gynimo ir didžiųjų netekčių atminimui skirtos ekspozicijos

Metai, kasdieninė rutina, be to, dar krizė tremtinių, politinių kalinių problemas nustūmė tarsi į antrą planą net ir dešiniųjų politinių jėgų dienotvarkėje.

Mane tarsi pažadino labai aiškūs ir teisingi daugiau kaip tris dešimtmečius lageriuose iškentėjusio signataro Balio Gajausko žodžiai, pasakyti mano vadovaujamoje darbo grupėje, kuriai pavesta parengti Asmenų, represuotų už pasipriešinimą okupaciniams režimams, teisių atkūrimo įstatymo pakeitimo įstatymo projektą taip, kad politiniams kalinams nereikėtų įrodinėti Aukščiausiojoje Teismo, jog jie sovietinių okupacinių teismų buvo įkalinti neteisėtai. Balys paklausė – kodėl mes, politiniai kaliniai, turime įrodinėti, kad esame nekalti? Juk mus susodino į gyvulinius vagonus ir ištrėmė okupantai.

Balys teisus, padarykime, ką dar galime padaryti, kad mūsų tautos kankiniai bent jau gyvenimo saulėlydyje galėtų gyventi oriai.

Norėčiau priminti, ką skelbia 2009 m. Terezino deklaracija, skirta holokaustą išgyvenusių asmenų ir kitų nacių persekiojimo aukų gerovei. Štai ką ji skelbia:

- pripažįstame, kad holokaustą išgyvenę asmenys, įskaitant ir tuos, kurie holokausto baisumus iškentė būdami maži ir bejėgiai vaikai, patyrė precedento neturinčią fizinę ir emocinę traumą;

- nepriimtina, kad ankščiau savo gyvenime patyrusieji tokias kančias senatvėje gyventų skurdžiai.

Tai dokumentas, kurį pasirašė ir Lietuva. Turime galimybę pasimokyti iš gero pavyzdžio ir jį pritaikyti sovietinį genocidą patyrusių aukų atžvilgiu.

Mūsų tautos kankiniai – politiniai kaliniai ir tremtiniai – taip pat nusipelnė būsimus metus gyventi oriai.

Birželio 14-oji – ypatinga diena. Prieš 70 metų okupacinė totalitarizmo mašina iš gimtųjų sodybų ir na-

mų išplėšė ir gyvuliniais vagonais į tundros bei Sibiro tremtį ištisomis šeimomis išgabeno mokytojus, gydytojus, politikus, valdininkus, ūkininkus ir kitus patriotus – Lietuvos elitą, tautos žiedą. Trėmė vien už tai, kad jie mylėjo Tėvynę, sąžiningai dirbo.

Šiandien ir ryt – juodosios mūsų politinio kalendoriaus dienos, vieni tamsiausių mūsų valstybės ir tautos istorijos puslapių. Dvi žiauriausios mūsų istorijos datos išsirikiavo viena šalia kitos: 1940 metų birželio 15-oji ir 1941 metų birželio 14-oji. 1940-ųjų birželio 15-oji nulėmė visas tolesnes mūsų nelaimes: nepriklausomybės praradimą, būsimąsias kitas okupacijas, tremtis, politinę emigraciją, Bažnyčios persekiojimą bei lietuviškojo mentaliteto deformacijas.

Pasitaikančios pastabos apie tai, jog tariamai mūsų atmintinos dienos sudėtos tik iš liūdnuočių datų, tai yra ne kas kita, kaip bandymas nugramzdinti užmarštin dalį mūsų bendrosios istorijos.

Gedulo ir vilties diena turi likti kalendoriuje kaip XX šimtmečio atminimas ir visos Europos istorijos dalis. Šių metų birželio 6 d. Strasbūro plenarinės sesijos metu Europos Parlamento nariai prisiminė Sovietų Sąjungos okupuotose Baltijos šalyse įvykdytų trėmimų 70-ąsias metines ir pasmerkė sovietų režimo nusikaltimus. Europos Parlamento Pirmininkas Ježis Buzekas priminė, jog pagrindinis trėmimų tikslas buvo sunaikinti Estijos, Latvijos ir Lietuvos visuomeninį bei politinį elitą, ir teigė, kad visų europiečių pareiga yra branginti šimtų tūkstančių sovietinio režimo aukų Baltijos šalyse atminimą.

Papildyčiau: šiomis tautos kankinių aukomis, kovotojų krauju buvo klojamas kelias į Lietuvos nepriklausomybę.

Nevalia to pamiršti mums ir ateinančioms kartoms.

Žydų bendruomenės tarybos nario, Buvusių getų ir koncentracijos stovyklų kalinių sąjungos pirmininko Tobijaus Jafeto kalba

Gerbiamosios ponios, gerbiamieji ponai! Man didelė garbė prabilti į jus ir į mano gimtojo krašto žmones iš šios garbingos tribūnos. Savo kalbą skiriu žuvusiems tremtiniais ir holokausto aukoms atminti.

Pamėginsiu trumpai per vienos giminės istoriją parodyti, kokias kančias ir netektis sukūrė ir įteisino Stalino ir Hitlerio diktatūros.

Aš, Tobijas Jafetas, esu Lietuvos buvusių getų ir koncentracijos stovyklų kalinių sąjungos pirmininkas. Sąjungą sudaro 98 nariai. Kiekvienas iš narių yra prieš karą gyvenusios gausios žydų bendruomenės palikuonis. Visa bendruomenė buvo pasmerkta mirti, bet per stebuklą tik nedidelė jos dalis išliko gyva. Išlikusiųjų gyvenimo istorijos aprašytos knygoje „Su audra širdyje“, kurią 2003 m. išleido Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras.

Labai glaustai papasakosiu jums apie savo artimųjų, gyvenusių Lietuvoje ir Latvijoje, likimą ir apie žmones, kurie vokiečių okupacijos metais išgelbėjo mane nuo pražūties.

1941 m. birželio 14 d. mano dėdė Aleksandras Jafetas su žmona Sonia iš Kauno buvo ištremti į Sovietų Sąjungos tolimuosius kraštus. Ten teta nepakėlė tremties gyvenimo ir tremtyje mirė. Dėdė Aleksas 17 metų kalėjo Sovietų Sąjungos lageriuose.

Iš Lietuvos į Sovietų Sąjungos gilumą buvo tremiami įvairių tautybių gyventojai. Žydų bendruomenės turimais duomenimis, deja, neišsamiais, buvo ištremti 2 055 žmonės, t. y. proporcingai gyventojų skaičiui žydų buvo ištremta 1 proc., lietuvių – 0,5 proc. Tuo metu sovietinė valdžia siekė, kad eksploatatorius, kaip klasę, reikia panaikinti. Apšauktieji eksploatatoriais buvo pavirsti beteisiais vergais ir mariniami Sovietų Sąjungos tolimųjų kraštų stovyklose.

2010 m. ekspedicijos „Misija Sibiras“ dalyvio Pauliaus Mieželio kalba

Didžiai gerbiame ir mieli posėdžio dalyviai! Pasaulyje yra buvę stebuklų, kai būrys skirtingomis kalbomis kalbančių žmonių klausydamiesi to paties teksto suprato jį, tarsi jis būtų skambėjęs kiekvieno jų gimtąja kalba. Negana to, kiekvienas klausydamas tų pačių žodžių girdėjo tai, kas jam buvo svarbiausia ir ką jam reikėjo išgirsti, lyg į kiekvieną būtų kreiptasi asmeniškai.

„Misija Sibiras“ yra vienas tokių stebuklų. Leiskite atskleisti kodėl. Į ekspedicijas „Misija Sibiras“ vyksta

Vokiečių okupacijos pradžioje mano motina Berta Jafetienė su manimi, dėdė Lazeris Frenkelis su sūnumi buvo įkalinti Kauno gete. Mano tetos Sonia Garsel ir Gita Kupsik su savo vyrais ir sūnumis Monia ir Azrieliu buvo įkalinti Rygos gete. Mano močiutė, tėvo motina, Zelta Jafet, buvo įkalinta Rėzeknėje, Latvijoje. Visi šie išvardyti artimiausi mano giminės buvo nužudyti. Iš jų likau gyvas tik aš vienas.

Fašistinė okupacinė valdžia siekė, kad žydai, čigonai ir neįgalieji būtų sunaikinti. Juos pavertė beteisiais vergais, beveik visus išžudė. Liko masinių žudynių kapai. Lietuvoje tokių yra apie 200.

Likau gyventi, nes mano gyvybę gelbėjo Pasaulio Teisuoliai: Lietuvos pulkininkas Juozas Katinskas, jo sesuo Kotryna Katinskaitė, ponis Pranė Juodvalkienė. Mane gelbėjo Marija Katinskienė, Ona Doveikienė, kunigas Adomas Alminas, profesorius Konstantinas Jablonskis.

Minint Lietuvoje tragišką 1941 m. birželio 14 d. trokštu ir siekiu, kad tai daugiau niekada nepasikartotų, kad žmonės nebūtų rūšiuojami pagal socialinę padėtį arba kilmę, kad žmonės nebūtų rūšiuojami pagal rasę ir tautą, kad santykiai tarp valstybės piliečių būtų geranoriški ir pakantūs, kad santykiai tarp valstybės ir jos piliečių būtų geranoriški.

Kiekvienoje kartoje būna gerų žmonių, bet būna ir blogų. Mūsų šventas uždavinys – auklėti būsimas kartas, kad gerų žmonių būtų daugiau, o blogi žmonės neturėtų progos pasireikšti, kaip tai buvo anuo metu.

jaunuoliai, atspindintys visą Lietuvos jaunimo įvairovę. Jie ten vyksta tvarkyti tremtinių kapaviečių. Kad

ir kokie skirtingi būna šie jaunuoliai, Sibiras paliečia kiekvieną ir nepalieka abejingų tremtinių aukai. Išvykę į ekspediciją žmonės visas tas dienas Sibiro platybėse girdi daugybę garsų, kurie lydėjo ir tremtinių vargo dienas. Mes girdėjome riedančio traukinio ratų dundėjimą, ant apleisto kapo išaugusį medį pjaunančio pjūklo džyravimą, kryžių skaptuojančio kalto pokšėjimą, šildančios ir raminančios ugnies spragsėjimą, po darbo dienos galandamo kirvio brūžavimą, į naują kapinių tvorą kalamo vinies caksėjimą; klausėmės išnykusiam tremtinių kaime gėles renkančių mergaičių traukiamos liaudies dainos; girdėjome tariamus pavienius Sibire užaugusių našlaičių atmintyje išlikusius lietuviškus žodžius ir be galo iškalbingą šviesios Sibiro nakties tylą.

Visais šiais garsais mums kiekvienam asmeniškai kalbėjo Istorija. Ta istorija, kurios atminimą pagerbti šiandien esame čia susirinkę.

Sibire kiekvienas įdėmiai klausėmės Istorijos žodžių savo širdimi ir apmąstėme juos protu, nes ši istorija nė-

ra vien praeitis. Įvykiai prieš septyniasdešimt metų lėmė, kad dabar gyvename būtent taip, o ne kitaip. Todėl, kad ši istorija nėra tik apie senolius. Sibiro tremtis tuomet palietė ir mūsų bendraamžių gyvenimus. Jų pavyzdys ir nepalaužtas tikėjimas įkvepia mus įveikti šiandienos iššūkius, o svarbiausia, kad ši istorija yra gyva. Ir ji gyvuos mumyse, nes jaunimui brangi ši auka už laisvę, kuria gyvename.

Jau šeštus metus „Misija Sibiras“ dalyviai vyksta į atokias tremtinių gyvenvietes, kad, tvarkydami Sibiro žemėn atgulusių mūsų tautos kankinių kapavietes, išreikštų pagarbą nukentėjusiesiems nuo represijų prieš Lietuvos gyventojus ir pasiruoštų vykdyti pagrindinę savo misiją: grįžus į Lietuvą keliauti po mokyklas ir pasakoti moksleiviams apie tremtį. Jaunuolių dėmesys ir susižavėjimas byloja, kad Lietuvos jaunimas yra patriotiškas, o mūsų misija – prasminga. Tai skatina visus mus dar uoliau dalintis Sibire patirta istorija, kad kuo daugiau jaunų lietuvių atrastų sau tinkamus žodžius ir darbus išreikšti savo patriotiškumui.

Gėles prie paminklo padėjo Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo Pirmininkas prof. Vytautas Landsbergis

Komitetai

EUROPOS REIKALAI

KOMITETAS SIŪLO SEIMO NUTARIMU PRIPAŽINTI „RAIL BALTICA“ PROJEKTĄ YPATINGOS SVARBOS VALSTYBEI PROJEKTU

Birželio 3 d. Europos reikalų komitete buvo išklaušyta Susisiekimo ministerijos ir AB „Lietuvos geležinkeliai“ atstovų pateikta informacija apie europinės vėžės geležinkelio projekto „Rail Baltica“ įgyvendinimą.

Komitetas nusprendė paraginti Vyriausybę kuo skubiau pateikti Seimo nutarimo projektą dėl „Rail Baltica“ pripažinimo valstybei ypatingos svarbos projek-

tu. Siūloma, kad toks nutarimas būtų priimtas dar šioje Seimo VI (pavasario) sesijoje.

Be to, Vyriausybė yra raginama iki 2011 m. rugsėjo 10 d. parengti ir pateikti pasiūlymus dėl įstatymų projektų, kurie užkirstų kelią nepagrįstų reikalavimų ir ne laiku pateikiamų naujų sąlygų kėlimui įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus.

EUROPOS REIKALŲ KOMITETAS SIŪLO LIETUVAI SOLIDARIZUOTIS SU MIGRACIJOS KRIZE SUSIDŪRUSIOMIS PIETINĖMIS ES VALSTYBĖMIS

Birželio 8 d. Europos reikalų komitetas apsvarstė Lietuvos Respublikos pozicijos ES Teisingumo ir vidaus reikalų tarybos posėdžiui, vyksiančiam 2011 m. 9–10 dienomis Liuksemburge.

Komitetas nusprendė pritarti Vyriausybės pozicijai, kad Lietuva remia bendras Europos Komisijos ir ES

valstybių narių pastangas prisidedant prie migracijos krizės problemų Viduržemio jūros regione sprendimo ir yra pasirengusi dalyvauti bendrame ES projekte dėl pabėgėlių iš Maltos perkėlimo, perimdama iki 6 asmenų. Taip būtų išreikštas solidarumas su Malta, kuri patiria didelių sunkumų dėl joje esančio pabėgėlių skaičiaus.

Bendrame Europos reikalų ir Užsienio reikalų komitetų posėdyje

KOMITETO POSĖDYJE LANKĖSI EUROPOS KOMISIJOS NARYS A. ŠEMETA

Birželio 10 d. Europos reikalų komitete lankėsi Europos Komisijos narys Algirdas Šemeta, atsakinęs už mokesčių ir muitų sąjungą, auditą ir kovą su sukčiavimu.

A. Šemeta pristatė Europos Komisijos pasiūlymą dėl Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/96/EB, pakeičianti Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūrą. Šio pasiūlymo tikslas – pakeisti ES energetikos produktų apmokestinimo taisykles, panaikinti galiojančios sistemos

nenuoseklumą, sudaryti palankesnes mokesčių sąlygas efektyviam energijos naudojimui ir atsinaujinantiems šaltiniams. Jei pasiūlymui būtų pritarta, jo nuostatos įsigalios 2013 m., o kai kurios valstybės narės, tarp kurių yra ir Lietuva, turėtų dešimties metų pereinamąjį laikotarpį šioms nuostatomis įgyvendinti.

Susitikimo su A. Šemeta metu diskutuota ir dėl kito aktualaus Europos Komisijos pasiūlymo – Tarybos direktyvos dėl bendros konsoliduotos pelno mokesčių bazės.

NUTARTA IŠLAIKYTI PARLAMENTINĘ IŠLYGĄ, PRIIMTĄ SPRENDŽIANT KLAUSIMĄ DĖL BENDROS EUROPOS GELEŽINKELIŲ ERDVĖS

Birželio 22 d. Europos reikalų komiteto posėdyje užsienio reikalų ministras Audronius Ažubalis pristatė Lietuvos Respublikos pozicijas vykstant į Europos Vadovų Tarybos susitikimą 2011 m. birželio 24 d.

Tarybos metu turėtų būti pritarta ES valstybėms narėms pateiktoms rekomendacijoms, kurios parengtos įvertinus šalių narių pateiktas konvergencijos, nacionalines reformų programas bei išipareigojimus dėl Euro plus pakto įgyvendinimo. Iškiriamos prioritetinės veiksmų sritys – stabili makroekonominė aplinka, fiskalinis tvarumas, finansinio sektoriaus stabilizavimas, darbo rinkos reformos. ES valstybės narės kviečiamos rekomendacijas įgyvendinti nacionaliniu ly-

giu. 2012 m. kovo mėn. Europos Vadovų Taryba turėtų įvertinti valstybės narėms pateiktą rekomendacijų įgyvendinimo pažangą.

Posėdyje buvo aptartas Kroatijos narystės ES derybų užbaigimo klausimas. Kroatija ES nare turėtų tapti 2013 m. liepos 1 d. – Lietuvos pirmininkavimo ES Tarybai metu.

Komitete taip pat buvo išklaudyta susisiektimo vice-ministro Arūno Štaro pristatyta ataskaita apie ES Transporto, telekomunikacijų ir energetikos tarybos posėdį, įvykusį 2011 m. birželio 16 d. Komitetas nusprendė išlaikyti parlamentinę išlygą, priimtą sprendžiant klausimą dėl bendros Europos geležinkelių erdvės peržiūros.

INFORMACINĖS VISUOMENĖS PLĖTRA

KOMITETAS PRITARĖ ALKOHOLIO KONTROLĖS ĮSTATYMO PATAISOMS

Birželio 15 d. Informacinės visuomenės plėtros komitetas apsvarstė Alkoholio kontrolės įstatymo 18, 29 ir 34 straipsnių pakeitimo įstatymo 2 straipsnio pakeitimo ir 4 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektą Nr. XIP-3188, kurio pagrindinis tikslas – panaikinti neproporcingą visišką alkoholio reklamos uždraudimą Lietuvoje. Svarstant įstatymo projektą buvo išklaudytos

visuomeninių organizacijų bei suinteresuotų asmenų nuomonės „už“ ir „prieš“. Išklaudyta pateiktą informaciją bendru sutarimu nutarta iš esmės pritarti įstatymo projektui Nr. XIP-3188 ir siūlyti pagrindiniam komitetui pritarti Informacinės visuomenės plėtros komitetui sprendimui dėl įstatymo projekto bei tobulinti jį atsižvelgiant į Seimo kanceliarijos Teisės departamento pastabas.

POSĖDYJE – EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ SVARSTYMAS

Birželio 22 d. Informacinės visuomenės plėtros komitetas pagrindinį dėmesį posėdyje skyrė nacionalinės ir ES teisės aktų projektų svarstymui.

Komitetas bendru sutarimu pritarė pasiūlymui dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl tam tikrų su intelektinės nuosavybės teisių apsauga susijusių

užduočių, įskaitant Europos prekių klastojimo ir piratavimo stebėsenos centro sudarymą iš viešojo ir priva-

čiojo sektorių atstovų, pavedimo Vidaus rinkos derinimo tarnybai (prekių ženklai ir dizainas).

PRITARTA SPAUDOS, RADIO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDO 2010 M. VEIKLOS ATASKAITAI

Birželio 29 d. Informacinės visuomenės plėtros komitetas svarstė Lietuvos radijo ir televizijos komisijos (toliau – LRTK) bei Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo (toliau – SRTRF) 2010 m. veiklos ataskaitas.

Komitetas pritarė SRTRF veiklos ataskaitai ir siūlo:

1) sudarant ekspertų grupes, pirmenybę teikti nepriklausomiems ekspertams, vengti ydingos ekspertų grupių sudarymo iš Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo tarybos narių tvarkos, galinčios sukelti privačių ir viešųjų interesų konfliktą, vertinant viešosios informacijos rengėjų kultūrinius ir šviečiamuosius projektus;

2) artimiausiu metu patvirtinti Ekspertų grupių formavimo nuostatus, atitinkamai patikslinant Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo įstatus, ir iki 2011 m. spalio 1 d. pristatyti juos Seimo Informacinės visuomenės plėtros komiteto posėdyje;

3) vertinant viešosios informacijos rengėjų kultūrinius ir šviečiamuosius projektus, nuosekliai bei principingiau taikyti nustatytus vertinimo kriterijus, stiprinti veiklos viešumą ir skaidrumą;

4) bendradarbiaujant su Kultūros ministerija, parengti ir Seimo rudens sesijai pateikti siūlymus dėl Visuomenės informavimo įstatymo 28 straipsnio 6 dalies pakeitimo, kad programos, pagal kurias atrenkami viešosios informacijos rengėjų kultūriniai ir šviečiamieji projektai, būtų suformuluotos remiantis žiniasklaidos technologijomis: spauda, televizija, radijas, internetinė žiniasklaida;

5) bendradarbiaujant su Kultūros ministerija, parengti Vyriausybės 2007 m. spalio 31 d. nutarimo Nr. 1190 „Dėl valstybės teikiamos dalinės finansinės paramos kultūriniais ir šviečiamiesiems projektams pagal Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondui pateiktas paraiškas bendrųjų konkursų nuostatų patvirtinimo“ pataisą, kurioje būtų:

5.1. Nustatytos naujos Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondui einamaisiais metais patvirtintų asignavimų sumų paskirstymo naujoms programoms proporcijos;

5.2. Reglamentuota informacijos rengėjų kultūriniais ir šviečiamiesiems projektams skirtų, tačiau iki galo nepanaudotų lėšų pakartotinio naudojimo tvarka;

5.3. Įtvirtinta nuostata, jog spaudos leidinių, kuriuose publikuojami kultūriniai ir šviečiamieji projektai, prenumerata yra privaloma sąlyga Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo teikiamai dalinei valstybės finansinei paramai gauti.

Daugiausia klausimų sukėlė LRTK 2010 m. veiklos ataskaitos svarstymas, kuriai po ilgų ir užsitęsusių diskusijų komiteto nariai nepritarė. Komitetas siūlo LRTK:

1) stiprinti veiklos ir finansų naudojimo skaidrumą ir atskaitomybę;

2) parengti ir iki 2011 m. spalio 1 d. pateikti Seimui siūlymus dėl teisės aktų, reglamentuojančių Lietuvos radijo ir televizijos komisijos teisinį statusą, jos sudarymo, funkcionavimo ir finansavimo tvarką, tobulinimo;

3) kartu su Ryšių reguliavimo tarnyba reguliariai informuoti Seimo Informacinės visuomenės plėtros komitetą apie antžeminės skaitmeninės televizijos diegimą Lietuvoje, teikti siūlymus dėl priemonių, užtikrinančių tolimesnę nuoseklumą ir efektyvumą šio proceso eigą.

Komitetas bendru sutarimu pritarė pasiūlymui dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikro leistino nenustatytų autorių teisių kūrinių naudojimo (KOM(2011) 289 galutinis).

Nutarta grąžinti iniciatoriams tobulinti Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 5 straipsnio 5 dalies papildymo įstatymo projektą Nr. XIP-3282, kurio tikslas – LRT televizijos programų transliavimui užtikrinti nustatyti LRT pirmumo teisę į 1 nacionalinę antžeminės skaitmeninės televizijos tinklą, taip pat papildyti įstatyme nustatytų institucijų, įgyvendinančių šią pirmumo teisę, sąrašą. Komitetas siūlo Vyriausybei:

– įpareigoti Lietuvos Respublikos susisiekimo ir kultūros ministrus iki šių metų rugsėjo 1 d. parengti ir pateikti Seimui svarstyti būtinus įstatymų projektus, kuriais būtų užtikrintas nacionalinio transliuotojo ap rūpinimas radijo dažniais (kanalais);

– užtikrinti, kad nauji skaitmeninės antžeminės televizijos tinklai būtų įrengti laiku ir užtikrintų maksimalų Lietuvos Respublikos teritorijos padengimą skaitmeninės antžeminės televizijos tinklu.

KAIMO REIKALAI

APSVARSTYTI VALSTYBINĖS ŽEMĖS NUOMOS KLAUSIMAI

Birželio 8 d. Kaimo reikalų komitetas išklaušė Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos informaciją apie valstybinės žemės ūkio paskirties žemės nuomą. Šiuo metu žemės ūkio naudmenų laisvame valstybinės žemės fonde – 204,5 tūkst. ha. Išnuomos

ir suteiktos naudotis žemės plotas sudaro 155,8 tūkst. ha žemės. Komiteto nariai kėlė klausimus dėl valstybinės žemės ūkio paskirties žemės nuomos sutarties termino ilginimo tikslingumo, nuomos sąlygų ir mokesčio dydžio, būtinybės skatinti gamybos plėtrą ir kt.

KAIMO REIKALŲ KOMITETAS SUSIPAŽINO SU NAUJAUSIOMIS ŽEMĖS ŪKIO TECHNOLOGIJOMIS

Birželio 29 d. Kaimo reikalų komiteto nariai lankėsi žemės ūkio technologijų parodoje „Agrovizija“ (Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro Žemdirbystės institute Dotnuvoje, Kėdainių r.), kurioje buvo pristatyta šiuolaikinė žemės ūkio technika, naujausi augalų apsaugos produktai, perspektyviausios augalų veislės, augalų poreikius atitinkančios trąšos.

Ši paroda – puiki galimybė susipažinti ir akivaizdžiai įsitikinti vienos ar kitos augalų veislės ar pro-

dukto ypatybėmis, įvertinti specializuotos žemės ūkio technikos technines galimybes. Parodos metu vyko seminarai aktualiomis augalininkystės temomis.

Parodos atidaryme Kaimo reikalų komiteto pirmininkas Edmundas Pupinis pasakė sveikinimo žodį, dalyvavo surengtose varžytuvėse, kartu su svečiais iš užsienio – Suomijos, Lenkijos, Latvijos, Estijos ir Airijos.

NACIONALINIS SAUGUMAS IR GYNYBA

PATOBULINTA NACIONALINĖ KOVOS SU KORUPCIJA 2011–2014 METŲ PROGRAMA

Birželio 8 d. Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas posėdyje patobulino Nacionalinę kovos su korupcija 2011–2014 metų programą, pagal kurios priemonių planą 2011–2014 metais numatoma vykdyti virš 90 korupcijos prevencijos priemonių teisėkūros, teismų ir teisėsaugos institucijų veiklos, ūkio subjektų veiklos priežiūros, vie-

šųjų pirkimų, sveikatos priežiūros, teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros, viešojo administravimo ir valstybės tarnybos, antikorupcinio švietimo, teisės pažeidimų tyrimo srityse. Tinkamas programos vykdymas užtikrins ilgalaikę, veiksmingą ir kryptingą korupcijos prevencijos ir kontrolės sistemą Lietuvoje.

ARTĖJANT LIETUVOS PIRMININKAVIMUI ES TARYBAI TEISĖSAUGOS INSTITUCIJOS TURĖTŲ TINKAMAI PASIRENGTI UŽTIKRINTI VIEŠĄJĮ IR SVEČIŲ SAUGUMĄ

Birželio 15 d. Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas posėdyje priėmė sprendimą dėl Vadovybės apsaugos departamento (toliau – VAD) 2010 m. veiklos.

Komiteto priimtame sprendime pažymima, kad artėjant Lietuvos pirmininkavimui ES Tarybai tiek VAD, tiek kitos kompetentingos institucijos turi skirti ypatingą

dėmesį Lietuvos pirmininkavimo metais (2013-aisiais) įvyksiančių renginių saugumui užtikrinti.

Komitetas pasiūlė Vyriausybei, siekiant efektyvaus ir tinkamo pasirengimo, parengti Lietuvos pirmininkavimo ES Tarybai 2013 m. renginių, numatomų svarbių vizitų, susitikimų ir posėdžių, taip pat oficialių sve-

čių priėmimo Lietuvos Respublikoje planą, į kurį būtų atsižvelgiama formuojant kitų metų valstybės biudžetą. Kartu pažymima, kad teisės saugos institucijos, ak-

tyviai bendradarbiaudamos ir pasikeisdamos informacija, turėtų tinkamai pasirengti užtikrinti viešąją ir svečių saugumą minėtu laikotarpiu.

PRIIMTAS SPRENDIMAS DĖL KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJOS 2010 M. VEIKLOS

Birželio 29 d. Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas priėmė sprendimą dėl Krašto apsaugos ministerijos (toliau – KAM) 2010 metų veiklos. Sprendime konstatuojama, kad KAM tęsė kariuomenės transformaciją, dalyvaudama tarptautinės bendruomenės veikloje Afganistane prisidėjo prie tarptautinio saugumo ir stabilumo plėtros, stiprino regioninį bendradarbiavimą su Šiaurės šalimis. Komitetas sprendime atkreipia dėmesį, kad nepakankamas KAM finansavimas neigiamai veikia tarptautinių įsipareigojimų bei taikos meto uždavinių vykdymą. Dėl esamo finansavimo nauji ginkluotės ir įrangos įsigijimai yra riboti, tačiau siekiant plėtoti kariuomenės pajėgumus toks poreikis išlieka ateityje. Siekdamas užtikrinti, kad Lietuvos kariuomenė gebėtų vykdyti jai teisės aktuose nustatytus uždavinius komitetas pasiūlė Vyriausybei 2012 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekte numatyti asignavimus KAM, ne mažesnius kaip 1 proc. nuo šalies BVP.

Komitetas posėdyje taip pat svarstė klausimą „Dėl ilgalaikių valstybinių saugumo stiprinimo programų rengimo ir įgyvendinimo“. Pagal galiojančius teisės

aktus yra numatyta 19 tokių programų, pavyzdžiui: Krašto apsaugos sistemos plėtros, Krizių valdymo sistemos plėtotės, Nusikaltimų prevencijos ir kontrolės, Nacionalinės kovos su korupcija, Narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos, Pilietinio ir tautinio ugdymo bei kitos. Komitetas posėdyje atkreipė dalyvavusių Vyriausybės ir kitų valstybės institucijų atstovų dėmesį į tai, kad šiuo metu ne visos Nacionalinio saugumo pagrindų įstatyme numatytos programos yra parengtos bei vykdomos. Atsižvelgdamas į tai, kad ilgalaikių valstybinių saugumo stiprinimo programų rengimas ir įgyvendinimas yra svarbūs stiprinant nacionalinį saugumą, komitetas pasiūlė Vyriausybei išanalizuoti esamą situaciją dėl programų vykdymo, apibendrinti programų įgyvendinimo rezultatus ir iki 2011 m. spalio 1 d. pateikti siūlymus komitetui ar Seimui dėl programų rengimo ar jų atnaujinimo. Posėdyje taip pat iškeltas klausimas ir dėl energetinio bei kibernetinio saugumo užtikrinimo priemonių, būtinų reaguojant į energetines ir kibernetines grėsmes, įtraukimo į ilgalaikių valstybinių saugumo stiprinimo programų rengimo ir vykdymo mechanizmą.

SOCIALINIAI REIKALAI IR DARBAS

PRITARTA EUROPOS DARBO TARYBŲ ĮSTATYMO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTUI

Birželio 15 d. Socialinių reikalų ir darbo komitetas apsvaustė Europos darbo tarybų įstatymo pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIP-3186 ES, kuriuo siekiama užtikrinti, kad būtų praplėstos konsultavimo ir informavimo galimybės ES įmonėse ar ES įmonių grupėse, sustiprintas darbuotojų atstovų vaidmuo ir apsauga. Projekto uždavinys – suderinti Lietuvos Respublikos Europos darbo tarybų įstatymo normų turinį su 2009 m. gegužės 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/38/EB reikalavimais ir užtikrinti sklandų konsultavimą ir informavimą Europos Bendrijos įmonėse ar įmonių grupėse. Posėdyje pritarta komiteto patobulintam įstatymo projektui.

Posėdyje pritarta komiteto patobulintam Neįgalųjų socialinės integracijos įstatymo 1 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymo ir įstatymo papildymo priedu įstatymo projektui, kuris parengtas siekiant į nacionalinę teisės aktą – Neįgalųjų socialinės integracijos įstatymą – perkelti 2009 m. gegužės 25 d. Tarybos direktyvos 2009/50/EB dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo sąlygų siekiant dirbti aukštos kvalifikacijos darbą nuostatas. Įstatymo projektu taip pat siekiama nustatyti, kad šis įstatymas būtų taikomas Lietuvos Respublikoje nuolat gyvenantiems asmenims, taip pat siekiama suderinti nuostatas dėl profesinės reabilitacijos apibrėžimo, siūloma, kad atitinkami straipsniai būtų taikomi

Posėdžiauja Socialinių reikalų ir darbo komitetas

kitiems asmenims, kuriems įgyvendinant ES socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentus turi būti taikomi šio įstatymo nurodyti straipsniai.

Birželio 22 d. Socialinių reikalų ir darbo komitetas pradėjo svarstyti Valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų ir valstybės tarnautojų pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio, taikomo 2012 metais, įstatymo projektą. Projekto tikslas – patvirtinti 2012 m. pareiginės algos (atlyginimo) bazinį dydį, kuris bus taikomas apskaičiuojant valstybės politikų, bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų teisėjų, valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų pareigines algas, Konstitu-

cinio Teismo teisėjų atlyginimus ir karių tarnybinius atlyginimus bei kitas teisės aktais nustatytas išmokas. Vyriausybė, siekdama nedidinti valstybės biudžeto asignavimų darbo užmokesčiui ir išvengti valstybės ir savivaldybių institucijose dirbančiųjų darbo užmokesčio mažėjimo, siūlė 2012 m. nekeisti 2011 metais galiojusio bazinio dydžio ir patvirtinti jį 450 Lt.

Po diskusijų komitete buvo nuspręsta bazinio dydžio klausimo svarstymą pratęsti rugsėjo mėnesį, kai Finansų ministerija galės aiškiau prognozuoti 2012 m. valstybės biudžetą.

SVEIKATOS REIKALAI

KOMITETAS APSVARSTĖ FARMACIJOS ĮSTATYMO PATAISAS

Birželio 1 d. Sveikatos reikalų komitetas apsvaustė Farmacijos įstatymo pakeitimo įstatymo projektus. Nutarta Farmacijos įstatymo papildymo 35¹ straipsniu ir 50 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIP-2043 grąžinti iniciatoriams tobulinti. Taip pat apsvaustyti trys alternatyvūs Farmacijos įstatymo projektai

(Nr. XIP-2313, XIP-2340 ir XIP-2050), reglamentuojantys reklamuotojų vizitus ir reklaminius renginius asmens sveikatos priežiūros įstaigose. Posėdyje pritarė Vyriausybės pateiktam ir komiteto patobulintam Farmacijos įstatymo 51 straipsnio papildymo įstatymo projektui Nr. XIP-2313, kuriuo siekiama netrukdyti as-

mens sveikatos priežiūros specialistams vykdyti savo pareigų, nepažeisti pacientų teisių gauti asmens sveikatos priežiūros paslaugas nustatytu laiku, daryti mažesnę įtaką asmens sveikatos priežiūros specialistams

skiriant gydymą vaistiniais preparatais. Priėmus šį patobulintą įstatymo projektą, individualūs vaisto reklamuotojo vizitai specialisto darbo laiku, oficialiai skirtu pacientų priėmimui, būtų draudžiami.

VYRIAUSYBĖ PRIVALO NEDELSIANT SPRĘSTI MEDICININIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO PROBLEMĄ

Sveikatos reikalų komitetas, reaguodamas į susidariusią pavojingą ir grėsmingą situaciją dėl susikaupusių medicininių atliekų keliamo pavojaus, į posėdį sukvietė atsakingų institucijų atstovus. Išklausęs pateiktą informaciją, komitetas įpareigojo Vyriausybę nedelsiant pradėti susikaupusių medicininių atliekų deginimą ir užtikrinti pastovų medicininių atliekų tvarkymą. Dalyvavusios institucijos taip pat įpareigosios iki kito komiteto posėdžio pateikti informaciją apie priimtus sprendimus ir įvykdytas priemones sprendžiant medicininių atliekų tvarkymo klausimą.

Birželio 15 d. Sveikatos reikalų komitetas priėmė sprendimą dėl Pacientų sveikatai padarytos žalos nu-

statymo komisijos prie Sveikatos apsaugos ministerijos veiklos. Sprendimas priimtas susipažinus su gautais skundais dėl Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisijos darbo. Sprendime konstatuota, kad komisijai trūksta kompetencijos, yra darbo organizavimo problemų, galimo viešųjų ir privačių interesų konflikto, nepakankamo dėmesio pacientams atvejų. Su komiteto siūlymais Vyriausybei, Sveikatos apsaugos ministerijai ir Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisijai prie Sveikatos apsaugos ministerijos veiklos ir sprendimu galima susipažinti Seimo interneto svetainėje (www.lrs.lt).

KOMITETAS SIŪLO SEIMUI ATMESTI ŽMONIŲ PALAIKŲ LAIDOJIMO ĮSTATYMO 33 STRAIPSNIO PAPILDYMO ĮSTATYMO PROJEKTĄ

Birželio 22 d. Sveikatos reikalų komitetas posėdyje apsvairstė ir pasiūlė atmesti Žmonių palaikų laidojimo įstatymo 33 straipsnio papildymo įstatymo projektą Nr. XIP-3235. Projektu buvo siekiama įtvirtinti nuostatą, kad tie steigiamų naujų kapinių teritorijų planavimo dokumentai, kurie buvo pradėti rengti iki 2008 m. kovo 1 d. arba, kitaip tariant, iki Žmonių palaikų laidojimo įstatymo įsigaliojimo (su tam tikromis išimtimis),

turi būti baigti derinti vadovaujantis tuo metu galiojusių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatomis.

Taip pat apsvairstyti Seimo kanceliarijos Teisės departamento pasiūlymai dėl Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos ir Radiacinės saugos centro aiškaus funkcijų atskyrimo licencijavimo srityje, taip pat Radiacinės saugos įstatymo pataisų įsigaliojimo datos perkėlimo į 2011 m. spalio 1 d., atsižvelgiant į viso įstatymų paketo, susijusio su branduoline energetika, įsigaliojimą.

APTARTOS GREITOSIOS MEDICINOS PAGALBOS ORGANIZAVIMO IR PASLAUGŲ TEIKIMO PERSPEKTYVOS

Birželio 29 d. Sveikatos reikalų komitetas išklausė Sveikatos apsaugos ministerijos ir Valstybinės ligonių kasos informaciją dėl greitosios medicinos pagalbos organizavimo ir paslaugų teikimo perspektyvų. Atsižvelgus į Sveikatos apsaugos ministerijos, Greitosios medicinos pagalbos įstaigų asociacijos, Bendrojo pagalbos centro 112 atstovų bei kitų dalyvių nuomonę ir pastabas, nuspręsta siūlyti Sveikatos apsaugos minis-

terijai numatyto Lietuvos greitosios medicinos pagalbos dispečerinių tarnybų pertvarkymo, jų funkcijas perduodant vykdyti apskričių centrų greitosios medicinos pagalbos paslaugas teikiančioms įstaigoms, įgyvendinimo terminą nukelti vėlesniam laikui, atsižvelgiant į pilotinio greitosios medicinos pagalbos teikimo modelio Klaipėdoje, Vilniuje ir Kaune įgyvendinimo rezultatus.

Atsižvelgdami į Seimo Antikorupcijos komisijos darbo grupės 2011 m. birželio 29 d. posėdyje pateiktą informaciją ir į gautus žodinius kreipimusis, komiteto nariai taip pat nusprendė siūlyti Sveikatos apsaugos ministerijai kuo skubiau atlikti VŠĮ Nacionalinio krau-

jo centro teikiamų kraujo komponentų kokybės (ypač eritrocitų masės (vieneto) pagal Hb (hemoglobino) koncentraciją) tyrimą nepriklausomoje laboratorijoje ir apie gautus rezultatus informuoti Sveikatos reikalų komitetą.

ŠVIETIMAS, MOKSLAS IR KULTŪRA

KOMITETAS SVARSTĖ NACIONALINIŲ KULTŪROS ĮSTAIGŲ VADOVŲ KREIPIMĄSI

Birželio 8 d. Švietimo, mokslo ir kultūros komitetas apsvarstė nacionalinį statusą turinčių kultūros ir meno įstaigų finansavimą. Komiteto posėdyje dalyvavę Lietuvos nacionalinės filharmonijos, Lietuvos nacionalinio operos ir baleto teatro, Lietuvos nacionalinio dramos teatro, Lietuvos nacionalinio muziejaus, Lietuvos dailės muziejaus, Lietuvos nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus, Nacionalinio muziejaus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų ir Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos atstovai akcentavo nacionalinį statusą turinčių kultūros ir meno įstaigų finansavimo problemą. Įstaigų vadovai pabrėžė, kad panaikinus šių įstaigų turėtą asignavimų valdytojo statusą iš esmės panaikinamos dviejų dešimtmečių kryptingos kultūros politikos pastangos, kuriomis suformuoti valstybės kultūros politikos prioritetai valstybės įsteigtų institucijų lygmeniu. Nacionalinių kultūros įstaigų vadovai atkreipė dėmesį, kad šių įstaigų veikla, panaikinus asignavimo valdytojų statusą, susidurs su didelėmis finansinio planavimo kliūtimis, nes Kultūros ministerijos skiriamas finansavimas remiasi projektinėmis paraiškomis, o nacionalinės institucijos planuoja biudžetus atsižvelgdamos į finansinius kalendorinius metus. Taip pat pabrėžta, kad valdymo centralizacija prieštarauja Lietuvos kultūros politikos kaitos gairėse įtvirtintam tikslui plėtoti kultūros savireguliaciją ir įkurti Kultūros tarybą, kuri perimtų asignavimų skirstymą iš Kultūros ministerijos. Akcentuojama, kad Kultūros ministerija, siekdama aukštesnės visuomenei teikiamų kultūros paslaugų kokybės, gali naudotis kitais nacionalinį statusą turinčių kultūros įstaigų kontrolės įrankiais (pvz., atskaitomybės stiprinimu, t. y. ataskaitų teikimu, valdybos/tarybos sudarymu, vidiniu ir išoriniu auditu). Posėdyje dalyvavę įstaigų atstovai taip pat pabrėžė, kad ES šalyse nacionalinių kultūros ir meno įstaigų, kaip kiekvienos kultūros srities svarbiausių valstybės institucijų, plė-

trai skiriamas vis didesnis dėmesys ir jų asignavimų valdytojo statusas yra vienas svarbiausių nacionalinės institucijos funkcionavimo pagrindų ir kultūros politikos instrumentų.

Komitetas pritarė nacionalinių kultūros ir meno įstaigų vadovų pozicijai ir nutarė pateikti atitinkamas Biudžeto sandaros įstatymo pataisas ir kartu su Seimo Biudžeto ir finansų komitetu surengti bendrą diskusiją šiuo klausimu.

Komiteto posėdyje taip pat apsvarstytas klausimas dėl Vilniaus Rasų kapinių. Posėdyje dalyvavusi Vilniaus istorinių kapinių draugijos „Rasos“ pirmininkė Vida Girininkienė ragino kuo skubiau kapinėms suteikti nacionalinės reikšmės paminklo statusą, nes istorinėms kapinėms yra iškilęs didelis pavojus sunykti, todėl yra būtina valstybės globa. Draugijos pirmininkė pabrėžė, kad tai seniausios sostinėje išlikusios kapinės, atspindinčios kelių amžių Lietuvos kultūros istoriją. Rasų kapinės atspindi Vilniaus daugiakultūriškumą, nes jose yra palaidota įvairių tautybių žmonių (lietuvių, lenkų, baltarusių, vokiečių), tarp kurių yra žymiausių XIX–XX amžiaus pirmoje pusėje Lietuvoje gyvenusių ir dirbusių mokslo, visuomenės, kultūros veikėjų, Lietuvos valstybę kūrusių ir valstybingumą puoselėjusių istorinių asmenybių. V. Girininkienė sutiko, kad visas kapines reikia tvarkyti ir prižiūrėti, tačiau Rasų kapinėms turėtų būti skiriamas ypatingas dėmesys, nes jos Vilniuje yra išskirtinės. Šiuo metu Rasų kapinės priklauso Vilniaus miesto savivaldybei, tačiau lėšų jų tvarkymui yra skiriama itin mažai, laiko ir žmonių Rasų kapinės iki šiol naikinamos: plėšiami bareljefai, toliau griūva senieji antkapiniai paminklai, smenga į žemę neprižiūrimi kapai. Šios kapinės turėtų būti labiau saugomos ir dėl to, kad į jas atvyksta daug vietos bei užsienio turistų, besidominčių kultūros paveldu. V. Girininkienės teigimu, Rasų kapinėms suteikus nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objekto statusą ir pa-

rengus kapinių tyrinėjimo, tvarkymo ir įprasminimo darbų programą būtų suteikta tinkama valstybės globa ir Rasų kapinės galėtų būti tinkamai prižiūrimos ir tyrinėjamos bei taptų atminimo ir susikaupimo vieta ne tik vilniečiams, bet ir miesto svečiams.

Komitetas, atkreipdamas Vyriausybės ir Kultūros ministerijos dėmesį, kad vėluoja nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objekto statuso suteikimas Rasų ka-

pinėms, pasiūlė Vyriausybei parengti atskirą Rasų kapinių tyrinėjimo, tvarkymo ir įprasminimo programą, svarstyti nacionalinės reikmės kultūros objekto statuso suteikimo galimybę ir kitoms Lietuvos istorinėms kapinėms ir paragino Vilniaus miesto savivaldybę daugiau lėšų skirti Rasų kapinių tvarkymui ir pritaikymui turizmo reikmėms.

PRITARTA SPAUDOS, RADIO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDO VEIKLOS ATASKAITAI

Birželio 15 d. Švietimo, mokslo ir kultūros komitetas svarstė Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo 2010 m. veiklos ataskaitą. Fondo direktorius Mykolas Karčiauskas pristatė naująjį fondo tarybos pirmininką dr. Algimantą Bučį, fondo biudžeto ataskaitą, įgyvendintus audiovizualinius, internetinius, kultūrinius konkursus ir projektus, laikraščių ir žurnalų pristatymo prenumeratoriams į kaimo gyvenamąsias vietas tendencijas. Komiteto nariai domėjosi fondo sudarymo principais, lėšų skirstymo skaidrumu, fondo samdomų ekspertų darbu ir kompetencija, ryšiais su leidėjais ir galimu viešųjų ir privačiųjų interesų konfliktu. Komitetas pritarė Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo 2010 m. veiklos ataskaitai, tačiau atkreipė dėmesį į samdomų ekspertų darbo tobulinimą ir išreiškė pritarimą Kultūros ministerijos inicijuojamam fondo veiklos modelio keitimui.

Komiteto posėdyje taip pat buvo svarstomas kultūrinės spaudos leidėjų kreipimasis, kuriame reiškiamas susirūpinimas dėl nuolat mažėjančios valstybės paramos. Leidėjai teigė, kad kultūrinė spauda yra žlugdoma, nes nebepali tinkamai atlikti savo misijos – atspindėti, apmąstyti ir vertinti šalies kultūrinio gyvenimo. Kreipimesi taip pat pabrėžiama, kad kultūrinės spaudos padėtį dar labiau apsunkino valstybinio socialinio draudimo mokesčiai nuo autorių atlyginimų, gamy-

bos išlaidos ir iki 21 proc. padidintas pridėtinės vertės mokestis. Komitetas, išklauses Kultūros ministerijos, Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo atstovus, nutarė kreiptis į Vyriausybę ir siūlyti didinti valstybės paramą kultūros leidiniams, peržiūrėti pridėtinės vertės mokesčio dydį ir atkreipti Kultūros ministerijos dėmesį dėl kultūros leidinių prenumeratos bibliotekoms.

Komiteto posėdyje apsvaistytas klausimas dėl Lietuvos etnokosmologijos muziejaus. Muziejaus direktorius Gunaras Kakaras akcentavo, kad būtina išnaudoti visas muziejaus galimybes ir spręsti problemas, kaip antai nėra atitinkamo lygio nuolatinių ekspozicijų komplekso, nebaigta muziejaus patalpų ir pastatų rekonstrukcija, trūksta lėšų aukštos kvalifikacijos gidų ir vadybininko samdymui ir ūkio reikmėms. Kultūros viceministrė Nijolė Laužikienė pabrėžė, kad svarbiausia – vidinės ekspozicijos parengimas, muziejaus aplinką ir išorinę ekspoziciją reikėtų tobulinti vėliau. Viceministrė taip pat informavo, kad ministerija ketina skubiai rengti ekspozicijos parengimo konkursą ir prašyti papildomų lėšų 2012 m. biudžete. Komitetas nutarė siūlyti Kultūros ministerijai artimiausiu metu skelbti konkursą ekspozicijos projekto konkurso sąlygoms parengti, svarstyti galimybę skirti papildomų etatų Etnokosmologijos muziejaus administracijai ir skirti papildomai lėšų būtinoms ūkio reikmėms.

KOMITETAS DOMĖJOSI ETNOGRAFINIŲ KAIMŲ IŠSAUGOJIMO IR PUOSELĖJIMO PROBLEMOMIS

Birželio 17 d. Švietimo, mokslo ir kultūros komitetas surengė išvažiuojamąjį posėdį Dzūkijos nacionaliniame parke. Komitetas lankėsi etnografiniame Zervynų kaime, taip pat Žiūrų, Trakiškių, Mardasavo, Mančiagirės, Puvočių, Musteikos kaimuose, Čepkelių raiste,

susitiko su Varėnos rajono meru Elvinu Jankevičiumi, apžiūrėjo išlikusias etnografines sodybas, bendravo su vietos gyventojais, domėjosi jų problemomis, kylančiomis gyvenant nacionaliniame parke ir atkuriant etnografines sodybas.

Dzūkijos nacionalinio parko etnografinėje sodyboje Marcinkonyse komitetas susitiko su Dzūkijos nacionalinio parko, Saugomų teritorijų tarnybos atstovais ir aptarė kaimų išsaugojimo, jaunimo užimtumo, tradicijų, papročių, amatų puoselėjimo bei atgaivinimo problemas. Dzūkijos nacionalinio parko atstovai akcentavo neretus pažeidimus atnaujinant kaimo sodybas, naujai statomus namus, kurie dažnai neatitinka nacionalinio parko teritorijoje esančių etnografinių kaimų stilistikos, vietos gyventojų užimtumo problemas. Taip pat buvo akcentuotos ir etnografinių kaimų pritaikymo turizmui ir amatų bei lietuvių liaudies papročių puoselėjimo šiuose kaimuose problemos. Komiteto

nariai siūlė daugiau iniciatyvos imtis savivaldybėms ir vietos bendruomenėms, rengti projektus ES ir kitų fondų paramai gauti, skatinti jaunimą kurtis kaime. Taip pat buvo pripažinta, kad valstybė nėra pajėgi prisidėti prie visų saugomų kultūros paveldo objektų išsaugojimo, todėl reikia nustatyti prioritetus.

Komitetas nutarė kreiptis į Kultūros vertybių apsaugos departamentą prie Kultūros ministerijos, Lietuvos savivaldybių asociaciją ir Aplinkos ministeriją dėl informacijos pateikimo apie etnografinių kaimų išsaugojimo programas ir jų įgyvendinimą ir tęsti klausimo svarstymą išplėstiniuose komiteto posėdžiuose Seimo rudens sesijoje.

KOMITETE PRISTATYTAS MENŲ TARYBOS ĮSTATYMO PROJEKTAS

Birželio 29 d. Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto posėdyje kultūros ministras Arūnas Gelūnas pristatė Menų tarybos įstatymo projektą. Ministras akcentavo, kad rengiant įstatymo projektą buvo remtasi Skandinavijos valstybių (Suomijos, Danijos) pavyzdžiais ir pasirinktas institucijos, tiesiogiai pavaldžios ir atskaitingos Kultūros ministerijai, modelis. Menų tarybos įstatymo projekte numatyta, kad taryba administruotų valstybės biudžeto lėšas, įskaitant ES ir kitos finansinės paramos lėšas, skirtas kultūrai ir menams remti, vykdytų kultūros sektoriaus stebėseną ir dalyvautų įgyvendinant nacionalinę kultūros politiką, programas ir kitas iniciatyvas, skirtas Lietuvos kultūros ir meno plėtrai bei stiprinimui. Menų tarybą sudarytų Kultūros ir meno ekspertų taryba, administracija ir ekspertų komisijos. Ekspertų tarybą sudarytų 10 narių ir Menų tarybos direktorius. 3 narius į ją deleguotų Lietuvos meno kūrėjų asociacija, 3 narius – kultūros ministras, po 1 narį – Finansų ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetas ir Lietuvos mokslo taryba. Menų tarybos ekspertų komisijos vertintų kultūros ir meno projektų, pretenduojančių gauti Menų tarybos finansavimą, dokumentus ir teiktų rekomendacinio pobūdžio išvadas Ekspertų tarybai. Ekspertų komisijų skaičių ir jų sudėtį tvirtintų Ekspertų taryba.

Ministras akcentavo, kad, įvertinus Kultūros paveldo departamento ir Lietuvos liaudies kultūros centro kompetenciją, Menų taryba būtų orientuota į profesionalų meną.

Komiteto nariai itin domėjosi regionų įtraukimu ir regionų kultūros puoselėjimu, tarybos administraci-

jos funkcijomis, ekspertų institutu, Kultūros rėmimo fondo ir Menų tarybos santykiu, įstatymo projekto atitiktimi Lietuvos kultūros politikos kaitos gairėse numatyta Kultūros tarybos koncepcijai. Seimo nariai akcentavo, kad ekspertų institutas turi būti reglamentuotas įstatyme, o ne tarybos nuostatuose. Komiteto nariai taip pat domėjosi, kodėl Menų tarybos įstatymo projekte numatyta, kad taryba yra pavaldi Kultūros ministerijai, o ne Seimui, kaip Lietuvos mokslo taryba. Seimo nariai taip pat kėlė klausimą dėl didelio tarybos pavaldumo kultūros ministrui.

Kultūros ministerijai komitetas pasiūlė tobulinti Menų tarybos įstatymo projektą, atsižvelgiant į Seimo narių išsakytas pastabas ir pasiūlymus.

Taip pat posėdyje apsvaistytas Europos Komisijos pasiūlymas Europos Parlamentui ir Tarybai dėl direktyvos „Dėl tam tikro leistino nenustatytų autorių teisių kūrinių naudojimo“. Komitetas bendru sutarimu pritarė Kultūros ministerijos pozicijai dėl šios direktyvos ir nutarė pasiūlyti Vyriausybei sudaryti darbo grupę Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo ir šio įstatymo įgyvendinimui būtinų įstatymo lydimųjų teisės aktų pataisoms parengti, atsižvelgiant į svarstomą Europos Komisijos pasiūlymą.

Komiteto posėdyje apsvaistytas Lietuvos radijo ir televizijos asociacijos kreipimasis „Dėl galimai neskaidrios Lietuvos radijo ir televizijos komisijos finansinės veiklos“. Komitetas pritarė siūlymui sudaryti darbo grupę dėl Lietuvos radijo ir televizijos komisijos veiklos teisinio reglamentavimo tobulinimo.

KOMITETAS SUDARĖ DARBO GRUPĘ PARLAMENTINEI KONTROLEI STIPRINTI

Birželio 8 d. Teisės ir teisėtvarkos komitetas, atsižvelgdamas į Seimo nario Vidmanto Žiemelio siūlymą ir vadovaudamasis Seimo statuto 48, 49 straipsniais, bendru sutarimu pritarė siūlymui sudaryti darbo grupę parlamentinei kontrolei stiprinti ir komiteto srities problemoms nagrinėti.

Komitetas patvirtino šią darbo grupės sudėtį: Vidmantas Žiemelis, Seimo narys (darbo grupės vado-

vas); Jurgita Janušauskienė, Teisės ir teisėtvarkos komiteto biuro padėjėja (darbo grupės sekretorė); Vytautas Gapšys, Seimo narys; Konstantas Ramelis, Seimo narys; Julius Sabatauskas, Seimo narys; Paulius Saudargas, Seimo narys; Remigijus Žemaitaitis, Seimo narys; Teisės ir teisėtvarkos komiteto biuro patarėjas (pagal kuruojamas sritis).

POSĖDIS, SKIRTAS EUROPOS ŽMOGAUS TEISIŲ TEISMO SPRENDIMAMS PRIEŠ LIETUVOS RESPUBLIKĄ APTARTI

Birželio 17 d. Teisės ir teisėtvarkos komitete įvyko posėdis, skirtas Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) sprendimams prieš Lietuvos Respubliką, jų vykdymo problematikai ir kitiems susijusiems klausimams aptarti.

Posėdyje dalyvavo Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovė EŽTT Elvyra Baltutytė, Respublikos Prezidento kanceliarijos, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, Lietuvos apeliacinio teismo, Seimo kontrolierių įstaigos, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos, Generalinės prokuratūros, Teisingumo, Vidaus reikalų ministerijų, Kalėjų departamento prie Teisingumo ministerijos, Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos, Nacionalinės teismų administracijos, Lietuvos advokatūros, kitų institucijų atstovai.

Posėdžio metu buvo analizuojami Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) pažeidimų prevencijos – dėl teisės užsiimti advokato veikla ribojimo proporcingumo pagal Konvencijos 8 straipsnį – klausimai, naujausi EŽTT priimti sprendimai byloje prieš Lietuvą ir naujai perduotos bylos.

Svarstant teisės užsiimti advokato veikla ribojimo proporcingumo klausimą buvo pažymėta, kad 2008 m. balandžio 15 d. Advokatūros įstatymo 8, 57, 59 ir 60 straipsnių pakeitimo įstatymu Nr. X-1494 *inter alia* buvo pakeistas šio įstatymo 8 straipsnio 1 punktas ir jame nustatyta, kad advokatu siekiantis tapti asmuo nelaikomas esąs nepriekaištingos reputacijos ir negali būti pripažintas advokatu, jeigu jis: yra teistas už *tyčinę* nusikalstamą veiką, nesvarbu, ar teistumas išnykęs, ar ne;

taip pat teistas už kitą nusikalstamą veiką, kol teistumas neišnykęs. EŽTT šiuo metu yra nagrinėjamos kelios bylos prieš Lietuvą, susijusios su minėta Advokatūros įstatymo 8 straipsnio nuostata. Pristatydama šį klausimą E. Baltutytė pažymėjo, kad iš EŽTT perduotose bylose pareiškėjų skundų, Teismo suformuluotų klausimų Vyriausybei ir praktikos tikėtina, kad EŽTT gali pripažinti, kad šie skundai patenka į Konvencijos 8 straipsnio ginamą privataus gyvenimo sritį, o tai reiškia, kad gali kilti problema dėl minėto ribojimo proporcingumo. Atsižvelgiant į tai, tikslinga svarstyti, ar šiuo metu įtvirtintas neterminuoto ir negrįžtamo pobūdžio draudimas asmenims, teistiems už *tyčinę* nusikalstamą veiką, nesvarbu, ar teistumas išnykęs, nėra per griežtas ir ar mažiau ribojančių priemonių nepakaktų, kad būtų užtikrintas vieno iš pagrindinių advokatų veiklos principų laikymasis.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovė EŽTT pateikė informaciją apie EŽTT priimtus sprendimus byloje prieš Lietuvą ir naujas perduotas bylas. Taip pat buvo aptarti perduoti skundai dėl galimų pažeidimų laisvės atėmimo įstaigose, reagavimo į skundus dėl smurto, patirto buitinio konflikto metu, Lietuvoje žinomų asmenų teisės į privataus gyvenimo gerbimą. Taip pat buvo pristatyti EŽTT sprendimai dėl Konvencijos pažeidimų dėl pernelyg ilgos proceso trukmės, dėl teisės būti renkamam į Seimą konstitucinio apribojimo, aptartas sprendimas byloje dėl orumą žeminančio elgesio, kuriuo Lietuva pažeidė Konvencijos 3 straipsnį, garantuojantį kankinimo uždraudimą.

Posėdžio metu nuspręsta, kad atsižvelgiant į posėdžio metu iškeltas problemas, Teisingumo ministeri-

ja kartu su Lietuvos advokatūros atstovais analizuos šiuo metu Advokatūros įstatyme nustatyto reguliavimo dėl apribojimų tapti advokatu ir šio reguliavimo galimo pakeitimo klausimą. Taip pat buvo aptarti poreikio įvesti specializacijas advokatūroje, kasacijos įvedimo privataus kaltinimo bylose bei garbės ir orumo

pažeidimo sudėties nustatymo Baudžiamajame kodekse tikslingumo, teismų sprendimų nevykdymo problematikos ir kiti svarbūs klausimai.

Pažymėtina, kad Teisės ir teisėtvarkos komitetas tokius parlamentinės kontrolės posėdžius rengia periodiškai, ne rečiau kaip 2 kartus per metus.

KOMITETAS VERTINO SEIMO STATUTO 22 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR PAPILDYMO PROJEKTŲ GALIMĄ PRIEŠTARAVIMĄ KONSTITUCIJAI

Birželio 22 d. Teisės ir teisėtvarkos komitetas svarstė Seimo statuto „Dėl Seimo statuto 22 straipsnio pakeitimo ir papildymo“ projekto Nr. XIP-3238 bei Seimo statuto „Dėl Seimo statuto 22 straipsnio pakeitimo“ projekto Nr. XIP-3217 galimą prieštaravimą Konstitucijai.

Komitetas, vadovaudamasis Seimo statuto 67 straipsnio 3 punktu, įvertinęs Seimo kanceliarijos Teisės departamento išvadas, preliminarai įvertino, kad

projektų nuostatos gali prieštarauti Lietuvos Respublikos Konstitucijos 62 straipsnio 2 dalies taisyklei, kad „Seimo narys be Seimo sutikimo negali būti traukiamas baudžiamojon atsakomybėn, suimamas, negali būti kitaip suvaržoma jo laisvė“ bei konstituciniam asmenų lygybės principui, nes išimtį siūloma nustatyti tik Seimo nariams, išskiriant juos iš subjektų, kuriems taikoma panašaus pobūdžio garantija, grupės.

UŽSIENIO REIKALAI

UŽSIENIO REIKALŲ KOMITETAS PRIĖMĖ SPRENDIMĄ DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS IR JUNGTINIŲ AMERIKOS VALSTIJŲ SANTYKIŲ

Birželio 15 d. Užsienio reikalų komitetas priėmė sprendimą dėl Lietuvos Respublikos ir Jungtinių Amerikos Valstijų santykių. Pateikiame Užsienio reikalų komiteto sprendimą:

„Užsienio reikalų komitetas:

– pažymėjo, kad Jungtinės Amerikos Valstijos Lietuvos Respublikai buvo ir išlieka strateginis sąjungininkas ir partneris, užtikrinantis Lietuvos Respublikos saugumą, kuriant sąlygas ekonominiam augimui ir energetinei nepriklausomybei, bei paragino ir toliau nuosekliai plėtoti ir stiprinti Lietuvos Respublikos ir JAV santykius visais galimais dvišalio ir daugiašalio bendradarbiavimo būdais ir priemonėmis;

– aukštai įvertino vadovaujantį Jungtinių Amerikos Valstijų vaidmenį Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacijoje ir Lietuvos Respublikos ir Jungtinių Amerikos Valstijų bendradarbiavimą per šią organizaciją, kaip pagrindinį transatlantinės erdvės saugumo garantą, ir pažymėjo, kad Lietuva, būdama NATO narė, privalo vykdyti priisiemtus įsipareigojimus ir įnešti savo indėlį į Aljanso kolektyvinę gynybą, nuosekliai didindama savo gynybai skirtas išlaidas mažiausiai iki 2 proc. BVP;

– pasveikino Jungtinių Amerikos Valstijų sprendimą nemažinti Europoje dislokuotų pajėgų ir paragino Lietuvos Respublikos Vyriausybę tęsti intensyvų dialogą su JAV siekiant strateginių Lietuvos tikslų Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacijoje, tokių kaip NATO priešraketinės gynybos sistemos, kurios neribotų jokie papildomi susitarimai su trečiosiomis šalimis, sukūrimas Europoje ar NATO oro policijos misijos Lietuvoje pratęsimas ir siekis paversti ją nuolatine;

– pabrėžė, kad, pasitelkdama Jungtinių Amerikos Valstijų paramą, Lietuva nuo 2005 m. vadovauja Afganistano Goro provincijos atkūrimo grupei, ir paragino priimant sprendimus dėl tolesnio Lietuvos dalyvavimo tarptautinės bendrijos veikloje Afganistane bei rengiantis atsakomybės už saugumą Afganistane perdavimui, būsimuosius sprendimus koordinuoti su JAV ir kitais partneriais NATO;

– pažymėjo teigiamas Lietuvos Respublikos ir Jungtinių Amerikos Valstijų ekonominio bendradarbiavimo ir dvišalės prekybos apyvartos tendencijas, paragindamas išnaudoti visą turimą potencialą pritraukti abipusiai naudingas JAV kapitalo investicijas, ypač

energetikos, transporto ir informacinių technologijų srityse;

- paragino išnaudoti visokeriopas bendradarbiavimo su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis galimybes užtikrinant energetinę šalies nepriklausomybę ir plėtojant strategiškai svarbius Visagino AE, suskystintų dujų terminalo ir skalūnų dujų išteklių tyrimo ir galimos jų gavybos Lietuvoje projektus, taip pat siekiant pritraukti JAV disponuojamas naujausias technologijas ir JAV kapitalo investicijas;

- teigiamai įvertino ligšiolinį Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Jungtinių Amerikos Valstijų administracijos intensyvų bendradarbiavimą, kartu paragindamas dar labiau išplėsti parlamentinio ir partinio politinio lygmens kontaktus tarp Lietuvos Respublikos Seimo ir Jungtinių Amerikos Valstijų Kongreso, tokiu būdu įnešant didesnę parlamentų indėlį į sėkmingą dvišalių santykių plėtrą;

- paragino Užsienio reikalų ministeriją peržiūrėti turimas Lietuvos Respublikos ir Jungtinių Amerikos Valstijų sutartis, jas palyginti su Lietuvos kaimyninių šalių su JAV turimomis sutartimis ir pateikti Užsienio

reikalų komitetui rekomendacijas dėl galimų naujų sutarčių su JAV sudarymo, siekiant dar labiau plėtoti dvišalių Lietuvos Respublikos ir JAV bendradarbiavimą;

- pasveikino ir paragino toliau stiprinti bendradarbiavimą su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis daugiašalio Sustiprinto bendradarbiavimo Šiaurės Europoje (e. PINE) formatu, kuris išplečia ir suteikia naują postūmį Šiaurės ir Baltijos valstybių bendradarbiavimui ir kurio koordinavimą 2012 m. perims Lietuva;

- pasveikino 2011 m. birželio 7 d. Lietuvos Respublikoje įsteigtą Jungtinių Amerikos Valstijų nevyriausybines organizacijos „Freedom House“ biurą ir paragino tęsti bendradarbiavimą su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis bei nevyriausybėmis JAV organizacijomis, kartu įgyvendinant demokratizacijos projektus Baltarusijoje ir kitose posovietinės erdvės valstybėse bei pasaulyje;

- rekomendavo Kultūros ministerijai kuo greičiau įsteigti kultūros atašė pareigybę Lietuvos Respublikos ambasadoje Jungtinėse Amerikos Valstijose, paskirtasis kultūros atašė rūpintųsi gausaus kultūrinio istorinio lietuviškojo paveldo JAV išsaugojimu“.

Užsienio reikalų komiteto posėdis

KOMITETAS PRADĖJO SVARSTYTI LIETUVOS IR LENKIJOS DVIŠALIŲ SANTYKIŲ AKTUALIJAS

Birželio 15 d. Užsienio reikalų komitetas svarstė klausimą dėl Užsienio reikalų ministerijos ir diplo-

matinių atstovybių administravimo, taip pat išklauė Valstybės kontrolės audito ataskaitą „Dėl Lietuvos Res-

publikos užsienio reikalų ministerijos atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“ ir Užsienio reikalų ministerijos paaiškinimus dėl jos. Posėdyje dalyvavo valstybės kontrolieriaus pavaduotoja Daiva Bakutienė, Valstybės kontrolės 1-ojo audito departamento direktorius Laimonas Čiakas, Užsienio reikalų ministerijos kancleris Kęstutis Jankauskas. Nuspręsta rekomenduoti Užsienio reikalų ministerijai iki 2011 m. pabaigos atlikti analizę ir parengti ilgalaikę strategiją dėl Lietuvos diplomatinio atstovavimo tinklo optimizavimo atsižvelgiant į klausimus, ar ir kur politiniu bei administraci-

niu-ekonominiu požiūriu būtų tikslinga įsigyti ambasadas ir rezidencijas Lietuvos nuosavybėn ir kur turėtų išlikti jų nuoma.

Komitetas pradėjo diskusiją apie Lietuvos ir Lenkijos santykius. Buvo išklaudyta užsienio reikalų ministro Audroniaus Ažubalio, viceministro Egidijaus Meilūno ir Lietuvos Respublikos nepaprastosios ir įgaliotosios ambasadorės Lenkijos Respublikoje Loretos Zakarevičienės informacija apie dvišalius šalių santykius. Klausimo svarstymas bus pratęstas viename artimiausių komiteto posėdžių.

KOMITETAS PRITARĖ SEIMO NUTARIMO „DĖL NACIONALINĖS ENERGETIKOS (ENERGETINĖS NEPRIKLAUSOMYBĖS) STRATEGIJOS PATVIRTINIMO“ PROJEKTUI

Birželio 17 d. Užsienio reikalų komitetas, paskirtas papildomu, apsvaustęs Seimo nutarimo „Dėl Nacionalinės energetikos (energetinės nepriklausomybės) strategijos patvirtinimo“ projektą Nr. XIP-3260, savo sprendime pasiūlė pagrindiniam komitetui pritariti iniciatorių pateiktam nutarimo projektui, patobulinant jį pagal Seimo kanceliarijos Teisės departamento pastabas, kurioms pritarė komitetas, ir komiteto pasiūlymus. Taip pat komitetas pasiūlė Strategiją priimti bendru Lietuvos Respublikos Seimo frakcijų sutarimu, atsižvelgiant į tai, kad Nacionalinės energetikos stra-

tegijos tikslai yra neatsiejami nuo ilgalaikių Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo ir užsienio politikos tikslų bei siekiant užtikrinti jos įgyvendinimo tęstinumą.

Bendrame posėdyje su Lietuvoje išrinktais Europos Parlamento nariais buvo aptartos ES išorės santykių darbotvarkės aktualijos. Daugiausia dėmesio skirta ES ir Rusijos aukščiausiojo lygio susitikimo, vykusio 2011 m. birželio 9–10 dienomis, rezultatams, Lietuvos kaimynystėje ketinamų statyti atominių elektrinių projektams, Rytų partnerystės Parlamentinės Asamblėjos veiklai.

VALSTYBĖS VALDYMAS IR SAVIVALDA

KOMITETAS IŠKLAUSĖ LIETUVOS DELEGACIJOS ES REGIONŲ KOMITETE VADOVO INFORMACIJĄ

Birželio 15 d. Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas išklaušė Lietuvos delegacijos ES Regionų komitete vadovo, Ekonomikos ir socialinės politikos komisijos pirmininko, Zarasų rajono savivaldybės mero Arnoldo Abramavičiaus pateiktą informaciją apie delegacijos veiklą ir Lietuvos savivaldybių asociacijos patarėjo Arūno Gražulio informaciją apie Lietuvos delegacijos veiklą Europos Tarybos Vietos ir regionų valdžių kongrese.

Komitetas, įvertindamas Lietuvos delegacijų ES Regionų komitete ir ET Vietos ir regionų valdžių kongrese sudėčių pokyčius po 2011 m. įvykusių savivaldybių tarybų rinkimų, būtinybę tinkamai ir laiku pasirengti Lietuvos pirmininkavimo ES 2013 m. laikotarpiu numato-

miams organizuoti posėdžiams ir kitiems renginiams, Europos Sąjungos fondų lėšų sklandaus ir laiku įsisavinimo, ypač regionų ir savivaldybių lygiu, po 2014 metų svarbą bei Europos Tarybos Vietos ir regionų valdžių kongreso ekspertų vizito Lietuvoje rezultatus, nutarė:

1. Plėtoti komiteto ir Lietuvos delegacijų ES Regionų komitete ir ET Vietos ir regionų valdžių kongrese bendradarbiavimą ir toliau reguliariai – po vieną kartą rudens ir pavasario sesijoje – komitete organizuoti susitikimus ir aptarti aktualiausius ES ir ET institucijose nagrinėjamus klausimus ir priimtus sprendimus dėl jų.

2. Rudens sesijos metu inicijuoti diskusiją dėl pasirengimo sklandžiai ir laiku įsisavinti ES fondų lėšas po 2014 metų.

3. ET Vietos ir regionų valdžių kongresui patvirtinus ataskaitą apie Europos vietos savivaldos chartijos įgyvendinimą Lietuvoje, 2012 m. balandžio–gegužės

mėn. kartu su Lietuvos savivaldybių asociacija organizuoti tarptautinę konferenciją šiai ataskaitai aptarti.

ŽMOGAUS TEISĖS

NEPRITARTA PASIŪLYTAI VAIKO TEISIŲ APSAUGOS INSTITUCIJŲ SISTEMOS PERTVARKAI

Birželio 8 d. Žmogaus teisių komitetas, apsvaustęs Seimo nutarimo „Dėl vaiko teisių apsaugos institucijų sistemos pertvarkos koncepcijos patvirtinimo“ projektą, nusprendė jam nepritarti.

Poreikis pertvarkyti vaiko teisių apsaugos institucijų sistemą ir šalyje sukurti centrinę vaiko gerovės politiką kuriančią ir įgyvendinančią instituciją, kuri spręsdama vaikų problemas turėtų realius teisinius ir ekonominius veikimo svertus visoje šalyje ir atliktų vaiko gerovės sisteminę stebėjimą, yra įtvirtintas ir Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcijoje, patvirtintoje Seimo 2003 m.

Remiantis Seimo nutarimu tvirtinama koncepcija, būtų keičiama Valstybės vaiko teisių ir įvaikinimo tarnybos struktūra, suteikiant pagrindinės vaiko gerovę įgyvendinančios institucijos statusą.

Komitete buvo suabejota Valstybės vaiko teisių ir įvaikinimo tarnybos pajėgumu (ir pakeitus struktūrą) atlikti pagrindinės vaiko gerovės politiką įgyvendinančios institucijos funkcijas. Taip pat atsižvelgta į visuomenės atstovų bei savivaldybių asociacijos kritišką nuomonę dėl pertvarkos. Posėdyje buvo akcentuota, kad daugumą koncepcijoje nustatytų tikslų galima pasiekti nekeičiant institucinės sistemos, o stiprinant ir tinkamai finansuojant esamą.

Posėdyje komitetas svarstė įstatymų projektų grupę dėl teismų reorganizavimo. Projektų tikslas – didinti teismų išlaikymui skiriamų lėšų panaudojimo efektyvumą, taupant teismų ūkines išlaidas, optimizuoti teismų bei teisėjų darbo krūvį. Komitetas pritarė įstatymų projektams.

AKTYVIAUSIAI GINANTYS ŽMOGAUS TEISES IR PUOSELĖJANTYS DEMOKRATIJOS IDĖJAS TURI BŪTI TINKAMAI ĮVERTINTI

Birželio 15 d. Žmogaus teisių komitetas apsvaustė Laisvės premijos įsteigimo įstatymo projektą Nr. XIP-2828(3). Projekto rengimą paskatino 1991-ųjų sausio 13-osios įvykių – Laisvės gynėjų dienos – sukakties dvidešimtosios metinės bei šių įvykių svarba lietuvių tautai ir Lietuvos valstybei, taip pat visai Rytų ir Vidurio Europos regiono tolimesnei politinei raidai.

Projektu siūloma įsteigti Laisvės premiją – numatyti, kad kasmet skiriama viena 5 000 eurų dydžio premija už asmens ar organizacijos pasiekimus ginant žmogaus teises, plėtojant demokratiją ir nuopelnus laisvei. Priėmus įstatymą, pretendentes Laisvės premijai gauti

atrinktų Laisvės premijų komisija, į kurią po vieną atstovą deleguoja Seimo frakcijos, po 2 narius – Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisija, Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarų klubas ir Lietuvos jaunimo organizacijų taryba. Premija būtų mokama iš Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijai skirtų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų.

Komiteto pirmininkas Arminas Lydeka projektą teigiamai įvertino dėl pažangios idėjos žmogaus teisių puoselėjimo požiūriu. Komitetas projektui pritarė bendru sutarimu.

KOMITETAS NEPRITARĖ LIETUVOS GYVENTOJŲ GENOCIDO IR REZISTENCIJOS TYRIMO CENTRO METINEI ATASKAITAI

Birželio 15 d. Žmogaus teisių komitetas apsvaustė Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo

centro metinę ataskaitą, kurią pristatė generalinė direktorė Teresė Birutė Burauskaitė.

Komiteto nariai domėjosi apie informacijos sklaidą nušviečiant Lietuvos gyventojų genocido ir pasipriešinimo okupaciniams režimams istoriją. Buvo keltas klausimas dėl nepakitusių darbo grupių dydžių sumažėjus asmenų, siekiančių vienokio ar kitokio statuso, skaičiui.

Komiteto nariams pareiškus pastabų dėl vadovo nepakankamų gebėjimų užtikrinti efektyviai veikiančias struktūras, dėl neaiškaus mechanizmo sudarant auto-

rines sutartis, dėl trūkumų organizuojant literatūros sklaidą, komitetas ataskaitai nepritarė.

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras yra tarpžinybinė valstybės institucija, tirianti visas genocido bei nusikaltimų žmonijai ir žmoniškumui apraiškas ir Lietuvos gyventojų persekiojimą okupacijų metais, taip pat ginkluoto ir neginkluoto pasipriešinimo okupacijoms procesus, inicijuojanti genocido organizatorių ir vykdytojų teisinį įvertinimą, įamžinanti laisvės kovotojų ir genocido aukų atminimą.

ŽMOGAUS TEISIŲ KOMITETE PRISISTATĖ KANDIDATĖ Į JT MOTERŲ DISKRIMINACIJOS PANAIKINIMO KOMITETĄ

Birželio 22 d. Lietuvos Respublikos kandidatė į Jungtinių Tautų (JT) Moterų diskriminacijos panaikinimo komitetą habil. dr. Dalia Leinartė prisistatė Žmogaus teisių komitete ir supažindino su savo veiklos planu kandidatuojant į JT komiteto nario pareigas.

Lietuva JT Konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims ratifikavo 1995 m.

D. Leinartė pabrėžė, kad sėkmė tampa komiteto nariu priklauso nuo paties kandidato aktyvumo prisistatant tarptautinėje bendruomenėje, tačiau svarbus ir aukštų pareigūnų ir politikų indėlis viešinant kandidatą pasaulyje.

Žmogaus teisių komiteto nariai išreiškė palaikymą kandidatėi. Išsakyta nuomonė, kad pasirinkta puikiausia kandidatė, buvo aukštai įvertinti D. Leinartės nuopelnai lyčių lygybės srityje. Žmogaus teisių komi-

tetas įsipareigojo imtis priemonių, kad būtų užtikrinta pakankama parama viešinant kandidatės nuopelnus tarptautiniu lygmeniu. Pasak D. Leinartės, norint tapti JT komiteto nariu realiai reikėtų gauti maždaug 98 valstybių balsus. Balsavimo teisę turi 186 valstybės.

Konvencijos 17 straipsnis nustato, kad Konvencijos įgyvendinimo darbui nagrinėti įsteigiamas Moterų diskriminacijos panaikinimo komitetas, kurį šios Konvencijos įsigaliojimo metu sudaro aštuoniolika, o po trisdešimt penktos valstybės dalyvės ratifikavimo ar prisijungimo prie jos – dvidešimt trys ekspertai, pasižymintys dorovinėmis savybėmis ir kompetentingi toje srityje, kurią apima ši Konvencija. Moterų diskriminacijos panaikinimo komiteto uždavinys – apsvastyti, kokių priemonių šalys dalyvės imasi Konvencijos nuostatomis įgyvendinti ir kokią jos daro pažangą šioje srityje.

BŪTINA NUSTATYTI BENDRUS ES STANDARTUS UŽTIKRINANT AUKŲ TEISES

Birželio 22 d. Žmogaus teisių komitetas posėdyje apsvastė Teisingumo ministerijos parengtą Lietuvos poziciją dėl Europos Komisijos pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai. Šios direktyvos tikslas – užtikrinti, kad visoms nusikaltimų aukoms visoje ES galėtų būti būtiniausi reikalavimai. Šioje direktyvoje nustatoma ir aukų šeimos nariams teiktina parama ir jų apsauga.

Nusikaltimų aukomis ES kasmet tampa milijonai žmonių. Eurostato duomenimis, per metus užregistruojama apie 30 mln. nusikaltimų prieš asmenis ir nuosavybę, be to, apie daug nusikaltimų niekada nepranešama. Nuo nusikaltimų dažnai nukenčia ne vie-

nas žmogus, taip pat netiesiogiai nukenčia aukų artimieji. Tiesioginėmis nusikaltimų aukomis kasmet tampa iki 75 mln. žmonių.

Aukų teisės susijusios ir su lytimi. Moterys labiausiai kenčia nuo nematomo ir nepranešamo smurto. Europos Tarybos skaičiavimais, 20–25 proc. suaugusių Europos moterų bent kartą gyvenime patiria fizinį smurtą, 12–15 proc. patiria smurtą privačioje erdvėje, o daugiau kaip 10 proc. kenčia nuo seksualinio smurto.

Komisija kaip strateginį prioritetą įvardijo būtinybę imtis veiksmų, kad būtų sustiprintos nusikaltimų aukų teisės ir būtų patenkinti jų apsaugos, paramos ir teisės kreiptis į teismą poreikiai. Pasiūlymu dėl Direktyvos siekiama kiek įmanoma efektyviau užtikrinti nukentė-

jusiųjų teisių apsaugą baudžiamajame procese, teikiant jiems aiškia ir suprantama kalba informaciją apie procesą, priimtus sprendimus, paramą ir pagalbą.

Lietuva iš esmės pritaria Komisijos pasiūlymui, sveikina dokumentą, skirtą asmenų, nukentėjusių nuo nusikalstamų veikų, teisių apsaugai, ir pabrėžia, kad aukų

apsaugos klausimas yra vienas iš svarbiausių nacionalinių Lietuvos prioritetų. Žmogaus teisių komitetas pritaria Lietuvos pozicijai. Komiteto nuomone, Komisijos pasiūlymas neprieštarauja subsidiarumo principui, šis dokumentas yra būtinas ir labai svarbus žmogaus teisių požiūriu.

PRISTATYTA ŽMOGAUS TEISIŲ ĮGYVENDINIMO LIETUVOJE APŽVALGA

Birželio 22 d. Žmogaus teisių stebėjimo instituto direktorius Henrikas Mickevičius pristatė instituto parengtą Žmogaus teisių įgyvendinimo Lietuvoje 2009–2010 metais apžvalgą. Pasak H. Mickevičiaus, apžvalgoje pateikta informacija apie tai, kas nutiko Lietuvoje per šiuos metus žmogaus teisių požiūriu. Pristatytos jautrios problemos žmogaus teisių srityje dėl netolerancijos ir nepakantumo viešo kurstymo, dėl pažeidžiamos teisės į saviraiškos laisvę, dėl pažeidžiamos teisės dalyvauti šalies valdyme, dėl pažeidžiamos teisės į teisingą teisimą. Pastebėta piliečių papirkinėjimo problema rinkimų metu: per 2011 metų savivaldybių rinkimus gauta 255 pranešimų apie pažeidimus, pradėta 14 ikiteisminių tyrimų. H. Mickevičius liūdnai juokavo, kad papirkinėjimas tampa kūrybiškas, pavyzdžiui, įsipareigojama padengti nedidelių parduotuvių išsiskolinimus. Didele problema H. Mickevičius įvardijo ir viešai skleidžiamą priešišumą žmogaus teisėms – neva per žmogaus teises Lietuvai primetamos svetimos vertybės. Žmogaus teisių stebėjimo instituto direkto-

riaus nuomone, tokių idėjų vieša sklaida rimtai kenkia mūsų valstybingumui.

Žmogaus teisių komiteto pirmininkas Arminas Lydeka padėkojo visuomenininkams už vykdomą stebėseną žmogaus teisių srityje bei skaudžiausių problemų iškelimą ir viešinimą.

„Mes, kaip įstatymo leidėjai, artimiausioje ateityje turėtume atkreipti dėmesį į poreikį tobulinti kai kuriuos teisės aktus: dėl sunkiai įgyvendinamos piliečių įstatymų leidybos iniciatyvos teisės (*piliečiams referendumui inicijuoti būtina surinkti 300 tūkst. iniciatyvų remiančių piliečių parašų, įstatymo leidybos iniciatyva Seime gali būti iškelta 50 tūkst. piliečių balsais. 50 tūkstančių Lietuvos Respublikos piliečių, turinčių rinkimų teisę, parašams dėl iniciatyvos projekto surinkti nustatomas dviejų mėnesių terminas*), varžomos susirinkimų teisės bei diskriminacinio pobūdžio Šeimos politikos koncepcijos“, – sakė A. Lydeka. Jis paminėjo ir žurnalistų etikos problemas viešinant privatų gyvenimą, pažeidžiant nekaltumo prezumpciją, žeminant žmogaus orumą.

ŽMOGAUS TEISIŲ KOMITETAS SIEKIA KURTI NACIONALINĘ ŽMOGAUS TEISIŲ INSTITUCIJĄ

Birželio 29 d. Žmogaus teisių komitetas aptarė Seimo kontrolierių įstatymo pakeitimo klausimą siekiant sukurti nacionalinę žmogaus teisių instituciją, atitinkančią Paryžiaus principus.

Lietuvoje aktyviai veikia virš 50 visuomeninių ir valstybinių žmogaus teisių gynimo organizacijų, tačiau nėra institucijos, atliekančios išsamius ir nuoseklius žmogaus teisių būklės stebėjimus.

17-oje iš 27 Europos Sąjungos valstybių veikia Jungtinių Tautų Organizacijos pripažintos nacionalinės žmogaus teisių institucijos, atitinkančios vadinamuosius Paryžiaus principus (Paryžiaus principuose yra numatytos tokios institucijai priskirtinos funkcijos: žmogaus teisių stebėjimas, patarimai valdžios institucijoms, įskaitant patarimus dėl

galiojančių ir rengiamų teisės aktų; žmogaus teisių sklaida ir visuomenės švietimas žmogaus teisių klausimais; tarptautinis bendradarbiavimas ir galima papildoma skundų nagrinėjimo funkcija. Pagal Paryžiaus principus šios institucijos funkcijos nustatomos įstatymo arba Konstitucijos.) Žmogaus teisių komitetas birželio 8 dienos posėdyje nusprendė imtis veiksmų, kad Lietuva prisijungtų prie šalių sąrašo, suburiant Žmogaus teisių tarybą prie Seimo kontrolierių įstaigos ir atitinkamai tobulinant Seimo kontrolierių veiklos reglamentavimą pagal nacionalinei žmogaus teisių institucijai būdingas funkcijas.

Komiteto pirmininkas Arminas Lydeka padėkojo visiems, pateikusiems pasiūlymus dėl institucijos veiklos ir reikalingų teisės aktų pakeitimų.

Komitetas nusprendė kreiptis į Seimo valdybą ir siūlyti sudaryti darbo grupę, kuri parengtų teisės aktus, reikalingus Seimui atskaitingų kontrolės institucijų funkcijoms tobulinti ir Seimo kontrolierių įstaigos veiklai reglamentuoti pagal nacionalinei žmogaus teisių institucijai Paryžiaus principuose keliamus reikalavi-

mus. Darbo grupės veikloje turėtų dalyvauti Žmogaus teisių komiteto nariai, Seimo frakcijų atstovai, Seimui atskaitingi kontrolieriai, Teisingumo ir Užsienio reikalų ministerijų atstovai, akademinės bendruomenės atstovai (universitetų dėstytojai) – teisės teoretikai, visuomeninių organizacijų atstovai.

KODĖL NERIMSTA ŠIAULIŲ TARDYMO IZOLIATORIUJE LAIKOMI SUIMTIEJI?

Birželio 29 d. Žmogaus teisių komitetas apsvarstė klausimą dėl situacijos Šiaulių tardymo izoliatoriuje.

Komitetas pastaruoju metu gavo daug skundų dėl blogų suimtųjų sąlygų, gautas grupės suimtųjų pranešimas apie vykdomą bado akciją, informacija apie birželio 19 d. vykusį suimtųjų maištą. Kad įvertintų susidariusią situaciją, komiteto sprendimu Žmogaus teisių komiteto pirmininko pavaduotojas Valerijus Simulikas birželio 27 d. lankėsi Šiaulių tardymo izoliatoriuje.

V. Simulikas posėdžio metu paaiškino, kad Šiaulių tardymo izoliatoriuje bendravo su personalu ir atsitiktinai pagal sąrašą pasirinktais suimtaisiais. Jo teigimu, suimtieji dažniausiai nepatenkinti nustatyta tvarka, nes reikalaujama 22 val. išjungti televizorius, draudžiama miegoti užsiklojus galvą antklode, neleidžiama, kad asmeniniai daiktai viršytų 30 kg, negalima turėti asmeninių plaukų kirpimo mašinėlių ir kt. V. Simulikas pastebėjo, kad Šiaulių tardymo izoliatoriuje ilgą laiką nebuvo nuolatinio direktoriaus, todėl pakankamai ne-

užtikrinta vidaus taisyklių nustatyta tvarka. Pastebėta, kad taisyklės nustatytos atsižvelgiant į įstaigos specifiką ir siekiant užtikrinti tvarką ir pačių nuteistųjų saugumą. Pradėjus vadovauti direktoriui Ramūnui Zutkiui, reikalaujama griežtai laikytis nustatytų taisyklių, o tai kelia suimtųjų nepasitenkinimą.

Posėdyje aptartos kylančios tardymo izoliatoriuje laikomų asmenų sveikatos priežiūros problemos. Išsiaiškinta, kad dėl nedidelių atlyginimų medikų, norinčių dirbti tardymo izoliatoriuje, neatsiranda. Esamų gydytojų amžiaus vidurkis – 80 metų. Darbo krūviai tikrai nemaži – privalomai apžiūrinamas kiekvienas naujai atvykęs, taip pat priimami asmenys, kurie kreipiasi dėl kilusių sveikatos problemų. Atkreiptas dėmesys ir dėl senų izoliatoriaus pastatų būklės, mažų kamrų ir prastos ventiliacijos. Tačiau ši problema sprendžiama – pradėtos statyti naujos patalpos.

PARENGĖ LAIMA ŠANDARIENĖ

Seimo posėdžiai

Birželio 7 d.

PLENARINIS POSĖDIS

RESPUBLIKOS PREZIDENTĖS DALIOS GRYBAUSKAITĖS METINIS PRANEŠIMAS

Brangūs Lietuvos žmonės, gerbiamieji Seimo nariai, brangūs svečiai.

Nuoširdžiai džiaugiuosi proga vėl susitikti su jumis. Ši man ypač svarbų įvykį vertinu ne tik kaip konstitucinę pareigą, bet pirmiausia kaip galimybę visiems kartu stabtelėti, atitrūkti nuo vienadienių problemų, konfliktų, skandalų ir pasikalbėti apie tai, kas svarbu. Apie įvykius, kurie gali lemti mūsų šiandieną ir mūsų vaikų rytojų.

Esu konstruktyvaus žodžio šalininkė. Ir kalbu, kad žodžius paverstume darbais, o darbus – rezultatais. Kaip tik taip suprantu ir Konstitucijoje numatyto Prezidento metinio pranešimo tikslą ir prasmę. Todėl,

ruošdamasi šiandieniniam susitikimui, nutariau trumpai atsigręžti į 2010 m., kad kartu su jumis įvertintume, kokių vaisių davė mūsų pernykštis pokalbis.

Lygiai prieš metus savo pirmajame metiniame pranešime įvardijau skaudžiausią mūsų visuomenės rykštę – valstybės nužmogėjimą. Apžvelgiau opiausias problemas, kurios kyla iš šios mūsų gyvenimo ydos. Pasiūliau kelią – besąlygiškos žmogaus viršenybės principo įtvirtinimą visuose darbuose, planuose ir mūsų sprendimuose.

Srautas pritariančių ir nepritariančių kartais skambučių, laiškų, žinučių, kurių sulaukiau iš eilinių Lietuvos žmonių, valstybės pareigūnų, politikų ir politikos

Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė ir Seimo Pirmininkė Irena Degutienė

apžvalgininkų, mane džiugino. Jie reiškė: savo valstybėje jaučiamės panašiai, problemas suprantame vienodai, o sprendimus matome tokius pačius.

Vadinasi, galime dirbti vieningai ir bendram tikslui – valstybei ir jos žmonėms. Tik sutarę dėl šio – visų svarbiausio – prioriteto, liausimės blaškytis ir gebėsime atsakingai pasirinkti aiškią vieningo ir strateginio mąstymo kryptį.

Todėl pirmiausia sutvarkysime teisėsaugos ir teisėkūros procesą, padarysime jį aiškesnį, skaidresnį ir efektyvesnį. Nukreipsime jį dirbti ne kokiai nors atskirai žinybai, ne saujelei, grupei ar grupuotei, o mūsų žmonėms, visuomenei, valstybei.

Kiek toli pažengėme šia kryptimi? Kalbėsiu faktais. Per šiuos metus dvylika kartų Seimui grąžinau svarstyti jo priimtus įstatymus, nes privalėjau užkardyti, pavyzdžiui, alkoholio verslo lobistų iniciatyvą, kuria siekta valstybės biudžeto sąskaita alkoholio industrijos magnatų kišenes papildyti bent jau šimtu milijonų litų. Lygiai tiek milijonų būtume praradę mes – visuomenė, valstybė, visi žmonės.

Teko grąžinti Žemės ir Žemės reformos įstatymus, nes negalėjau leisti rizikuoti visų Lietuvos žmonių turto. Praėjusią savaitę grąžinau pakartotinai svarstyti ir Miškų įstatymo pataisas. Negalėjau pritarti, kad būtų įteisintos prielaidos neprognozuojamam ir nesuvaldomam miškų niokojimui bei urbanizacijai, sutikti, kad iš žmonių būtų atimti dar ir miškai, kaip atsitiko su gražiausiomis Lietuvos paežerėmis ir paupiais.

Su tokiais ir panašiais įstatymų leidybos atvejais pernai susidūriau, kaip jau minėjau, 12 kartų. Vienuolikos mano veto Seimas neatmetė, tikiu, kad į pateiktus svarius argumentus bus įsiklausyta ir pastarojo – Miškų įstatymo – veto atveju.

Darau išvadą: parodžius broką, pateikus paruoštus jo ištaisymo būdus, Seimo nariai išgirdo argumentus. Tai reiškia, kad bendradarbiavimas įmanomas ir buvo vaisingas, nors ne visada lengvas ir greitas.

Gerbiame, neketinu pasitenkinti vien padėties vertinimu, apgailestavimu dėl menkos pažangos ar anoniminių kaltininkų pasmerkimu. Kur jau kur, o šioje – įstatymų leidybos – srityje negalime laukti dar vienerių metų, kad paskui dar sykį įvertintume padėtį. Todėl, siekdama rezultato, naujo požiūrio ir naujos įstatymų kokybės, būsiu nuosekli ir atkakli. Jeigu man pasirašyti bus pateiktas visuomenei žalingas įstatymas, jį vetuosiu. Siūlysiu konstruktyvius sprendimus, kurie pagerintų ir praskaidrintų mūsų gyvenimą, o ne skurdintų žmones ir varytų juos arba į neviltį, arba į viltį svetimoje šalyje.

Ir kiekvieną kartą, kai man bus pateiktas koks nors atskiros grupelės užsakytas, korupcija ar tiesiog kvailybė dvelkiantis įstatymas, asmeniškai domėsiuos jo kilmės istorija ir asmeniškai aiškinsiuos, kurioje teisėkūros grandyje atsirado tokių įtarimų keliančios nuostatos.

Sakoma: tauta turi pažinti savo didvyrius. Tačiau būtina pažinti ir savo niekdarius, nemokšas, o ypač –

parsidavėlius. To reikia, kad apvalytume valstybės tarnybą, kad išguitume iš jos tuos, kurie atėjo ne tarnauti, o prekiauti įstatymais, leidimais, sprendimais ir nuosprendžiais. O baisiausia – žmonių pasitikėjimu valstybe.

Taip, vėl kalbu apie korupciją. Apie šią skaudžiausią, giliausiai įsišaknijusią ir sunkiausiai gydomą mūsų negalią kalbėjau ir prieš metus. Priminsiu vienu sakiniu: kalbėjau apie jos paplitimo ir nebaudžiamumo problemas, informavau, kad už korupcines veikas buvo pradėta per 700 ikiteisminių tyrimų. Tačiau nė vienas kyšininkas nebuvo nuteistas laisvės atėmimu.

Kas gi pasikeitė? Pirmasis skaičius išliko toks pat – už tas pačias korupcines veikas ir vėl pradėta per 700 ikiteisminių tyrimų. Tačiau už veikas, susijusias su kyšininkavimu, realiai laisvės neteko jau 18 nusikaltėlių: 6 – už kyšio ėmimą ir 12 – už papirkinėjimą. Ar tai laimėjimas? Tikrai ne.

Visų pirma todėl, kad tie už grotų atsidūrę nusikaltėliai – ne vieninteliai ir ne paskutiniai, vertęsi tokia veikla. Gerbiu nekaltumo prezumpciją ir vis dėlto drįstu teigti: laisvėje kyšininkų tebėra daugiau, nei turėtų būti. Tą rodo ir specialiųjų tarnybų atlikti tyrimai, ir žmonių, su kuriais dažnai bendrauju, patirtis.

Antra – mes siekiame ne kuo daugiau susodinti į kalėjimą, bet užkardyti ir atgrasyti. Mano vertinimu, šia kryptimi per metus visi kartu pasistūmėjome gerokai pirmyn.

Dėkoju Seimui už tai, kad išgirdo mano pernykštį kreipimąsi, palaikė pastangas pradėti nuoseklią sistemingą kovą ir iš esmės pritarė visiems mano pasiūlymams, kuriais siekiau, kad šalyje sukurtume aplinką, kurioje sukčiauti ir vogti būtų ne tik negražu, bet ir nepelninga. Mano pasiūlyti ir Seimo priimti pailginti senaties terminai susiaurins landas išvengti pelnytų bausmių. Be to, nebelieka paskatų vilkinti pačias bylas teismuose. Siūliau iš esmės padidinti baudas už ekonominius nusikaltimus – ir tokios pataisos Seime įteisintos.

Pavyko įtikinti Seimą pritarti mano pasiūlytomis Baudžiamojo kodekso pataisoms, kuriomis įteisinta atsakomybės už neteisėtą praturtėjimą nuostata ir įtvirtinta išplėstinio turto konfiskavimo galimybė. Šiomis pataisomis visi kartu atsisakėme trumparegiškos doktrinos „nepagautas – ne vagis“. Sargų negebėjimas pagauti vagies teisuoliu nepadaro, todėl suteikėme valstybei teisę pasidomėti nepaaiškinamų turtų kilme. Įtvirtinome valstybės teisę konfiskuoti visą neteisėtai sukauptą turtą – įskaitant ir tą, kuri mėginta paslėpti

sukčiaus giminaičių ar bendrininkų vardu. Šiais sprendimais ne tik priversime susiskaičiuoti galimą nusikalstamo verslo pelningumą ar riziką. Teisėsaugai jais suteiksime (ir jau suteikėme) naują ir veiksmingą instrumentą. Netrukus galėsime pareikalauti įtikinamo rezultato.

Taip pasiuntėme aiškų signalą tiems, kas iki šiol slapta, o kartais ir įžūliai atvirai tyčiojosi iš visuomenės ir valstybės. Išpėjome juos: šį kartą mes ne tik kalbame. Šį kartą mes ir darome. Panaudosime visas valstybės galias, kad apgintume jos nuosavybę, garbę ir mūsų žmones.

Ypatingą dėmesį skirsime pačių kovotojų korpuso kokybei – jų kompetencijai, profesionalumui ir visų pirma padorumui. Todėl pasiūliau pataisyti Valstybės tarnybos, Korupcijos prevencijos ir Operatyvinės veiklos įstatymus. Sugriežtinome užkardas, kad nepakankamos kompetencijos ir ypač abejotinos reputacijos asmenys nepatektų į ministerijų, savivaldybių, prokuratūrų, valstybės įmonių postus, kur formuojami pasiūlymai ir priimami sprendimai.

Neabejoju, kad naujų vėjų reikia teisėsaugos institucijoms ir specialiosioms tarnyboms. Todėl dėkoju Seimui, palaikiusiam mano iniciatyvą nustatyti pareigūnų kadencijas. Tikiu, kad tai krestelės sistemą, pakurstys gabių ir kūrybingų pareigūnų profesinius siekius ir padės įveikti tai, kas iki šiol atrodo neįveikiama, – pavojingą ilgalaikio įsitvirtinimo poste sindromą, nuo kurio tik žingsnis į „visagalybę“, į nebaudžiamumą, į klaninį teisingumą.

Vis dėlto dar laukia valstybės tarnybos ir viso iš biudžeto gyvenančio sektoriaus skaidrinimo, atsakomybės ir profesionalumo stiprinimo darbas. Čia būtinai norėčiau dar kartą trumpai sugrįžti prie pernykštės apžvalgos. Prie tos jos dalies, kur kalbėjau apie teismus. Apie sistemos sustabarėjimą, profesinį degradavimą, aroganciją ir apie tai, kad būtini neatidėliotini supaprastinti teismo proceso veiksmai ir procedūros, būtina įteisinti platesnį atstovavimą visuomenei teismuose. Kalbėjau ir apie būtinybę atverti sistemą naujiems žmonėms, naujiems požiūriams ir darbams.

Žinau, pastarojo meto skandalų kontekste toks šiandieninis mano vertinimas nuskambės gal ir netikėtai. Tačiau, peržvelgusi praėjusių metų įvykius ir darbus, pasakysiu: ledai pajudėjo. Pakeistas Teismų įstatymas sukūrė prielaidas įtraukti visuomenę į teismų ir teisėjų administracinės veiklos kontrolę. Reikia, kad šią įstatyme įtvirtintą nuostatą pradėtume taikyti realiaame gyvenime, kad pačios visuomeninės organizacijos

imtų aktyviai naudotis joms numatyta teismų administravimo kontrolės teise. Jei reikės, esu pasirengusi paremti visuomenininkų pastangas ištraukti į teisingumo sistemos veiklos tobulinimo darbus.

Prieš kurį laiką savo iniciatyva atskiru dekretu patvirtinau naują teisėjų atrankos tvarką. Pasidomėjau ir žinau: ji jau paspartino atrankos procesą, papildė teisėjų komandą naujais geros reputacijos žmonėmis ir sumažino teisėjų darbo krūvį. Praėjusią savaitę pasirašiau ir Teismų įstatymo pakeitimus, kurių paskirtis panaši – padaryti teismų sistemą lankstesnę, paspartinti teisėjų perkėlimo ir atrankos procedūras. Teisėjų pajėgos galės būti paskirstytos racionaliau, darbo krūvis – tolygiau. Todėl visuomenė galės pareikalausti ne tik spartesnio bylų nagrinėjimo, bet ir geresnės darbo kokybės.

Pastaruoju metu pratrūkę teisėjų elgesio skandalai yra gėdingi. Tačiau jie neturi mūsų varyti į neviltį, nes tai – senos šunvotės, ilgai dangstytos klando paslapties šydu, pagaliau pratrūkusios į išorę. Ir tai reiškia – valomės. Tai teikia svarumo mūsų, o ne sistemos uždarmo šalininkų argumentams.

Kyšis, piktnaudžiavimas tarnyba, korupcinė veika – tai sandoriai, kuriuose dalyvauja mažiausiai dvi šalys. Tai reiškia, kurie gali egzistuoti tol, kol mes – visuomenė – tą pakenčiame. Padėtis ims keistis tik tuomet, kai visuomenės nepakantumo koncentracija pasieks kritinę ribą. Noriu ir sieksiu, kad tas įvyktų kuo greičiau. Viešai išsipareigoju nuosekliai remti ir globoti į šį tikslą orientuotus piliečių iniciatyvas, nes kaip tik dabar, o ne rytoj yra tas lemtingasis momentas „arba – arba“.

Gerbiamieji, gyvename ypatingu metu, kai kritiniais taškais pažymėta beveik kiekviena mūsų valstybės ir visuomenės gyvenimo sritis. Taip pat ir ekonomika. Jau kuris laikas ramiau atsikvėpę džiaugiamės, kad pavyko išvengti finansų griūties. Krizę suvaldėme, bet dar neįveikėme. O suvaldėme netgi daug geriau nei kai kurios Europos senbuvės, euro zonos narės. Tai – gera žinia. Ekonomikos augimas gerokai viršijo prognozes ir pirmajame ketvirtyje pasiekė beveik 7 proc. rodiklį. Tai įspūdinga naujiena. Tikiu, tą ilginiui pajus kiekvienas Lietuvos žmogus. Bet tik ilginiui.

Tačiau užvis svarbiausia ne procentai ir rekordiniai tempai, o augimo šaltiniai. Pernai mūsų ūkis augo daugiausia dėl eksporto, t. y. tik dėl to, kad kitose šalyse žmonės ėmė gyventi geriau. Šiomet pastebime naują tendenciją: atsigauja vidaus vartojimas mūsų pačių rinkoje. Pradedama atsigauti ekonominiai lūkesčiai. Tai reiškia: ima rasti ekonominio optimizmo. Ran-

dasi tikėjimo. Kaip tik dabar ypatingą prasmę įgauna solidarumo idėja. Todėl atsigręžkime į tuos, kuriems sunkiausia. Atkreipkime dėmesį į kainas tų produktų, kurie yra ypač svarbūs kukliausio vartotojo krepšelyje. Aiškinkimės jų brangimo priežastis. Čia savo darbą turi atlikti konkurencijos prižiūrėtojai.

Rimtai svarstykime minimalaus darbo užmokesčio klausimą. Dėl jo turime būti apdairūs, tačiau negalime būti užsispyrę. Tesėkime pažadą atkurti pensijas. Socialinė sistema laukia realių reformų, o ne popierinių koncepcijų ar gairių.

Padėkime verslui. Ypač tam, kuris investuoja į ateitį, sukuria naujas darbo vietas ir taip padeda valstybei žmonių lūkesčius ir šiandienines ekonominės plėtros galimybes paversti realybe.

Žinau, finansinės paramos ar didelių mokesčių lengvatų pasiūlyti šiandien negalime. Tačiau padarykime tą, ką galime. Prisiminkime savo pačių sumanytus – beprasmį suvaržymų ir biurokratinės naštos palengvinimo idėją, verslo skatinimo priemones. Deja, senokai nieko negirdėjome apie biurokratijos saulėlydžio ar verslo saulėtekio iniciatorių laimėjimus ar bent pasiūlymus. Ne 2020-aisiais ar 2030-aisiais, o būtent dabar, kai ekonomika įgauna potencijos, jai būtinas realus palaikymas. Todėl raginu visas ministerijas, tarnybas ir žinybas peržiūrėti ir inventorizuoti savo darbus, planus, gaires ir strategijas bei rimtai susikaupti šiam darbui.

Pagaliau susitvarkykime su šilumos ūkio problemomis ir pagaliau pradėkime statyti suskystintųjų dujų terminalą, užtenka trypti vietoje. Tai – neatidėliotina.

Neatidėliotina ir tai, kad nuo šių metų viešieji pirkimai turi tapti skaidriu procesu. Visuomenė ir valstybė turi žinoti, kas ir kodėl perkama už jų ir jos pinigus. Todėl ir pasiūliau įstatymo pataisas, kurios numato įgyvendinti institucinę Viešųjų pirkimų tarnybos reformą, užtikrinant realų šios institucijos nepriklausomumą ir veiklos efektyvumą bei nustatant pirkimų viešinimo tvarką, kuri neleistų perkančiosioms organizacijoms nuslėpti vykdomų viešųjų pirkimų.

Tai sumažins piktnaudžiavimo galimybes ir sudarys sąlygas administracinę atsakomybę patraukti bet kokius viešųjų pirkimų pažeidimus padariusius asmenis ir jiems skirti adekvačias sankcijas. Todėl tikiuosi Seimo palaikymo.

Optimizmo ir tikėjimo atsigaujanant ekonomikai turi rasti ir kitose srityse – kultūros, švietimo, nevyriausybinių veiklos.

Seimui teikdama Lietuvos kultūros politikos kaitos gaires sakiau ir dabar kartoju – valstybė turi daug nuveikti gerindama žmonių kultūrinę aplinką, sudarydama galimybes visiems gyventojams pažinti mus vienijantį veiksni – kultūrą – ir tapti jos kūrėjais. Būtina užtikrinti galimybę skaityti knygas, kiekvienam mūsų žmogui lankyti muziejus, teatrus, filmus ir koncertus. Kultūra nėra prabanga, kultūra yra mūsų vienybės garantas, be kurios neišgyvens mūsų demokratija, mūsų bendrumas, galų gale mūsų tautinė tapatybė, mūsų Lietuva.

Svarbiu ateities uždaviniu laikau švietimo humanizavimą – švietimo sistema turi ne tik suteikti žinių, bet būti jautri kiekvienam žmogui, kiekvieno individualiems gebėjimams, išugdyti savivertės, bendruomeniškumo ir pasididžiavimo savo šalimi jausmus. Kiekvienas Lietuvos pilietis turi jaustis vertingas ir galintis save realizuoti čia, Lietuvoje.

Igyvendinti šiuos užsibrėžtus tikslus galėsime tik tuomet, kai ekonominė gerovė, socialinis teisingumas ir pagarba žmogui taps nuolatiniais ir svarbiausiais bet kurios vyriausybės strateginiais tikslais ir kasdieniais taktiniais sprendimais.

Gerbiamieji, šiais metais su daugeliu užsienio šalių minime diplomatinį santykių atkūrimo dvidešimtąsias metines. Man tai labai reikšmingos sukaktys asmeniškai, nes pati prisidėjau prie Lietuvos diplomati-

nės tarnybos kūrimo ir pirmųjų Lietuvos diplomatijos žingsnių.

Kad Lietuva tapo visateise euroatlantinės bendrijos dalimi, yra svarbiausias mūsų šalies daugiametės užsienio politikos rezultatas ir tęstinumo garantas. Šiuos pasiekimus sustiprina ir tai, kad šiais metais Lietuva pirmininkauja net dviem tarptautinėms organizacijoms – Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijai bei Demokratijų bendrijai.

Narystė visose tarptautinėse organizacijose ir visi forumai turi padėti užtikrinti tinkamą aplinką svarbiausiems Lietuvos interesams įgyvendinti – saugumui, ekonominei gerovei, energetikos nepriklausomybei ir geriems santykiams su kaimynais.

Džiaugiuosi, kad aktyvi Lietuvos pozicija, kurią tvirtai gyniau, kuriant naująją NATO strategiją, atnešė dar daugiau ir konkretesnių saugumo garantijų mūsų šalies žmonėms ir visam Baltijos šalių regionui. Po septynerių narystės NATO metų turime Baltijos valstybių gynimo planus.

Nuosekliomis Lietuvos pastangomis pavyko pasiekti garantijų, jog priešraketinės gynybos srityje Lietuvos interesai nebus pažeisti: NATO šalis ir toliau gins pats aljansas. Europa nebus dalijama į geografinius sektorius, kaip kai kas to norėtų.

Produktyvi narystė Europos Sąjungoje – nuolatinis Lietuvos prioritetas. Pagrindinis praėjusio laikotarpio

Tribūnoje – Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė

pasiekimas yra tai, kad nuo 2015 metų Lietuva ir Baltijos šalys energetikos srityje nebebus izoliuotos nuo likusios Europos. Tai mūsų tikslas, kuris aktyviomis ir Lietuvos pastangomis tapo visos Europos tikslu. Tačiau jam įgyvendinti turime įvykdyti gyvybiškai svarbius jungčių su Švedija ir Lenkija projektus ir kuo skubiausiai pasistatyti suskystintųjų dujų terminalą.

Lietuvai aktyviai veikiant Briuselyje, Europos Sąjunga išsikėlė tikslą siekti, kad visi jau vykdomi ir būsimi branduolinių jėgainių projektai turėtų atitikti aukščiausius tarptautinius saugumo standartus. Šiuos saugumo standartus turi atitikti ir Europos kaimynystėje būsiančios atominės elektrinės, įskaitant ir Lietuvos kaimynines šalis. Apie šią Lietuvos iniciatyvą jau buriasi reikšmingas skaičius Europos Sąjungos narių, kurios mus palaiko.

Europos šalių ekonominiai klausimai, energetikos nepriklausomybė – tai tik kelios sritys, kur mūsų interesai sutampa su Šiaurės Europos valstybių.

Baltijos jūros šalių regiono stiprinimas išlieka viena pagrindinių Lietuvos užsienio politikos krypčių. Esame neatsiejama Baltijos jūros regiono dalis, turime patikimų partnerių, su kuriais mus vienija tie patys regiono plėtros tikslai. Natūralu, jog visose srityse bendradarbiavimas su Šiaurės Europos šalimis išlieka svarbiausias prioritetas.

Lietuvos saugumui svarbi konstruktyvi ir stabili kaimynystė. Todėl mums svarbus strateginių energetikos ir saugumo projektų su Lenkija įgyvendinimas.

O nepriklausoma Baltarusija – Lietuvos interesus. Visada pasisakiau ir pasisakysiu už dialogo ir bendradarbiavimo su kaimynėmis metodą. Tačiau tai nereikia, kad prieštaraujantis demokratiniais principams ir žmogaus teises pažeidžiantis elgesys gali būti toleruojamas.

Atvirumas, skaidrumas ir tęstinumas – Lietuvos užsienio politikos nekintantys bruožai, tokie jie turėtų ir išlikti. Šiais principais vadovaujamės šiemet pirmininkaudami Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijai, vadovausimės ir rengdamiesi artėjančiam Lietuvos pirmajam pirmininkavimui Europos Sąjungai 2013-aisiais.

Mieli Lietuvos žmonės, pradedame trečią atkurtos Nepriklausomybės dešimtmetį. Laisvę iškovojoje, tačiau pamiršome, jog ją reikia ir toliau ginti. Ginti kasdien stiprinant demokratiją. Esu tikra, jog einame teisingu keliu, todėl neketinu iš jo trauktis. Matau permąstymų pradžią ir darysiu viską, kad jos sėkmingai vyktų ir toliau. Kiti metai jau bus lengvesni šalies ekonomikai. Tačiau politikoje – paženklinti Seimo rinkimų. Tikiu, jog Lietuva yra subrendusi permąstymams ir gebės nepasiduoti populizmui. Todėl kreipiuosi į politikus: raginu kovoti ne dėl valdžios, o dėl valstybės. Dėl žmonių, kurie ją kuria savo kasdieniniu darbu. Sugrąžinkime pasitikėjimą, sukurkime tvirtą visuomenę, atsparią korupcijai ir nepakančią melui, turinčią aiškias vertybes, o svarbiausia, mokančią jas ginti.

Kurkime Tėvynę, kurios niekas nenorėtų palikti. Tėvynę, kurios ilgimės išvykę ir į kurią skubame sugrįžti.

Posėdyje dalyvavo: Prezidentas Valdas Adamkus, Ministras Pirmininkas Andrius Kubilius, Vyriausybės nariai, Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo deputatai, Nepriklausomybės Akto signatarai, Konstitucinio Teismo pirmininkas ir teisėjai, Aukščiausiojo Teismo, Apeliacinio teismo, Vyriausiojo administracinio teismo pirmininkai, Seimo kontrolieriai, užsienio valstybių diplomatiniai atstovai Lietuvoje vadovai, Seimui atskaitingų institucijų vadovai, miestų ir rajonų merai, kiti garbingi svečiai.

PRIIMTI TEISĖS AKTAI

PRIIMTA REZOLIUCIJA DĖL MINIMALIOS MĖNESINĖS ALGOS

Seimas priėmė redakcinės darbo grupės narių Rimanto Jono Dagio, Eriko Tamašausko, Jurgio Razmos, Algio Čapliko ir Vito Matuzo parengtą Seimo rezoliuciją „Dėl minimalios mėnesinės algos“ (projektas Nr. XIP-3222(3), kuria siūloma Vyriausybei remiantis objektyviais ekonominės socialinės padėties vertinimais neatidėliojant suformuoti poziciją savo atstovams Trišalėje taryboje dėl minimalios mėnesinės algos di-

dinimo, o gavus Trišalės tarybos teikimą – priimti Vyriausybės nutarimą dėl minimalios mėnesinės algos dinimo. Taip pat Seimas pasiūlė Vyriausybei ir Trišalei tarybai apsvarstyti diferencijuotos minimalios mėnesinės algos nustatymą atskiroms ūkio šakoms, regionams ir darbuotojų grupėms. Rezoliuciją parėmė 76 Seimo nariai, prieš balsavo 2, susilaikė 34 parlamentarai.

Rezoliucijoje pažymima, kad kriziniam laikotarpiu, kai šalies bendrasis vidaus produktas sumažėjo ke- liolika procentų, mažėjo ir vidutinis darbo užmokestis; „išaldytas“ minimalios mėnesinės algos dydis leido iš dalies apsaugoti mažiausias pajamas gaunančių dirban- čių asmenų interesus, tačiau pastaruoju metu išryškėjęs ekonomikos augimas bei didėjanti infliacija suteikia pa- grindo svarstyti minimalios mėnesinės algos didinimo klausimą. Vis dėlto Vyriausybė dar nepareiškė aiškios pozicijos dėl minimalios mėnesinės algos dydžio, o Tri- šalėje taryboje šio klausimo svarstymas užsitęsė.

Priimtu dokumentu Seimas atkreipia dėmesį į tai, kad nors ir padidėjęs, palyginti su 2008 m., bet vis dar per mažas skirtumas tarp minimalios mėnesinės algos ir socialinių išmokų dydžių neskatina socialines pašal-

pas gaunančių asmenų siekti darbinės veiklos. Rezoliu- cijoje pabrėžiama, kad minimalios mėnesinės algos dy- dis turėtų viršyti skurdo lygį (2009 m. – 831 Lt), o pagal Europos socialinės chartijos reikalavimus grynasis mi- nimalus darbo užmokestis turi sudaryti 50–60 proc. grynojo šalies vidutinio darbo užmokesčio.

Seimas nepritarė Krikščionių partijos frakcijos se- niūno Vidmanto Žiemelio teiktiems pasiūlymams Vy- riausybei nuo šių metų liepos 1 d. didinti minimalios mėnesinės algos dydį iki 900 Lt, o nuo 2012 m. sausio 1 d. – iki 1000 Lt, taip pat laipsniškai didinti neapmo- kestinamų pajamų dydį, kuris galėtų užtikrinti geres- nį socialinį teisingumą, nemažinant gyventojų suinte- resuotumo darbine veikla. Tokiems siūlymams pritarė 54, prieš buvo 19, susilaikė 40 parlamentarų.

PATVIRTINTI SVEIKATOS SISTEMOS PLĖTROS 2011–2020 METAIS METMENYS

Seimas, siekdamas nustatyti nuoseklią ir kryptingą sveikatos sistemos plėtrą 2011–2020 metais ir sukurti efektyvesnę ir konkurencingesnę sveikatos sistemą, nu- tarė patvirtinti Lietuvos sveikatos sistemos plėtos 2011– 2020 metais metmenis. Už Seimo nutarimą „Dėl Lietuvos sveikatos sistemos plėtos 2011–2020 metais metmenų patvirtinimo“ (projektas Nr. XIP-2883(2) balsavo 51 Sei- mo narys, prieš – 10, susilaikė 30 parlamentarų.

Kaip tvirtinama sveikatos sistemos plėtos metme- nyse, siekiama sukurti tokią sveikatos sistemą, kuri skatintų sveikatos ugdymą ir stiprinimą bei ligų pre- venciją, sveikatos priežiūros paslaugų rinkos plėtrą są- žiningos konkurencijos sąlygomis, didintų sveikatos sistemos dalyvių paskatas veikti skaidriai, vadovaujan- tis šiuolaikiniais sveikatos ekonomikos, etikos ir moks- lo įrodymais pagrįstos medicinos ir vadybos principais, siektų užtikrinti sveikatos priežiūros paslaugų prieina- mumą, kokybę ir saugą, skatintų racionalų ir efektyvų sveikatos priežiūros išteklių naudojimą.

Šie metmenys parengti atsižvelgus į esamos sveika- tos sistemos funkcionavimo problemas ir jų priežastis, į gyventojų, sveikatos priežiūros specialistų, akademi- nės visuomenės, politikų kritiką, pasiūlymus įvairiais sveikatos sistemos aspektais, į visų visuomenės grupių sutarimą dėl esamos sveikatos sistemos tobulinimo bū-

tinumo, aptarus pokyčių mastą ir problemų sprendimo būdus.

Sveikatos sistemos plėtos metmenyse pažymima, kad sveikatos ekspertai yra apibrėžę tris problemų sprendimo etapus. „Pirmasis etapas – struktūriniai po- kyčiai, vykdomi administracinėmis priemonėmis (ma- žinant gydytojų, ligoninių, lovų ligoninėse skaičių). Antrasis etapas – maksimalių biudžetų nustatymas, t. y. nustatomos finansinės „lubos“, kurias pasieku- si sveikatos priežiūros įstaiga nebegauna apmokėjimo už vėliau suteiktas paslaugas. Trečiasis etapas – są- naudų pasidalijimas, t. y. užtikrinant fizinių ir juri- dinių asmenų papildomojo (savanoriškojo) sveikatos draudimo funkcionavimą, įteisinant pacientams prie- mokas už dalį sveikatos priežiūros paslaugų, diegiant sąžiningos konkurencijos ir efektyvios vadybos princi- pus sveikatos sektoriuose“, – teigiama 2011–2020 metų metmenyse.

Metmenyse taip pat yra įvardijamos dabartinės svei- katos sistemos problemos, t. y. nepakankamai nuosekli sveikatos politika ir jos įgyvendinimas, nepakankamai efektyvi sveikatos priežiūros organizavimo sistema, nepakankama gyventojų atsakomybė už savo sveika- tą, nepakankami sveikatos sistemos reguliavimo prin- cipai ir metodai.

PAREIŠKIMAS

- Seimo narys Valdemaras Valkiūnas perskaitė pareiškimą dėl minimalios mėnesinės algos didinimo.

Birželio 9 d.

PLENARINIS POSĖDIS**PRIIMTI TEISĖS AKTAI****SEIMAS NUSPRENDĖ PALAIPSNUII ILGINTI SENATVĖS PENSIJOS AMŽIŲ**

Seimas priėmė Valstybinių socialinio draudimo pensijų ir Valstybinių socialinio draudimo senatvės pensijų išankstinio mokėjimo įstatymų pataisas (projektai Nr. XIP-2237(2) ir Nr. XIP-2238(2), kuriomis numatyta padidinti senatvės pensijos amžių ir nustatyti jį vienodą vyrams ir moterims – 65 metus. Už pagrindinio įstatymo pataisas balsavo 60 Seimo narių, prieš – 42, susilaikė 12 parlamentarų.

Pagal priimtas pataisas senatvės pensijos amžius nuo 2012 m. sausio 1 d. bus didinamas palaipsniui: moterims – 4 mėnesiai, vyrams – 2 mėnesiai per metus. 2012 metais senatvės pensija bus skiriama 60 metų ir 4 mėnesius sukakusioms moterims ir 62 metus 8 mėnesius sukakusiems vyrams, 2013 metais – 60 metų ir 8 mėnesius sukakusioms moterims ir 62 metus 10 mėnesių sukakusiems vyrams. Senatvės pensijos amžius tiek vyrams, tiek moterims 65 metus pasieks 2026-aisiais.

Teisės akto aiškinamajame rašte pažymima, kad šios pataisos ilguoju laikotarpiu padės sumažinti demografinės situacijos įtaką finansiniam valstybinio socialinio

draudimo sistemos tvarumui. „Pagal Eurostato demografinės projekcijas nuo 2009 iki 2060 metų gyventojų Lietuvoje sumažės iki 2,5 mln. žmonių. Be to, sumažės darbingo amžiaus (15–64 metų) gyventojų nuo 58,6 iki 41,4 procentų (procentais nuo visų gyventojų), o senyvų (65 metų ir vyresnių) gyventojų išaugs daugiau nei du kartus – nuo 16 iki 32,7 procentų. Tai reiškia, kad vietoj dabartinio darbingo amžiaus žmonių ir vyresnių nei 65 metų amžiaus žmonių santykio 4,4 liks tik 1,5. Todėl dėl demografinės situacijos blogėjimo, socialinio draudimo įmokų mokėtojų ir išmokų gavėjų santykio blogėjimo, nepakankamo socialinio draudimo įmokų surinkimo ateityje dėl sumažėjusio darbuotojų skaičiaus pensinio amžiaus ilginimas yra būtina priemonė, padėsianti spręsti šias problemas ilgalaikėje perspektyvoje“, – argumentuojama aiškinamajame rašte.

Šiuo metu Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo nustatytas senatvės pensijos amžius moterims yra 60 metų, vyrams – 62 metai ir 6 mėnesiai.

Seimo posėdyje

IŠ VISUOMENĖS NEBEBUS REIKALAUJAMA MOTYVACIJOS TEIKIANT NUOMONĘ IR PASIŪLYMUS DĖL PLANUOJAMOS ŪKINĖS VEIKLOS VERTINIMO

Seimas priėmė Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo pataisas (projektas Nr. XIP-2327(3), kuriomis į nacionalinę teisę perkeliama Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, įgyvendinamos Orhuso konvencijos nuostatos, siekiant užtikrinti visuomenės teises teikti bet kokius komentarus, informaciją ar nuomonę planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo klausimais, atsisakant reikalavimo teikti tik motyvuotus pasiūlymus.

Priimtu teisės aktu patikslinta suinteresuotos visuomenės sąvoka, nustatyta suinteresuotos visuomenės teisė kreiptis į teismus dėl priimtų su aplinka susijusių sprendimų. Įstatyme apibrėžta, kad suinteresuota visuomenė – tai visuomenė, kuriai daro arba gali daryti poveikį sprendimai, veiksmai ar neveikimas poveikio aplinkai vertinimo srityje arba kuri yra suinteresuota poveikio aplinkai vertinimo procesu. Pagal šią apibrėžtį asociacijos ir kiti viešieji juridiniai asmenys (išskyrus valstybės ar savivaldybės, jų institucijų įsteigtus juridinius asmenis), kurie įsteigti teisės aktų nustatyta tvarka ir skatina

aplinkos apsaugą, visais atvejais laikomi suinteresuotais asmenimis. Suinteresuota visuomenė per 20 (šiuo metu galiojančiame įstatyme tam skirta 10 dienų) darbo dienų nuo atrankos išvados paskelbimo dienos turės teisę Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka teikti atsakingai institucijai pasiūlymus persvarstyti atrankos išvadą.

Taip pat nustatyta, kad poveikio aplinkai vertinimas turės būti atliekamas, kai: planuojama ūkinė veikla įrašyta į Planuojamos ūkinės veiklos, kurios poveikis aplinkai privalo būti vertinamas, rūšių sąrašą (įstatymo 1 priedas); atrankos metu nustatoma, kad planuojamai ūkinei veiklai yra privaloma atlikti poveikio aplinkai vertinimą; planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas gali daryti poveikį Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms ir institucija, atsakinga už saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo organizavimą, Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka nustato, kad šis poveikis gali būti reikšmingas.

Už projektą Nr. XIP-2327(3) balsavo 64, prieš buvo 16, susilaikė 36 Seimo nariai.

NUKENTĖJUSIEJI NUO SOVIETŲ SĄJUNGOS OKUPACINIO REŽIMO GALĖS REIKALAUTI MATERIALINĖS IR MORALINĖS ŽALOS ATLYGINIMO NEVARŽOMI TERMINŲ

Seimas papildė įstatymą „Dėl atsakomybės už Lietuvos gyventojų genocidą“. Papildymo projektas Nr. XIP-2745(2) priimtas atsižvelgiant į 2010 m. lapkričio 29 d. Konstitucinio Teismo nutarimą, kuriame konstatuojama, kad Sovietų Sąjungos okupacijos metu dėl genocido patirtos žalos atlyginimas iš nusikaltimo vykdytojų fiziniams asmenims turi būti reglamentuojamas įstatymu.

Kartu priimti ir Civilinio kodekso bei Civilinio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo pataisų projektai. Jais nustatoma, kad nukentėję nuo Sovietų Sąjungos okupacinio režimo nusikaltimų – tarptautinių nusikaltimų, kuriems netaikomas senaties terminas pagal Baudžiamojo kodekso 95 straipsnio 8 dalį, turi teisę reikalauti iš nusikaltimų vykdytojų nusikaltimais padarytos materialinės ir moralinės žalos atlyginimo. Tokiems reikalavimams netaikoma ieškininė senatis ir jiems taikomos Civilinio kodekso nustatytos neturtinės žalos atlyginimo taisyklės.

Civilinio kodekso 1.134 straipsnis papildytas nauju 3 punktu, kuriame numatyta, kad ieškininė senatis būtų netaikoma reikalavimams atlyginti tarptautiniais nusikaltimais, kuriems netaikoma senatis (BK 95 straipsnio 8 dalyje numatytiems nusikaltimams), padarytą turtingą ir neturtingą žalą.

Civilinio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo 11 straipsnio pakeitimo įstatymo projekte numatyta išimtis, pagal kurią Civilinio kodekso nuostatos dėl neturtinės žalos atlyginimo būtų taikomos ir tiems santykiams, kurių faktinis pagrindas yra minėti tarptautiniai nusikaltimai, padaryti iki Civilinio kodekso įsigaliojimo.

Įstatymas „Dėl atsakomybės už Lietuvos gyventojų genocidą“ papildytas 1 straipsniu, kuriame įtvirtinta norma, kad atsakomybę už Lietuvos gyventojų genocidą nustato kiti Lietuvos Respublikos įstatymai, t. y. Baudžiamasis kodeksas (baudžiamoji atsakomybė) ir Civilinis kodeksas (civilinė deliktinė atsakomybė).

PATIKSLINTOS ADMINISTRACINIŲ TEISĖS PAŽEIDIMŲ KODEKSO NUOSTATOS DĖL ATSAKOMYBĖS TRIUKŠMO KĖLĖJAMS

Seimas patikslino Administracinių teisės pažeidimų kodekso 183 straipsnį, kurio 1 dalyje nustatyta atsakomybė tik už tam tikrus triukšmą keliančius veiksmus, kuriais trikdoma viešoji rimtis. Kodekse nutarta įtvirtinti, kad šauksmai, švilpimas, garsus dainavimas arba grojimas muzikos instrumentais bei kitokiais garsiniais aparatais ar kiti triukšmą keliantys veiksmai (šiuo metu galiojančiame kodekse įtvirtinta „panašūs veiksmai“) gatvėse, aikštėse, parkuose, paplūdimiuose, viešajame transporte bei kitose viešosiose vietose, o vakaro ir nakties metu – ir gyvenamosiose patalpose, įmonėse, įstaigose ar organizacijose, jeigu tai trikdo asmenų ramybę, poilsį ar darbą (šiuo metu – viešąją rimtį), užtrauks įspėjimą arba baudą piliečiams arba pareigūnams iki trijų šimtų litų.

Pasak projekto iniciatoriaus Mišrios Seimo narių grupės atstovo Roko Žilinsko, šiuo metu galiojančioje kodekso 183 straipsnio 1 dalyje nustatyta atsakomybė tik už tam tikrus triukšmą keliančius veiksmus, kuriais trikdoma viešoji rimtis. Triukšmą gali kelti ne tik minėtoje dalyje nurodyti ar į juos panašūs veiksmai (šauksmai, švilpimas, garsus dainavimas ir panašiai). Triukšmo valdymo įstatymo 2 straipsnio 19 dalyje nustatyta, kad triukšmas – nepageidaujami arba žmogui kenksmingi išoriniai garsai, kuriuos sukuria žmonių veikla. Bet koks triukšmas gali būti kenksmingas žmogui, todėl įstatymai turi saugoti žmones nuo bet kokių triukšmo sukeltos žalos. Už projektą Nr. XIP-1040(2) buvo visi 95 balsavime dalyvavę Seimo nariai.

» VYRIAUSYBĖS VALANDA

Seimo plenariniame posėdyje dalyvavo Vyriausybės nariai: Ministras Pirmininkas Andrius Kubilius, finansų ministrė Ingrida Šimonytė, krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė, kultūros ministras Arūnas Gelūnas, socialinės apsaugos ir darbo ministras Donatas Jankauskas, susisiekimo ministras Eligijus Masiulis, sveikatos apsaugos ministras Raimondas Šukys, švietimo ir mokslo ministras Gintaras Steponavičius, užsienio reikalų ministras Audronius Ažubalis, vidaus reikalų ministras Raimundas Palaitis, žemės ūkio ministras Kazys Starkevičius.

Į Seimo opozicijos lyderio Vytauto Gapšio klausimus (dėl ugniagesių finansavimo ir dėl PVM grąžinimo ūkininkams) atsakė Ministras Pirmininkas A. Kubilius ir finansų ministrė I. Šimonytė; į Seimo nario Juozo Oleko klausimus (dėl gyventojų pajamų mokesčio surinkimo ir dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos reformos) atsakė finansų ministrė I. Šimonytė; į Seimo nario Remigijaus Žemaitaičio klausimą (dėl gaisro Šilutės durpyne) atsakė vidaus reikalų ministras R. Palaitis; į Seimo nario Sauliaus Bucevičiaus klausimą (dėl specialiųjų mokyklų ūkio lėšų finansavimo) atsakė švietimo ir mokslo ministras G. Steponavičius; į Seimo nario Ligitą Kernagį klausimą (dėl priemonių atlyginimų nemokėjimo klausimams spręsti) atsakė socialinės apsaugos ir darbo

ministras D. Jankauskas; į Seimo narės Rimos Baškienės klausimą (dėl tendencingo Seimo įvaizdžio formavimo) atsakė Ministras Pirmininkas A. Kubilius; į Seimo nario Broniaus Paužos klausimą (dėl gyvulininkystės plėtros) atsakė žemės ūkio ministras K. Starkevičius; į Seimo nario Andriaus Mazuronio klausimą atsakė Ministras Pirmininkas A. Kubilius; į Seimo nario Edmundo Jonylos klausimą (dėl Ministro Pirmininko patarėjų komandos) atsakė Ministras Pirmininkas A. Kubilius; į Seimo nario Algimanto Dumbravos klausimą (dėl romų bendruomenės integravimo strategijos) atsakė kultūros ministras A. Gelūnas; į Seimo nario Petro Gražulio klausimą (dėl LATGA-A veiklos) atsakė kultūros ministras A. Gelūnas.

Birželio 14 d.

PLENARINIS POSĖDIS**PRIIMTA REZOLIUCIJA****SEIMAS KVIEČIA AKADEMINĘ BENDRUOMENĘ PRISIDĖTI PRIE PLATESNIO ISTORINĖS TIESOS ĮPRASMINIMO**

Seimas, minėdamas Laisvės gynimo ir didžiųjų netekčių atminimo metus, pabrėždamas istorinės atminties išsaugojimo ir pagarbos kovotojams už tautos laisvę ir valstybės nepriklausomybę įamžinimo svarbą ir prisimindamas 1831 metų sukilime iškeltą šūkį „Už jų ir mūsų laisvę“, vedusį Lietuvos žmones į laisvės bei išsivadavimo žygį ir 1988–1991 metais, kviečia akademinę bendruomenę, mokslo ir tyrimų, švietimo įstaių darbuotojus, žurnalistus, muziejininkus, bibliotekininkus, kraštotyrininkus, visuomeninių organizacijų atstovus ir visus geros valios Lietuvos žmones deramai minėti istorinių įvykių sukaktis ir pagal kiekvieno išgales prisidėti prie platesnio istorinės tiesos atskleidimo ir jos įprasminimo.

Priimta Seimo rezoliucija „Dėl du šimtmečius trukusių kovų už laisvę“, kuria pažymimos 180-osios 1831 metų sukilimo ir didvyrės Emilijos Pliaterytės žūties metinės, 70-osios 1941 m. sukilimo ir 20-osios 1991 metų laisvės gynimo metinės, Vyriausybė ir savivaldybių institucijos raginamos atsižvelgti į istorinių įvykių minėjimo programas, visapusiškai palaikyti istorinių įvykių sukaktis įamžinančius projektus, įskaitant atmintinų vietų ženklimą, žuvusių kovoje už laisvę sukilėlių ir kitų aukų kapaviečių tvarkymą, konferencijų

organizavimą, pažintinės metodinės medžiagos kaupimą, tyrimą ir sklaidą.

Rezoliucijoje atkreipiamas dėmesys į ne visada pakankamą valdžios institucijų sąveiką su mokslo įstaigomis, visuomeninėmis organizacijomis, plačiojo visuomenės siekiant brandaus ir atsakingo istorinių įvykių ištirimo, objektyvaus, nešališko ir sąžiningo jų įvertinimo, deramo įprasminimo, ypač klausimais, keliančiais visuomenės diskusijas. Todėl Seimas pritaria visuomeninių organizacijų iniciatyvai deramai pažymėti šias iškilias ir brangias tautos atminčiai sukaktis, telkti šalies intelektines ir visuomenines pajėgas bendriems darbams, kurie padėtų geriau pažinti šalies praeitį, įamžinti ir herojiškas, ir tragiškas istorijos akimirkas, taip pat svetimųjų primestas arba sukilimus lydėjusias keršto žudynes, apimtų istorinių įvykių sukaktis konkrečiai, plačius visuomenės sluoksnius jungiančiai, istorinę atmintį ir pagarbą praeičiai žadinančiai veikla.

Šia rezoliucija Seimas patvirtina pasiryžimą tobulinti teisinę erdvę, kad būtų stiprinama valstybės parama istorinės sąmonės ugdymui, o visuomenė skatinama aktyviau dalyvauti atliekant istorinės atminties įamžinimo, jos puoselėjimo ir išsaugojimo darbus.

Birželio 20 d.

NENUMATYTAS PLENARINIS POSĖDIS**PRIIMTI TEISĖS AKTAI****PAPILDYOTOS APLINKOS APSAUGOS VALSTYBINĖS KONTROLĖS INSTITUCIJŲ IR PAREIGŲNŲ FUNKCIJOS**

Seimas ypatingos skubos tvarka priėmė Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo ir Administracinių teisės pažeidimų kodekso pataisas (projektai Nr. XIP-2909(2) ES, Nr. XIP-2910(2) ES), kuriomis siekiama užtikrinti 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento Nr. 1221/2009 dėl orga-

nizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo nuostatų laikymosi kontrolę. Europos Sąjungos aplinkosaugos vadybos ir audito sistema (EMAS) – tai savanorišku dalyvavimu grindžiama sistema, skirta įmonėms ir kitoms organizacijoms, kurios pageidauja įsipareigoti ver-

tinti, valdyti ir gerinti savo aplinkosaugos veiksmingumą.

Priimtomis pataisomis nuspręsta papildyti aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės institucijų ir pareigūnų funkcijas, nustatant pareigą kontroliuoti, ar teisėtai ir laikantis nustatytų reikalavimų naudojamas EMAS logotipas ir ES ekologinis ženklas. Kaip pažymima teisės aktų aiškinamajame rašte, šią funkciją numatoma pavesti vykdyti Aplinkos apsaugos agentūrai, o kontrolės priežiūrą – Aplinkos ministerijai. „Toks EMAS logotipo ir Europos Sąjungos ekologinio ženklo naudojimo kontrolės mechanizmas leis užtikrinti efektyvią EMAS ir Ekologinio ženklo reglamentų nuostatų laikymosi kontrolę“, – teigiama aiškinamajame rašte.

Administracinių teisės pažeidimų kodekso pakeitimais įtvirtinama administracinė atsakomybė už aplinkosauginio ženklavimo reikalavimų pažeidimą. Pagal priimtas pataisas neteisėtai EMAS logotipo naudojimas ar jo naudojimas pažeidžiant Europos Parlamento ir Tarybos reglamente nustatytus reikalavimus užtrauks baudą nuo 1 iki 2 tūkst. Lt, neteisėtai ES ekologinio

ženklų naudojimas – nuo 1 iki 3 tūkst. Lt. Už pakartotinius pažeidimus grės bauda nuo 2 iki 4 tūkst. Lt.

Seimas taip pat nusprendė priimti Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo pakeitimus (projektas Nr. XIP-3044(2), kuriais siekiama įstatymą suderinti su Viešojo administravimo įstatymo nuostatomis. Priimtomis pataisomis nutarta įtvirtinti, kad aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės institucijos ir pareigūnai ne tik kontroliuos, bet ir konsultuos ūkio subjektus Viešojo administravimo įstatymo ir šio įstatymo nustatyta tvarka. „Šiuo metu galiojanti įstatymo redakcija neigalioja aplinkos apsaugos valstybinių pareigūnų teikti konsultacijas. Jiems buvo suformuota pareiga vykdyti valstybinės kontrolės funkcijas, t. y. fiksuoti aplinkosaugos įstatymų pažeidimus ir imtis atitinkamų priemonių, kad tie pažeidimai būtų pašalinti. Priėmus šitą įstatymą ir pakeitus poįstatyminius teisės aktus visų pirma bus skiriamas prevencinis dėmesys tų įstatymų pažeidimų prevencijai, t. y. kad tokių pažeidimų neatsitiktų“, – pristatydamas pataisas anksčiau yra kalbėjęs aplinkos apsaugos viceministras Aleksandras Spruogis.

Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcija

PRIIMTAS SAVITARPIO PAGALBOS IŠIEŠKANT MOKESČIUS ĮSTATYMAS

Seimas priėmė Savitarpio pagalbos išieškant mokesčius įstatymą (projektas Nr. XIP-3183(2) ES), kuris re-

glamentuos pagalbos teikimą kitoms Europos Sąjungos (ES) valstybėms narėms išieškant mokesčius. Taip

pat įstatyme įtvirtinta galimybė Lietuvos kompetentingoms institucijoms teikti kitoms ES valstybėms narėms prašymus išieškoti Lietuvai priklausančius mokesčius.

Šis įstatymas, kurį parėmė 79 Seimo nariai, trys susilaikė, įsigalios 2012 m. sausio 1 d. Šiuo metu savitarpio pagalbos išieškant mokesčius klausimai yra reglamentuojami Vyriausybės nutarimo.

Priimtas įstatymas bus taikomas prašymams, susijusiems su visais bet kokio pobūdžio mokesčiais ir muitais, kuriuos taiko valstybė narė arba jos teritoriniai ar administraciniai padaliniai, įskaitant vietos valdžios institucijas, arba kurie taikomi valstybės narės arba jos padalinių ar Europos Sąjungos vardu; grąžinamomis išmokomis, intervencijomis ir kitomis priemonėmis, sudarančiomis Europos žemės ūkio garantijų fondo ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai visiško ar dalinio finansavimo sistemos dalį, įskaitant su jų vykdymu susijusias sumas; rinkliavomis ir kitomis įmokomis, numatytomis atsižvelgiant į bendro cukraus sektoriaus rinkos organizavimo principus ir kt.

Įstatyme aptariami pagalbos neteikimo atvejai ir senaties terminai, aiškiai nurodomas naudojimosi elek-

troninėmis priemonėmis prioritetą teikiant savitarpio pagalbą kitų valstybių narių kompetentingoms institucijoms. „Atsižvelgiant į daugumos Europos Sąjungos valstybių narių nuomonę, pagrindinė dabar galiojanti pagalbos išieškant mokesčius tvarkos silpnė yra įvardijamos su kitoje valstybėje narėje parengtų dokumentų pripažinimu ir vertimu susijusios problemos“, – tvirtinama aiškinamajame rašte. Įstatyme, sprendžiant šią problemą, nutarta įtvirtinti suvienodintų dokumentų teikimą.

Pagalba galės būti teikiama: suteikiant informaciją pagal prašymą suteikti informaciją; keičiantis informacija be išankstinio prašymo; būnant Lietuvos Respublikos institucijos patalpose ir dalyvaujant administraciniuose tyrimuose; skolininkui pateikiant pranešimą apie su reikalavimu susijusius dokumentus; išieškant reikalaujamas sumas ir taikant išieškojimo užtikrinimo priemones.

Priimtame įstatyme patobulinta savitarpio pagalbos sistema užtikrins greitos, veiksmingos ir vienodos pagalbos vykdant reikalavimus taikymą tarp valstybių narių.

PRITARTA SIŪLYMUI LEISTI VYRIAUSYBEI LANKSČIAI NUSTATYTI MOKESČIUS UŽ PRAŠYMUS IŠDUOTI VIZAS

Seimas priėmė Konsulinio mokesčio įstatymo pataisas (projektą Nr. XIP-3162(2), kurios leis Vyriausybei lanksčiai reaguoti į poreikį padidinti, sumažinti ar neimti konsulinio mokesčio už prašymų išduoti vizas nagrinėjimą, kai tai būtina įgyvendinant Seimo priimtuose teisės aktuose numatytus užsienio politikos ar nacionalinio saugumo tikslus.

Kaip rašoma projekto aiškinamajame rašte, ši galimybė pasitarnaus skatinant užsieniečių atvykimą į Lie-

tuva kultūros, užsienio politikos, vystomojo bendradarbiavimo ar kitais svarbiais tikslais, stiprins ir plėtos Lietuvos ir kitų užsienio valstybių bendradarbiavimą. Vyriausybei padidinus minėtą konsulinį mokestį, bus palengvintos galimybės užkirsti kelią nekontroliuojamai ar nelegaliai migracijai ir taip atsižvelgiama į Lietuvos nacionalinio saugumo interesus.

SEIMAS PRITARĖ VYRIAUSYBĖS IR VILNIAUS ARKIVYSKUPIJOS SUSITARIMUI DĖL PASTATŲ VILNIUJE, V. KUDIRKOS IR K. SIRVYDO GATVĖSE, GRAŽINIMO

Seimas balsavo už nutarimo projektą Nr. XIP-2602(2), kuriuo pritarta Vyriausybės ir Vilniaus arkivyskupijos susitarimui dėl pastatų Vilniuje, V. Kudirkos a. 4 ir K. Sirvydo g. 4, grąžinimo Vilniaus arkivyskupijai natūra. Toks sprendimas priimtas vadovaujantis Religinių bendrijų teisės į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo tvarkos įstatymu.

Nutarimo projekte numatytas siūlymas Vyriausybei skirti lėšų patalpų pritaikymui ar pastato statybai Nacionalinio publikuotų dokumentų archyvinio fondo saugyklai įrengti iki minėtų pastatų Vilniuje, V. Kudirkos a. 4 ir K. Sirvydo g. 4, panaudos Lietuvos nacionalinei Martyno Mažvydo bibliotekai pabaigos. Už projektą buvo 55, prieš – 3, susilaikė 17 Seimo narių.

PRITARTA SUPAPRASTINTAI VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO SUBJEKTŲ PAREIGŪNŲ PATEKIMO Į BUTUS IR KITAS GYVENAMĄSIAS PATALPAS TVARKAI

Seimas priėmė Statybos įstatymo pataisą (projektas Nr. XIP-68(2), kuriomis įteisinta galimybė viešojo administravimo subjektų pareigūnams, atliekantiems statinio naudojimo priežiūrą, patekti į butus ir kitas gyvenamąsias patalpas. Nustatyta, kad minėti pareigūnai turės teisę patekti į butus ir kitas gyvenamąsias patalpas kartu su statinio techniniu prižiūrėtoju kilus poreikiui apžiūrėti statinio laikančiąsias konstrukcijas, kai statinio apžiūros akte užfiksuotos neleistinos statinio laikančiųjų konstrukcijų deformacijos arba gautas statinio bendraturčių pagrįstas pranešimas, kad dėl statybos darbų bute ar kitose gyvenamosiose patalpose

gali būti susilpnintas statinio mechaninis atsparumas ir pastovumas ir dėl to gali kilti statinio griūties grėsmė. Taip pat įteisinta nuostata, kad statinio naudojimo priežiūrą atliekančio viešojo administravimo subjekto pareigūnas gali patekti į butą ir kitas gyvenamąsias patalpas jų naudotojų sutikimu, o atsisakius įsileisti – pateikęs teismo nutartį dėl leidimo įeiti į butą ir (ar) kitas gyvenamąsias patalpas. Butų ir kitų gyvenamųjų patalpų naudotojams ne vėliau kaip prieš 3 darbo dienas turės būti raštu pranešta apie numatytą apžiūros laiką. Už projektą Nr. XIP-68(2) balsavo 77, susilaikė 2 Seimo nariai.

PATEIKTI PROJEKTAI

SIŪLOMA TOBULINTI REGLAMENTAVIMĄ DĖL VALSTYBINĖS ŽEMĖS SKLYPŲ PRIVATIZAVIMO PRIE PRIVAČIŲ STATINIŲ

Finansų ministrė Ingrida Šimonytė Seimui pristatė Žemės reformos įstatymo pataisą (projektas Nr. XIP-2904), kuria siekiama patikslinti nuostatą dėl valstybinės žemės sklypų privatizavimo prie privačių statinių.

Šiuo metu įstatyme yra įtvirtinta, kad žemė neprivatizuojama, jeigu ji yra miestų teritorijų dalyse, kurios įrašytos į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą, taip pat yra buvusių dvarų sodybų – istorijos ir kultūros paminklų – teritorijose, išskyrus šiose teritorijose esančius žemės sklypus prie privačių gyvenamųjų namų ir kitų namų valdos statinių.

„Praktika rodo, kad valstybei perleidžiant nuosavybės teise priklausančią nekilnojamąjį turtą (statinius) kitų subjektų nuosavybėn pagal Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo arba Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymus, Žemės reformos įstatymo 13 straipsnio 1 dalies 4 punkte yra spraga, leidžianti privatizuoti (parduoti) valstybinės žemės sklypus miestų teritorijose, kurios yra įtrauktos į kultūros paveldo vietovių sąrašą. Vadovaujantis Žemės reformos įstatymu su tokiais pirkėjais turėtų būti sudaromos valstybinės žemės nuomos sutartys, kurios, pirkėjams pakeitus vadinamuosiuose neprivatizuotiniuose žemės sklypuose esančių pastatų (statinių) paskirtį į gyvenamąją arba namų valdos, po kurio laiko yra nutraukiamos, nes pagal Žemės įstatymo nuostatas tie pirkėjai įgyja teisę statiniams pri-

Finansų ministrė Ingrida Šimonytė

klausančią valstybinę žemę iš valstybės išsipirkti lengvatinėmis sąlygomis (ne aukciono būdu). Dėl tokio mechanizmo valstybė už minėtomis lengvatinėmis sąlygomis perleidžiamą valstybinę žemę negauna rinkos kainos. Todėl toks valstybės turto (t. y. „neprivatizuotinos“ žemės) pardavimo lengvatinėmis sąlygomis mechanizmas traktuotinas kaip neatitinkantis valstybės turto valdymo principų. Preliminariais paskaičiavimais, valstybės nekilnojamojo turto atnaujinimo pro-

cese valstybė gali netekti apie 52 mln. Lt, kurie galėtų būti panaudoti valstybės reikmėms“, – argumentuojama teisės akto projekto aiškinamajame rašte.

Teikiama pataisa siūloma sudaryti galimybę leisti parduoti valstybinės žemės sklypus, esančius miestų teritorijose, kurios yra įregistruotos Kultūros vertybių registre, jeigu šie žemės sklypai yra priskirti privatizuojamiems objektams arba priskirti į Valstybės atnaujinamo nekilnojamojo turto sąrašą įtrauktiems nekilnojamojo turto objektams.

Priėmus Žemės reformos įstatymo pataisą atsirastų galimybė be kliūčių šią žemę parduoti įgyvendinant valstybės nekilnojamojo turto atnaujinimo ir turto pri-

vatizavimo procesus, tokiu būdu valstybei pavyktų išvengti nuostolių dėl teisės aktų spragų ir būtų užkirstas kelias potencialiems valstybės nekilnojamojo turto pirkėjams už mažesnę nei rinkos kainą įsigyti valstybinės žemės sklypus.

Už šio įstatymo pataisą po pateikimo balsavo 56 Seimo nariai, prieš balsavusių nebuvo, trys parlamentarai susilaikė. Pritarus projektui po pateikimo, toliau jis bus svarstomas pagrindiniu komitetu paskirtame Audito komitete, papildomais paskirti Ekonomikos, Biudžeto ir finansų ir Kaimo reikalų komitetai. Projektą Seimo posėdyje numatoma svarstyti VII (rudens) sesijoje.

Birželio 21 d.

PLENARINIS POSĖDIS

PRIIMTI ĮSTATYMAI

SEIMAS PRIĖMĖ ĮSTATYMĄ DĖL KOMPENSACIJŲ ŽYDŲ RELIGINĖMS BENDRUOMENĖMS

Seimas, pripažindamas didelį Lietuvos žydų bendruomenės indėlį į Lietuvos kultūrą ir visuomenės pažangą iki Antrojo pasaulinio karo, Lietuvos okupacijos ir holokausto kaip visokeriopo žydų egzistencijos naikinimo pradžios, ir siekdamas atkurti istorinį teisingumą ir gera valia kompensuoti už totalitarinių re-

žimų okupacijų laikotarpiu neteisėtai nusavintą Lietuvos žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą, nusprendė priimti Geros valios kompensacijos už žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą įstatymą (projektas Nr. XIP-968(4). Už jį balsavo 82 Seimo nariai, prieš – 7, susilaikė 16.

Seimo posėdyje

Pagal priimtą įstatymą, kuriame įtvirtintas kompensacijos už Lietuvos žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą dydis, mokėjimo terminai, tvarka ir naudojimo paskirtis, nutarta kompensuoti už totalitarinių režimų okupacijų laikotarpiu neteisėtai nusavintą Lietuvos žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą. Mokėtinos kompensacijos dydis sieks 128 mln. Lt ir ji bus mokama iš valstybės biudžeto Vyriausybės kompensacijomis disponuoti paskirtam fondui. Kaip pažymima aiškinamajame rašte, kompensacijos dydis nustatytas atsižvelgiant į mūsų valstybės finansines galimybes, į Lietuvos archyvų departamento sudarytame Žydų bendruomenių išlikusio nekilnojamojo turto nuosavybę patvirtinančių dokumentų paieškos valstybės archyvuose sąraše esančią informaciją bei valstybės įmonės Registrų centro pateiktus šio turto vertinimo duomenis.

Kompensacija bus pradėta mokėti 2013 m. sausio 1 d., baigta – 2023 m. kovo 1 d. Ją nuspręsta išmokėti kasmet dalimis, atsižvelgiant į valstybės finansines galimybes. Išmokėtina kompensacijos dalis bus nustatoma Seimui tvirtinant kiekvienų metų valstybės biudžetą. Atsižvelgiant į garbų Antrojo pasaulinio karo metais Lietuvoje gyvenusius ir nuo okupacinių totalitarinių režimų šiuo laikotarpiu nukentėjusių žydų tautybės asmenų amžių, priimtu įstatymu nutarta dalį kompensacijos sumos (t. y. 3 mln. Lt) išmokėti 2012 m.

Įstatyme taip pat įtvirtinama galimybė už Lietuvos žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą kompensuoti perduodant nuosavybės teise Vyriausybės paskirtam fondui valstybei priklausantį nekilnojamąjį turtą – pastatus ar jų dalis. Jei Vyriausybės nutarimu

paskirtam fondui bus perduotas valstybei priklausantis nekilnojamas turtas, tokiu atveju piniginės kompensacijos dydis bus mažinamas perduodamo nuosavybės teise nekilnojamojo turto verte, kuri bus apskaičiuojama remiantis valstybės įmonės Registrų centro turimais masinio vertinimo duomenimis.

Siekiant užtikrinti, kad pagal įstatymą išmokėta piniginė kompensacija būtų panaudota tikslingai bei prisidėtų prie žydų religinės bendruomenės veiklos Lietuvoje stiprinimo, nutarta įtvirtinti ir teisinius saugiklius. Įstatyme nustatyta, kad kompensacija galės būti naudojama tik Lietuvos žydų religiniams, kultūros, sveikatos apsaugos, sporto, švietimo, mokslo tikslams Lietuvoje bei Antrojo pasaulinio karo metais Lietuvoje gyvenusius ir nuo okupacinių totalitarinių režimų šiuo laikotarpiu nukentėjusiems žydų tautybės asmenims paremti. Perduotas nekilnojamas turtas taip pat galės būti naudojamas tik Lietuvos žydų religiniams, kultūros, švietimo ir mokslo tikslams.

Pagal iki šiol galiojančius įstatymus žydų religinėms bendruomenėms buvo grąžinti tik maldos namai (sinagogos), ir tik tie, kurie turėjo aiškų teisių perėmėją. Restitucija dėl kito žydų religinių bendruomenių nekilnojamojo turto, vadovaujantis Religinių bendrijų teisės į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo tvarkos įstatymo nuostatomis, negali būti vykdoma, nes dėl istorinių aplinkybių (įvairiuose Lietuvos miestuose iki holokausto egzistavusios ir aktyviai nepriklausomos Lietuvos ekonomikoje ir versle dalyvavusios žydų bendruomenės buvo praktiškai sunaikintos, o naujos neįsteigtos) nėra išlikusių šių subjektų teisių perėmėjų.

GRIEŽTINAMA BAUDŽIAMOJI ATSAKOMYBĖ UŽ KYŠININKAVIMĄ

Seimas, atsižvelgdamas į Europos Tarybos valstybių prieš korupciją grupės (GRECO) ir Europos Tarybos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemonių įvertinimo ekspertų komiteto (MONEYVAL) ataskaitose pateiktas rekomendacijas, nusprendė priimti Baudžiamojo kodekso pataisas (projektas XIP-2562(2)), susijusias su kyšininkavimu ir tam tikrų bausmių taikymu. Šio teisės akto pakeitimus parėmė 91 Seimo narys, prieš balsavusių nebuvo, susilaikė 13.

Kodekso pakeitimais nutarta patikslinti nuostatas dėl kyšininkavimo, papirkinėjimo ir prekybos poveikiu, griežtinant atsakomybę už šiuos nusižengimus. Pavyzdžiui, valstybės tarnautojas ar jam prilygintas asmuo, savo ar kitų naudai tiesiogiai ar netiesiogiai paža-

dėjęs ar susitaręs priimti kyšį arba reikalavęs ar provokavęs duoti kyšį, arba priėmęs kyšį už teisėtą veikimą ar neveikimą vykdant įgaliojimus, bus baudžiamas bauda arba areštu, arba laisvės atėmimu iki 5 metų (vietoj teisės dirbti tam tikrą darbą arba užsiimti tam tikra veikla atėmimo arba laisvės atėmimu iki 4 metų), už tuos pačius veiksmus, bet neteisėtą veikimą ar neveikimą grės bauda arba laisvės atėmimas iki 7 metų (vietoj teisės dirbti tam tikrą darbą arba užsiimti tam tikra veikla atėmimo arba laisvės atėmimo iki 6 metų).

Seimas taip pat nusprendė patikslinti straipsnį dėl prekybos poveikiu. Pagal pakeitimus tas, kas siekdamas, kad asmuo, pasinaudodamas savo visuomenine padėtimi, tarnyba, įgaliojimais, giminyste, pažintimis

ar kita tikėtina įtaka valstybės ar savivaldybės institucijai ar įstaigai, tarptautinei viešajai organizacijai, jų valstybės tarnautojui ar jam prilygintam asmeniui, paveiktų atitinkamą instituciją, įstaigą ar organizaciją, valstybės tarnautoją ar jam prilygintą asmenį, kad šie teisėtai ar neteisėtai veiktų ar neveiktų vykdydami įgaliojimus, jam ar trečiajam asmeniui tiesiogiai arba netiesiogiai pasiūlė, pažadėjo ar susitarė duoti arba davė kyšį, bus baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki 4 metų.

Tas, kas pasinaudodamas savo visuomenine padėtimi, tarnyba, įgaliojimais, giminyste, pažintimis ar kita tikėtina arba tariama įtaka valstybės ar savivaldybės institucijai ar įstaigai, tarptautinei viešajai organizaci-

jai, jų valstybės tarnautojui ar jam prilygintam asmeniui savo ar kitų asmenų naudai tiesiogiai arba netiesiogiai pažadėjo ar susitarė priimti kyšį arba reikalavo ar provokavo duoti kyšį, arba priėmė kyšį, pažadėjęs paveikti atitinkamą instituciją, įstaigą ar organizaciją, valstybės tarnautoją ar jam prilygintą asmenį, kad šie teisėtai ar neteisėtai veiktų ar neveiktų vykdydami įgaliojimus, bus baudžiamas bauda arba areštu, arba laisvės atėmimu iki 5 metų.

Priimtomis pataisomis taip pat nutarta įtvirtinti, kad asmenys, kurie piktnaudžiauja valstybės tarnyba, atsakys ne tik tuomet, kai ims kyšį konkrečia turtine išraiška, bet ir kai sieks pasinaudoti valstybės tarnyba siekdami neturtinės naudos.

PATIKSLINTOS ŠEIMYNŲ ĮSTATYMO NUOSTATOS DĖL ŠEIMYNOS DALYVIO GLOBOS FINANSAVIMO

Seimas priėmė Šeimynų įstatymo pataisas (projektas Nr. XIP-3065(2)). Šiuo teisės aktu įteisintas šeimynos dalyvio finansavimas sumažėjus šeimynoje gyvenančių vaikų skaičiui, vaikų globos (rūpybos) ir jų socialinės globos finansavimas suderintas su išmokų vaikams skyrimą reglamentuojančiais teisės aktais ir socialinę globą reglamentuojančiais teisės aktais.

Galiojančiame Šeimynų įstatyme buvo įtvirtinta, kad šeimyna sutartį dėl vaikų socialinės globos sudaro su savivaldybės, kurios teritorijoje šeimyna steigama (veikia), administracija. Šeimynų nuostatuose numatyta, kad šeimyna globoja tik tos savivaldybės, kurios teritorijoje ji steigama (veikia), likusius be tėvų globos vaikus, o vaikus iš kitų savivaldybių – tik iki Šeimynų įstatymo įsigaliojimo šeimynoje apgyvendintus, o po Šeimynų įstatymo įsigaliojimo – tik tuomet, kai siekiama neišskirti brolių ir seserų. Priimtomis pataisomis šeimynoms leista sudaryti sutartis su savivaldybės,

kuri apgyvendino likusį be tėvų globos vaiką šeimynoje, administracija dėl socialinės globos finansavimo. Tokiu būdu nepriklausomai nuo to, kuri savivaldybė apgyvendino vaiką šeimynoje, bus užtikrinamas vaiko socialinės globos finansavimas. Priimtomis pataisomis taip pat nustatyta, kad sumažėjus šeimynoje šiuo įstatyme nustatytam globojamų (rūpinamų) vaikų skaičiui, šeimynos dalyvio išlaikymo pajamų skirtumą iki nustatyto minimalaus šeimynos dalyvio išlaikymo pajamų dydžio (šeimynos dalyviams garantuojamos išlaikymo pajamos negali būti mažesnės negu minimalioji mėnesinė alga ir didesnės negu Vyriausybės tvirtinamos einamųjų metų draudžiamosios pajamos) proporcingai finansuoja kiekviena savivaldybė, kurios teritorijoje likęs be tėvų globos vaikas yra apgyvendintas šeimynoje.

Už projektą Nr. XIP-3065(2) balsavo visi 102 balsavime dalyvavę Seimo nariai.

TEISMŲ ĮSTATYME PATIKSLINTA TEISINIO PEDAGOGINIO DARBO STAŽO SĄVOKA

Seimas patikslino Teismų įstatymo 69 straipsnį, apibrėžiantį, kas yra pripažįstama teisinio pedagoginio darbo stažu. Galiojančiame Teismų įstatyme yra nustatyta, kad teisiniu pedagoginiu darbo stažu pripažįstamas teisės krypties socialinių mokslų daktaro ar habilituoto daktaro teisinis pedagoginis darbas universitetuose, rengiančiuose teisės bakalaurus ir (ar) teisės magistrus, taip pat teisininko profesinį kvalifikacinį

laipsnį įgyjančius teisininkus, t. y. universitetuose, suteikiančiuose vienpakopį aukštąjį teisinį universitetinį išsilavinimą. Pasak projekto teikėjo Seimo nario Konsanto Ramelio, dabar ši formuluotė taikoma neteislingai, nes į teisinį pedagoginį darbo stažą įskaičiuojamas ir visas darbas, dirbtas iki suteikiant teisės krypties socialinių mokslų daktaro ar habilituoto daktaro laipsnį, tai yra darbas lektoriumi valandininku, dėstytoju,

doktorantūra ir kita, dar neturint mokslinio laipsnio. Todėl priimtomis projekto Nr. XIP-1756(2) pataisomis nustatyta, kad teisiniu pedagoginiu darbo stažu pripažįstamas teisės krypties socialinių mokslų daktaro ar daktaro teisinis pedagoginis darbas, dirbtas Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo nustatytoje dėstytojų ir mokslo darbuotojų pareigybėse univer-

sitetuose, rengiančiuose teisės bakalaurus ir (ar) teisės magistrus, taip pat teisininko profesinį kvalifikacinį laipsnį įgyjančius teisininkus, t. y. universitetuose, suteikiančiuose vienkopį aukštąjį teisinį universitetinį išsilavinimą.

Už šį projektą balsavo 103, susilaikė vienas Seimo narys.

PRIIMTOS CIVILINIO PROCESO KODEKSO PATAISOS

Seimas priėmė Civilinio proceso kodekso pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto Nr. XIP-1409³ ir 7 lydimųjų įstatymų projektų pataisas.

Priimtu Civilinio proceso kodekso pataisų projektu siekiama išspręsti išryškėjusias civilinio proceso teisinio reguliavimo problemas ir modernizuoti civilinį procesą, skatinti modernių komunikacijų naudojimą šiuolaikiniame civiliniame procese, taip pat palengvinti teismų darbą, įtvirtinant aiškesnes civilinio proceso taisykles bei šalinant praktines problemas, šiuo metu egzistuojančias civiliniame procese.

Skatinant operatyvų teismo procesą bei aktyvų šalių dalyvavimą procese, priimtomis pataisomis pakeisti apeliacinio ir kasacinio skundų padavimo naikinamie-

ji terminai. Prašymas atnaujinti praleistą apeliacinio skundo padavimo terminą nebegalės būti paduotas, jeigu praėjo daugiau kaip trys mėnesiai (galiojančiame kodekse numatyti 6 mėnesiai) nuo teismo sprendimo paskelbimo dienos.

Siekiant apeliacijos operatyvumo, numatoma pereiti nuo žodinio proceso principo prie rašytinio proceso principo. Siekiant paspartinti bylų sprendimą, tolygiau paskirstyti apeliacinės instancijos teisėjų darbo krūvį ir tinkamai įvertinti nagrinėjamų klausimų specifiką, numatoma, kad atsižvelgiant į bylos sudėtingumą, apeliacinės instancijos teisme bylą nagrinės vienas teisėjas (šiuo metu visuomet nagrinėja trys teisėjai) arba trijų ar išplėstinė penkių teisėjų kolegija. Prireikus galės bū-

Posėdžių salėje

ti sudaryta mišri trijų ar išplėstinė septynių Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus ir Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegija.

Ivertinus praktikoje pasitaikančias situacijas, kai konkrečią bylą nagrinėti atsisako tiek bendrosios kompetencijos, tiek administracinis teismas, nustatyta, kad teismas negalės vienasmeniškai nutraukti priimtos bylos vien tuo pagrindu, kad ji priskirtina kitos kompetencijos teismui – ši klausimą prieš tai turės išnagrinėti Specialioji teisėjų kolegija, kurios sprendimas bus galutinis.

Igyvendinant Europos Sąjungos teisės reikalavimus palaipsniui didinama pinigų sumų riba, iki kurios bylos priskiriamos ginčų dėl nedidelių sumų priteisimo kategorijai.

Siekiant panaikinti praktiką, kai ieškinį atsisakoma priimti dėl formalių trūkumų ir taip apsunkinamas teisės į teisminę gynybą įgyvendinimas, numatyta griežčiau reguliuoti atvejus, kai teismas gali nustatyti procesinio dokumento trūkumų šalinimą.

Didinant viešojo intereso gynimo skaidrumą, detalizuota, kad prokuroras turi teisę kreiptis į teismą su ieškiniu dėl viešojo intereso gynimo byloje, kylančiose iš viešųjų pirkimų teisinių santykių, iš valstybės ar savivaldybių turto privatizavimo teisinių santykių, iš išlikusio nekilnojamojo turto nuosavybės teisių atkūrimo teisinių santykių; byloje dėl tyčinio bankroto; ki-

tais atvejais, kai yra pagrindas ginti visuomenės ar didelės jos dalies teises ir teisėtus interesus.

Siekiant paskatinti elektroninių ryšių naudojimą teismo procese ir taikinamojo tarpininkavimo, kaip alternatyvaus ginčų sprendimo būdo, taikymą, numatytos bylinėjimosi išlaidų lengvatos asmenims, kurie teikia teismui procesinius dokumentus tik elektroninių ryšių priemonėmis ar prieš kreipdamiesi į teismą arba teismo proceso metu pabando ginčą spręsti taikinamojo tarpininkavimo būdu.

Priimtu projektu taip pat numatytos nuostatos, skatinančios šalis taikiai spręsti ginčą (ypač pirmosios instancijos teisme).

Projektu skatinamas modernių technologijų naudojimas teismo procese – nustatoma, kad advokatams, advokatų padėjėjams, antstoliams, antstolių padėjėjams, notarams, valstybės ir savivaldybių įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms, finansų įstaigoms, draudimo įmonėms teismas procesinius dokumentus įteiktų tik elektroninių ryšių priemonėmis.

Patobulintas ir varžytynių teisinis reguliavimas – atsisakyta turto pardavimo iš varžytynių antstolio kontoroje, turtas bus parduodamas elektroninėse varžytynėse. Tikimasi, kad tokiu būdu vykdomos varžytynės padės sulaukti didesnio varžytynių dalyvių skaičiaus, taip pat tai lems aktyvesnę varžymąsi dėl parduodamo turto ir leis parduoti turtą už aukščiausią kainą.

PRIIMTOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO PATAISOS

Seimas priėmė Baudžiamajo proceso kodekso pataisas (projektas Nr. XIP-3121(3), kuriomis siekiama sumažinti ikiteisminio tyrimo biurokratizmą, užtikrinti proceso dalyvių teises ir laisves baudžiamajame procese, taip pat ištaisyti prieštaravimus dėl bylų paskirstymo teismuose tvarkos bei patobulinti kasacinį procesą. Už šiuos pakeitimus balsavo 104 Seimo nariai, prieš balsavusių nebuvo, susilaikė 2.

Kodeksą nutarta papildyti nuostata, kad prokuroro priimti sprendimai ikiteisminio tyrimo organizavimo klausimais dėl pavedimo atlikti ikiteisminį tyrimą ar atskirus ikiteisminio tyrimo veiksmus ikiteisminio tyrimo įstaigai, dėl pavedimo atlikti ikiteisminį tyrimą ar atskirus ikiteisminio tyrimo veiksmus kitos vietovės prokurorui ar ikiteisminio tyrimo įstaigai, dėl tyrimo grupės sudarymo, dėl pavedimo vadovauti ikiteisminiam tyrimui ar atlikti ikiteisminį tyrimą Baudžiamajo proceso kodekso nustatyta tvarka yra neskundžiami.

„Tokie sprendimai neturėtų būti skundžiami BPK nustatyta tvarka, nes tai yra prokuroro, organizuojančio ikiteisminį tyrimą, arba aukštesniojo prokuroro kompetencija ir ikiteisminio tyrimo teisėjas neturėtų kištis į ikiteisminio tyrimo organizavimo procesą“, – tvirtinama dokumento aiškinamajame rašte.

Taip pat nutarta patikslinti nuostatas dėl proceso dalyvių teisės susipažinti su ikiteisminio tyrimo duomenimis. Pagal priimtas pataisas įtariamasis ir jo gynėjas, nukentėjusysis ir jo atstovas ikiteisminio tyrimo metu bet kuriuo momentu turi teisę susipažinti su ikiteisminio tyrimo duomenimis, išskyrus su proceso dalyvių kitais asmens duomenimis, saugomais atskirai nuo ikiteisminio tyrimo medžiagos, taip pat susipažinimo metu daryti ikiteisminio tyrimo medžiagos kopijas ar išrašus. Tačiau susipažinimo su ikiteisminio tyrimo medžiaga metu bus draudžiama daryti ikiteisminio tyrimo medžiagos kopijas, kai duomenys yra:

apie nepilnamečius įtariamuosius ir nukentėjusiuosius; apie privatų proceso dalyvių gyvenimą; dėl nusikaltamų veikų žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui; užfiksuoti proceso veiksmų protokoluose ir jų prieduose (nuotraukose, negatyvuose, garso, vaizdo įrašuose, skaitmeninės informacijos laikmenose ir kitaip fiksuojant techninių priemonių panaudojimo rezultatus), kai informacija gauta atliekant operatyvinius veiksmus Lietuvos Respublikos opera-

tyvinės veiklos įstatymo ar šio Kodekso 154, 155, 158, 159, 160 straipsniuose nustatyta tvarka; informacija, kuri sudaro valstybės, tarnybos, profesinę ar komercinę paslaptį.

Seimas taip pat nusprendė įtvirtinti, kad ikiteisminio tyrimo metu teismo posėdžiai, kuriuose bus nagrinėjami kardomųjų ir kitų procesinių prievartos priemonių skyrimo klausimai arba proceso dalyvių skundai, yra nevieši, išskyrus atvejus, kai teismas nuspręs kitaip.

PRIIMTAS VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ, ATLIEKAMŲ GYNYBOS IR SAUGUMO SRITYJE, ĮSTATYMAS

Seimas priėmė Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymą (projektas Nr. XIP-3046(3)). Įstatymo projektas parengtas į Lietuvos teisinę bazę perkeliant europinės direktyvos nuostatas. Priimtu projektu Lietuvos teisė viešųjų pirkimų gynybos ir saugumo srityje suderinta su Europos Sąjungos teisės reikalavimais, užtikrinant nediskriminavimo ir skaidrumo principų laikymąsi gynybos ir saugumo srities viešųjų pirkimų procedūrų metu; sudarytos palankesnės sąlygos smulkiojo ir vidutinio verslo subjektams dalyvauti gynybos ir saugumo srities viešuosiuose pirkimuose, suvienodintos visų valstybių narių tiekėjų galimybės patekti į rinką, tokiu būdu užtikrinant konkurenciją Europoje.

Įstatymas taikomas gynybos ir saugumo srityje atliekamiems pirkimams, kurių pirkimo objektas – karinė įranga, įrašyta į Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos tvirtinamą Bendrąją karinės įrangos sąrašą arba priskirtina bent vienam iš produktų tipų, išvardytų 1958 m. balandžio 15 d. Europos Tarybos sprendimu 255/58 patvirtintame ginklų, amunicijos ir karinių medžiagų sąrašė, šios įrangos detalės, komponentai ir (arba) jų mazgai, darbai, prekės ir paslaugos, tiesiogiai susiję su šia įranga ir perkami bet kuriame šios įrangos egzistavimo ciklo etape, taip pat įslaptintos prekės, kariniams tikslams perkami darbai ir paslaugos, įslaptinti darbai ir įslaptintos paslaugos.

PATEIKTAS PROJEKTAS

SIŪLOMOS PRIDĖTINĖS VERTĖS MOKESČIO LENGVATOS LIETUVOJE ES ĮSTEIGTOMS ĮSTAIGOMS

Seimas po pateikimo pritarė Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo pataisų projektui Nr. XIP-3256. Įstatymo projekte numatoma Europos Sąjungos įsteigtų Lietuvos Respublikoje įstaigų, kurioms taikomas Protokolas dėl ES privilegijų ir imunitetų, darbuotojams (išskyrus aptarnaujantį personalą ir ES valstybių narių deleguotus ekspertus) suteikti PVM lengvatas prekėms, kurios skirtos asmeniniam naudojimui ir įsikūrimui, jeigu šie asmenys nėra Lietuvos Respublikos piliečiai ir praėjusius penkerius metus jų nuolatinė gyvenamoji vieta iki darbo ES įsteigtoje Lietuvos Respublikoje įstaigoje pradžios nebuvo Lietuvos Respublika. Nurodyta lengvata būtų taikoma prekėms, kurias darbuotojai importuos ne vėliau kaip vieni metai nuo jų

įsidarbinimo pirmą kartą Europos Sąjungos įsteigtoje Lietuvos Respublikoje įstaigoje pradžios.

Nors dalis Seimo narių abejojo, ar mokesstinės lengvatos duos naudos šalies biudžetui, pasak projektą pateikusių Seimo nario Petro Auštrevičiaus, priėmus šį įstatymo pakeitimą Lietuvoje bus sudarytos palankesnės sąlygos ES agentūrų darbui, kartu tai bus ir teigiamas poslinkis Lietuvos ekonomikai bei biudžetui. „Konkrečiai dėl šio instituto (2006 m. gruodžio 6 d. ES Parlamento ir Tarybos sprendimu įkurtas Europos lyčių lygybės institutas su buveine Vilniuje) pirmus dvejus metus Lietuvos Respublika padengs jo įsikūrimo išlaidas, vėliau nuomos pinigai bus mokami iš Europos Sąjungos biudžeto. O tie, kas gauna nuomos mokesį, mokės atitinkamus mokesčius į Lietuvos Respublikos

biudžetą. Jums konkretus pavyzdys. Atvažiuoju dirbti į šią vietą, nuomojasi butus, vartoja prekes, kitaip sakant, padidina perkamąją galią ir, kiek man teko susipažinti su kitų Europos Sąjungos valstybių pozicija, nemačiau nė vienos neigiamos nuomonės. Vyksta didelė konkurencija dėl agentūrų pritraukimo ir įstėgimo savo valstybėse“, – sakė P. Auštrevičius.

Už projektą po pateikimo balsavo 52, prieš – 8, susilaikė 18 Seimo narių. Pagrindiniu komitetu paskirtas Biudžeto ir finansų komitetas. Projektą numatoma svarstyti VII (rudens) sesijoje. Seimas taip pat pritarė Audito komiteto pirmininkės Loretos Graužienės siūlymui kreiptis į Vyriausybę išvados šiuo klausimu.

PAREIŠKIMAS

- Seimo narė Dalia Kuodytė perskaitė pareiškimą dėl Tibete Kinijos vyriausybės vykdomo susidoroji-

mo su Ngabo Kirti vienuolyno vienuoliais ir vietiniais gyventojais.

>> Birželio 22 d.

NENUMATYTAS PLENARINIS POSĖDIS

PRIIMTI ĮSTATYMAI

SEIMAS PRIĖMĖ NAUJOS REDAKCIJOS TURIZMO ĮSTATYMĄ

Seimas nenumatytame posėdyje priėmė naujos redakcijos Turizmo įstatymą (projektas Nr. XIP-2212(5) ES), kuris naujai reglamentuos turizmo verslo organizavimo principus, reikalavimus turizmo paslaugų teikimui ir turistų teisių apsaugai, valstybės ir savivaldybių institucijoms priklausančią kompetenciją turizmo srityje. Už šio įstatymo pataisas balsavo 70 Seimo narių, prieš – 1, susilaikė 27 parlamentarai.

Pagal priimtus įstatymo pakeitimus kelionių organizavimo paslaugų teikėjais galės būti ne tik kelionių organizatoriai ir kelionių agentūros, bet ir kelionių agentai. Įstatyme kelionių agentas apibrėžiamas kaip turizmo paslaugų teikėjas fizinis asmuo, priimančias užsakymus ir sutartiniais pagrindais tarpininkaujantis parduodant organizuotas turistines keliones ir (ar) atskiras turizmo paslaugas vartotojams, teikiantis jiems su parduodamomis turizmo paslaugomis susijusią informaciją. Kelionių agentūra įtvirtinta kaip turizmo paslaugų teikėjas juridinis asmuo, priimančias užsakymus ir sutartiniais pagrindais tarpininkaujantis parduodant organizuotas turistines keliones ir (ar) atskiras turizmo paslaugas vartotojams, teikiantis jiems su parduodamomis turizmo paslaugomis susijusią informaciją. Taip pat patikslinta ir kelionių organizatoriaus sąvoka, nustatant, kad kelionių organizatorius yra turizmo paslaugų teikėjas, rengiantis organizuotas

turistines keliones, teikiantis kitas turizmo paslaugas ir parduodantis jas turizmo paslaugų vartotojams tiesiogiai arba per kelionių agentūras ar kelionių agentus. Kelionių organizavimo paslaugas jie galės teikti tik turėdami Valstybinio turizmo departamento prie Vyriausybės įgaliotos ministerijos išduotą pažymėjimą, patvirtinantį teisę vykdyti šią veiklą.

Taip pat nuspręsta patikslinti ir apibrėžti kelionių organizatorių, kelionių agentūrų ir kelionių agentų teises ir pareigas. Pagal priimtus pakeitimus tiek kelionių organizatoriai, tiek kelionių agentūros ir kelionių agentai privalės turėti galiojantį draudimo įmonės prievolių įvykdymo laidavimo draudimą arba finansų įstaigos laidavimą ar garantiją. Šis dokumentas kelionių organizavimo paslaugų teikėjus nemokumo ar bankroto atveju turės užtikrinti turisto sumokėtų pinigų grąžinimą už organizuotą ir neįvykusią turistinę kelionę arba dalies pinigų grąžinimą, kai kelionė jau prasidėjusi.

Pagal naujos reakcijos įstatymą, kai, nutraukus turizmo paslaugų teikimo sutartį, kelionių organizatoriui, kelionių agentūrai ar kelionių agentui atsiranda pareiga grąžinti turistui visus ar dalį už organizuotą turistinę kelionę sumokėtų pinigų, pinigai turi būti grąžinti į turisto nurodytą sąskaitą per 10 darbo dienų nuo turizmo paslaugų teikimo sutarties nutraukimo. Taip pat įtvirtinama, kad kelionės metu atsiradu-

sias pretenzijas dėl turizmo paslaugų teikimo sutarties netinkamo vykdymo ar nevykdymo turistas turi nedelsdamas pareikšti žodžiu kelionės organizatoriaus vietiniam atstovui arba kelionės vadovui, o jei šių nėra, – kelionių organizatoriui. Pretenzijos dėl nesprendžiamų ar netinkamai sprendžiamų problemų turi būti pareikštos raštu. Nepavykus pretenzijų išspręsti kelionės metu, turistas pretenzijas kelionės organizatoriui gali pareikšti raštu per 15 darbo dienų nuo kelionės pa-

baigos. Kelionės organizatorius privalo turistui raštu atsakyti į pareikštas pretenzijas per 15 darbo dienų nuo pretenzijų gavimo dienos. Ginčai dėl turizmo paslaugų teikimo sutarties netinkamo vykdymo ar nevykdymo sprendžiami derybomis, o jei nepavyksta susitarti, – Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

Įstatymas įsigalios rugsėjo 1 d. Kelionių organizatoriai, agentūros ir agentai prievolių įvykdymo užtikrinimo dokumentą privalės įsigyti iki rugpjūčio 1 d.

PRIIMTAS NAUJOS REDAKCIJOS TURTO IR VERSLO VERTINIMO PAGRINDŲ ĮSTATYMO PROJEKTAS

Seimas priėmė Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo pakeitimo įstatymą (projektas Nr. XIP-728(4), kuriuo į nacionalinę teisę perkeliama Paslaugų direktyvos reikalavimai. Projektu atsisakyta ribojančių reikalavimų, numatančių, kad turto arba verslo vertinimo paslaugų teikėjai turi būti įsisteigę Lietuvos Respublikos teritorijoje. Nustatyta, kad turto arba verslo vertinimo įmone gali būti Lietuvoje įsteigtas juridinis asmuo, kitos valstybės narės juridinis asmuo ar kita organizacija arba jų filialai, kurie Lietuvos teisės aktų nustatyta tvarka verčiasi turto arba verslo vertinimo veikla. Turto arba verslo vertintojais galės būti ir Lietuvos ar kitos valstybės narės piliečiai, kiti fiziniai asmenys, kurie naudojasi Europos Sąjungos teisės aktų jiems suteiktomis judėjimo valstybėse narėse teisėmis, vertinantys turtą arba verslą.

Siekiant užtikrinti vertinimo paslaugų kokybę nustatyta, kad nepriklausomas turto arba verslo vertintojas galės verstis turto arba verslo vertinimo veikla, jeigu turės ne žemesnę kaip vertintojo (aukštesnę) kvalifikaciją ir bus apsidraudęs civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu.

Kaip rašoma projekto aiškinamajame rašte, tokie reikalavimai nustatyti siekiant užtikrinti, kad vertinant turtą arba verslą turto arba verslo vertinimo įmoneje turto arba verslo vertintojui arba nepriklausomam turto arba verslo vertintojui būtų užtikrina pakankama šių turto arba verslo vertintojų kvalifikacija ir kompetencija, leidžianti preziumuoti turto arba verslo vertinimo kokybę ir nustatytos vertės teisingumą.

Įstatyme įtvirtinta nuostata, kad kitų valstybių narių fizinių asmenų profesinė kvalifikacija būtų pripažįstama taikant Lietuvoje nustatytus pripažinimo principus ir mechanizmus ir vadovaujantis šiame įstatyme patvirtintu Kitų valstybių narių turto arba verslo vertintojų, siekiančių vertinti turtą arba verslą Lietuvos Respublikoje įsisteigus ar laikinai arba vienkartinai, profesinės kvalifikacijos pripažinimo tvarkos aprašu.

Vertinimo proceso dalyvius – turto arba verslo vertintojus – drausmins įstatymo įtvirtintas Turto arba verslo vertintojų garbės teismas, taip pat nustatyta turto vertintojų drausminė atsakomybė, drausminių nuobaudų skyrimo pagrindai.

Už projektą balsavo 89, susilaikė 3 Seimo nariai.

ĮSTATYMU REGLAMENTUOTA SAVANORIŠKA VEIKLA

Seimas priėmė Savanoriškos veiklos įstatymą (projektas Nr. XIP-3285(2), kuriuo nustatomi savanoriškos veiklos ypatumai, principai ir organizavimo tvarka, savanorio ir savanoriškos veiklos organizatoriaus teisės ir pareigos, savanorių draudimo, savanoriškos veiklos išlaidų kompensavimo atvejai. Šį įstatymą parėmė 99 Seimo nariai, prieš balsavo vienas, susilaikė 5 parlamentarai.

Įstatyme savanoriška veikla apibrėžiama kaip savanorio neatlyginamai atliekama visuomenei naudin-

ga veikla, kurios sąlygos nustatomos savanorio ir šios veiklos organizatoriaus susitarimu. Kaip teigiama dokumento aiškinamajame rašte, įstatyme įtvirtinti savanoriškos veiklos principai padės savanoriams, savanoriškos veiklos organizatoriams, organizacijų veiklą prižiūrinčioms institucijoms ir plačiai visuomenei vienodai suprasti savanoriškos veiklos tikslus, jos vykdymo sričių, organizatorių ir organizavimo formų įvairovę.

Pagal priimtą įstatymą savanoriais galės būti vyresni kaip 14 metų Lietuvos piliečiai ir Lietuvoje teisėtai esantys užsieniečiai. Asmenys, jaunesni kaip 18 metų, galės dalyvauti savanoriškoje veikloje, jeigu tam neprieštaraus vaiko atstovas pagal įstatymą. Savanoriui kvalifikacija nebus būtina, išskyrus tokį savanoriškos veiklos pobūdį, kuris reikalaus specialios kvalifikacijos pagal kitus teisės aktus arba pagal savanoriškos veiklos organizatorių reikalavimus. Jeigu bus kompensuojamos su savanoriška veikla susijusios išlaidos arba to pageidaus viena iš šalių, savanoriškos veiklos organizatorius su savanoriu turės sudaryti rašytinę savanoriškos veiklos sutartį.

Kaip nustatyta įstatyme, savanoriškos veiklos organizatoriais galės būti Lietuvos Respublikoje įregistruoti labdaros ir paramos fondai, biudžetinės įstaigos, asociacijos, viešosios įstaigos, religinės bendruomenės, bendrijos ir religiniai centrai, tarptautinių visuomeninių organizacijų filialai, atstovybės, politinės partijos, profesinės sąjungos, kiti juridiniai asmenys, kurių veiklą reglamentuoja specialūs įstatymai ir kurių veiklos

tikslas nėra pelno siekimas, o gautas pelnas negali būti skiriamas jų dalyviams. „Išvardyti subjektai gali gauti paramos gavėjo statusą, kaip tai numato Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymas, tačiau nebūtinai turi jį turėti. Tai leistų išplėsti potencialių savanoriškos veiklos organizatorių ratą, neapsiribojant vien nevyriausybinėmis organizacijomis, tuo skatinant didesnio skaičiaus asmenų įsitraukimą į savanorišką veiklą visoje Lietuvos teritorijoje ir pasitelkiant savanorių pagalbą kuo įvairesnėse visuomenei naudingos veiklos srityse“, – teigiama aiškinamajame rašte.

Siekiant aktyvinti savanorišką veiklą, įstatyme nustatyta, kad dalyvavimas savanoriškoje veikloje, atsižvelgiant į jos tikslus ir pobūdį, galės būti pripažįstamas savanorio praktinio darbo ir (ar) mokymosi patirtimi arba atlikta savanoriška veikla galės būti įskaityta kaip socialinė veikla pagal bendrojo ugdymo planus.

Tikimasi, kad šis įstatymas sudarys sąlygas vykdyti savanorišką veiklą kaip socialiai naudingą veiklą, skatinančią socialinę sanglaudą, solidarumą ir aktyvų pilietiškumą.

Vyksta Seimo posėdis

ŽINYBINĮ ĮTARIAMŲJŲ, KALTINAMŲJŲ IR NUTEISTŲJŲ REGISTRĄ KEIČIA VALSTYBINIS

Seimas priėmė Įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registro įstatymą (projektas Nr. XIP-1035(2), ku-

riuo nustatoma: Įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registro statusas, registro steigimo tvarka, jo objektai,

duomenų teikėjai ir šių duomenų tvarkymas, finansavimas, reorganizavimas ir likvidavimas. Registrą savo nutarimu steigia Vyriausybė.

Registro objektais bus įtariamai, kaltinami ir nuteisti fiziniai ir juridiniai asmenys. Jame bus tvarkomi dėl registro objektų ikiteisminio tyrimo metu priimtų nutarimų ir nutarčių bei teismo nagrinėjimo metu priimtų nutarčių ir nuosprendžių duomenys, duomenys apie jiems paskirtų bausmių vykdymą ir atlikimą, taip pat duomenys apie jų teistumą, teistumo laiko sutrumpinimą, teistumo panaikinimą ir išnykimą.

Pasak įstatymo teikėjo vidaus reikalų ministro Raimundo Palaičio, priimtu projektu sudarytas teisinis

pagrindas šiuo metu esančio žinybinio Įtariamų, kaltinamų ir teistų asmenų registro, kurio vadovaujančioji tvarkymo įstaiga yra Vidaus reikalų ministerija, statusą pakeisti į valstybės registro statusą. Įstatymu nustatčius registro objektus, tvarkomus duomenis bei pareigą duomenų teikėjams teikti reikiamus duomenis registruoti, bus pagerintas jame tvarkomų duomenų tikslumas ir išsamumas, užtikrintas jų ištaisymas, atnaujinimas ir papildymas reikiamu laiku, taip pat bus užtikrintas tinkamas Lietuvos tarptautinių įsipareigojimų vykdymas, keičiantis registro duomenimis su užsienio šalimis.

Už projektą Nr. XIP-1035(2) balsavo visi 86 balsavime dalyvavę Seimo nariai.

PRIIMTAS VALSTYBĖS SPECIALIŲJŲ GARANTIJŲ DĖL EKSPORTO KREDITO DRAUDIMO ĮSTATYMO PROJEKTAS

Seimas priėmė Valstybės specialiųjų garantijų dėl eksporto kredito draudimo įstatymą (projektas Nr. XIP-3019(2)). Šiuo teisės aktu nustatyta, kad garantijos už garantijų instituciją teikiamos valstybei prisiimant įsipareigojimą padengti dalį nuostolių draudėjui dėl pirkėjo įsipareigojimų nevykdymo. Specialiosios garantijos bus teikiamos draudėjams, sudariusiems eksporto kredito draudimo sutartis su draudimo įmonėmis, turinčiomis ne mažesnę nei investicinį kredito reitingą ir kai drau-

dimo rizikos laikotarpis yra trumpesnis nei dveji metai. Neparduotinas ir laikinai neparduotinas rizikas, dėl kurių garantijų institucija gali išduoti draudėjams garantiją pagal šį įstatymą, nustato Vyriausybė.

Už projektą balsavo 87 Seimo nariai, susilaikė 2.

Įstatymas galios iki 2011 m. gruodžio 31 d., jo nuostatos yra analogiškos iki praeitų metų gruodžio 31 d. galiojusio įstatymo, kuris buvo priimtas 2009 m. liepos 17 d., nuostatoms.

SKIRIANT SOCIALINĘ PARAMĄ DALIS STIPENDIJŲ NEBUS ĮSKAITOMOS Į ŠEIMOS PAJAMAS

Seimas priėmė Piniginės socialinės paramos nepasiturinčioms šeimoms ir vieniems gyvenantiems asmenims įstatymo pataisas (projektai Nr. XIP-2945(2) ir Nr. XIP-2975(2), kuriomis patikslino nuostatas dėl stipendijų įskaitymo į šeimos pajamas.

Pagal priimtus įstatymo pakeitimus nuspręsta nuo 2012 m. neįskaityti į šeimos ar vieno gyvenančio asmens pajamas stipendijas ir kitą materialinę paramą, teikiamą aukštųjų mokyklų pirmosios, antrosios pakopų, vietišų ir laipsnio nesuteikiančių studijų (išskyrus rezidentūros studijų studentus) studentams, studijuojantiems pagal dieninės, nuolatinės ar ištęstinės studijų formų programas (išskyrus asmenis, pakartotinai studijuojančius pagal tos pačios ar žemesnės pakopos studijų programas ir laipsnio nesuteikiančių studijų programas, jeigu daugiau kaip pusę tos studijų programos kreditų įgijo valstybės biudžeto lėšomis), ir stipendijas bei kitą materialinę paramą, teikiamą profesinių mokymo įstai-

gų mokiniams, kurie mokosi pagal profesinio mokymo programą pirmajai kvalifikacijai įgyti.

Iki šiol skiriant piniginę socialinę paramą, stipendijos, išskyrus socialinę stipendiją, yra įskaitomos į šeimos ar vieno gyvenančio asmens pajamas kaip kitos faktiškai gautos pajamos. „Gaunamų stipendijų, išskyrus socialinės stipendijos, įskaitymas į bendras šeimos ar vieno gyvenančio asmens pajamas gali užkirsti kelią šeimai gauti piniginę socialinę paramą, o besimokančiam – gauti socialinę stipendiją“, – teigiama aiškinamajame rašte. Priimtose pataisose sudarys palankesnes sąlygas nepasiturinčių šeimų vaikams užtikrinti mokslo prieinamumą, įgyti išsilavinimą bei spręsti studijų tęstinumo klausimą.

Taip pat priimtomis pataisomis nuspręsta skiriant piniginę socialinę paramą į šeimos gaunamas pajamas neįskaityti labdaros pinigėmis lėšomis. Iki šiol ji buvo įskaitoma, jei suma viršydavo 4 valstybės remiamų pajamų dydžius.

MAŽINAMA ADMINISTRACINĖ NAŠTA ĮMONĖMS, SIEKIANČIOMS TVARKYTI FARMACINES ATLIEKAS

Seimas priėmė Farmacijos įstatymo pataisas (projektas Nr. XIP-2858(2), kuriomis siekiama sumažinti administracinę naštą įmonėms, siekiančioms tvarkyti farmacines atliekas. Už įstatymo pakeitimus balsavo 85 Seimo nariai, susilaikė 3.

Įstatymo pataisomis nuo 2012 m. atsisakoma reikalavimo atliekų tvarkytojui, turinčiam Valstybinės aplinkos apsaugos inspekcijos išduotą pavojingų atliekų tvarkymo licenciją, papildomai gauti farmacinių atliekų tvarkymo, išskyrus šalinimą, licenciją. Taip bus atsisakyta dabar galiojančios dvigubo licencijavimo šioje srityje sistemos. Vaistinius preparatus, kaip ir kitas pavojingas atliekas, vadovaujantis Atliekų tvarkymo įstatymo nuostatomis, galės tvarkyti tik įmonės, turinčios pavojingų atliekų tvarkymo licenciją.

Siekiant farmacines atliekas tvarkyti tinkamai ir laiku, įstatymo pakeitimais nutarta nustatyti, kad juridinis asmuo, kurio veikloje susidaro farmacinių atlie-

kų, šias farmacines atliekas turi tvarkyti Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

Farmacijos įstatymo pakeitimais taip pat įtvirtinama, kad visuomenės vaistinės ir gamybinės visuomenės vaistinės privalės iš gyventojų nemokamai priimti naikintinus vaistinius preparatus, veterinarijos vaistinės – naikintinus veterinarinius vaistus. Už surinktų iš gyventojų farmacinių atliekų tvarkymą bus apmokama iš atitinkamoms institucijoms, atsakingoms už įstatymo įgyvendinimą, valstybės biudžete patvirtintų bendrųjų asignavimų.

Šiuo metu farmacines atliekas gali tvarkyti tik įmonės, turinčios Valstybinės aplinkos apsaugos inspekcijos išduotą pavojingų atliekų tvarkymo licenciją ir Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos išduotą farmacinių atliekų tvarkymo, išskyrus šalinimą, licenciją.

>> Birželio 23 d.

PLENARINIS POSĖDIS

PRIIMTI TEISĖS AKTAI

PRIIMTAS NAUJOS REDAKCIJOS KARO PRIEVOLĖS ĮSTATYMAS

Seimas priėmė Karo prievolės įstatymo pakeitimo įstatymą (projektas Nr. XIP-2951(3), kuriuo nustatyti 3 privalomosios pradinės karo tarnybos atlikimo būdai: 9 mėnesių trukmės nuolatinė privalomoji pradinė karo tarnyba; baziniai kariniai mokymai (nuo 70 iki 90 dienų trukmės) ir jaunesniųjų karininkų vadų mokymai (nuo 160 iki 200 dienų). Šiuo metu karo prievolę reglamentuojančiame Karo prievolės įstatyme nustatyta: nuolatinė 12 mėn. trukmės privalomoji pradinė karo tarnyba, būtinieji kariniai mokymai (nuo 60 iki 150 parų trukmės) per 3 metus, atsargos karo prievolinkų rengimo, alternatyviosios krašto apsaugos tarnybos atlikimo tvarka.

Kaip rašoma projekto aiškinamajame rašte, numatoma, kad pirmiausia būtų šaukiami baziniuose kariniuose mokymuose privalomąją pradinę karo tarnybą norintys atlikti karo prievolinkai, ir tik tuomet, kai jų nepakanka, karo prievolinkus siūloma šaukti eilės

tvarka iš sąrašo, į kurį atsitiktine tvarka surašomi karo prievolinkai, nepareiškę noro atlikti nuolatinės privalomosios pradinės karo tarnybos.

Įstatyme įtvirtintos nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą atlikusiems ar bazinius karinius mokymus baigusiems asmenims taikomos lengvatos: darbo ir įdarbinimo subsidijavimas; dalies už pagal pirmosios pakopos (profesinio bakalauro ir bakalauro) arba antrosios pakopos, arba vientisųjų studijų programas pirmą kartą įgyto išsilavinimo studijas sumokėtos kainos kompensavimas; aukštosios mokyklos asmenims, atlikusiems nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą ar baigusiems bazinius karinius mokymus, gali nustatyti papildomas lengvatas, suteikiančias jiems pirmenybę stojant į valstybės finansuojamas studijų vietas; keliems pretendams, dalyvaujantiems konkurse į valstybės tarnautojo pareigas, pagal nustatytus atrankos kriterijus surinkus vienodus rezultatus, taikoma

pirmenybė atlikusiems nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą ar baigusiems bazinius karinius mokymus; asmeniui, atitinkančiam teisės aktuose nustatytus reikalavimus, taikoma pirmenybė priimant į statutinių valstybės tarnautojų profesines mokymo įstaigas ar kitas mokymo įstaigas, kurias baigus suteikiama teisė užimti statutinio valstybės tarnautojo pareigas, taip pat priimant į statutinės valstybės tarnautojo pareigas, kai priimama be konkurso.

Darbdaviams, įdarbinusiems nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą atlikusius ar bazinius karinius mokymus baigusius karo prievolinkus, bus mokama subsidija darbo užmokesčiui, nurodytam įdarbinto asmens darbo sutartyje, ir nuo šio darbo užmokesčio apskaičiuotoms draudėjo privalomojo valstybinio socialinio draudimo įmokoms iš dalies kompensuoti.

64 Seimo nariai balsavo už naujos redakcijos Karo prievolės įstatymą, 7 buvo prieš, 22 susilaikė.

PRIIMTOS PRINCIPINĖS KARIUOMENĖS STRUKTŪROS GAIRĖS

Seimas priėmė Principinės kariuomenės struktūros 2011 metais, planuojamos principinės kariuomenės struktūros 2016 metais nustatymo, krašto apsaugos sistemos karių ribinių skaičių ir statutinių valstybės tarnautojų ribinio skaičiaus 2011 ir 2016 metais patvirtinimo įstatymą (projektas Nr. XIP-3262(2) bei analogišką įstatymą (projektas Nr. XIP-3263(2) 2012 ir 2017 metams.

Pirmuoju įstatymo projektu nustatyta principinė kariuomenės struktūra 2011 metais, t. y. nuolatiniai jos junginiai, daliniai ir jiems prilyginti kariniai vienetai, taip pat nustatyti ribiniai krašto apsaugos sistemoje (toliau – KAS) tarnaujančių karių skaičiai ir ribinis statutinių valstybės tarnautojų skaičius paskutinę šių metų dieną bei didžiausias privalomosios pradinės karo tarnybos karių, dalyvaujančių būtinuosiuose kariniuose mokymuose savanoriškumo pagrindu, skaičius per 2011 metus.

Priimtu projektu taip pat nustatytos principinės kariuomenės struktūros 6 metų planavimo gairės, t. y. planuojama principinė kariuomenės struktūra, planuojami ribiniai KAS tarnaujančių karių skaičiai ir statutinių valstybės tarnautojų ribinis skaičius 2016 metais.

Numatoma toliau palaipsniui mažinti vyresniųjų karininkų skaičių ir sudaryti sąlygas į kariuomenę priimti daugiau eilinių profesinės karo tarnybos karių.

Ribinis 2011 m. privalomosios pradinės karo tarnybos karių, dalyvaujančių būtinuosiuose kariniuose mokymuose savanoriškumo pagrindu, skaičius, palyginti su 2010 m., išauga ir šiemet jis gali sudaryti 500–700 (praėjusiais metais sudarė 300–600).

Išaugus privalomosios pradinės karo tarnybos karių skaičiui, nuo 12 850 iki 15 310 didės ir bendras ribinis visų karių skaičius (2010 m. buvo nuo 12 650 iki 15 200). Įstatymo projekte nustatytas ribinis profesinės

karo tarnybos karių skaičius 2011 m. – iki 8400, karių savanorių skaičius išlieka toks pat kaip ir praėjusiais metais – iki 6 tūkst., kariūnų šiek tiek padidėja (2011 m. numatomas ribinis skaičius – iki 210).

Planuojama, kad generolų ir admirolų ribinis skaičius 2011 m. išliks kaip ir pernai – 9, nesikeis ir pulkininkų (jūrų kapitonų) skaičius – 30, tačiau mažinamas pulkininkų leitenantų (komandorų) skaičius nuo 130 iki 128, majorų ir komandorų leitenantų – nuo 385 iki 380.

Šešerių metų planavimo gairėse numatoma, kad bendras vyresniųjų karininkų skaičius toliau mažės, privalomosios pradinės karo tarnybos karių (būtinųjų karinių mokymų dalyvių) skaičius išaugs beveik dvigubai ir 2016 m. bus 1 000–1 200. Taip pat planuojama per šešerius metus padidinti karių savanorių skaičių – 2016 m. ribinis skaičius numatomas 7 500–8 000. 2016 m. bendras karių ribinis skaičius planuojamas nuo 17 700 iki 18 930.

2011 m. kariuomenės struktūra yra analogiška 2010 m. struktūrai, svarbiausias 2011 m. planuojamas kariuomenės struktūros pakeitimas – vietoj šiuo metu veikiančių penkių krašto apsaugos savanorių pajėgų rinktinių numatomos šešios. Planuojama kaip atskirą rinktinę suformuoti Šiaulių apskrityje veikiančias savanorių pajėgų kuopas.

Projekte Nr. XIP-3263(2) numatytos gairės atitinkamai 2012 ir 2017 metams. Palyginti su 2011 metų struktūra, karinių vienetų skaičius išlieka toks pat, pagrindinis pasikeitimas yra numatytas Sausumos pajėgose – motorizuotosios pėstininkų brigados „Geležinis Vilkas“ ir Krašto apsaugos savanorių pajėgų transformavimas, 3 atskirų, tiesiogiai Sausumos pajėgų vadui pavaldžių motorizuotųjų pėstininkų batalionų suformavimas.

Vietoj 4 motorizuotosios pėstininkų brigados „Geležinis Vilkas“ pėstininkų batalionų (2 mechanizuotieji

ir 2 motorizuotieji) 2012 metais brigadą sudarys 3 mechanizuotieji batalionai (Algirdo, Kęstučio ir Vaidoto – buvęs Tiesioginės paramos logistikos batalionas) ir artilerijos batalionas.

Reorganizavus motorizuotąją pėstininkų brigadą „Geležinis Vilkas“ numatyta atskirti nuo brigados 2 dabartinius vienetus – Karaliaus Mindaugo motorizuotąją pėstininkų batalioną ir Didžiosios kunigaikštienės Birutės motorizuotąją pėstininkų batalioną.

2017 metais nustatoma principinė kariuomenės struktūra yra analogiška planuojamai 2012 metų struktūrai.

Bendras ribinis karių, t. y. profesinės ir privalomosios pradinės karo tarnybos karių, karių savanorių ir kitų aktyviojo rezervo karių, kariūnų skaičius 2012 metais nustatomas nuo 13 380 iki 15 935, karių skaičius didėja padidinus privalomosios pradinės karo tarnybos karių, dalyvausiančių būtinuosiuose kariniuose mokymuose, skaičių. 2017 m. bendras ribinis KAS karių, t. y. profesinės ir privalomosios pradinės karo tarnybos karių, karių savanorių ir kitų aktyviojo rezervo karių, kariūnų skaičius nustatomas nuo 17 730 iki 18 990.

Ribinis generolų ir admiralų, pulkininkų ir jūrų kapitonų skaičius nekinta, pulkininkų leitenantų ir ko-

mandorų ribinis skaičius mažinamas nuo 128 (2011 m.) iki 127 (2012 m.), majorų ir komandorų leitenantų skaičius mažinamas nuo 380 (2011 m.) iki 375 (2012 m.).

Per 6 metus, t. y. iki 2017 metų, pulkininkų leitenantų ir komandorų mažės iki 117, majorų ir komandorų leitenantų skaičius – iki 349.

Dėl natūralios karininkų kaitos ribinis kariūnų skaičius 2012 metais nustatomas nuo 180 iki 235 (2011 metais kariūnų skaičius buvo nustatytas nuo 150 iki 210). Per 6 metus ribinis kariūnų skaičius didės nuo 230 iki 290 (2017 m.).

Didinant eilinių karių skaičių, profesinės karo tarnybos karių ribinis skaičius 2012 metais, palyginti su 2011 metais, nekinta, t. y. nustatomas nuo 7 700 iki 8 400, o per 6 metus, t. y. iki 2017 metų, siekiant priimti daugiau eilinių profesinės karo tarnybos karių, turėtų didėti nuo 9 000 iki 9 500.

2012 metais, atsižvelgiant į finansines galimybes, privalomosios pradinės karo tarnybos karių, dalyvausiančių būtinuosiuose kariniuose mokymuose savanoriškumo pagrindu, skaičius nustatomas nuo 700 iki 1 000. 2011 metais karių skaičius buvo nustatytas nuo 500 iki 700. 2017 m. šis skaičius didės nuo 1 000 iki 1 200.

VALSTYBĖS KONTROLEI PAVESTA ATLIKTI 2006–2010 METŲ VALSTYBINĮ AUDITĄ LIETUVOS RADIOJO IR TELEVIZIJOS KOMISIJOJE

Seimas, vadovaudamasis Valstybės kontrolės įstatymo 14 straipsnio 4 dalimi, ypatingos skubos tvarka pritarė nutarimo projektui Nr. XIP-3359, kuriuo nutarė pavesti Valstybės kontrolei iki 2011 m. spalio 1 d. atlikti 2006, 2007, 2008, 2009, 2010 metų valstybinį auditą Lietuvos radijo ir televizijos komisijoje.

Kaip pastebėjo projektą pristačiusi Audito komiteto pirmininkė Loreta Graužinienė, pagal galiojantį teisinį reglamentavimą Lietuvos radijo ir televizijos komisijos juridinis statusas yra biudžetinė įstaiga, kuriai pavesta vykdyti viešojo administravimo funkcijas. „Todėl ji privalo tvarkyti apskaitą pagal viešojo sektoriaus apskaitos reikalavimus, teikti finansų ataskaitų rinkinius Finansų ministerijai ir skelbti juos viešai, planuodama savo biudžetą privalo laikytis Biudžeto sandaros įstatymo nuostatų. Tačiau iki šiol jų nebuvo laikomasi ir taip buvo galimai pažeidžiami įstatymai“, – tvirtino L. Graužinienė.

Pasak komiteto vadovės, nors Lietuvos radijo ir televizijos komisijos steigėjas yra Seimas, tačiau daugelis

komisijos veiklos aspektų jam iki šiol nebuvo žinoma. „Jau prieš penkerius metus nepriklausomas auditas atlikdamas auditą buvo pateikęs išvadą, kad pati komisija negali sau pasitvirtinti nuostatų ir pagal juos vykdyti veiklą. Steigėjas turėjo patvirtinti nuostatus, tačiau kiek vakar buvo pasakyta, kad nepriklausomo audito išvada nebuvo pateikta kartu su ataskaita Seimui ir, drįstu teigti, kad Seimas nežinojo, kad jau tada, prieš penkerius metus, tokie pastebėjimai dėl įstatymų neatitikimo ir nevykdymo buvo išreikšti nepriklausomo audito. Noriu pastebėti ir tai, kad tvirtindami savo nuostatus jie pasitvirtina savo darbo apmokėjimą, kur turbūt nė vienoje institucijoje taip nėra mokama už darbą – patys sau nusistato atlyginimą, patys sau į protokolą užsirašo, kiek jie valandų posėdžiauja. Turiu pastebėti, kad vakar buvo pasakyta, kad jų atlyginimas siekia netoli 900 Lt už vieną valandą“, – pristatydama projektą sakė L. Graužinienė.

Nutarimo projektui pritarė visi 67 balsavime dalyvavę Seimo nariai.

LIETUVOS BANKO VALDYBOS PIRMININKAS SEIMUI PRISTATĖ BANKŲ SISTEMOS BŪKLĘ

Lietuvos banko valdybos pirmininkas Vitas Vasiliauskas Seimui pristatė pranešimą apie pagrindinio tikslo įgyvendinimą, funkcijų vykdymą ir bankų sistemos būklę.

Aptardamas vieną iš pagrindinių Lietuvos banko uždavinių – kainų stabilumą, pranešėjas pabrėžė, kad būtent kainų pokyčiai tampa vienu iš reikšmingiausių veiksnių, galinčių nulemti tolesnę raidą. „Naujausi duomenys rodo, kad kainų padidėjimas gegužės mėnesį buvo 0,8 proc., tai yra mažesnis nei keletą mėnesių anksčiau. Prognozuojame, kad birželio mėnesį kainų padidėjimas bus maždaug 0,2 proc. Kalbant apie perspektyvą, šiuo metu mes vykdome, dar tenkiname vidutinę infliacijos rodiklį, tai yra Maastrichto kriterijų, kuris yra 3 proc. Mūsų metinė vidutinė infliacija šiuo metu yra 2,8 proc.“, – kalbėjo V. Vasiliauskas. Tačiau, pasak jo, žvelgiant į ateitį pozicija nėra tvirta. „Labiausiai ją silpnina išoriniai veiksniai, tai yra tarptautinės rinkos, nes jos daro didžiausią įtaką būtent kainoms“, – tikino pranešėjas.

Kalbėdamas apie išaugusias maisto ir energetikos kainas, kurios taip pat daro įtaką infliacijai, Lietuvos banko valdybos pirmininkas pastebėjo, kad mūsų vartotojų krepšelį tai sudaro daugiau kaip 50 proc. Be to,

jo nuomone, kainų raidos nevertėtų palikti savieigai. „Juolab kad atsigaunant vidaus vartojimui būtent prie išorinių faktų gali prisidėti ir vidiniai faktoriai: tai gerėjanti padėtis darbo rinkoje, didėjantis darbo užmokestis, o ypač optimistiniai lūkesčiai. Jie iš tikrųjų gali prisidėti prie to, kad toks dalykas, toks ekonomikos variklius kaip vidaus vartojimas gali tapti ekonomiškai nesaugiu kainų akceleratoriumi. Tokia galimybė iš tikrųjų egzistuoja ir į tą mes, kaip Lietuvos bankas, norėtume atkreipti visų ekonominius sprendimus priimančių institucijų dėmesį. Ir manau, tiesiog sutelkti pastangas tam, kad būtų galima palaikyti pusiausvyrą“, – tvirtino V. Vasiliauskas. Lietuvos banko vadovas pažymėjo, kad Lietuvos bankas tradiciškai stabilumo sieks visų pirma vadovaudamasis Lito patikimumo įstatymu.

Kaip naują priemonę, kuri yra orientuota į trumpą ir vidutinį laikotarpį, kalbant apie kainų stabilumą, apie kovą su galimais „burbulais“, V. Vasiliauskas pristatė Lietuvos banko inicijuotas atsakingo skolinimo taisykles. „Tai yra mes esame pasiūlę rinkai, kredito įstaigoms nuostatus, kurie padėtų suvaldyti neatsakingą skolinimą. Mes manome, kad būtent atsakingo skolinimosi taisyklės padės suorientuoti visus vykstančius

procesus į tvarų, pastovų augimą, bet ne į nutrūktgalvišką augimą“, – tvirtino Lietuvos banko valdybos pirmininkas. Pasak jo, svarbu laikytis finansinės atsakomybės ir drausmės principo.

Apžvelgdamas bankų sektorių pranešėjas pasidžiaugė, kad I ketvirčio rezultatai yra tikrai teigiami. „Daugiau kaip 250 mln. Lt grynojo pelno. Nors grąžinamų paskolų srautas tebevirsija naujai teikiamų paskolų srautą, tačiau būtent gegužės mėnesio rezultatai rodo, kad įvyko lūžis ir svarbiausių paskolų, t. y. paskolų privačioms įmonėms ir būsto paskolų, apimtys yra išaugusios. Atitinkamai privačioms paskoloms yra pliusas, arba teigiamas balansas privačioms įmonėms yra 21 mln. Lt, būsto paskoloms – 24 mln. Lt. Taigi kredi-

tavimas atsigauna. Bankai prognozuoja, kad šioms metams pasibaigus jie galės konstatuoti faktą, kad maždaug 4–5 proc. išsiplėtė jų paskolų portfelis“, – teigė V. Vasiliauskas.

Lietuvos banko vadovas taip pat užsiminė apie planus rudens sesijoje Seimui pateikti įstatymų paketą dėl finansų rinkos priežiūros pertvarkymo – sujungti visą priežiūrą į vienas rankas. „Jeigu Seimas pritaris tam paketui, kitais metais mes turėsime jau konsoliduotos priežiūros sistemą. Mes planuojame, kad tokiu būdu sutaupysime lėšas maždaug 20–30 proc.“, – kalbėjo V. Vasiliauskas, pristatydamas planus sujungti Lietuvos banką, Draudimo priežiūros komisiją ir Vertybinių popierių komisiją.

INFORMACINIS PRANEŠIMAS

- Posėdžio pirmininkė Seimo Pirmininkė Irena Degutienė paskelbė Seimo nario Roko Žilinsko prašymą priimti jį į Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių de-

mokratų frakciją nuo 2011 m. birželio 23 d. ir šios frakcijos sutikimą.

>>> Birželio 28 d.

PLENARINIS POSĖDIS

SEIMAS PAGERBĖ ČESLOVO MILOŠO ATMINIMĄ

Seimas plenariniame posėdyje paminėjo poeto, Nobelio literatūros premijos laureato Česlovo Milošo 100-ąsias gimimo metines. Minėjime įžanginį žodį tarė Seimo Pirmininkė Irena Degutienė, Č. Milošo gyvenimą, kūrybinį palikimą ir jo vertę apžvelgė kultūros ministras Arūnas Gelūnas.

Č. Milošas gimė 1911 m. birželio 30 d. Šetenuose, Lietuvoje. Poetas, prozaikas, eseistas, vertėjas, 1980 m.

Nobelio premijos bei daugybės kitų prestižinių literatūros apdovanojimų laureatas, kurio kūryba verčiama daugiau nei į keturiasdešimt kalbų. Č. Milošas buvo Jungtinių Amerikos Valstijų, Lenkijos ir Lietuvos universitetų garbės daktaras, Lietuvos ir Krokuvos miesto garbės pilietis. Poetas mirė 2004 m. rugpjūčio 14 d. Krokuvoje, Lenkijoje.

Minint 100-ąsias poeto gimimo metines Lietuvos Respublikos Seimas ir Lenkijos Respublikos Seimas 2011-uosius metus yra paskelbęs Česlovo Milošo metais.

Parodą Česlovui Milošui atminti atidarė Seimo Pirmininko pavaduotojas Česlovas Juršėnas

Seimo Pirmininkės Irenos Degutienės kalba

Gerbiameji kolegos, minėjimo viešnios ir svečiai, Česlovo Milošo asmenybės ir kūrybos gerbėjai iš Lenkijos ir Lietuvos, man iš tiesų didelė garbė pradėti minėjimą, skirtą Č. Milošui, išskirtinei istorinei asmenybei, kurio darbus ir dvasią iki šiol dalijasi poezija ir istorija, kultūra ir viešoji mintis.

Jo vardą draugiškai dalijasi ir Lietuva su Lenkija, kurių parlamentai šiuos metus paskelbė Č. Milošo metais. Garsiojo novelisto metais 2011 m. paskelbė ir UNESCO, taip dar kartą patvirtindama, kad ši asmenybė – ne tik išskirtinė kurios nors nacionalinės ar Rytų Europos kultūros dalis, bet ir viso pasaulio figūra. Poeto literatūrinis ir publicistinis palikimas – tai visos Europos, viso pasaulio paveldas, universalus, vertingas ir reikalingas visais laikais.

Kaip geriausia poezija ir apskritai menas kartais išreiškiami simboliais, taip mūsų tautų bendrą istoriją ir kultūrą ne kartą įprasmino išskirtinės asmenybės, tokios kaip Adomas Mickevičius, Jėžis Giedroicas ir, žinoma, Č. Milošas. Šio žmogaus 100-ųjų gimimo metinių proga savo žodį tars ir parašys įvairių veiklos sričių specialistai: literatūros istorikai ir tyrinėtojai, politologai ir kultūrologai, lenkų ir lietuvių tautų bei valstybių istorijos tyrėjai. Gal ir ne vienas iš mūsų dar kartą atsiversime talentingai parašytas Č. Milošo knygas, dar kartą atrasime gilią ir išmintingą jo įžvalgą.

Č. Milošas buvo ne tik talentingas, bet ir labai darbštus žmogus, todėl jo paliktus raštus dar ilgai tyrinės ne viena tyrinėtojų karta. Bet jeigu reikėtų šio Nobelio pre-

mijos laureato gausioje kūryboje rasti žodžius, aktualesius mums šiandien, man tie žodžiai būtų, cituojant vieną Č. Milošo knygos pavadinimą, „Tėvynės ieškojimas“. Todėl, kad poetui visada rūpėjo tėvynė – istorinė ir mitologinė, poetinė ir politinė. Ir visada, gilindamasis į savo tėvynės ir tautos išgyvenimus bei patirtis, Č. Milošas atrasdavo tiesos ir meilės žodžių ir kitoms tautoms, kitoms valstybėms, o pirmiausia – Lietuvai. Visa širdimi išgyventų ir išjaustų žodžių, skirtų dvasinei, mitologinei ir tikrajai žemei, kurią poetas nemeluodamas vadino sava. Žodžių, visada lydimų aukštos vidinės kultūros, minties elegancijos, dvasios aristokratiškumo. Viso to, kas Č. Milošą jo bičiuliams leido vadinti paskutiniu Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės piliečiu.

Būtent tokios laikysenos, tokios dialogo kultūros ir tokios dvasios labiausiai pasigendu šiandien. Tačiau ir pats poetas teigė, kad tėvynės ieškojimas – nelengvas ir ilgas kelias. Tikiu kartu su jumis, kad vis dėlto šis kelias veda į supratimą ir atvirumą, lydimas bendros praeities ir abipusio pasitikėjimo dvasios – Č. Milošo dvasios.

Gerbiameji, mes baigiame savo minėjimą, skirtą Č. Milošo šimtosioms gimimo metinėms, tačiau nesibaigė šio Lenkijos ir Lietuvos aristokrato puoselėti darbai, tėvynės ieškojimas, mūsų bendra istorija. Iš Č. Milošo kūrybos tikriausiai dar ne kartą atrasime, kad istorija ir tėvynė duoda mums daugiau galimybių suprasti, negu atmesti ar nepasitikėti. Ir pagaliau šiandien galime tik pasidžiaugti, kad ta pati istorija davė Lenkijai ir Lietuvai tokią įžymią išskirtinę asmenybę, kaip Č. Milošas.

Kultūros ministro Arūno Gelūno kalba

Gerbiamoji Seimo Pirmininke, jūsų Ekscelencija Lenkijos ambasadoriau, gerbiameji Seimo nariai, gal tai nebus akademinis pranešimas tradicine prasme, bet norėčiau irgi pasisakyti apie šį iškilų žmogų ir šiek tiek pagrįsti, kodėl jis toks mums svarbus šiandien, kai minime Č. Milošo 100-ąsias metines. Tiesą pasakius, šitos metinės jau nenumaldomai artėja, jos yra kaip tik šią savaitę ir kaip tik birželio 30 d. Jau susirengėme vyksti į Seinus, netoli Seinų, Krasnogrūdės miestelyje, bus atidarytas Č. Milošo dialogo centras, kur dalyvaus labai daug Lietuvos ir Lenkijos intelektualų, kultūrininkų. Būtent tarp jų visų pirma ir mezgasi šis dialogas.

Vakar Lietuvos dailės muziejuje atidarėme parodą, kuri taip ir vadinasi – „Česlovas Milošas. Tėvynės ieš-

kojimas“. Tai, ką minėjo gerbiamoji Seimo Pirmininkė, turbūt tiksliausiai atspindi Č. Milošo gyvenimo trajektoriją, tai, ką jisai stengėsi daryti visą gyvenimą: ieškoti, iš naujo atrasti savo tėvynę. Taip, Č. Milošas yra mūsų tėvynainis, jis gimė 1911 m. Šeteniuose, arba Šateiniuose, kaip vėliau buvo vadinamas šis miestelis, jis yra visai prie pat Kėdainių. Kėdainiškiai gali pagrįstai didžiulioti, kad turi Nobelio premijos laureatą, kurį išnešiojo būtent jų žemė, pakrikštytas Šventybrasčio bažnyčioje (ji šiandien egzistuoja). Rytoj daugybė žmonių, vadovaujami Vytauto Didžiojo universiteto profesūros, aplankys šias vietas, lankysis daug užsienio svečių.

Kaip mes vakar su ambasadoriumi J. Skolimovskiu juokavome, tampame jau tikrai „milošologais“ ir pasi-

neriame į Č. Milošo metų maratoną, nes šie renginiai prasidėjo pernai metų gruodį, kai pristatėme gražų leidyklos „Apostrofa“ išleistą kalendorių, jame yra Č. Milošo poezija lenkų ir lietuvių kalbomis bei nuotraukos, darytos prieškario Vilniuje, prieškario Lietuvoje, kurios liudija lietuvišką Č. Milošo aplinką, kurioje jis susiformavo.

Minėjau, kad vakar atidarėme parodą, kurioje yra nuotraukų, dokumentų, tarp kurių yra labai įdomių dokumentų, tokių kaip Č. Milošo tėvo Aleksandro Milošo pareiškimas priimti jo sūnų į pradinę mokyklą arba paties Č. Milošo rašytas prašymas Vilniaus universiteto rektoriui išduoti liudijimą, kad jis ten studijavo. Bet aš norėčiau atkreipti dėmesį, kad Č. Milošas yra ne vien tik Nobelio premijos laureatas ir ne vien tik iškilus poetas. Č. Milošas tam tikra prasme yra ir metafora, ir tam tikras modelis šiems laikams buvimo pasaulyje, buvimo daugiau negu vienoje kultūroje.

Pats Č. Milošas sakė, kad jis gimė ir augo Lietuvoje, nors jo šeima jau nuo XVI amžiaus kalbėjo lenkiškai. Taip, kaip Suomijoje kai kurios šeimos kalba švediskai arba Airijoje kai kurios šeimos kalba angliškai. Jis lygina lietuvių ir lenkų santykius ne supriešindamas šių tautų, bet parodydamas kultūrinio ir istorinio sambūvio galimybes. Č. Milošas pripažino Lietuvos teisę į Vilnių, bet sykiu ragino atkreipti dėmesį į išskirtinį šio miesto, kuriame mes šiandien visi su jumis esame, istorinį likimą. Tomas Venclova, kuris artimai pažinojo Č. Milošą, kuris buvo artimas bičiulis, galima sakyti, savo knygoje apie Vilnių, labai įdomioje knygoje „Vilnius – asmeninė istorija“, pateikia tokį pasažą apie Č. Milošą. Jis mini, kad Č. Milošas lankė Žygimanto Augusto gimnaziją, kurioje pažino to miesto įvairovę. Man pasirodė įdomus kai kurių Č. Milošo klasikų pavardžių sąrašas iš tuomečio Vilniaus, jas norėčiau čia paskaityti: Alchimowicz, Blinstrub, Bobkis, Bolbot, Czebi-Ogly, Dabkus, Meyer, Meysztowicz, Mikutowicz, Mirza-Murczicz, Swolkieñ, Siemaszko, Wolejko, Zawadzki. „Nė vienos iš jų negalima pavadinti grynai lenkiška“, – rašo T. Venclova. Bene dauguma turi baltarusišką prieskonį, dvi yra aiškiai lietuviškos, dvi – totoriškos, viena – vokiška, viena – daniška. Čia atsiskleidžia tiek mūsų miesto istorija, tiek tai, ką šiandien kultūros teoretikai vadina multikultūralizmu, ar globalizacija.

Galima sakyti, kad Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė, kurios centras buvo Vilnius, jau nuo seno turėjo labai labai įdomų tautų sambūvį ir aš manau, kad šių dienų Lietuvai, kuri ieško savęs pasaulyje, kuri ieško savęs Europoje, ši aplinkybė yra veikiau stiprybė, o ne mi-

nusas. Taip mes galime suvokti daugybės įvairių tautų sambūvio niuansus ir faktiškai Europos Sąjunga, kurioje irgi darniai kartu gyvena daugybė tautų, kurios, nesakau, kad neturi problemų, tas problemas jos turi spręsti kiekvieną dieną, bet mūsų likimas vis dėlto yra tam tikras sambūvio su kitais pripažinimas.

Aš prisimenu, Briuselyje vienas anglas, pasamdytas vesti Europos literatūros premijų ceremoniją, pasakė tokį juokelį, kad jeigu žmogus moka tris kalbas, sakoma, kad jis yra trikalbis, jeigu dvi kalbas, sakoma, kad dvikalbis, bet jeigu moka vieną kalbą, tai reiškia, kad jis yra anglas. Aišku, visi juokėsi, kaip ir jūs čia, kad vienkalbystė ir buvimas vienoje kultūroje šiais laikais, kai keliavimo priemonės yra tokios greitos, o informaciniai kanalai visiems atviri, yra ganėtinai juokingas.

Mano rankose yra labai įdomus kūrinys, tai yra Viktorijos Daujotytės ir Mindaugo Kvietkausko ką tik išleista monografija, visiškai šviežia, tik iš spaustuvės. Ji vadinasi „Lietuviškieji Česlovo Milošo kūrybos kontekstai“. Tai yra labai įdomi knyga, kurioje du iškilūs lietuvių mokslininkai stengiasi prakalbinti Č. Milošą orientuodamiesi į lietuvišką kontekstą. Nors Č. Milošas save laikė lenkų poetu iš Lietuvos, bet jis niekada nenutraukė ryšio su Lietuva. Profesorius A. A. Avižienis, su kuriuo dar vakar susitikome parodos atidaryme, artimai pažinojęs Č. Milošą, kai jie abu dėstė Kalifornijos universitete Berklyje, sakė, kad pas Č. Milošą dažnai ant stalo gulėdavo lietuviškas laikraštis. Jis tikrai domėjosi Lietuvos nepriklausomybės eiga, jos nepriklausomybės siekiais, nes daugeliu atveju Lietuvos ir Lenkijos kovos už nepriklausomybę buvo labai panašios.

V. Daujotytė ir M. Kvietkauskas savo monografijoje teigia, kad iki šiol Č. Milošas yra nepalyginti daugiau davęs Lietuvai, negu Lietuvoje padaryta gilesniam jo suvokimui, realesniam buvimui, padėkojimui už tai, kad, pasiekęs didelių kūrybinių aukštumų, įvertintas prestižiniais apdovanojimais, įgijęs moralinį autoritetą, jis liko atsigręžęs į Lietuvą, į gimtinę Nevėžio slėnyje, į Vilnių, kurį jautė ne kaip provinciją, o kaip sostinę.

Tai įpareigoja, bet laisva valia. Laisva valia lietuvių kalba mūsų kultūros galimybėmis mąstyti apie Č. Milošą, jo lietuviškuosius kontekstus. Ir tuos, kuriuos suaktualina Č. Milošas, ir tuos, kurie suaktualina Č. Milošą. Manau, tai labai gražiai pasakyta, neįsipaareigojant, jokių būdu nesistengiant iš visų jėgų sulietuvinti Č. Milošą, paversti jį lietuviškesniu poetu, negu jis buvo, nes jis tikrai rašė lenkų kalba, praleido didelę savo gyvenimo dalį Jungtinėse Valstijose, Prancūzijo-

je 10 metų. Parašė ryškių knygų. O po „geležinės uždangos“ žlugimo likusį laiką praleido Lenkijoje ir yra palaidotas Krokuvoje. Jo ryšys su Lietuva ir jo šių dienų kalba kalbant, pasakyčiau, reklama Lietuvai, nes jis nuolat pabrėždavo, kad Lietuva yra unikalių vertybių, poezijos ir mitų žemė, aš manau, yra labai svarbūs ir į tai atkreiptinas ypatingas dėmesys.

Pats Č. Milošas apie savo santykį su Lietuva kalba labai gražiai. Jis sako: „Ilgai gyvendamas Ramiojo vandenyno pakrantėje ne sykį būdavau klausiamas, kas man yra Lietuva. Atsakydavau, jog tai pirmiausia mano vaikystės spalvos, pavidalai, kvapai. Nes vis vien, kur klaidžiojame, kokiuose kraštuose apsistojame, patvariausia mumyse lieka visa tai, kas įsiskverbė į mus anksti, kai pirmąsyk atradome pasaulį.“

Aš manau, pasakyta labai gražiai, mums visiems labai suprantamai. Kiekvienas turime savo vaikystės mitų žemę ir aš siūlau Č. Milošą, jo poeziją, jo aktualumą

atrasti per jo vaikystės šalį – Lietuvą, per jo brandos ir kūrybos šalį – Lenkiją, per jo Nobelio premijos gavimo šalį – Jungtines Valstijas ir labai svarbų gyvenimo žingsnį, kai Č. Milošas pasiprašė politinio prieglobsčio Prancūzijoje, kai po karo komunistinis režimas siautėjo Vidurio ir Rytų Europoje.

Taigi Č. Milošas sykiu yra ir Lietuvos žemės sūnus, ir pasaulio pilietis. Manau, yra daugybė temų, kurios telpa šiame didžiame žmoguje, Nobelio premijos laureate. Ir aš labai kviečiu, jeigu turėsite galimybę, užsukti į Lietuvos dailės muziejų, į Arsenalą, paklaidžioti kartu su Č. Milošu jo keliais. Lietuvių kalba yra išleista labai daug knygų – ir poezijos, ir prozos. Ypač pažymėtina „Isos slėnis“, kur poetas labai gražiai kalba apie Lietuvą. Ir, kaip rašo V. Daujotytė ir M. Kvietkauskas, „atrasti Č. Milošą labiau sau, labiau mums, Lietuvos piliečiams.“ Aš tikiuosi, kad jį atras ir moksleiviai, ir mes savo didįjį kraštietį išvysime visai kitomis spalvomis.

PRIIMTI TEISĖS AKTAI

SEIMAS RATIFIKAVO LIETUVOS IR BALTARUSIJOS SUSITARIMĄ DĖL PASIENIO GYVENTOJŲ KELIONIŲ TVARKOS

Seimas ratifikavo Lietuvos ir Baltarusijos vyriausybių susitarimą dėl Lietuvos Respublikos ir Baltarusijos Respublikos pasienio gyventojų kelionių tvarkos, pasirašytą 2010 m. spalio 20 d. Minske. Už Įstatymą dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Baltarusijos Respublikos Vyriausybės susitarimo dėl Lietuvos Respublikos ir Baltarusijos Respublikos pasienio gyventojų kelionių tvarkos ratifikavimo (projektas Nr. XIP-3152(2) ES) balsavo 95 Seimo nariai, susilaikė 4.

Dokumento aiškinamajame rašte pažymima, kad šis susitarimas leis abiejų valstybių pasienio teritorijoje gyvenantiems asmenims kirsti šių šalių valstybės sieną su specialiais vietinio eismo per sieną leidimais ir būti kitos valstybės pasienio ribotoje teritorijoje iki 90 dienų per pusę metų. Asmenys, prašantys išduoti leidimą, turės atitikti susitarime nustatytus reikalavimus. Tačiau, kaip anksčiau yra pabrėžęs užsienio reikalų ministras Audronius Ažubalis, tai susitarimas ne dėl prekybos, o giminėms, bažnyčioms ir kapams lankyti. „Iki penkerių metų galiosiantys vietinio eismo leidimai būtų išduodami nuolatiniais pasienio teritorijų gyventojams, kurie dėl giminystės ryšių, pagrįstų ekonominių, prekybinių, kultūrinių ir kitų svarbių priežasčių planuoja lankytis kitos valstybės pasienio teri-

Užsienio reikalų ministras Audronius Ažubalis

torijoje. Numatomas jų išdavimo mokestis – 20 eurų. Šie leidimai nesuteiks teisės dirbti“, – tvirtinama aiškinamajame rašte. Kaip teigė A. Ažubalis, iš didesnių miestelių ir miestų į sutartas teritorijas Lietuvos pusėje patenka Vilnius, Ignalina, Varėna, Druskininkai, Baltarusijos pusėje – Gardinas, Lyda, Ašmena.

Pasak užsienio reikalų ministro, Baltarusija susitarimą ratifikavo praėjusių metų gruodžio mėnesį, o

Baltarusijos Prezidentas ratifikavimo įstatymą pasirašė šių metų sausio 10 d. Tikimasi, kad susitarimas sudarys palankesnes sąlygas pasienio gyventojų tarpusavio ryšiams palaikyti, paskatins kultūrinius ir turistinius mainus, Lietuvos ir Baltarusijos regionų bendradarbiavimą.

Plenariniame posėdyje taip pat nuspręsta priimti Administracinių teisės pažeidimų kodekso pataisais (projektas Nr. XIP-3292(2), kuriomis įtvirtinama atsakomybė už vietinio eismo per sieną režimo pažeidimą. Pagal priimtus kodekso pakeitimus Lietuvos Respublikos su kaimynine trečiąja šalimi sudarytu dvišaliu susitarimu įgyvendinamo vietinio eismo per sieną režimo pažeidimas užtrauks įspėjimą arba baudą nuo 100 iki 500 Lt, už pakartotinį pažeidimą grės bauda nuo 500 iki vieno tūkstančio litų.

Seimas kartu priėmė ir pareiškimą „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Baltarusijos Respublikos Vyriausybės susitarimo dėl Lietuvos Respublikos ir Baltarusijos Respublikos pasienio gyventojų kelionių tvarkos“ (projektas Nr. XIP-3365(2), kuriuo pareiškė, kad

Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybės ir konsulinės įstaigos, gavusios prašymus dėl vietinio eismo per sieną leidimo išdavimo iš į Lietuvos ir Baltarusijos pasienio teritoriją atvykusių Baltarusijos piliečių ir trečiųjų valstybių piliečių, gyvenančių šioje pasienio teritorijoje ne mažiau kaip vienus metus dėl veiklos, susijusios su Astravo atominės elektrinės ir kitų susijusių objektų statyba ar eksploatavimu, privalo atskirai vertinti šių piliečių prašymų pagrįstumą pagal atitiktį Lietuvos ir Baltarusijos vyriausybių susitarimo dėl Lietuvos ir Baltarusijos pasienio gyventojų kelionių tvarkos tikslui.

Taip pat priimtu pareiškimu Vyriausybė po šešių mėnesių nuo susitarimo įsigaliojimo įpareigojama įvertinti ir Seimui pateikti informaciją apie susitarimo įgyvendinimą. „Paaikšėjus, kad susitarimo įgyvendinimas kelia administravimo, viešosios tvarkos, ekonominės veiklos tvarkos ar nacionalinio saugumo problemų, Lietuvos Respublika pasilieka teisę sustabdyti susitarimo taikymą pasienio teritorijoje ar jos dalyje“, – teigiama pareiškime. Šį pareiškimą parėmė 51 Seimo narys, prieš balsavo 29, susilaikė 10 parlamentarų.

PRIIMTAS NAUJOS REDAKCIJOS BRANDUOLINĖS ENERGIJOS ĮSTATYMAS

Seimas priėmė Branduolinės energijos įstatymo pakeitimo įstatymą (projektą Nr. XIP-1830(6)).

Įstatymo projektu keičiamas Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos teisinis statusas, sudarant prielaidas nepriklausomos, turinčios plačius įgalinimus branduolinę saugą ir radiacinę saugą, vykdančią veiklą su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais branduolinėje energetikoje, reguliuojančios institucijos veiklai. Taip pat panaikintos teisinio reguliavimo spragos, atsižvelgiant į branduolinės energetikos sektoriaus vystymosi strategines kryptis ir perspektyvas.

Pataisomis aiškiau apibrėžiamos Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos ir Radiacinės saugos centro kompetencijos, kiekvienos institucijos veiklos sritis ir atsakomybė, pašalinamos prielaidos funkcijų dubliavimui. Tai leis sumažinti administracinę naštą,

užtikrins priimamų sprendimų efektyvumą, skaidrumą ir savalaikiškumą.

Priimtame projekte nustatyta, kad atlikdama įstatymų nustatytas funkcijas Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija sprendimus priims savarankiškai. Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos funkcijos atskirtos nuo kitų institucijų, įstaigų ar organizacijų, užsiimančių branduolinės energetikos plėtra ar branduolinės energijos panaudojimu, įskaitant elektros energijos gamybą, funkcijų. Patikslinta ir Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viršininko skyrimo tvarka, jį šešeriems metams skirs Respublikos Prezidentas Ministro Pirmininko teikimu.

Už projektą Nr. XIP-1830(6) balsavo 65 Seimo nariai, 6 susilaikė.

PRIIMTAS ANGLIES DIOKSIDO GEOLOGINIO SAUGOJIMO ĮSTATYMO PROJEKTAS

Seimas priėmė Anglies dioksido geologinio saugojimo įstatymą (projektas Nr. XIP-3069(2)). Šiuo teisės aktu į Lietuvos teisinę bazę perkeliama ir dalinai keičiamos europinės direktyvos. Nauju projektu numatomos prin-

cipinės anglies dioksido (toliau – CO₂) geologinio saugojimo teisinės sąlygos tinkamai ir laiku įgyvendinti ES teisės nuostatas, reglamentuojančias CO₂ geologinį saugojimą, taip siekiant mažinti neigiamus klimato kaitos

padarinius izoliuojant CO₂ visam laikui tokiu būdu, kad būtų išvengta neigiamo poveikio ir bet kokio pavojaus aplinkai, žmonių sveikatai, o jei tai neįmanoma, kad toks poveikis ir pavojus būtų kuo mažesnis. Taip pat numatytos pagrindinės asmenų teisės, pareigos ir atsakomybė žvalgant, naudojant ir uždariant CO₂ geologinio saugojimo saugyklas; nustatyta valstybės institucijų kompetencija parenkant CO₂ geologinio saugojimo vietas, leidimų žvalgyti ir saugoti CO₂ išdavimo sąlygos. Už projektą Nr. XIP-3069(2) pasisakė 83, susilaikė 2 Seimo nariai.

Kartu priimtame Administracinių teisės pažeidimų kodekso pataisų projekte Nr. XIP-3070(2) apibrėžiamos administracinės nuobaudos, numatytos atsižvelgiant į galimas teisės pažeidimų pasekmes, kodekse keliamus administracinių teisės pažeidimų uždavinius ir Direktyvos reikalavimą, kad sankcijos būtų veiksming-

gos, proporcingos ir atgrasančios. Projekte įtvirtintos sankcijos: anglies dioksido geologinių saugyklų kompleksų žvalgybos vykdymas pažeidžiant darbų projekto reikalavimus arba anglies dioksido srauto sudėties ar anglies dioksido srauto priėmimo tvarkos reikalavimų, nustatytų teisės aktuose, pažeidimas, neteisinių duomenų apie anglies dioksido suleidimo įrenginių, anglies dioksido geologinės saugyklos komplekso arba anglies dioksido santalkos ir aplinkos stebėseną pateikimas arba šių duomenų nepateikimas Lietuvos geologijos tarnybai užtraukia baudą piliečiams nuo 500 iki 800 Lt, pareigūnams – nuo 600 iki 1 000 Lt. Už pakartotinį pažeidimą piliečiams grės bauda nuo 800 iki 1 000 Lt, pareigūnams – nuo 1 000 iki 1 200 Lt.

Už Kodekso pataisų projektą Nr. XIP-3070(2) balsavo 82, susilaikė 2 Seimo nariai.

SEIMAS SUTIKO SUVARŽYTI SEIMO NARIO ALGIO KAŠĖTOS LAISVĘ

Seimas, vadovaudamasis Konstitucija, Seimo statutu ir atsižvelgdamas į generalinio prokuroro Dariaus Valio pranešimą, Seimo laikinosios tyrimo komisijos dėl sutikimo suvaržyti Seimo nario Algio Kašėtos laisvę pažymą, sutiko suvaržyti Seimo nario Algio Kašėtos laisvę. Už Seimo rezoliuciją „Dėl sutikimo suvaržyti Seimo nario Algio Kašėtos laisvę“ (projektas Nr. XIP-3369) balsavo 91 Seimo narys, susilaikė vienas parlamentaras. Panaikinti parlamentaro neliečiamybę siūlė ne tik Seimo laikinoji tyrimo komisija, bet to prašė ir pats Seimo narys A. Kašėta.

Generalinis prokuroras Darius Valys į Seimą, prašydamas sutikimo suvaržyti Seimo nario A. Kašėtos laisvę, kreipėsi birželio 21 d. Generalinio prokuroro kreipimesi pažymima, kad birželio 11 d. Seimo nariui A. Kašėtai buvo surašytas administracinio teisės pažeidimo protokolas už tai, kad jis kelio Vilnius–Varėna 19 kilometre vairuodamas automobilį važiuo 170,6 km/h greičiu ir nustatytą 90 km/h greitį viršijo 80,6 km/h. Anot D. Valio, šiais veiksmais A. Kašėta pažeidė Kelių eismo taisyklių reikalavimus ir padarė Administracinių teisės pažeidimų kodekso pažeidimą. „Administracinių teisės pažeidimų kodekso 124 straipsnio 6 dalyje, pagal kurią kvalifikuojama A. Kašėtos veika, numatytas nustatyto greičio viršijimas daugiau kaip 50 km/h užtraukia baudą vairuotojams nuo 1 iki 1,5 tūkst. litų su teisės vairuoti transporto priemonės atėmimu nuo vieno iki trijų mėnesių arba septynių parų administracinį areštą su teisės vairuoti transporto priemonės at-

Seimo nariai Saulius Pečiūnas ir Algis Kašėta

ėmimu šešiams mėnesiams“, – tvirtinama kreipimesi Seimui.

Dėl Kelių eismo taisyklių pažeidimo Algis Kašėta savo noru atsistatydino iš Seimo Pirmininko pavaduotojo pareigų. „Dėl šio įvykio nuoširdžiai gailiuosi ir visų atsiprašau. Nelaukdamas teisėsaugos veiksmų bei prisiimdamas visą moralinę ir politinę atsakomybę šiandien paprasčiau Seimo Pirmininkės atleisti mane iš einamų vicepirmininko pareigų. Taip pat noriu, kad byla dėl greičio viršijimo būtų išnagrinėta kuo skubiau – nesiruošiu slapstytis už Seimo nario imuniteto“, – yra pabrėžęs A. Kašėta.

Laikinoji tyrimo komisija buvo sudaryta iš 12 Seimo narių: Vaidoto Bacevičiaus, Danutės Bekintienės, Pauliaus Saudargo, Manto Varaškos (Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcija), Juliaus Sabatausko, Algimanto Salamakino (Lietuvos socialdemokratų partijos frakcija), Laimonto Diniaus (Liberalų sąjūdžio frakcija), Jono Jagmino (Mišri Seimo narių grupė), An-

tano Nedzinsko (Jungtinė (Liberalų ir centro sąjungos ir Tautos prisikėlimo partijos) frakcija), Zitos Užlytės (Krikščionių partijos frakcija), Mečislovo Zasčiurinsko (Darbo partijos frakcija), Remigijaus Žemaitaičio (frakcija „Tvarka ir teisingumas“). Komisijos pirmininku nuspręsta paskirti Vaidotą Bacevičių, pirmininko pavaduotoju – Mečislovą Zasčiurinską.

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO UNIVERSITETAS PAVADINTAS ALEKSANDRO STULGINSKIO UNIVERSITETU

Seimas, atsižvelgdamas į Lietuvos žemės ūkio universiteto tarybos nutarimą „Dėl Lietuvos žemės ūkio universiteto pavadinimo pakeitimo“, pritarė siūlymui pakeisti Lietuvos žemės ūkio universiteto pavadinimą. Nuo šiol jis vadinsis Aleksandro Stulginskio universitetu.

Už šį Seimo nutarimą (projektas Nr. XIP-3341) balsavo 60 Seimo narių, prieš – 2, susilaikė 7. Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininkas Valentinas Stundys anksčiau yra pažymėjęs, kad šis pasiūlymas yra Lietuvos žemės ūkio universiteto akademinės bendruomenės apsisprendimas.

Aleksandras Stulginskis – Vasario 16-osios Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras, antrasis Lietuvos Prezidentas, Steigiamojo Seimo, Trečiojo Seimo Pirmininkas, agronomas, Ūkininkų sąjungos steigėjas ir pirmininkas.

Aleksandro Stulginskio universitetas yra Lietuvos Respublikos valstybinė aukštoji mokykla. Universitetas tęsia 1920 m. įsteigtų Aukštųjų kursų Kaune, 1922 m. – Lietuvos universiteto Kaune, 1924 m. – Žemės ūkio akademijos Dotnuvoje, 1946 m. – Lietuvos žemės ūkio akademijos Kaune, 1996 m. – Lietuvos žemės ūkio universiteto veiklą ir yra jų misijos, akademinų tradicijų ir nuosavybės teisių perėmėjas.

>> Birželio 30 d.

PLENARINIS POSĖDIS

PRIIMTI TEISĖS AKTAI

SEIMAS PRIĖMĖ ĮSTATYMŲ NUOSTATAS DĖL GAMTINIŲ DUJŲ PERDAVIMO VEIKLOS ATSKYRIMO NUO GAVYBOS IR TIEKIMO VEIKLŲ

Seimas priėmė naujos redakcijos Gamtinių dujų įstatymą ir Gamtinių dujų įstatymo įgyvendinimo įstatymą (projektai Nr. XIP-2889(3) ES ir Nr. XIP-2890(3) ES), kurių tikslas – sukurti konkurencingą, ekonomiškai pagrįstą ir patikimą gamtinių dujų rinką, užtikrinančią vartotojų galimybę laisvai pasirinkti gamtinių dujų tiekėją bei garantuojančią efektyvią vartotojų ir rinkos dalyvių teisių ir teisėtų interesų apsaugą. Už pagrindinio įstatymo priėmimą balsavo 81 Seimo narys, prieš – 23, susilaikė 7. Šio teisės akto įgyvendinimo įstatymą parėmė 76 parlamentarai, prieš balsavo 17, susilaikė 8.

Gamtinių dujų įstatymo pakeitimais yra siekiama įgyvendinti pirmąjį ir pagrindinį Dujų direktyvoje numatytą modelį dėl gamtinių dujų perdavimo veiklos at-

skyrimo nuo gavybos ir tiekimo veiklų, t. y. atskiriant perdavimo sistemos operatorių nuosavybę. Įstatyme yra įtvirtinama, kad Lietuvos Respublikoje vykdoma gamtinių dujų perdavimo veikla privalo būti atskirta nuo gamtinių dujų gavybos bei tiekimo veiklų, atskiriant nuo gavybos ir tiekimo veiklą vykdančių gamtinių dujų įmonių perdavimo sistemos ir perdavimo sistemos operatoriaus nuosavybę. Pagal priimtas pataisas šis reikalavimas nebus taikomas integruotai gamtinių dujų įmonei, skirstančiai ir (arba) tiekiančiai gamtines dujas mažiau kaip 100 tūkstančių vartotojų.

Kaip pažymima aiškinamajame rašte, šiomis nuostatomis yra siekiama užtikrinti, kad perdavimo sistemos operatorius veiktų nepriklausomai nuo komercinių in-

teresų ir kad pagrindinė jo veiklos sritis būtų perdavimo tinklų efektyvus ir saugus eksploatavimas, gamtinių dujų tiekimo saugumo didinimas. „Dujų direktyvos įgyvendinimo būdas, atskiriant perdavimo sistemos operatorių nuosavybę, buvo pasirinktas kaip naudingiausias Lietuvos Respublikos dujų sektoriui ilgalaikiu laikotarpiu“, – tvirtinama aiškinamajame rašte.

Istatyme taip pat nutarta įtvirtinti, kad gamtinių dujų įmonei, pateikusiai Vyriausybei arba jos įgaliotai institucijai prašymą įrengti naują stambią gamtinių dujų sistemą – tai yra įrenginius, kurie reikšmingai padidina gamtinių dujų sistemos pajėgumus arba leidžia plėtoti naujus gamtinių dujų tiekimo šaltinius, suskystintų dujų įrenginius, saugyklas ar jungiamuosius vamzdinius – Seimas Vyriausybės teikimu savo sprendimu galės leisti nustatytą laikotarpį, tačiau ne ilgiau negu iki dešimties metų, netaikyti šio įstatymo nuostatų, susijusių su veiklos rūšių atskyrimu, teise naudotis sistema, saugyklomis ir gavybos tinklais, prijungimu ir prieiga prie nacionalinių sistemų, balansavimo paslaugų teikimu, prieiga prie tarpvalstybinių sistemų, energijos vartojimo efektyvumo didinimu, rinkos integracijos ir tiekimo saugumo skatinimu ir (arba) pareiga pakeisti netinkamas taikomas sąlygas.

Įgyvendindama trečiąją ES energetikos paketą nuosavybės atskyrimo būdu, Lietuva siekia spręsti rinkos funkcionavimo problemas ir minimizuoja galimus neigiamus padarinius, kylančius dėl uždaros rinkos pobūdžio ir nediferencijuotų tiekimo šaltinių nulemtos vienintelio realaus tiekėjo rinkos galios. Aiškinamajame rašte pažymima, kad, siekiant veiksmingiausio dujų sektoriaus reformos ir veiksmingos konkurencijos sukūrimo, Gamtinių dujų įstatyme numatytas perdavimo sistemos atskyrimas turi būti vykdomas paraleliai su kitais strateginiais projektais – perdavimo sistemos sujungimu į žiedinę sistemą, taip pat sujungimu su Vakarų Europos dujų perdavimo tinklu bei suskystintų gamtinių dujų terminalo statyba.

Pagal Gamtinių dujų įstatymo įgyvendinimo įstatymą Vyriausybė, suderinusi su Europos Komisija, iki 2011 m. lapkričio 1 d. turės patvirtinti veiklų atskyrimo planą, kuriame turės būti numatytas ne mažesnis kaip 24 mėnesių terminas, būtinas Gamtinių dujų įstatymo reikalavimų neatitinkančioms gamtinių dujų įmonėms pasiekti Gamtinių dujų įstatymo aštuntojo skirsnio „Veiklų ir apskaitos atskyrimas“ reikalavimus. Šis minimalus terminas bus skaičiuojamas nuo įstatymo įsigaliojimo datos.

PRIIMTOS ĮSTATYMO PATAISOS DĖL PROKURATŪROS SISTEMOS TOBULINIMO

Seimas priėmė Prokuratūros įstatymo pataisas (projektas Nr. XIP-2143(2), kuriomis tobulinama prokuratūros sistema, jos veikla, sprendžiami ikiteisminio tyrimo institucijų veiksmų koordinavimo, kontrolės, prokuratūros atsakomybės klausimai. Už šiuos įstatymo pakeitimus balsavo 103 Seimo nariai, prieš – 1, susilaikė 6 parlamentariai.

Priimtomis pataisomis nuspręsta patikslinti prokuratūros sistemą, nustatant, kad prokuratūrą sudarys Generalinė prokuratūra ir teritorinės – apygardų – prokuratūros. Apygardos prokuratūrą sudarys apylinkių prokuratūros ir apygardos prokuratūros specializuoti skyriai.

Istatymo pakeitimais, siekiant glaudesnio prokuratūros ir Vyriausybės bendradarbiavimo, nutarta įtvirtinti, kad Vyriausybė, garantuodama valstybės saugumą ir viešąją tvarką, savo veiksmus koordinuos su generaliniu prokuroru. Generalinis prokuroras savo ruožtu apie prokuratūros ne proceso veiklą teiks informaciją Vyriausybei.

Seimas taip pat nusprendė patobulinti nuostatas dėl generalinio prokuroro sudaromų komisijų. Pagal pri-

imtas pataisas jis galės sudaryti Prokurorų atrankos, Vyriausiųjų prokurorų atrankos, Prokurorų atestacijos, Prokurorų etikos, Pretendentų egzaminų komisijas, kurios bus sudaromos trejiems metams iš septynių narių. Į kiekvieną iš šių komisijų (išskyrus Pretendentų egzaminų komisiją): du narius prokurorus siūlys kolegija, du narius prokurorus – generalinis prokuroras, iš kurių vienas turi būti siūlomas prokurorų profesinių sąjungų teikimu, po vieną nepriekaištingos reputacijos asmenį – Respublikos Prezidentas, Seimo Pirmininkas ir Ministras Pirmininkas. Į Egzaminų komisiją po du prokurorus siūlys generalinis prokuroras ir kolegija, po vieną nepriekaištingos reputacijos socialinių mokslų srities teisės krypties mokslininką siūlys Respublikos Prezidentas, Seimo Pirmininkas ir Ministras Pirmininkas.

Tikslinant ikiteisminio tyrimo veiksmų koordinavimą nutarta, kad generalinis prokuroras (jo pavaduotojai) ir teritorinių prokuratūrų vyriausieji prokurorai pagal kompetenciją koordinuos ikiteisminio tyrimo įsitaigų veiksmus tiriant nusikalstamas veikas. Pagal priimtas pataisas generalinis prokuroras (jo pavaduoto-

jai) galės duoti ikiteisminio tyrimo įstaigų vadovams privalomus nurodymus dėl ikiteisminio tyrimo įstaigų veiksmų koordinavimo tiriant nusikalstamas veikas.

Tobulindamas viešojo intereso gynimą Seimas įstatyme nusprendė įtvirtinti, kad prokurorai turi ginti viešąjį interesą, kai nustato teisės akto pažeidimą, kuriuo pažeidžiamos asmens, visuomenės, valstybės teisės ir teisėti interesai, ir toks pažeidimas laikytinas viešojo intereso pažeidimu, o valstybės ar savivaldybių institucijos, kurių veiklos srityse buvo padarytas teisės aktų pažeidimas, nesiėmė priemonių jam pašalinti, ar-

ba kai tokios kompetentingos institucijos nėra. Pagal priimtus įstatymo pakeitimus prokurorui suteikiama teisė reikalauti iš valstybės ar savivaldybių institucijų jų veiklos srityse spręsti dėl priemonių teisės pažeidimams pašalinti taikymo ir per 20 darbo dienų nuo reikalavimo gavimo dienos informuoti prokuratūrą apie priimtą sprendimą.

Priimtais teisės akto pakeitimais taip pat patikslintos nuostatos dėl tarnybinės nuobaudos skyrimo tvarkos, prokurorų tarnybinės atsakomybės, perkėlimo į kitas pareigas, prokurorų karjeros.

SEIMAS REGLAMENTAVO LIETUVOS NACIONALINEI SVEIKATOS SISTEMAI PRIKLAUSANČIŲ VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ VADOVŲ DARBO APMOKĖJIMO TVARKĄ

Seimas priėmė Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo pataisas (projektas Nr. XIP-3034(2), kuriomis reglamentuojama Lietuvos nacionalinei sveikatos sistemai (LNSS) priklausančių viešųjų įstaigų vadovų ir jų pavaduotojų darbo apmokėjimo tvarka. Už įstatymo pakeitimus balsavo 78 Seimo nariai, prieš – 10, susilaikė 26.

Šiuo metu yra nustatyta, kad LNSS priklausančių viešųjų įstaigų steigėjo (steigėjų) kompetencijai priklauso nustatyti valdymo organų narių atlyginimus, o įstaigos darbuotojų darbo apmokėjimo tvarką nustato administracijos vadovas, suderinęs su įstaigos stebėtojų taryba. „Tačiau įstatyme nėra įtvirtintų bendrų kri-

terijų, kuriais remiantis steigėjai galėtų diferencijuoti, ar nustatyti konkretų įstaigų vadovų, jų pavaduotojų atlyginimo už darbą dydį, pavyzdžiui, to paties lygmens įstaigoje. Todėl įvairių steigėjų įsteigtų įstaigų vadovaujantiems darbuotojams nustatyti atlyginimų ir jų priedų dydžiai nepagrįstai skiriasi ir yra neproporcingi“, – pažymima aiškinamajame rašte.

Seimo priimtais įstatymo pakeitimais yra įtvirtinami bendri LNSS valstybės ir savivaldybių asmens sveikatos priežiūros viešųjų įstaigų vadovaujančių darbuotojų apmokėjimo už darbą formavimo principai. Pagal pataisas atlyginimo už darbą pastovioji dalis priklaus-

Posėdžių salėje

sys ne tik nuo įstaigos lygmens arba įstaigos darbuotojų skaičiaus, bet ir nuo apskaičiuojamo valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų ir valstybės tarnautojų pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio dauginant iš koeficiento. Priėmimo metu, pritarus Seimo nario Algirdo Syso pataisai, nuspręsta patvirtinti mažesnius koeficientus, nei buvo siūloma svarstymo metu. Pavyzdžiui, rajono lygmens viešųjų įstaigų vadovų koeficientas sieks 12, regiono lygmens viešųjų įstaigų vadovų – 13,8, respublikos lygmens viešųjų įstaigų vadovų – 15,6, respublikos lygmens universiteto ligoninių vadovų – 17,6. Sveikatos sistemai priklausančių viešųjų įstaigų, kuriose dirba iki 10 darbuotojų, vadovų koeficientas sieks 6; įstaigų, kuriose dirba nuo 11 iki 100 darbuo-

tojų, vadovų – 7; įstaigų, kuriose dirba nuo 101 iki 200 darbuotojų, vadovų – 8; įstaigų, kuriose dirba nuo 201 iki 300 darbuotojų, vadovų – 9; įstaigų, kuriose dirba nuo 301 iki 500 darbuotojų, vadovų – 11; įstaigų, kuriose dirba daugiau nei 500 darbuotojų, vadovų – 13,8.

Įstaigų vadovaujančių darbuotojų mėnesinės algos kintamosios dalies dydis negalės viršyti 20 proc. pastoviosios dalies dydžio ir priklausys nuo įstaigos veiklos rezultatų vertinimo kiekybinių ir kokybinių rodiklių, tačiau kintamoji dalis negalės būti nustatoma, jeigu praėjusių metų įstaigos veiklos finansiniai rezultatai bus neigiami. Kintamosios dalies dydis bus nustatomas vieneriems metams.

Šie įstatymo pakeitimai įsigalios 2012 m. sausio 1 d.

SUDARYTA TEISINĖ GALIMYBĖ ARCHYVAMS GRAŽINTI NETEISĖTAI ĮGYTUS IR LAIKYTUS BUVUSIOS SSRS SPECIALIŲJŲ TARNYBŲ DOKUMENTUS

Seimas priėmė Laikinąjį įstatymą „Dėl Lietuvos teritorijoje veikusių buvusios SSRS specialiųjų tarnybų dokumentų savanoriško atidavimo“ (projektas Nr. XIP-225(2)). Juo sudarytos teisinės prielaidos išimti iš civilinės apyvartos neteisėtai laikomus Lietuvos teritorijoje veikusių buvusios SSRS specialiųjų tarnybų dokumentus. Įstatymas įsigalios nuo paskelbimo datos ir galios 6 mėnesius.

Asmuo, šio įstatymo galiojimo laikotarpiu savanoriškai atidavęs Lietuvos teritorijoje veikusių buvusios SSRS specialiųjų tarnybų dokumentus, kuriuos jis neteisėtai įgijo, laikė ir neperdavė valstybinės archyvų sistemos įstaigoms, yra atleidžiamas nuo baudžiamosios ir administracinės atsakomybės už šias veikas. Nuo baudžiamosios ir administracinės atsakomybės asmuo atleidžiamas nuo to momento, kai jo praneši-

mas apie neteisėtai laikomus Lietuvos teritorijoje veikusių buvusios SSRS specialiųjų tarnybų dokumentus užregistruojamas valstybinės archyvų sistemos įstaigoje. Norintys atiduoti tokius dokumentus asmenys turi kreiptis į bet kurią valstybinės archyvų sistemos įstaigą ir per 5 kalendorinės dienas perduoti jai šiuos dokumentus. Valstybinės archyvų sistemos įstaiga, priimdama dokumentus, privalo įforminti jų priėmimo faktą ir asmeniui išduoti tai patvirtinantį dokumentą.

Lietuvos teritorijoje veikusių buvusios SSRS specialiųjų tarnybų dokumentus priėmusi valstybinės archyvų sistemos įstaiga, kuriai pagal kompetenciją nepriklauso saugoti šių dokumentų, per 5 kalendorines dienas juos perduoda Lietuvos ypatingajam archyviui.

Už projektą buvo 100, susilaikė 6 Seimo nariai.

SAVIVALDYBIŲ TARYBŲ KOMITETŲ POSĖDŽIAI BUS TEISĖTI TIK TADA, KAI JUOSE DALYVAUS DAUGIAU KAIP PUSĖ NARIŲ

Seimas priėmė Vietos savivaldos įstatymo 14 straipsnio pataisą (projektas Nr. XIP-3230(2)), kuriuo įstatyme reglamentavo savivaldybių tarybų komitetų posėdžių teisėtumo sąlygas – komiteto posėdžių kvorumo taisyklę. Nustatyta, kad komitetų posėdžiai yra teisėti, jei juose dalyvauja daugiau kaip pusė visų komiteto narių. Už projektą balsavo 74, prieš – 7, susilaikė 13 Seimo narių.

Pasak pataisų iniciatoriaus Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos nario Pauliaus Saudargo, galiojantis įstatymas nenurodo, kiek tarybos narių turi dalyvauti komiteto posėdyje, kad toks posėdis būtų laikomas teisėtu ir būtų kvorumas, todėl atsiranda galimybė įvairiai interpretuoti tokį įstatymo neapibrėžtumą.

KREDITO UNIJOS GALĖS PRIIMTI INDĖLIUS IR KITAS GRAŽINTAS LĖŠAS IŠ BIUDŽETINIŲ ĮSTAIGŲ

Seimas priėmė Kredito unijų įstatymo pataisas (projektas Nr. XIP-1760(4), kuriuo įteisino galimybę kredituoti unijoms priimti indėlius ir kitas gražintinas lėšas ir iš biudžetinių įstaigų, tarp jų iš viešųjų įstaigų, kurių dalininkės yra valstybės ar savivaldybių institucijos, netampant kredito unijos narėmis ar įsigyjant kredito unijos vertybinių popierių – pajus.

Priimtomis pataisomis taip pat išplečiamos Kredito unijos administracijos vadovo funkcijos ir padidinama jo asmeninė atsakomybė, nustatant, kad jis gali būti Centrinės kredito unijos valdybos nariu. Kartu manoma, kad tokiu būdu bus sustiprintas tiek kredito unijų, tiek Centrinės kredito unijos valdymas, nes administracijos vadovai yra geriausiai įsigilinę į kredito unijų veiklos problemas. Už projektą balsavo 90, susilaikė 6 Seimo nariai.

SEIMAS PAREIŠKĖ, KAD DRAUDIMAS UŽSIENIEČIAMS PARDUOTI ŽEMĖS ŪKIO PASKIRTIES IR MIŠKO ŽEMĘ TEBEGALIOJA

Seimas priėmė rezoliuciją „Dėl draudimo užsienio subjektams įsigyti žemės ūkio paskirties ir miško žemę“ (projektas Nr. XIP-3396(2), kuria pareiškė, kad Lietuvos Respublikos stojimo į Europos Sąjungą (ES) sutarties (toliau – Sutartis) dokumentuose ir Konstitucinio įstatymo 17 straipsnio 2 dalyje nustatytas 7 metų pereinamasis laikotarpis (kurio metu draudžiama užsieniečiams įsigyti žemės ūkio paskirties ir miško žemę) Europos Komisijos 2011 m. balandžio 14 d. sprendimu yra patęstas iki 2014 m. balandžio 30 d. ir iki šio laikotarpio pabaigos sandoriai su nustatytais užsienio subjektais dėl žemės ūkio paskirties ir miškų ūkio paskirties žemės įsigijimo negali būti sudaromi. Už rezoliuciją balsavo 86, prieš – 9, susilaikė 12 Seimo narių.

Seimas tokį sprendimą priėmė atsižvelgdamas į tai, kad Sutarties dokumentuose nustatyta išimtis – galimybė Lietuvai 7 metus nuo įstojimo dienos drausti

užsieniečiams įsigyti žemės ūkio paskirties ir miško žemę. Rezoliucija pažymima, kad Sutarties aktą atitinkančio Konstitucijos 47 straipsnio 3 dalies įgyvendinimo konstitucinio įstatymo (toliau – Konstitucinis įstatymas) 17 straipsnio 2 dalis nustato, kad šiame įstatyme apibrėžti užsienio subjektai negali įsigyti žemės ūkio paskirties ir miškų ūkio paskirties žemės iki Sutartyje nustatyto pereinamojo laikotarpio pabaigos.

Priimtame dokumente taip pat pabrėžiama, kad Lietuvos Vyriausybė, Seimo Kaimo reikalų ir Europos reikalų komitetams pritarus, kreipėsi į Europos Komisiją su prašymu 7 metų pereinamąjį laikotarpį pratęsti, o Europos Komisija, vadovaudamasi Sutarties akte nustatytais įgaliojimais, 2011 m. balandžio 14 d. sprendimu pirminę Sutarties akto Lietuvai nustatytą sąlygą dėl pereinamojo laikotarpio trukmės pakeitė ir šį laikotarpį Lietuvai pratęsė iki 2014 m. balandžio 30 d.

SEIMAS ĮPAREIGOJO VALSTYBĖS KONTROLĘ ATLIKTI TYRIMĄ DĖL METADONO NAUDOJIMO LIETUVOJE 2009–2010 METAIS

Seimas, atsižvelgdamas į Nepriklausomybės Akto signatarų, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo deputatų, Seimo narių ir visuomeninių organizacijų 2011 m. balandžio 21 d. rezoliuciją „Dėl metadono naudojimo teisėtumo“, nusprendė priimti Seimo nutarimą „Dėl Rezoliucijos „Dėl metadono naudojimo teisėtumo“ (projektas Nr. XIP-3350(2)).

Priimtu nutarimu nutarta įpareigoti Valstybės kontrolę iki 2011 m. gruodžio 1 d. atlikti tyrimą dėl metadono naudojimo Lietuvoje 2009–2010 metais, ypač atkrei-

piant dėmesį į metadono poreikio nustatymą, apskaitą ir kontrolę, įvežimą į Lietuvos Respubliką, išvežimą iš jos, metadono naudojimą areštiniuose gydymo ir ne gydymo tikslais. Atlikti tyrimą, kaip 2009–2010 metais buvo atliekami viešieji pirkimai vaistiniam preparatui metadonui įsigyti ir jį naudoti Lietuvoje, taip pat nuspręsta pavesti Viešųjų pirkimų tarnybai. Teisėsaugos institucijoms Seimas pasiūlė ištirti, ar 2009–2010 metais buvo siekiama nuslėpti disponavimą narkotinėmis ir psichotropinėmis medžiagomis ne gydymo tikslais.

Vyriausybei nutarta pasiūlyti iki 2011 m. rugsėjo 1 d. sudaryti tarpžinybinę darbo grupę ir pavesti jai išnagrinėti galiojančius teisės aktus, reglamentuojančius priklausomybės ligų prevenciją, gydymą, šiomis ligomis sergančių asmenų reabilitaciją, socialinę reintegraciją, ir parengti bendros priklausomybės ligų prevencijos, gydymo, reabilitacijos ir reintegracijos paslaugų sistemos sukūrimo koncepciją, ypač daug dėmesio skiriant tarpinstitucinio bendradarbiavimo sistemai, skirtai priklausomybės ligomis sergantiems vaikams ir jaunimui taikamai ankstyvajai intervencijai, jų gydymui, reabilitacijai ir reintegracijai.

Nutarime tarp pasiūlymų Vyriausybei taip pat: iki 2012 m. liepos 1 d. sukurti asmenų, turinčių psichikos ir elgesio sveikatos sutrikimų dėl psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, valstybės informacinę sistemą; užtikrinti pakankamą finansavimą už suteiktas sveikatos priežiūros paslaugas priklausomybės ligomis sergan-

tiems asmenims, draustiems privalomuoju sveikatos draudimu, iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų, o nedraustiems privalomuoju sveikatos draudimu asmenims užtikrinti aiškų finansavimo šaltinį iš valstybės biudžeto lėšų; svarstyti galimybę įsteigti respublikinį mokslinį metodinį specialistų, teikiančių priklausomybės ligomis sergantiems vaikams ir jaunimui ankstyvosios diagnostikos, gydymo, reabilitacijos ir socialinės reintegracijos paslaugas, rengimo centrą.

Sveikatos apsaugos ministerijai Seimas pasiūlė iki 2011 m. spalio 31 d. nustatyti asmenų, sergančių priklausomybės ligomis (draustų ir nedraustų privalomuoju sveikatos draudimu), gydymo programų efektyvumo vertinimo kriterijus ir patvirtinti programų įkainius.

Už šį nutarimą balsavo 75 Seimo nariai, susilaikė 10 parlamentarų.

PRITARTA VYRIAUSYBĖS IR LIETUVOS JĖZUITŲ PROVINCIJOS SUSITARIMUI DĖL NEGYVENAMOSIOS PATALPOS VILNIUJE GRĄŽINIMO

Seimas balsavo už nutarimo projektą Nr. XIP-3157(2), kuriuo pritarė Vyriausybės ir Lietuvos jėzuitų provincijos susitarimui dėl negyvenamosios patalpos Vilniuje, Didžiosios g. 36, grąžinimo Lietuvos jėzuitų provincijai natūra. Toks sprendimas priimtas vadovaujantis Religinių bendrijų teisės į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo tvarkos įstatymu.

Už projektą balsavo 49, prieš – 2, susilaikė 10 Seimo narių.

Lietuvos jėzuitų provincija prašymą dėl patalpos Vilniuje, Didžiosios g. 36, grąžinimo pateikė Lietuvos Respublikos Aukščiausiajai Tarybai dar 1990 m. liepos 27 d. Lietuvos jėzuitų provincija pakartotinius prašymus atitinkamoms institucijoms pateikė 1992, 1995, 1996, 2005, 2010 metais.

Lietuvos jėzuitų provincijos nuosavybės teisę į minėtą patalpą patvirtina 1940 m. gruodžio 16 d. namo

nacionalizavimo aktas Nr. 466, 1941 m. sausio 18 d. namo nacionalizavimo aktas Nr. 1406, Lietuvos centrinio valstybės archyvo 2006 m. sausio 16 d. pažyma Nr. R4-179. Iki nacionalizacijos minėtoje patalpoje veikė Jėzuitų kolegija.

Ši patalpa yra valstybės nuosavybė, patikėjimo teise valdoma Vilniaus Juozo Tallat-Kelpšos konservatorijos.

Kaip teigiama projekto aiškinamajame rašte, Lietuvos jėzuitų provincija išipareigoja perduoti minėtą patalpą Vilniaus Juozo Tallat-Kelpšos konservatorijai pagal panaudos sutartį 7 metams nuo Vyriausybės ir Lietuvos jėzuitų provincijos susitarimo dėl negyvenamosios patalpos Vilniuje, Didžiosios g. 36, grąžinimo Lietuvos jėzuitų provincijai natūra įsigaliojimo dienos; atlikti minėtos patalpos avarijos grėsmės pašalinimo darbus.

VYRIAUSYBEI SIŪLOMA PAPILDYTI LIETUVOS TERITORIJOS BENDRĄJĮ PLANĄ JŪRINIŲ TERITORIJŲ DALIMI

Seimas priėmė nutarimą „Dėl Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano papildymo jūrinių teritorijų dalimi parengimo“ (projektas Nr. XIP-3305(2)). Šiuo dokumentu Seimas, atsižvelgdamas į iškilančius

poreikius dėl valstybės lygiu koordinuotų sprendinių jūrinėje teritorijoje, siūlo Vyriausybei parengti Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano (patvirtinto 2002 m. spalio 29 d. Seimo nutarimu) papildymą jū-

rinių teritorijų dalimi. Pasak projekto rengėjų, būtini koordinuoti sprendiniai dėl infrastruktūros objektų, susisiekimo sistemos, gamtinių išteklių naudojimo ga-

limybių, aplinkos apsaugos ir kitų valstybei aktualių klausimų.

Už nutarimo projektą balsavo 52, susilaikė 4 Seimo nariai.

» VYRIAUSYBĖS VALANDA

Seimo plenariniame posėdyje dalyvavo Vyriausybės nariai: Ministras Pirmininkas Andrius Kubilius, aplinkos ministras Gediminas Kazlauskas, energetikos ministras Arvydas Sekmokas, finansų ministrė Ingrida Šimonytė, krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė, socialinės apsaugos ir darbo ministras Donatas Jankauskas, susisiekimo ministras Eligijus Masiulis, sveikatos apsaugos ministras Raimondas Šukys, švietimo ir mokslo ministras Gintaras Steponavičius, teisingumo ministras Remigijus Šimašius, ūkio ministras Rimantas Žylius, žemės ūkio ministras Kazys Starkevičius.

Į Seimo opozicijos lyderio Vytauto Gapšio klausimus (dėl draudimo užsienio subjektams įsigyti žemės ūkio paskirties ir miško žemę bei dėl motinystės ir tėvystės atostogų) atsakė Ministras Pirmininkas A. Kubilius bei socialinės apsaugos ir darbo ministras D. Jankauskas; į Seimo nario Juozo Oleko klausimą (dėl doktorantūros) atsakė Ministras Pirmininkas A. Kubilius, atsakymą papildė švietimo ir mokslo ministras G. Steponavičius; į Seimo nario Algimanto Dumbravos klausimą (dėl neįgaliųjų verslo informacijos centro) atsakė socialinės apsaugos ir darbo ministras D. Jankauskas, atsakymą papildė ūkio ministras R. Žylius; į Seimo nario Sauliaus Bucevičiaus klausimą (dėl pramoninių parkų finansavimo) atsakė ūkio ministras R. Žylius; į Seimo nario Ligitą Kernagį klausimą (dėl darbo grupės Lietuvos universitetų darbui optimizuoti) atsakė Ministras Pirmininkas A. Kubilius, atsakymą papildė švietimo ir mokslo ministras G. Steponavičius; į Seimo nario Žilviną Šilgalį klausimą (dėl Lošimų riboto lošimo automatais įstatymo projekto) atsakė finansų ministrė I. Šimonytė; į Seimo narės Vidos Marijos Čigrienės klausimą (dėl valstybinio socialinio draudimo sistemos reformos) atsakė socialinės apsaugos ir darbo ministras D. Jankauskas; į Seimo nario Andriaus Burbos klausimą (dėl Nacionalinės žemės tarnybos ir jos vadovo veiklos) atsakė žemės ūkio ministras K. Starkevičius; į Seimo nario Kęstučio Glavecko klausimą (dėl Konkurencijos tarybos veiklos) atsakė ūkio ministras R. Žylius; į Seimo nario Vytenio Povilo Andriukaičio klausimą (dėl minimalios algos dydžio) atsakė Minis-

tras Pirmininkas A. Kubilius; į Seimo nario Remigijaus Žemaitaičio klausimą (dėl teismų administravimo) atsakė Ministras Pirmininkas A. Kubilius; į Seimo nario Vydo Gedvilą klausimą (dėl Ilgalaikės sporto strategijos priemonių planų rengimo) atsakė Ministras Pirmininkas A. Kubilius; į Seimo narės Rimos Baškienės klausimą (dėl teritorinių darbo biržų darbo optimizavimo) atsakė socialinės apsaugos ir darbo ministras D. Jankauskas; į Seimo nario Arimanto Dumčiaus klausimą (dėl daugiabučių namų renovavimo programos) atsakė aplinkos ministras G. Kazlauskas; į Seimo nario Eriko Tamašausko klausimą (dėl Seimo nutarimo „Dėl draudimo užsienio subjektams įsigyti žemės ūkio paskirties ir miško žemę galiojimo“ projekto) atsakė teisingumo ministras R. Šimašius; į Seimo nario Mindaugą Basčio klausimą (dėl žemės ūkio paskirties pardavimo užsienio subjektams) atsakė teisingumo ministras R. Šimašius, atsakymą papildė žemės ūkio ministras K. Starkevičius; į Seimo nario Egidijaus Klumbio klausimą (dėl žemės ūkio paskirties pardavimo užsienio subjektams) atsakė teisingumo ministras R. Šimašius ir Ministras Pirmininkas A. Kubilius; į Seimo nario Kazimiero Kuzminsko klausimą (dėl kultūros namų renovavimo) atsakė Ministras Pirmininkas A. Kubilius; į Seimo nario Algirdo Syso klausimą (dėl Eurolygos ir kitų krepšinio varžybų nemokamo transliavimo) atsakė Ministras Pirmininkas A. Kubilius; į Seimo nario Evaldą Jurkevičiaus klausimą (dėl Klaipėdos ligoninių magnetinio rezonanso tyrimo aparatūros pirkimo) atsakė sveikatos apsaugos ministras R. Šukys.

PAREIŠKIMAI

- Seimo narys Vytenis Povilas Andriukaitis perskaitė pareiškimą dėl Gamtinių dujų įstatymo pakeitimo įstatymo ir Gamtinių dujų įstatymo įgyvendinimo įstatymo.

- Seimo narys Juozas Olekas perskaitė pareiškimą ir 2011 m. birželio 17 d. rezoliuciją „Dėl Lietuvos jaunimo pasirengimo ginti Tėvynę stiprinimo“.

- Seimo narys Gintaras Songaila perskaitė 2011 m. birželio 30 d. Seimo narių G. Songailos ir Kazimiero Uokos pranešimą: nuo VII (rudens) sesijos pirmos dienos nelaikyti jų Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos nariais.

- Seimo narys Arūnas Valinskas perskaitė pareiškimą dėl Aplinkos apsaugos komiteto pirmininko Jono Šimėno veiksmų.

Komisijos

SEIMO ATOMINĖS ENERGETIKOS KOMISIJOS PIRMININKAS SUSITIKO SU GEGUŽĘ IGNALINOS ATOMINĖS ELEKTRINĖS GENERALINIO VADOVO PAREIGAS PRADĖJUSIU EITI ŽILVINU JURKŠUMI

Birželio 15 d. Seimo Atominės energetikos komisijos pirmininkas Rokas Žilinskas susitiko su gegužę Ignalinos atominės elektrinės generalinio vadovo pareigas pradėjusiu eiti Žilvinu Jurkšumi.

Pagrindinės susitikimo temos – IAE eksploataavimo nutraukimo projektų eiga, santykiai su problemišku šių projektų rangovu, pradėti tyrimai dėl galimo nusikalstamo buvusios jėgainės vadovybės aplaidumo, taip pat tolesnė elektros gamybą nutraukusios IAE reorganizacija.

„Noriu įsitikinti, kad naujasis IAE vadovas turi aiškią strategiją, kaip tvarkytis esamoje situacijoje“, – pirmojo susitikimo su naujuoju IAE vadovu tikslą įvardijo R. Žilinskas, jau anksčiau išreiškęs susirūpinimą stringančiais IAE eksploataavimo nutraukimo projektais bei viešai paraginęs dabartinę jėgainės vadovybę kreiptis į prokurorus, kad šie išaiškintų kaltininkus.

Ž. Jurkšus komisijos pirmininką užtikrino, kad laikinosios panaudoto branduolinio kuro saugyklos ir kietųjų radioaktyviųjų atliekų saugojimo komplekso statybų rangovei „Nukem Technologies“ ir toliau nebus nuolaidžiaujama. Specialiai pasamdyta tarptautinė teisininkų kontora „Taylor Wessing“ jau anksčiau yra pateikusi išvadą, kad pagal Anglijos teisę sudarytos

IAE ir „Nukem“ sutartys yra ydingos. Naujasis IAE vadovas taip pat informavo, kad dėl galimo nusikalstamo aplaidumo, švaistymo ar korupcijos jėgainėje pradėti trys platūs ikiteisminiai tyrimai.

R. Žilinskas taip pat teiravosi, kaip vyksta pasirengimas jėgainės atsparumo testui, kurį Europos Sąjunga rekomendavo atlikti visose 143-ose bloko narių atominėse jėgainėse.

Ž. Jurkšus informavo, kad IAE, nors ir nutraukusi elektros gamybą, bus tikrinama itin kruopščiai. Bus peržiūrima reaktorių ir jų pagalbinių sistemų, panaudoto branduolinio kuro baseinų ir sausųjų saugyklų sauga. Informacija apie ją vėliau bus perduota nacionaliam branduolinės saugos reguliuotojui – Valstybinei atominės energetikos saugos inspekcijai. O jos išvadas savo ruožtu dar tikrins tarptautiniai ekspertai. Rezultatai turi būti pavišinti kitų metų balandį.

„Atrodo, kad vos mėnesį jėgainei vadovaujantis Žilvinas Jurkšus yra gerai pasirengęs ir nusiteikęs ryžtingai“, – po susitikimo teigė Atominės energetikos komisijos pirmininkas.

AUKSĖ ŠIAUDŽIONYTĖ, SEIMO NARIO PADĖJĖJA

SEIMO ANTIKORUPCIJOS KOMISIJA SUSIDOMĖJO ŠVENTOSIOS UOSTO ATSTATYMU

Antikorupcijos komisija, reaguodama į žiniasklaidos priemonėse pateiktą informaciją, kad Šventosios uostas, po atstatymo darbų veikęs vos 10 dienų, dėl įplaukos kanalo užnešimo smėliu buvo uždarytas, birželio 28 d. kreipėsi į Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkciją. Komisija paprašė nurodyti bendroves, dėl kurių galbūt nekompetentingai atliktų darbų susiklostė situacija, kai uosto naudojimas tapo negalimas. Taip

pat paprašyta pateikti informaciją, ar paslaugų/darbų pirkimo sutartyse yra numatyti šių bendrovių garantiniai išsipareigojimai dėl nekokybiškai atliktų darbų bei iš kokių lėšų bus vykdomi pakartotiniai uosto atstatymo, smėlio išvalymo darbai.

SKIRMANTĖ MOCKAITIENĖ, KOMISIJŲ BIURO PADĖJĖJA

DARBO GRUPĖ SIŪLO SUJUNGTI ETNINĘ KULTŪRĄ IR KULTŪROS PAVELDĄ KURUOJANČIAS INSTITUCIJAS

Darbo grupė Valstybinės kultūros paveldo komisijos ir Etninės kultūros globos tarybos veiklą reglamentuojantiems teisės aktams ir šių institucijų funkcijoms peržiūrėti Seimo valdybai pateikė darbo ataskaitą.

2011 m. sausio 26 d. sudarytos darbo grupės nuomone, etninė kultūra ir paveldas yra susiję, todėl formuojant ir įgyvendinant valstybės politiką būtų tikslinga ir etninę kultūrą, ir kultūros paveldą vertinti bendrai. Buvo parengtas Valstybinės kultūros paveldo ir etninės kultūros tarybos įstatymo projektas. Jame, siekiant atskirti Seimo įsteigtoms ir jam atskaitingoms valstybės institucijoms pavestas ekspertines ir patariamąsias funkcijas nuo vykdomajai valdžiai būdingų funkcijų bei siekiant taupyti valstybės biudžeto lėšas bei optimizuoti valstybės institucijų darbą, siūloma sujungti

Valstybinę kultūros paveldo komisiją ir Etninės kultūros globos tarybą, įsteigiant Valstybinę kultūros paveldo ir etninės kultūros tarybą. Siekiant sustiprinti minėtos tarybos aukštą ekspertinį lygį, siūloma ją sudaryti tik iš mokslo ir studijų institucijų pasiūlytų atstovų; ji būtų Seimo ekspertė ir patarėja kultūros paveldo ir etninės kultūros valstybinės politikos formavimo ir jos įgyvendinimo priežiūros klausimais.

Seimo vadovybė pritarė Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininko, darbo grupės Valstybinės kultūros paveldo komisijos ir Etninės kultūros globos tarybos veiklą reglamentuojantiems teisės aktams ir šių institucijų funkcijoms peržiūrėti vadovo Valentino Stundžio informacijai apie atliktą darbą ir pasiūlė parengtus teisės aktų projektus teikti Seimui.

VYRIAUSYBĖS IR TRIŠALĖS TARYBOS PRAŠOMA IŠVADŲ DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ

Seimo valdyba, vadovaudamasi Seimo statuto 138 straipsniu ir atsižvelgdama į Seimo 2011 m. gegužės 26 d. posėdžio protokolą Nr. SPP-330 bei Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto siūlymą, nusprendė prašyti Vyriausybės pateikti Seimui išvadas dėl šių įstatymų projektų:

- Socialinių įmonių įstatymo 3, 15, 17 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto Nr. XIP-349, kuriuo numatoma sugriežtinti sąlygas, norint gauti neįgaliųjų socialinės įmonės statusą. Šiuo metu norint gauti neįgaliųjų socialinės įmonės statusą reikia, kad būtų ne mažiau kaip 50 proc. remiamų darbuotojų. Įstatymo pakeitimais siūloma nustatyti, kad, norint gauti neįgaliųjų įmonės statusą, iš tų 50 proc. ne mažiau kaip 40 proc. būtų sunkesnės negalios asmenys, o pagalba neįgaliesiems būtų diferencijuojama pagal negalios lygį.

- Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 71 straipsnio 2 dalies pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIP-3189.

Įstatymo pataisomis siūloma nuo 2012 m. nuo 100 iki 250 tūkst. Lt pakelti sumą, kurią pasiekus asmuo taip pat pridėtinės vertės mokesčio mokėtoju.

- Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 6, 16, 17, 23, 27, 29, 33, 36 straipsnių pakeitimo ir papildymo bei 20 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projekto Nr. XIP-3197 ir Pelno mokesčio įstatymo 5, 33, 34, 35, 40¹ ir 46¹ straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto Nr. XIP-3198, kuriais numatoma keisti esamą mokesčių sistemą. Įstatymo projektais numatoma mokesčių sistemą pertvarkyti keičiant ne tik gyventojų pajamų, pelno, reinvestuojamo pelno, bet ir dividendų, palūkanų, nekilnojamojo turto apmokestinimo nustatytas tvarkas.

- Darbo kodekso 117 straipsnio papildymo įstatymo projekto Nr. XIP-3245 ir Ūkininko ūkio įstatymo 5 straipsnio papildymo įstatymo projekto Nr. XIP-3246, kuriais siekiama palengvinti ūkio darbininkų samdy-

mo sąlygas. Svarstomomis pataisomis siūloma numatyti, kad su asmenimis, samdomais ūkininkų ūkiuose ir kituose žemės ūkio subjektuose ūkio darbams, trunkantiems ne ilgiau nei 10 dienų, atlikti, galėtų bū-

ti sudaromos civilinės sutartys. Dėl Darbo kodekso ir Ūkininko ūkio įstatymo pakeitimų taip pat nuspręsta prašyti Trišalės tarybos išvadų.

BUS RENGIAMAS SEIMO NUTARIMO PROJEKTAS DĖL PASIŪLYMŲ VYRIAUSYBEI IŠTIRTI METADONO NAUDOJIMO TEISĖTUMĄ

Seimo valdyba pasiūlė Seimo Narkomanijos ir alkoholizmo prevencijos komisijai parengti Seimo nutarimo projektą dėl pasiūlymų Vyriausybei metadono naudojimo teisėtumui iširti.

2011 m. balandžio 26 d. Seimo Pirmininkė Irena Degutienė, reaguodama į Nepriklausomybės Akto signatarų, Seimo narių ir visuomeninių organizacijų rezoliuciją „Dėl metadono naudojimo teisėtumo“, pavedė Narkomanijos ir alkoholizmo prevencijos komisijai spręsti rezoliucijoje keliamas problemas.

Komisija išnagrinėjo šį klausimą ir nutarė kreiptis į Seimo valdybą, siūlydama jai, vadovaujantis Seimo statuto 73 str., iniciatyvos teise teikti Seimui Seimo nutarimo dėl laikinosios tyrimo komisijos sudarymo projektą.

Išklaušę Seimo Narkomanijos ir alkoholizmo prevencijos komisijos pateiktą informaciją, Seimo valdybos nariai apsigėdė nuomonėmis, kad kurti laikinąją komisiją nėra tikslinga ir priėmė sprendimą nepritarti naujos komisijos sudarymui. Valdyba pavedė Narkomanijos ir alkoholizmo prevencijos komisijai parengti Seimo nutarimo dėl pasiūlymų Vyriausybei projektą.

Bendrame 2010 m. gruodžio 22 d. Sveikatos reikalų komiteto ir Narkomanijos ir alkoholizmo prevencijos komisijos posėdyje priimtas sprendimas „Dėl metadono naudojimo problemų Lietuvoje“, kuriame aptartos su opioidinių vaistinių preparatų (metadono) panaudojimu, kontrole ir stebėseną susijusios problemos. Atsižvelgiant į jas, nuspręsta pateikti pasiūlymus Vyriausybei, kaip antai: iki 2011 m. liepos 1 d. sukurti bendrą informacinę asmenų, turinčių psichikos ir elgesio sutrikimų, vartojant psichoaktyviąsias medžiagas, duomenų bazę, kuri sudarytų galimybę rinkti duomenis iš privačių įstaigų ir valstybės įstaigų, pavaldžių skirtingoms ministerijoms; užtikrinti pakankamą finansavimą už suteiktas sveikatos priežiūros paslaugas draustiems privalomuoju sveikatos draudimu asmenims ir sergantiems priklausomybės ligomis iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų, o nedraustiems privalomuoju sveikatos draudimu asmenims užtikrinti aiškų finansavimo šaltinį iš valstybės biudžeto lėšų; patvirtinti asmenų, sergančių pri-

klausomybės ligomis, gydymo, psichosocialinės reabilitacijos ir reintegracijos paslaugų bendrą sistemą; iki 2011 m. sausio 31 d. nustatyti asmenų, sergančių priklausomybės ligomis (draustiems ir nedraustiems privalomuoju sveikatos draudimu) gydymo programų efektyvumo vertinimo kriterijus (pagal asmenų, pasveikusių ir baigusių palaikomąjį gydymą, skaičių).

Tarp Vyriausybei pateiktų siūlymų – iki 2011 m. kovo 15 d. atlikti tyrimą dėl sveikatos priežiūros paslaugų nustatytiems reikalavimams asmens sveikatos priežiūros įstaigose, kurioms 2009–2010 m. buvo tiekta vaistinis preparatas „Metadon“. Taip pat kreiptasi į Valstybės kontrolę, kad atliktų tyrimą dėl metadono panaudojimo Lietuvoje 2011 m. I pusmetyje.

Valstybės kontrolės atsakyme atkreipiamas dėmesys, kad šiuo metu dar nesukurta informacinė sistema, kuri sudarytų galimybę rinkti duomenis apie priklausomybės ligomis sergančius asmenis ir jų gydymą iš privačių gydymo įstaigų ir valstybės įstaigų, pavaldžių skirtingoms ministerijoms. Duomenys apie sergančiuosius priklausomybe nuo opioidų ir jų pakaitinį palaikomąjį gydymą metadonu pradėti rinkti ir analizuoti 2009 m., o išsamniau vertinimui būtini platesnės apimties ir ilgesnio negu 1–2 metų laikotarpio duomenys. Dėl šios priežasties, Valstybės kontrolės nuomone, 2011 m. netikslinga atlikti tyrimą, vertinant metadono panaudojimo efektyvumą ar rezultatyvumą. Kaip teigiama atsakyme, Valstybės kontrolė auditą minėta tema galėtų atlikti ateityje.

Valstybinės medicininio audito inspekcijos prie Sveikatos apsaugos ministerijos pateiktame atsakyme informuojama, kad inspekcija atliko 19 asmens sveikatos priežiūros įstaigų, teikiančių pakaitinio palaikomojo gydymo metadonu paslaugas, planinės kokybės kontrolę. Inspekcija įvertino sveikatos priežiūros dokumentus, metadono programos paslaugų atitiktį teisės aktų reikalavimams. 19 įstaigų buvo nustatyta 120 pažeidimų. Valstybinė medicininio audito inspekcija atlikto tyrimo pagrindu pateikė išvadas dėl metadono programos.

RYŠIŲ SU VISUOMENE SKYRIUS

NESAUGŲ BRANDUOLINIAI PROJEKTAI LIETUVOS PASIENYJE GALĖTŲ KELTI GRĖSMĘ NE TIK MŪSŲ ŠALIAI, BET IR VISAI EUROPAI

Birželio 6 d. Seimo Pirmininkė Irena Degutienė susitiko su Lietuvoje viešėjusiu Slovakijos Respublikos Prezidentu Ivanu Gašparovičiumi.

Susitikime kalbėta apie Lietuvai itin svarbius energetinio saugumo klausimus, aptartos galimybės stiprinti tarpparlamentinius ryšius ir dvišalį bendradarbiavimą.

Seimo Pirmininkė pabrėžė, kad sprendamos energetikos ir energetinio saugumo klausimus naujosios Europos Sąjungos valstybės privalo laikytis išvien. „Sprendamos energetikos ir energetinio saugumo klausimus naujosios Europos Sąjungos valstybės turi būti vieningos ir kalbėti vienu balsu, kad mus girdėtų ir di-

džiosios ES valstybės. Šias temas Lietuvos aukščiausi atstovai nuolat keliame įvairiuose tarptautiniuose susitikimuose“, – sakė I. Degutienė.

Seimo Pirmininkė pažymėjo, kad Lietuva siekia įgyvendinti ES Trečiojo paketo nuostatas dujų sektoriuje ir tiekimo sistemą atskirti nuo vertikaliai integruoto monopolininko nuosavybės. I. Degutienės nuomone, todėl Lietuvai teko tartis su „Gazprom“ valdoma įmone, kad ji įgyvendintų energetinį mūsų šalies saugumą stiprinančius projektus, kurie mažintų to paties „Gazprom“ įtaką. Pasak Seimo Pirmininkės, būtent dėl pradėtų reformų Lietuva už dujas moka bene daugiausiai iš visų ES valstybių.

Susitikimo metu buvo kalbėta ir apie Lietuvos pasienyje planuojamus įgyvendinti branduolinių jėgainių projektus, kurie turėtų būti vykdomi griežtai laikantis visų tarptautinių branduolinės saugos, radiacinės apsaugos ir aplinkosaugos reikalavimų, o ypač – Espo konvencijos dėl tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimo. Irena Degutienė pabrėžė, kad šių reikalavimų nepaisymas galėtų kelti grėsmę ir visai Europai.

„Europa yra per maža, kad mūsų nesaugumas ir tokie ES pasienyje vykdomi projektai nekeltų grėsmės visai Europai. Jei Kaliningrado ir Baltijos atominės jėgainės bus statomos nesilaikant tarptautinių reikalavimų, jos kels grėsmę ir visai Europai“, – sakė I. Degutienė.

Slovakijos Prezidentas pritarė tokiai Seimo Pirmininkės nuomonei ir pabrėžė, kad ES yra bendras blo-

kas ir visoms valstybėms turi būti aktualios kitų šalių problemos ir sunkumai.

„Esame viename bloke, tarsi viename laive. Todėl visoms valstybėms turi būti aktualios kitų, kad ir mažesnių, šalių problemos“, – sakė I. Gašparovičius.

Susitikime kalbėta ir apie strateginę Lietuvos tikslą – mūsų valstybės energetikos sistemas integruoti į Europos sistemas, ypač elektros sektoriuje prisijungti prie kontinentinės Europos elektros dažnių sistemos. I. Degutienė sakė, kad Lietuva tikisi Slovakijos ir visos Vyšegrado šalių grupės paramos įgyvendinant šiuos mūsų valstybei svarbius projektus.

Baigiantis susitikimui Seimo Pirmininkė palinkėjo Slovakijos Prezidentui turiningai praleisti laiką Lietuvos pajūryje, susipažinti su Lietuvos kurortais Palanga ir Nida.

„VISADA, KOL BUS GYVAS BENT VIENAS TIKRAS LIETUVIS, BUS GYVA IR ISTORINĖ TAUTOS ATMINTIS, LIUDIJANTI DIDŽIĄSIAS MŪSŲ NETEKTIS IR DIDŽIUOSIUS NUŠVITIMUS“, – SAKO SEIMO PIRMININKĖ I. DEGUTIENĖ

Seimo Pirmininkė I. Degutienė birželio 14 d. dalyvavo Laisvės gynimo ir didžiųjų netekčių atminimui paminėti skirtoje Valstybės vėliavos pakėlimo ceremonijoje Nepriklausomybės aikštėje.

Seimo Pirmininkė pažymėjo, kad šią dieną juodais kaspinais perjuostos vėliavos ženklina juodus Lietuvos istorijos laikotarpius. „Šiandien Lietuva, minėdama Gedulo ir vilties dieną, kelia savo vėliavą, perjuostą

juoda juosta. Mes žinome, ta juoda juosta – tai juoda atkarpa mūsų istorijoje: tūkstančių žmonių žūtys ir sukaužyti likimai, tremtys ir priverstinė emigracija, pusė amžiaus gyvenimo okupuotoje Lietuvoje, kasdien gir-dint melą ir šmeižtą“, – kalbėjo Irena Degutienė.

Seimo Pirmininkė pabrėžė, kad šie sunkumai ir aukų kraujas mus vienija į tautą ir valstybę. „Prisiminda-ma tautos aukas ir kančias, ypač skaudžias dvidešim-tojo amžiaus vidurio netektis, kartu visada prisimenu Justino Marcinkevičiaus žodžius, užrašytus istorinėje dramoje „Mindaugas“: „Ką jau sulipdo kraujas, To nei ugnis neperskirs, nei vanduo“. Taip ir atsitiko su Lie-tuva – aukų kraujas mus sulipdė ir kasdien tebelipdo į tautą ir valstybę, stiprina mus, padeda išsilaikyti prie tikrųjų dvasios šaknų“, – sakė I. Degutienė.

Parlamento Pirmininkė paragino visuomet prisi-minti mūsų kovotojus už laisvę ir jų sudėtą auką. „Vi-sada, kol bus gyvas bent vienas tikras lietuvis, bus gy-va ir istorinė tautos atmintis, liudijanti didžiąsias mūsų netektis ir didžiuosius nušvitimus. Visada prisiminsi-me didžiuosius Lietuvos sūnus ir dukteris, visada žino-sime, kam esame labiausiai dėkingi už savo laisvę, kas daugiausiai paaukojo ant šio aukuro. Tai – mūsų gedu-las, mūsų atmintis ir skausmas, ir kartu – mūsų viltis, mūsų dvasia ir mūsų stiprybė. Amžina pagarba telydi visus šių vertybių saugotojus. Amžinas dėkingumas te-lydi vardus visų, kurie didžiosios istorinės netiesos aki-vaizdoje liko ištikimi tiesai ir laisvei, liko ištikimi tėvy-nei Lietuvai“, – pabrėžė Seimo Pirmininkė.

ŠAULIAI TARPUKARIO LIETUVOJE BUVO VIENA GALINGIAUSIŲ PATRIOTINIŲ JĖGŲ IR ŠIS PATRIOTIZMAS APĖMĖ LABAI DAUG GYVENIMO SRIČIŲ

Seimo Pirmininkė I. Degutienė pasveikino birže-lio 10 d. vykusio Lietuvos šaulių sąjungos rinktinių suvažiavimo dalyvius ir palinkėjo semtis idėjų iš tarpukario Lietuvos šaulių veiklos. „Šį linkėjimą išsakau, žvelgdama į Lietuvos šaulių sąjungos istoriją, kuri, ar-tėdama prie savo šimtmečio, skaičiuoja daugybę gra-žių ir naudingų darbų, nudirbtų tėvynei. Gera žinote, kad šauliai tarpukario Lietuvoje buvo viena galingiau-sių patriotinių jėgų, ir patriotizmas šiuo atveju apėmė labai daug gyvenimo sričių: be karinio rengimo, šau-liai organizavo kultūrinį ir sportinį gyvenimą, rengė lietuvių kalbos, istorijos kursus, mokė organizuotos ci-vilinės saugos. Šaulių sąjungos žinioje buvo ne tik dau-gybė ištikimų tėvynės gynėjų, bet ir sporto klubai ir bibliotekos, chorai bei leidiniai, apibendrintai sakant – didelė Lietuvos kultūrinio gyvenimo dalis“, – rašoma parlamento vadovės sveikinime.

Seimo Pirmininkės nuomone, tai galėtų būti orien-tyras ir šiandieninei Lietuvos šaulių sąjungai. „Visuo-menė, ypač moksleiviai, neretai gauna per mažai pa-triotizmo pamokų, todėl Jūsų aktyvią veiklą matyčiau kaip vieną iš kelių prisidedant prie jaunuomenės, o ir visos visuomenės auklėjimo, tautinių ir valstybinių idėjų sklaidos. Juo labiau kad ir atkurtoje Jūsų Sąjun-gos istorijoje turime iškilių asmenybių, tikro pasiauko-jimo pavyzdžių – deja, tikrai per mažai žmonių žino, kad Lietuvos laisvės gynėjai, kurių žūties dvidešim-tmetį šiemet minime, Ignas Šimulionis, Darius Ger-butavičius, Gintaras Žagunis, taip pat buvo šauliai“, – sveikinime rašo I. Degutienė.

Seimo Pirmininkė palinkėjo šių žmonių atminimo šviesoje šaulių organizacijai, būsimajam organizaci-jos vadui ir kiekvienam šauliui aktyvesnio ir ryškesnio vaidmens dabarties Lietuvoje ir viešajame gyvenime.

FILMAS „PAVERGTŲJŲ SUKILIMAS“ – GALIMYBĖ VISIEMS GERIAU PAŽINTI SVARBŲ IR KARTU TRAGIŠKĄ LIETUVOS ISTORIJS TARPŲNĮ

Seimo Pirmininkė I. Degutienė padėkojo filmo „Pa-vergtųjų sukilimas“ kūrėjams už parodytą drąsą, kūry-biškumą ir išreikštą pilietinę poziciją įamžinant lietu-vių tautai svarbų ir kartu tragišką 1941 metų sukilimą kino juostoje.

„Dėkoju Jums už drąsą, kad tokį filmą sukūrėte ir paleidžiate į gyvenimą. Labai svarbu, kad Lietuvos

žmonės geriau pažintų naujausios mūsų istorijos laiko-tarpį, nes tokio supratimo trūksta ir jaunuomenei, ir vyresnio amžiaus žmonėms. Tikiuosi, kad viskas nesi-baigs filmo premjera šiandien, o jį pamatys kuo dau-giau Lietuvos žmonių“, – sakė I. Degutienė.

Filmo kūrėjai pabrėžė nesiekę išsamiai pristatyti pa-ties sukilimo ir jo detalių, bet daugiau dėmesio skyrę

sukilimo priežastims ir to laikotarpio žmonių savijautai, kuri ir subrandino tautą pasipriešinimui sovietų okupantams. „Sau kėlėme tikslą, kad filmas būtų suprantamas ir išvis jokio supratimo apie 1941-uosius neturinčiam žmogui. Todėl daug dėmesio skyrėme priežastims, kurios atvedė Lietuvą į sukilimą“, – sakė filmo prodiuseris Saulius Bartkus.

Seimo Pirmininkė išreiškė viltį, kad per šį filmą Lietuvos istoriją pažins ir menkai apie mūsų šalį žinantys užsieniečiai. „Filmas „Pavergtųjų sukilimas“ yra neabejotinai svarus indėlis į Lietuvos kultūrą, istoriją ir patriotizmo ugdymą. Tikiuosi, kad jį pamatys ir per jį

ši skaudų Lietuvos istorijos įvykį geriau pažins ne tik Lietuvos žmonės“, – pabrėžė Irena Degutienė.

Kūrybinė grupė patvirtino siekianti per šį filmą Lietuvos istoriją pristatyti ir užsieniečiams. „Siekėme, kad filmas būtų suprantamas ne vien lietuviams. Jau dabar rengiame ir tekstus anglų kalba, kad jį galėtų žiūrėti ir užsieniečiai“, – teigė S. Bartkus. Prodiuseris pažymėjo, kad jau dabar planuojama filmą pristatyti ne tik Lietuvoje, bet rengiamasi ir „Pavergtųjų sukilimo“ pristatymui užsienyje, įvairiose lietuvių bendruomenėse.

Filmo „Pavergtųjų sukilimas“ premjera įvyko birželio 22 d. kino teatre „Pasaka“ Vilniuje.

RAINIAI IR KITOS SOVIETŲ VYKDYTŲ NUSIKALTIMŲ VIETOS – TAI TAUTOS IR VALSTYBĖS TRAGEDIJOS SIMBOLIAI, PRIMENANTYS LAISVĖS KANKINES IR KANKINIUS

Birželio 22 d. Seimo Pirmininkė Irena Degutienė lankėsi Telšiuose, kur dalyvavo Telšių senosiose kapinėse vykusioje Rainių kankinių pagerbimo ceremonijoje ir bendroje maldoje už nekaltas aukas, klausėsi poetinės oratorijos „Diena, kai atėjo laikas verkti“ prie buvusio Telšių kalėjimo.

Kalbėdama renginio dalyviams Seimo Pirmininkė pabrėžė, kad šiandien esame netoli vietovės, kurios vien tik ištartas pavadinimas priverčia susimąstyti ir

prisiminti tragišką tautos praeitį. „Rainiai kiekvienam doram Lietuvos žmogui reiškia tą patį, ką ir KGB kalėjimas Lukiškių aikštėje ar Tuskulėnų parkas, žodžiai „Inta“ ar „Mordovija“. Tai mums, mūsų tautai, jau niekada nebus vien geografiniai vietovių pavadinimai. Tai – tautos ir valstybės tragedijos simboliai, primenantys laisvės kankines ir kankinius, padėjusius galvas už laisvę ir tiesą, padėjusius galvas už Lietuvą“, – sakė I. Degutienė.

Seimo Pirmininkė priminė, kad Rinių žemėje prieš septyniasdešimt metų buvo pralietas nekaltų žmonių kraujas. „Naktis iš 1941-ųjų birželio 24-osios į 25-ąją buvo tarsi žiauri birželio 14-osios didžiųjų trėmimų tąsa. Sovietų okupantai, supratę, kad nespės ištremti visų, kuriuos ketino, bėgdami iš Lietuvos, jos piliečius tiesiog žudė. Žiauriai ir sadistiškai, kankindami ir tyčiodamiesi iš jau nužudytų. Kai Lietuvai atsirado galimybė deramai krikščioniškai perlaidoti savo laisvės aukas, atsivėrė šiurpūs vaizdai, primenantys lenkų Katynės tragediją ar koncentracijos stovyklas“, – teigė Irena Degutienė.

Seimo Pirmininkė pabrėžė, kad tie sovietų okupantų vadinami „politiniai kaliniai“ ir mirtinai pavojingi sovietų režimo priešai iš tikrųjų buvo gimnazistai ir jų mokytojai, ūkininkai, tarnautojai, darbininkai. „Bet gal iš tikrųjų sovietų smogikai ir jų pakalikai šiuo atveju neklydo – gal iš tikrųjų kiekvienas doras lietuvis, kiekvienas doras ir sąžinės nepraradęs, bet kuriai tautai priklausantis Lietuvos žmogus buvo grėsmė sovietiniam režimui. Savo meile tiesai ir laisvei, savo buvimu žmogumi – neišduodančiu ir neparsiduodančiu, nesiklaupiančiu ir nepataikaujančiu okupantui, netampančiu kolaborantui“, – sakė I. Degutienė.

Seimo Pirmininkė paragino išsižūrėti į Rinių tragedijos nuotraukas, įsiskaityti į dokumentus ir istorines knygas. „Išgirskime šią laisvės dvasios žinią, pasiekiančią mus iš 1941-ųjų. Negailėkime laiko ir pastangų perduoti ją kuo platesniam žmonių ratui, ypač jaunimui, moksleiviams. Kad Lietuva niekada nepamirštų, kas pasiaukėjo už jos laisvę. Kad kiekvieno žmogaus atmintyje ir širdyje rastųsi vieta Rinių žudynių aukoms ir visoms Lietuvos laisvės aukoms. Amžinoji ramybė telydi visus Riniuose nužudytus Lietuvos žmones! Amžinas tautos dėkingumas ir pagarba per amžius tesaugo jų vardus ir auką!“ – sakė I. Degutienė.

I. Degutienė taip pat išlydėjo simbolinio gyvo jauni-
mo vėrinio nuo buvusio kalėjimo iki Rinių koplyčios „Atminties gija – gyvybės liudijimas“ dalyvius.

Išlydėjusi procesiją į Rinių koplyčią, Seimo Pirmininkė kartu su Telšių vyskupu Jonu Boruta lankėsi Telšių Šv. Antano Paduviečio katedros kriptoje, kur pagerbė vyskupų – Vasario 16-osios Akto signataro Justino Staugaičio, Vincento Borisevičiaus ir Pranciškaus Ramanausko – atminimą.

1941 m. naktį iš birželio 24-osios į 25-ąją traukiantis sovietų armijai, jos kariškiai Rinių miškelyje žiauriai nukankino 76 politinius kalinius, suimtus 1940–1941 metais ir kalintus Telšių kalėjime.

LIETUVA NEI SOVIETŲ, NEI NACIŲ OKUPACIJŲ AKIVAIZDOJE NEIŠSIŽADĖJO LAISVĖS VILTIES

Birželio 29 d. Seimo Pirmininkė I. Degutienė dalyvavo Seime surengtoje tarptautinėje konferencijoje „SSRS ir Vokietijos karo pradžia Baltijos šalyse 1941 metais“.

Kalbėdama konferencijos dalyviams ir svečiams Seimo Pirmininkė pažymėjo, kad senų įvykių aukos ir liudininkai, politikai ir istorikai, mokslininkai ir savo praeičiai neabejingi piliečiai vis mėgina aptarti skaudžius ir tragiškus dvidešimtojo amžiaus vidurio įvykius, dar kartą atsakyti į klausimus, kas ir kaip iš tikrųjų vyko dviejų blogio imperijų – Sovietų Sąjungos ir nacių Vokietijos – sandūroje.

„Nors nuo nacių ir sovietų karinio konflikto, tiesiogiai palietusio ir Lietuvą, praėjo jau septyniasdešimt metų, į daugybę klausimų neatsakyta iki šiol. Iki šiol atverti ir prieinami ne visi archyvai, iki šiol matome pavyzdžių tokio elgesio su praeitimi, kuris puikiai iliustruoja posakį: istorija – tai ta pati politika, tik nukreipta į praeitį. Iki šiol galime perskaityti ir išgirsti

absoliučiai skirtingų, iš esmės viena kitai prieštaraujančių Antrojo pasaulinio karo ir šiandien aptariamo jo epizodo interpretacijų. Skirtingas ir tų įvykių vertinimas. Visi žinome, kad nacių režimas Vokietijoje ir pasaulyje buvo pasmerktas, o jo aktyviausi veikėjai ir žiauriausi vykdytojai – nuteisti. Tuo tarpu stalinizmas, ne vieno istoriko nuomone – jėga, ne mažiau prisidėjusi prie Europos pasidalijimo ir karo eskalavimo, dar ir šiandien neretai ginama ir teisinama, o stalinistiniai nusikaltimai vaizduojami kaip menkesni už hitlerinius“, – sakė I. Degutienė.

Seimo Pirmininkė pabrėžė, kad Lietuva yra iš tų valstybių, kurios patyrė abiejų agresorių okupacijas, žiaurumą ir savivalę. „Lietuvoje gyvenusios tautos kentėjo ir nuo vieno, ir nuo kitų atėjūnų, ir tikriausiai neįmanoma atakoti, o gal net ir klausti būtų pernelyg ciniška, kurio okupanto sukeltos kančios buvo mažesnės. Juo labiau kad trėmimus ir keliones į koncentracijos stovyklas, persekiojimą ir fizinį arba dvasinį luo-

šinimą žmonės patyrė ir iš vienu, ir iš kitų okupantų pusės. Juo labiau kad visi žinome atvejų, kai tas pats žmogus, ta pati šeima nukentėjo ir nuo vienu, ir nuo kitų, nors nesipriešino režimui ir turėjo tik vieną tikslą – išgyventi“, – sakė Irena Degutienė.

Seimo Pirmininkės nuomone, šie metai yra pavadinti Laisvės gynimo ir didžiųjų netekčių metais, nes tai – geriausia visus Lietuvos žmonių išgyvenimus ir pastangas, viltis ir vilties praradimą apimanti formulė. „Juk iš tikrųjų buvo Lietuvos pastanga apginti laisvę ir nepriklausomybę tiek nuo sovietinių okupantų 1940-aisiais metais, tiek nuo nacių okupantų 1941-aisiais metais. Lietuva ir pirmosios, ir antrosios okupacijos akivaizdoje, kaip ir 1944-aisiais, grįžtant sovietinei armijai, patirdama trečią okupaciją per ketverius metus, neišsižadėjo laisvės vilties“, – sakė I. Degutienė.

Seimo Pirmininkė pabrėžė, kad būtent šis neišsižadėjimas ir tapo didžiųjų netekčių priežastimi. „Už žmogaus ir tautos prigimtinių teisių į laisvę Lietuvos piliečiai mokėjo pačia skaudžiausia kaina – gyvybėmis, trėmimais, holokaustu. Žvelgiant iš šių dienų, visos mūsų tautos ir valstybės kančios atrodo kaip vienos pažeminimų ir tragedijų virtinės, vienos istorinės grandinės grandys. Kaip iš esmės vieno nusikaltimo dokumentais tapo Balio Sruogos atsiminimai iš Štuthofio ir Dalios Grinkevičiūtės iš Laptevų jūros pakrantės. Mažų tau-

tų naikavimo įvairovė dvidešimtojo amžiaus viduryje buvo plati ir savo formomis, ir savo geografija“, – sakė Parlamento Pirmininkė.

I. Degutienė atkreipė dėmesį, kad žmonės, savo akimis matę ir patyrę didžiąją neteisę, šiandien jau yra garbaus amžiaus žilagalviai, o didžioji dauguma jų lemties draugų jau iškeliauja į Anapilį. „Todėl noriu pakartoti savo prašymą, kurį esu sakiusi panašiomis progomis ne vieną kartą: nebūkime abejingi savo tautos praeičiai. Fiksuokime, įrašykime ir užrašykime liudininkų atsiminimus. Tegu jie gula į knygas, spaudą, vadovėlius. Dokumentuokime Lietuvos istoriją. Pagalvokime, kiek skurdesnė būtų mūsų tautos atmintis, jei savo laiku patirtų išgyvenimų ir minčių nebūtų užrašę, pavyzdžiui, Lionginas Baliukevičius-Dzūkas ar Juozas Urbšys, minėtieji Dalia Grinkevičiūtė ar Balys Sruoga, getų kaliniai ar mūsų tremtiniai“, – sakė Seimo Pirmininkė ir pabrėžė, kad tai yra labai sunkus, laiko ir pasiaukojimo reikalaujantis darbas.

Ji pakvietė visus neabejingus atsiverti tiesai, kad ir kokia ji būtų nemaloni, ir būti ištisais laisvais. „Ne visi žmonių prisiminti faktai gali būti mums malonūs ir liudijantys garbingą laikyseną. Tačiau, jeigu atgimstanti Lietuva vis dėlto pasirinko savo orientyrą laisvę, turime prisiminti, jog į laisvę veda tik tiesa. Išdrįskime atsiverti tiesai ir būti iš tikrųjų laisvi“, – sakė I. Degutienė.

SVEIKINIMAS VILNIUJE VYKUSIO DEMOKRATIJŲ BENDRIJOS PARLAMENTINIO FORUMO DALYVIAMS

Birželio 30 d. Seimo Pirmininkė Irena Degutienė dalyvavo Seime surengtame Demokratijų bendrijos Parlamentinio forumo susitikime „Kelias į demokratiją: Demokratijų bendrijos Parlamentinio forumo vaidmuo“ ir pasveikino tarptautinio renginio dalyvius.

Pradėdama forumą Seimo Pirmininkė svečiams priminė, kad birželio 30-ąją minime Nobelio literatūros premijos laureato Česlovo Milošo gimimo šimtmetį, o šiuos metus Lietuva ir Lenkija, taip pat UNESCO yra paskelbusios šio iškilaus poeto ir rašytojo metais.

I. Degutienė pabrėžė, kad dar tik pernai Seimo rūmuose įvyko steigiamasis Demokratijų bendrijos Parlamentinio forumo susitikimas, ir simbolišku pavadino šį susitikimą, kuris vyksta artėjant Lietuvos pirmininkavimo Demokratijų bendrijai finišui.

„Per pirmąjį Parlamentinio forumo susitikimą kalbėjome apie demokratijos būklę ir jos pasaulines tendencijas. Šiandien, prabėgus metams, klausiamo: ar galime teigti, jog kas nors kokybiškai pasikeitė? Ar radome sprendimų įveikti problemas, kurias kėlėme pir-

mojo susitikimo metu? Be abejo, ryškiausi pastarųjų metų pasaulinio masto įvykiai – demokratinės revoliucijos arabų pasaulyje – perbraižė demokratinį pasaulio žemėlapi. Bet ar tai leidžia teigti, kad prasidėjo nauja ir negrįžtama demokratijos banga?“ – klausė Irena Degutienė.

Jos nuomone, šiandieninis pasaulis sparčiai keičiasi, kyla naujos karinės ir ekonominės jėgos, regimos sunkiai apčiuopiamos grėsmės ir naujos skiriamosios linijos tarp demokratinų ir autoritarinių režimų. „Akivaizdu, kad autoritarinės valstybės tarptautiniu lygmeniu ir toliau propaguoja savo politinio, ekonominio ir socialinio modelio privalumus, o tarptautinė finansinė parama dažnai išnaudojama nedemokratinams politiniams režimams palaikyti. Ir visa tai sukuria sąlygas „demokratijos stagnacijai“. Tačiau kartu terpę šiems procesams kuria ir tarptautinė aplinka, o svarbiausia – stiprėjančios „realpolitik“ tendencijos. Kartkartėmis išaiškėjantys didžiųjų valstybių geopolitiniai mainai, įtakos sferų braižymas prisideda prie demokratijos plėtros „iššaldymo“ ir netgi padeda įteisinti autoritarines tendencijas“, – teigė I. Degutienė.

Seimo Pirmininkė pabrėžė, kad autoritarinės valstybės šiuolaikiniame pasaulyje ieško naujų pasiteisinimo ir įsitvirtinimo būdų. „Naudojama „savojo raidos kelio“ ir modernizacijos retorika. Išryškėjo nauja tendencija, kai politinis autoritarizmas veikia kartu su liberalia ekonomika. Kinijos pasirinktas ekonomikos ir politikos modelis – pavyzdys, kurį siekia atkartoti ir kitos į autoritarizmą linkusios valstybės. Negalime leisti, kad demokratijos ribojimas būtų teisinamas modernizacijos sąvoka. Modernizacija niekada nebuvo ir nėra vien tik technologijų perėmimas ir ekonominė pažanga. Turime kalbėti apie gilesnę, esminę modernizaciją, apimančią politines reformas, teisės viršenybės principą ir pilietinės visuomenės plėtrą“, – sakė parlamento Pirmininkė.

Ji klausė forumo dalyvių, ar Vakarai susitaikys su autoritarinių režimų siūlomomis žaidimo taisyklėmis,

kai ekonominė modernizacija iš esmės tik sustiprina autoritarinius režimus? Ar Vakarų demokratijos turi svertų realiai pakeisti šias vien tik politiniam autoritarizmui palankias žaidimo taisykles?

„Pabaigai norėčiau keletą sakinių skirti Rytų Europai. Akivaizdu, Rytų Europos valstybės tebėra geopolitinėje kryžkelėje, nes yra įspraustos tarp dviejų erdvių – Europos Sąjungos iš vienos pusės ir vis labiau stiprėjančių ekonominių ir karinių integracinių procesų, – iš kitos. Ir tai tikrai nėra vien tik paprastos skirtingų politinių ir ekonominių organizacijų varžybos. Tai – esminė konkurencija tarp skirtingų vertybinių ir politinių sistemų, tarp skirtingų demokratijos sampratų“, – sakė I. Degutienė.

Seimo Pirmininkės nuomone, visa tai dar kartą aiškiai parodo, kad Europos saugumo sistemos kūrimas vis dar nebaigtas. „Jeigu ES ir NATO nesugebės atrasti būdų, kaip Rytų partnerėms ištrukti iš šių geopolitinių spąstų, deja, Europos saugumo sistemos kūrimą užbaigs Rusija. Užbaigs, suprantama, pagal savo interesus. Turime aiškiai suvokti, jog galimybę ištrukti iš šio uždaro rato Rytų Europos valstybės gaus tik tada, kai Europos Sąjunga atvers šioms šalims narystės ES perspektyvą. Tai, ko gero, – pati efektyviausia ES turima demokratijos ir europinių taisyklių skatinimo priemonė. Deja, ES akivaizdžiai primiršo šį savo privalumą, ir turime jai apie tai nuolat priminti“, – sakė I. Degutienė.

Seimo Pirmininkė teigė, kad du dalykai liko nepakitę – tai rimtos grėsmės pasaulio saugumui ir demokratijai bei būtinybė mąstyti bei ieškoti išečių pasauliniu lygiu. „Jei nesiimsime bendrų veiksmų, taika ir stabilumas bus trūkstami dėmenys pasaulyje, padalytame į tuos, kurie turi, ir tuos, kurie neturi pamatinės teisės į saugumą bei gerovę. Siūlau įsiklausyti į prieš kelis metus JAV senatoriaus Johno McCaino pasakytus žodžius: „Turime apibrėžti savo politiką ne tik pagal tai, prieš ką mes kovojame, bet ir pagal tai, už ką mes esame“. Visi esame „už“ pasaulio demokratijų ateitį“, – sakė I. Degutienė.

SEIMO PIRMININKĖ I. DEGUTIENĖ SUSITIKO SU BULGARIJOS, INDONEZIJOS IR ALBANIJOS PARLAMENTŲ PIRMININKAIS BEI PRIĖMĖ JAV KONGRESMENŲ DELEGACIJĄ

Seimo Pirmininkė I. Degutienė birželio 30 d. susitiko su Demokratijų bendrijos renginiuose Vilniuje dalyvaujančiais politikais: Bulgarijos parlamento Pirmi-

ninke Cecka Cačeva, Indonezijos Regioninės atstovų tarybos Pirmininku Irmanu Gusmanu ir priėmė Dano Burtono (Dan Burton) vadovaujamą Jungtinių Valstijų

Kongreso narių delegaciją. Ketvirtadienį taip pat įvyko trumpas susitikimas su Albanijos parlamento Pirmininke Jozefina Topalli.

Visuose susitikimuose kalbėta apie dvišalius santykius, jų plėtrą, galimas naujas bendradarbiavimo galimybes.

Pakalbyje su Bulgarijos parlamento Pirmininke Irena Degutienė pažymėjo, kad mažosios Europos Sąjungos valstybės turi koordinuoti veiksmus įvairiose srityse ir siekti būti visavertėmis Bendrijos narėmis.

„Lietuva ir Bulgarija yra mažosios Europos valstybės ir todėl turime glaudžiau koordinuoti savo veiksmus įvairiose daugiašalėse institucijose – pirmiausia Europos Sąjungoje ir NATO. Labai svarbu, kad naujosios ES valstybės taptų visavertėmis Bendrijos narėmis, neliktų periferijoje“, – pabrėžė I. Degutienė.

Susitikime kalbėta ir apie lietuvių karių, žuvusių 1877–1878 m. vykusio Rusijos ir Turkijos karo metu atminimo įamžinimą Plevno mieste Bulgarijoje. „Tai būtų svarbus simbolinis sprendimas, ypač turint galvoje tai, jog šiais metais minėsime Lietuvos ir Bulgarijos diplomatinių santykių atkūrimo 20-metį“, – sakė I. Degutienė.

C. Cačeva patvirtino, kad šių lietuvių atminimą planuojama įamžinti atidengiant atminimo lentą ir informavo, kad toks įamžinimas galėtų vykti jau šį rugsėjį ir pakvietė Seimo Pirmininkę apsilankyti Bulgarijoje.

Susitikime su Indonezijos Regioninės atstovų tarybos Pirmininku I. Gusmanu kalbėta apie kultūrinių ir ekonominių ryšių stiprinimą. „Reikėtų skatinti dvišalius kultūrinius mainus, stiprinti žmonių kontaktus.

Tai atvertų galimybes geriau pažinti abiejų šalių kultūrą. O nuo kultūros galėtume pereiti ir prie tvirtesnių ekonominių ryšių, nes Lietuva Jūsų verslininkams galėtų būti patraukli kaip tiltas, kaip koridorius tarp Rytų ir Vakarų“, – teigė I. Degutienė.

Seimo Pirmininkė pažymėjo, kad Lietuva Indoneziją vertina kaip labiausiai demokratijos idealus propaguojančią Pietryčių Azijos valstybę, didžiausią pasaulyje musulmonišką šalį, kuri sėkmingai kovoja su fundamentalizmu ir yra viena iš civilizacijų dialogo lyderių.

„Labai sveikiname Indonezijos aktyvumą tarptautinėje arenoje, nes Indonezija – puikus pavyzdys kitoms regiono valstybėms“, – sakė I. Degutienė ir padėkojo už kvietimą apsilankyti šioje šalyje.

Pokalbyje su JAV Kongreso nariais kalbėta apie Lietuvos ir JAV bendradarbiavimo istorinę patirtį, prisiminimą Lietuvos partizanų kovą prieš sovietų okupantus.

„Lietuvoje po Antrojo pasaulinio karo vyko ir vadinamasis karas po karo, kai tūkstančiai lietuvių, jaunų vyrų miškuose kovojo prieš Lietuvą okupavusius sovietus. Žinoma, tuomet mūsų laisvės kariai nesitikėjo patys vieni įveikti galingos karo mašinos, jie tikėjosi sulaukti pagalbos ir iš Vakarų, ypač iš JAV. Deja, tokios jų viltys nepasiteisino“, – sakė I. Degutienė.

Ji pažymėjo, kad Lietuvai itin svarbu, jog šiandien mes esame kartu vienoje kovoje už laisvę ir demokratiją ir kad lietuviai šiandien tikisi nebebūti vieni, kaip pokario metais.

SEIMO PIRMININKĖS SEKRETORIATAS

APTARTAS BALTIJOS IR ŠIAURĖS ŠALIŲ TVARIOS ENERGETIKOS STRATEGIJOS KŪRIMO KLAUSIMAS

Birželio 3 d. Seime į bendrą posėdį susirinko Baltijos Asamblėjos Aplinkosaugos ir energetikos bei Ekonomikos reikalų, komunikacijų ir informatikos komitetų nariai. Pagrindinė šios parlamentinės diskusijos tema – bendros Baltijos ir Šiaurės šalių tvarios energetikos strategijos kūrimas. Posėdyje dalyvavo ne tik Lietuvos, Latvijos ir Estijos parlamentarai, bet ir jų kolegos iš Europos Parlamento, Šiaurės Tarybos, Benilukso parlamento.

Parlamentarai aptarė atominės energetikos saugumo problemas, kurios tapo ypač aktualios po katastrofos Japonijoje. Taip pat buvo diskutuojama apie dujų infrastruktūros valdymą, remiantis nauja ES teisės aktų sistema, bei apie suskystintų dujų terminalo Klaipėdoje perspektyvas.

SEIMO KANCELIARIJOS

TARPTAUTINIŲ RYŠIŲ DEPARTAMENTO INFORMACIJA

EUROPOS TARYBOS ŽMOGAUS TEISIŲ KOMISARAS DOMĖJOSI, KAIP SUNKMETIS VEIKIA ŽMOGAUS TEISIŲ PADĖTĮ LIETUVOJE

Birželio 8 d. Žmogaus teisių komitetas susitiko Europos Tarybos žmogaus teisių komisaru Tomu Hamarbergu (Thomas Hammarberg). Komisaras domėjosi Žmogaus teisių komiteto galiomis užtikrinant žmogaus teises ir įtaka Seimo priimamiems sprendimams,

ypač susijusiems su socialiai pažeidžiamų grupių padėtimi ekonominio sunkmečio sąlygomis.

Žmogaus teisių komiteto pirmininkas Arminas Lydeka paaiškino, kad Seimo nariai yra laisvi priimdami sprendimus, tačiau tie, kurie atsakingai vykdo savo

misiją, dažniausiai pasikliauna Žmogaus teisių komiteto pozicija dėl žmogaus teisių užtikrinimo priimant įstatymus. Priimant Apsaugos nuo smurto artimoje įstatymą komiteto pozicija palaikyta beveik vieninai. Tačiau A. Lydeka paminėjo, kad kartais komiteto nuomonė nebūna tinkamai įvertinta, kaip tai atsitiko nepritarus įstatymui, draudžiančiam bet kokią smurtą prieš vaikus, įskaitant fizines bausmes.

Pasak A. Lydekos, tam tikrų politinių jėgų įtaka atsikuruose Lietuvos regionuose nulemia ir diskriminacijos apraiškas, pavyzdžiui, dėl Vilniaus rajone dominuojančios nacionaliniu pagrindu išrinktos partijos lietuvių tautybės tėvai priversti savo vaikus leisti į darželius, kuriuose vaikai ugdomi lenkų kalba.

Kalbėdamas apie socialiai pažeidžiamų grupių padėtį sunkmečio laikotarpiu A. Lydeka pripažino, kad yra galvojančių, jog sunkmečiu svarbiausi yra ekonominiai klausimai, o žmogaus teisės gali palaukti geresnių laikų. Tačiau komiteto pirmininkas atkreipė dėmesį, kad Lietuvoje buvo vykdomi socialiai orientuoti biudžetiniai „karpymai“, pavyzdžiui, Seimo narių pajamos apkarpytos apie 50 proc., o pensininkų – apie 5 proc. A. Lydekos teigimu, komitetas siekė užtikrinti, kad žmogaus teises ginančioms institucijoms biudžetas būtų mažinamas minimaliai.

EGLĖ GIBAVIČIŪTĖ, ŽMOGAUS TEISIŲ KOMITETO BIURO PATARĖJA

P. AUŠTREVIČIUS SUSITIKO SU ITALIJOS SENATORIUMI SERDŽIO DE GREGORIO

Priešraketinė gynyba Europoje, energetinis saugumas, situacija Šiaurės Afrikoje, santykiai su Rusija ir Baltarusija bei glaudesnis tarpusavio dialogas – tai pagrindinės temos, aptartos Seimo delegacijos NATO Parlamentinėje Asamblėjoje pirmininko Petro Auštrevičiaus ir birželio pradžioje Lietuvoje viešėjusio Italijos delegacijos NATO Parlamentinėje Asamblėjoje pirmininko senatoriaus Serdžio De Gregorio (Sergio De Gregorio) susitikime.

P. Auštrevičius atkreipė senatoriaus dėmesį, kad Lietuva, kaip ir kitos Baltijos valstybės, labai aiškiai pasisako prieš bet kokius Rusijos pasiūlymus suskirstyti Europą į priešraketinės gynybos sektorius bei to paties tikisi iš savo partnerių Aljanse. „NATO valstybių teritoriją turi saugoti tik pats Aljansas, nes bet kokia galimo „antrojo lygio“ gynyba Lietuvai yra nepriimtina“, – sakė P. Auštrevičius. Seimo delegacijos pirmi-

ninkas taip pat paneigė kartais išsakomą nuomonę, jog Lietuva yra „rusofobiška“ valstybė, nes Lietuvos interesus yra, kad Rusija taptų demokratiška ir išsivysčiusia valstybe.

Susitikime buvo prieita prie bendros nuomonės, kad visi transatlantinio saugumo ir kiti aktualūs klausimai būtų sprendžiami tariantis su visais partneriais, ir Šiaurės Atlanto Aljansas bei Europos Sąjunga turėtų laikytis aiškos ir vieningos pozicijos.

Delegacijų vadovai taip pat aptarė dvišalius Lietuvos ir Italijos santykius ir išreiškė viltį, kad jau pačiu artimiausiu metu pavyks išspręsti Lietuvos tarpukario ambasados Romoje „Villa Litaunia“ klausimą.

SNIEGUOLĖ ŽIŪKAITĖ, TARPTAUTINIŲ RYŠIŲ DEPARTAMENTO

TARPTAUTINIŲ ORGANIZACIJŲ SKYRIAUS VEDĖJA

SEIME VIEŠĖJĘ AZERBAIDŽANO PARLAMENTO ADMINISTRACIJOS VADOVAI DŽIAUGĖSI SĖKMINGAI ĮGYVENDINAMU DVYNIŲ PROGRAMOS PROJEKTU

Seimo kanceliarija nuo 2009 m. rugsėjo mėn. vykdo Europos Sąjungos finansuojamą Dvynių programos projektą „Parama Azerbaidžano Respublikos Parlamentui (Milli Mejlis)“. Birželio 13–17 dienomis Seime viešėjo Azerbaidžano Respublikos Parlamento generalinis sekretorius Safa Mirzajevs ir Tarptautinių santykių departamento vadovas Rašidas Ibrahimovas.

Vizito pradžioje svečiai dalyvavo iškilmingame minėjime Seimo Kovo 11-osios salėje, skirtame Laisvės

gynimo ir didžiųjų netekčių atminimui. Trečiadienį Azerbaidžano Respublikos Parlamento generalinį sekretorių bei Tarptautinių santykių departamento vadovą priėmė Seimo Pirmininkė Irena Degutienė. Susitikimo metu Seimo Pirmininkė perdavė oficialų kvietimą Azerbaidžano Parlamento vadovui Oktajui Sabirui Asadovui jam tinkamu metu apsilankyti Lietuvoje. Taip pat aptarė Dvynių projekto eigą ir pasiekimus. Šiais klausimais diskutuota ir svečių susitikimuo-

se su Seimo Pirmininko pavaduotoju, Europos reikalų komiteto pirmininku Česlovu Vytautu Stankevičiumi, Seimo Pirmininko pavaduotoja Virginija Baltraitiene, Užsienio reikalų komiteto pirmininku Emanueliu Zingeriu, Europos reikalų komiteto pirmininko pavaduotojais Petru Auštrevičiumi ir Vyteniu Povilu Andriukaičiu, Tarpparlamentinių ryšių su Azerbaidžano Respublika grupės pirmininku Egidijumi Vareikiu bei grupės nariais Mantu Adomėnu ir Mantu Varaška.

Azerbaidžano Respublikos Parlamento generalinis sekretorius susitikimo su Seimo kancleriu Jonu Millerium, jo pavaduotoju projekto vadovu Gedeminiu Aleksoniu bei Seimo kanceliarijos padalinių vadovais metu džiaugėsi, kad partneriu Dvynių projekte pasirinkdamas Lietuvos Seimo kanceliariją priėmė teisingą sprendimą.

„Labai džiaugiamės, kad iš projekto konkurse dalyvavusių 7 šalių (tarp kurių buvo Italija, Prancūzija kartu su Latvija, Lenkija) pasirinkome Lietuvą. Mūsų apsisprendimą lėmė įsitikinimas, kad Lietuva geriau žino Rytų kaimynystės šalis, kad jūs geriau suprasite mūsų sistemą negu senosios Europos Sąjungos šalys narės. Tai, kad nėra kalbos barjero – jūsų ekspertai gali bendrauti rusų kalba, irgi buvo svarbus veiksnys. Toks pasirinkimas pasiteisino su kaupu, tai patvirtina sėkminga projekto eiga, artimas ir nuoširdus abiejų projekto dalyvių darbas, užmegzti glaudūs darbiniai ryšiai“, – sakė S. Mirzajevus.

Dvynių projekto įgyvendinimą palankiai vertina ir Europos Komisija. Šis projektas yra atrinktas tarp trijų sėkmingiausių Dvynių projektų 2011 metais. Jau netrukus – liepos mėnesį – Europos Komisija turi paskelbti, kuris iš trijų atrinktųjų yra pripažįstamas pačiu sėkmingiausiu 2011-ųjų projektu. Iš viso šiuo metu Europos Komisija vykdo apie 130 Dvynių projektų Europos Sąjungos Rytų ir Pietų kaimynystės šalyse.

Prie sėkmingo Dvynių projekto įgyvendinimo labai prisidėjo Seimo Pirmininkės I. Degutienės vizitas Azerbaidžane 2011 m. vasario 8–10 dienomis. Vizito metu buvo išsakyta abipusis politinis palaikymas projekto tikslų įgyvendinimui.

Dvynių projektas taip pat buvo aptartas Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės vizito Azerbaidžane metu 2011 m. gegužės 2 d. Susitikimo su Azerbaidžano Prezidentu Ilhamu Alijevu metu projektas buvo minimas kaip itin sėkmingas tarpvalstybinio bendradarbiavimo pavyzdys.

Igyvendinant projektą įvykdytos 48 ekspertinės veiklos, kuriose dalyvavo 42 ekspertai iš Seimo kancelia-

rijos (dauguma – keliose ekspertinėse veiklose) bei kitų Lietuvos valstybės institucijų (Europos teisės departamento, Ūkio, Aplinkos, Teisingumo ministerijų, Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto) ir 9 ekspertai iš kitų Europos Sąjungos valstybių narių parlamentų (Danijos, Didžiosios Britanijos, Estijos, Lenkijos, Portugalijos, Suomijos).

Projekte dalyvavo Seimo nariai Č. V. Stankevičius, Raimondas Šukys, E. Zingeris, M. Adomėnas, M. Varaška, V. P. Andriukaitis, E. Vareikis, P. Auštrevičius, Lenkijos Senato Užsienio reikalų komiteto pirmininkas Edmundas Wittbrodtas. Projekto komponentų vadovai – Lietuvos Respublikos Seimo Europos reikalų komiteto biuro vadovė Rūta Bunevičiūtė, Seimo kanceliarijos Parlamentinių tyrimų departamento direktorius Alvydas Lukošaitis, Seimo Europos informacijos biuro vedėjas Donatas Čečergis, Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto direktorius Ramūnas Vilpišauskas.

Seimo nariai ir Seimo kanceliarijos tarnautojai, dalyvaujantys Dvynių programos projekte, dalijasi patirtimi ir profesine praktika su Azerbaidžano Parlamento nariais ir tarnautojais. Minėtoji programa stiprina tarpparlamentinio bendradarbiavimo dimensiją, gerina Seimo įvaizdį ES mastu, pristato ir padeda diegti europinių vertybių ir principų pritaikymą Azerbaidžano Respublikoje, kartu stiprinant parlamento svarbą politinių jėgų balanse.

Igyvendinant projektą Milli Medžliso aparate (kanceliarijoje) įsteigtas Europos integracijos padalinys, kuriame šiuo metu dirba 5 žmonės. Dvynių projekto ekspertai apmoko šiuos darbuotojus, teikia rekomendacijas dėl jų darbo. Lietuvos ekspertai taip pat parengė rekomendacijas ir pasiūlymus Azerbaidžano Konstituciniam įstatymui „Dėl normatyvinių teisės aktų“. Absoliuti dauguma šių rekomendacijų buvo įtrauktos į galutinę įstatymo projekto redakciją, kuri buvo priimta Milli Medžlise 2010 m. gruodžio mėn. Azerbaidžano prezidentas I. Alijevas, pasirašydamas įstatymą 2011 m. vasario 16 d., pažymėjo, kad prie įstatymo parengimo aktyviai prisidėjo Dvynių programos ekspertai iš Lietuvos.

Pateiktos rekomendacijos ir dėl kitų Azerbaidžano įstatymų atitikties ES teisės normoms. Šie projektai dar svarstomi Azerbaidžano parlamente.

Kiti projekto uždaviniai – įdiegti Sprendimų projektų poveikio vertinimo metodiką Azerbaidžanui; susisteminti ir įtvirtinti Azerbaidžano įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių santykius teisėkūros procese. Iki projekto pabaigos su Lietuvos Respublikos Seimo eksper-

tų pagalba turės būti įkurtas virtualus Europos Sąjungos informacijos centras.

Įgyvendinant projektą rengiami informaciniai seminarai apie įvairius Europos Sąjungos politikos aspektus. Milli Medžliso darbuotojai ne kartą lankėsi Lietuvos institucijose, kur tobulino savo žinias, perėmė darbo patirtį.

Tai – vienas pirmųjų ir pats ilgiausias pagal trukmę Lietuvos institucijos savarankiškai vykdomas ES Dvy-

nių projektas. Projektą planuojama baigti iki šių metų spalio mėnesio. Projekto vadovas – Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio pavaduotojas G. Aleksonis; projekto vykdytysis patarėjas, reziduojantis Baku – Jonas Čekuolis, projekto koordinadorius Lietuvoje – Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Europos reikalų komiteto biuro patarėjas Julijus Glebovas.

RYŠIŲ SU VISUOMENE SKYRIUS

SEIME LANKĖSI JAV PENSILVANIJOS NACIONALINĖS GVARDIJOS VADAS

Birželio 20 d. Seimo Pirmininko pavaduotojas Česlovas Vytautas Stankevičius, Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto nariai susitiko su JAV Pensilvanijos nacionalinės gvardijos vadu generolu majoru Vesliu Kreigu (Wesley E. Craig) ir jį lydinčia delegacija.

Seimo Pirmininko pavaduotojas Č. V. Stankevičius, padėkojęs svečiams už apsilankymą Seime ir pasiūlydžius sėkmingą bei aktyvią partnerystę su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis, su delegacija aptarė JAV ir Lietuvos strateginę partnerystę, bendradarbiavimą karinėje srityje, NATO tarptautinių saugumo paramos pajėgų operaciją Afganistane.

Pagrindinė susitikimo tema – dvišalis karinis bendradarbiavimas. Seimo nariai domėjosi, koku būdu jį būtų galima stiprinti. Taip pat susitikime buvo pabrėžta NATO oro policijos misijos Baltijos šalyse svarba.

Ši misija yra itin svarbus ir labiausiai matomas NATO indėlis, prisidedantis prie visuomenės pasitikėjimo Aljansu ir saugumo jausmo didinimo, todėl jos tęstinumas yra gyvybiškai svarbus.

JAV Pensilvanijos nacionalinės gvardijos vadas ypač teigiamai įvertino Lietuvos indėlį vykdam NATO tarptautinių saugumo paramos pajėgų operaciją Afganistane, dėkojo už Lietuvos pastangas laikytis priimtų įsipareigojimų, pasidžiaugė mūsų karių profesionalumu.

Susitikimo dalyviai apsikeitė nuomonėmis apie bendrą JAV ir Baltijos šalių karines pratybas. Buvo sutartinai pabrėžta jų nauda ir sutarta toliau plėtoti bendradarbiavimą šioje ir kitose srityse.

MANTAS LAPINSKAS, KOMITETO BIURO PATARĖJAS

SEIMO DELEGACIJA ETPA UŽREGISTRAVO DEKLARACIJĄ DĖL 70-ŲJŲ TRĖMIMŲ METINIŲ

**Parliamentary Assembly
Assemblée parlementaire**

**COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE**

Birželio 23 d. Strasbūre vykusios Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos (ETPA) sesijos metu Seimo delegacija užregistravo Deklaraciją dėl sovietų vykdytų trėmimų iš Baltijos valstybių 70-ųjų metinių.

Deklaracijoje, kurią pasirašė Baltijos ir kitų Europos šalių politikai, teigiama, kad šiais metais sueina 70 metų, kai Baltijos valstybėse J. Stalino totalitarinis režimas pradėjo masinius trėmimus, kurie baigėsi 1953-aisiais metais, mirus J. Stalinui.

Dokumente pabrėžiama, kad trėmimai paliko neišdildomai tragišką žymę Baltijos tautų istorijoje. Beveik kiekvieną šeimą palietė netektis ir skausmas. Vyrai ir moterys, suaugę ir vaikai, įvairių tautų atstovai buvo išvaryti iš namų ir ištremti į Sibiro gilumas. Didelė

dauguma tremtinių mirė nuo ligų ir bado, o tie, kurie turėjo teisę sugrįžti, patyrė persekiojimus.

Baltijos šalys mini trėmimų metines, nes siekia, kad tokios tragedijos daugiau nepasikartotų. Deklaracijoje kviečiama tęsti totalitarinio režimo tyrimus ir įtvirtinti Europos žmonių suvokimą, tobulinti švietimo priemones, pateikti objektyvią informaciją apie totalitarizmo istoriją, stiprinti žmogaus orumą, teises ir pagrindines laisves, demokratiją ir toleranciją.

Deklaracijos iniciatorius Seimo delegacijos vadovas Emanuelis Zingeris pareiškė, kad „metams bėgant mūsų kolegos – Vakarų Europos politikai – vis geriau supranta sovietinio okupacinio režimo nusikaltimų Europai mastą. Šiems tragiškiems įvykiams tolstant ir pasirodant naujiems istorikų darbams, didėja Vakarų Europos žmonių užuojauta ir supratimas, kodėl sovietų izoliuotoms ir nualintoms Vidurio Europos ir Baltijos tautoms taip sunku vėl užimti savo ankstesnę vietą Vakarų pasaulyje.“

LAURA ŠUMSKIENĖ, TARPTAUTINIŲ RYŠIŲ DEPARTAMENTAS

Renginiai

KONFERENCIJOJE – APIE ATSAKINGOS TĖVYSTĖS RAIŠKĄ

Birželio 2 d. Tarptautinei vaikų gynimo dienai paminėti Seime surengta tarptautinė konferencija „Atsakingos tėvystės raiška XXI amžiaus visuomenės kontekste“. Konferenciją surengė Socialinių reikalų ir darbo komitetas kartu su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei vaikų laikinosios globos namais „Atsigręžk į vaikus“.

Renginyje apžvelgtos pozityvios tėvystės raiškos galimybės šiuolaikinėje visuomenėje, įvairių socialinių, ekonominių ir kultūrinių veiksnių poveikis vaiko auklėjimui ir ugdymui šeimoje.

Vaikų geros emocinės savijautos, sėkmingos raidos ir darnaus santykio su kitais ir savimi pagrindas yra atsakinga ir pozityvi tėvystė, kuri visapusiškai patenkina vaiko poreikius ir leidžia jam atskleisti savo vidinį potencialą. Tad tėvystė yra vienas iš svarbiausių kiekvienos šeimos uždavinių, o kartu ir vienas iš sunkiausių vaidmenų dabartinėje XXI amžiaus visuomenėje.

Šiuolaikinės visuomenės pokyčiai – augantis emigracijos mastas, vienišų tėvų ir skyrybų skaičius, ne-

darbo lygis – reikalauja iš tėvų naujų išteklių ir būdų prisitaikyti prie šių pokyčių ir užtikrinti jautrią ir kokybišką savo vaikų priežiūrą ir auklėjimą.

Konferencijoje aptarti pagrindiniai šiuolaikinių tėvų iššūkiai ir būdai įveikti šiuos sunkumus, pristatyta pozityvios tėvystės skatinimo geroji praktika Lietuvoje ir užsienyje. Pranešimus skaitė atstovai iš Lietuvos valstybinių ir visuomeninių organizacijų, atsakingų už šeimos politiką ir gerovę, mokslinių institucijų, tyrinėjančių šiuolaikinės tėvystės problemas, valstybinių ir visuomeninių institucijų, dirbančių su šeimomis ir stiprinančių šeimos institutą Lietuvoje. Taip pat dalyvavo žymūs praktikai ir mokslininkai iš Norvegijos, Švedijos ir Suomijos, kurie pasidalijo savo šalių gerąja patirtimi skatinant atsakingą vaiko ugdymą ir auklėjimą.

ASTA DOLMANTIENĖ,

SOCIALINIŲ REIKALŲ IR DARBO KOMITETO BIURO PATARĖJA

ŽMOGAUS TEISIŲ KOMITETAS VAIKŲ GYNIMO DIENĄ DŽIAUGĖSI VISUOMENININKŲ PAGALBA SPRENDŽIANT VAIKŲ PROBLEMAS

Birželio 1-ąją, Tarptautinę vaikų gynimo dieną, Žmogaus teisių komiteto narė Ona Valiukevičiūtė komiteto vardu pasveikino organizaciją „Gelbėkit vaikus“ 20 metų veiklos Lietuvoje proga.

O. Valiukevičiūtė, kuruojanti vaikų klausimus komitete, džiaugėsi ilgamečiu kūrybingu komiteto bendradarbiavimu su šia organizacija. „Kartu su jumis siekėme uždrausti bet kokią smurtą prieš vaikus, įskaitant fizinės bausmės, skatinome pozityvią tėvystę, kartu minėjome Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencijos 20-metį, kartu svarstėme, kaip spręsti patyčių klausimus“, – kalbėjo komiteto narė „Gelbėkit vaikus“ suvažiavime.

O. Valiukevičiūtė dėkojo organizacijai už moralinę ir informacinę paramą Seimo narės rengtam įstatymo projektui, kuriuo siekta apsaugoti vaikus nuo bet kokio smurto. Parlamentarė apgailestavo, kad bendras siekis uždrausti fizinės bausmės nebuvo suprastas (įstatymas nepriimtas), nebuvo įvertinta mokslininkų nuomonė, kad fizinėmis bausmėmis auklėjami vaikai jaučiasi pažeminti ir gyvenime dažnai atsiduria aukos vaidmenyje arba patys dažniau smurtauja.

Organizacijai „Gelbėkit vaikus“ įteikta Žmogaus teisių komiteto narių pasirašyta padėka už organizacijos darbą laimingesnei vaikystei.

EGLĖ GIBAVIČIŪTĖ, ŽMOGAUS TEISIŲ KOMITETO BIURO PATARĖJA

DISKUSIJA „LIETUVOS INFORMACINĖS VISUOMENĖS PLĖTROS 2011–2019 M. PROGRAMA: IŠŠŪKIS AR ATSAKAS EUROPOS SKAITMENINEI DARBOTVARKEI“

Birželio 8 d. Informacinės visuomenės plėtros komitetas Seimo Europos informacijos biure surengė „Europos savaitės“ diskusiją „Lietuvos informacinės visuomenės plėtros 2011–2019 m. programa: iššūkis ar atsakas Europos skaitmeninei darbotvarkei“. Diskusijoje įžanginį žodį tarė komiteto pirmininkas Arūnas Valinskas.

Pranešimus skaitė Susisiekimo ministerijos Informacinės visuomenės politikos departamento direktorius Gytis Liaugminas, Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Susisiekimo ministerijos direktoriaus pavaduotoja Ieva Žilionienė, UAB „IBM Lietuva“ atstovas Gintautas Ščerbavičius ir asociacijos „INFO-BALT“ inovacijų vadovas Andrius Plečkaitis.

Diskusijos dalyviai buvo supažindinti su Informacinės visuomenės plėtros 2011–2019 metų programa (toliau – IVPP) ir jos pagrindiniais tikslais, aptartos informacinės visuomenės plėtros prioritetinės kryptys bei IVPP ir Europos skaitmeninės darbotvarkės sąsajos. IVPP bus įgyvendinama pagal Programos įgyvendinimo priemonių planą, kurį Susisiekimo ministerija turi patvirtinti iki 2011 m. rugsėjo 1 d.

I. Žilionienė glaustai apžvelgė informacinės visuomenės Lietuvos viešojoje politikoje istoriją, pristatė pagrindinius Lietuvos prioritetus informacinės visuomenės srityje – e. infrastruktūrą, e. turinį ir e. gebėjimus, supažindino diskusijos dalyvius su Socialinės informacijos centro 2010 m. rugpjūčio–spalio mėn. atlikto tyrimo „Elektroninių paslaugų gyventojams naudojimo vertinimas“, kurio tikslas buvo įvertinti gyventojams

skirtų elektroniniu būdu teikiamų viešųjų ir administracinių paslaugų naudojimo ir pasitenkinimo lygio jomis rodiklius Lietuvoje, rezultatais. Tyrimo duomenimis, apie trečdalis 16–74 metų amžiaus Lietuvos gyventojų per pastaruosius 6 mėn. yra lankęsi viešojo sektoriaus institucijų interneto svetainėse. Didžiausia dalis gyventojų (40 proc.) teigia nę karto nesilankę šiose svetainėse, nes nejaučia poreikio. Dažniau viešojo sektoriaus interneto svetainėse lankėsi gyventojai, kurie gyvena didžiuosiuose miestuose (Vilniuje, Klaipėdoje), yra 20–39 metų amžiaus, turi aukštąjį išsilavinimą, dirba arba studijuoja, gauna aukštesnes pajamas (daugiau kaip 1 000 Lt viename šeimos nariui).

Pažymėtina, kad net apie penktadalis gyventojų nesilanko interneto svetainėse, nes nemoka naudotis internetu. Dažniau tai asmenys, kurie yra vyresnio (ypač pensinio) amžiaus (50–74 m.), turi pradinį ar pagrindinį išsilavinimą, mažesnių miestelių ar kaimo gyventojai, gauna mažesnes pajamas (501–800 Lt viename šeimos nariui).

Diskusijoje dalyvavusių verslo atstovų nuomone, su iššūkiais, su kuriais susiduria valstybė ir visuomenė, padeda susitvarkyti išmaniosios technologijos, tačiau nors Lietuva ir neblogai atrodo Vidurio ir Rytų Europos kontekste, bet tai yra tik kelio pradžia einant išmaniosios valstybės link. Taip pat norint pasiekti gerų rezultatų būtina užtikrinti pakankamą aukštųjų technologijų specialistų skaičių.

AUŠRA ŠENAVIČIENĖ, KOMITETO BIURO PADĖJĖJA

PAMINĖTAS EUROPOS SOCIALINĖS CHARTIJOS PRIĖMIMAS EUROPOS TARYBOJE IR ĮGYVENDINIMO LIETUVOJE SUKAKTIS

Birželio 21 d. Seime paminėtas Europos socialinės chartijos priėmimo Europos Taryboje 50-metis ir 10-ties metų įgyvendinimo Lietuvoje sukaktis. Renginio organizatoriai – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kartu su Europos Taryba ir Seimo Socialinių reikalų ir darbo komitetu. Minėjime aptarta Europos socialinės chartijos priėmimo Europos Taryboje svarba, prisiminta chartijos atėjimo į Lietuvą istorija bei apžvelgtas jos 10-ties metų įgyvendinimo Lietuvoje kelias.

Minėjimo dalyviams sveikinimo kalbą tarė socialinės apsaugos ir darbo ministras Donatas Jankauskas, Seimo Pirmininkė Irena Degutienė, Europos socialinių teisių komiteto atstovė Csilla Kollonay Lehoczky, Socialinių reikalų ir darbo komiteto pirmininkas Rimantas Jonas Dagys, Žmogaus teisių komiteto pirmininkas Arminas Lydeka.

Aptariant Europos socialinės chartijos įgyvendinimą Lietuvoje mintimis apie pasirengimą pasirašyti Europos socialinę chartiją (pataisytą variantą) pasidalijo

Vyriausybės atstovė Europos Žmogaus Teisių Teisme Elvyra Baltutytė. Socialinių mokslų daktaras Povilas Vytautas Žiūkas perskaitė pranešimą apie pirmuosius žingsnius įgyvendinant chartiją. Europos socialinės chartijos vyriausybinių komiteto narė Kristina Vyšniauskaitė-Radinskienė kalbėjo apie chartijos įgyvendinimo aktualijas, o Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Tarptautinių reikalų departamento direktorė Rita Skrebiškienė – apie Naująją Europos Tarybos socialinės sanglaudos strategiją.

Europos socialinė chartija priimta Europos Taryboje 1961 m. Chartija saugo pagrindines socialines ir ekonomines žmogaus teises ir papildo Europos žmogaus teisių konvenciją, garantuojančią civilinių ir politinių teisių apsaugą. 1997 m. Lietuva pasirašė, o 2001 m. ratifikavo pataisytąją Europos socialinę chartiją.

ASTA DOLMANTIENĖ,

SOCIALINIŲ REIKALŲ IR DARBO KOMITETO BIURO PATARĖJA

Priėmimo skyriuje

» Priėmimo skyriuje 2011 m. birželio mėn. užregistruoti 1 195 laiškai. Daugiausia jų gauta iš šių savivaldybių – miestų: Vilniaus – 759, Šiaulių – 63, Kauno – 53, Klaipėdos – 18, Panevėžio – 16, ir kitų: Marijampolės – 13, Vilniaus rajono – 14, Pakruojo rajono – 9, Kauno rajono – 8. Iš užsienio valstybių gauti 67 laiškai, elektroniniu paštu – 91.

Daugiausia rašyta teisėsaugos ir teisėtvarkos, finansų, ūkio, valstybinių institucijų veiklos, ryšių su užsienio valstybėmis, socialinės apsaugos ir darbo bei sveikatos apsaugos klausimais.

» TEISĖSAUGA IR TEISĖTVARKA

Lietuvos notarų rūmai pateikė pastabas Notariato įstatymo pakeitimo įstatymo projektui, kuriuo siekiama suteikti notarams mediacijos funkciją.

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras siūlė keisti Pasipriešinimo 1940–1990 metų okupacijoms dalyvių teisinio statuso įstatymo 3 straipsnio 2 punktą.

Lietuvos apeliacinis teismas pateikė pastabas Komercinio arbitražo įstatymo pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIP-1985, Lietuvos antstolių rūmai – Civilinio proceso kodekso pakeitimo ir papildymo įstatymo projektui Nr. XIP-1409, Kauno žydų religinė bendruomenė ir Pasaulinė suvienytųjų žydų litvakų federacija – Kompensacijos už žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą įstatymo projektui Nr. XIP-968(3).

Lietuvos verslo konfederacija, kitos visuomeninės organizacijos pateikė pastabas Civilinio proceso kodekso pakeitimo ir papildymo įstatymo projektui Nr. XIP-1409, nepritarė siūlomai išieškotojų reikalavimų tenkinimo eilės korekcijai privačių išieškotojų sąskaita.

Lietuvos savivaldybių asociacija pateikė pastabas Savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo kai kurių straipsnių pataisų įstatymo projektui Nr. XIP-2852 ir Vietos savivaldos įstatymo pataisų įstatymo projektui Nr. XIP-2853, nepritarė siūlymui apklausų organizavimą perduoti Vyriausiajai rinkimų komisijai.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga prašė priimti Teismų įstatymo pataisas, numatyti platesnį visuomenės atstovų dalyvavimą teismų procesuose, įteisinginti teismų tarėjų ar prisiekusiųjų teismų institucijas.

Prokurorų profesinė sąjunga nepritarė prokuratūros sistemos pertvarkai.

Gyventojai siūlė tobulinti Gyvūnų globos, laikymo ir naudojimo įstatymą, pertvarkyti teismų sistemą, prašė inicijuoti Civilinio kodekso pataisas bei pratęsti įvairių nusikaltimų senaties terminus, spręsti klausimą dėl Generalinės prokuratūros ir Valstybės saugumo departamento pareigūnų atsakomybės E. Kusaitės byloje, skundėsi dėl prokurorų, teismų veiklos ir kt. Gauta skundų dėl galimų suimtųjų teisių pažeidimų (iš jų net 54 skundai – iš Šiaulių tardymo izoliatoriaus).

» ŪKIS IR FINANSAI

Lietuvos jaunimo organizacijų taryba ir VšĮ NVO teisės institutas pateikė pastabas ir pasiūlymus Labdaros ir paramos fondų įstatymo pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIP-2837, Lietuvos laisvosios rinkos institutas – Kainų įstatymo pataisų įstatymo projektui Nr. XIP-2460(2) ir Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo pataisų įstatymo projektui Nr. XIP-3197, Lietuvos verslo darbdavių konfederacija – Asociacijų įstatymo pataisų įstatymo projektui Nr. XIP-3149, Žmogaus teisių stebėjimo institutas – Finansavimo nevyriausybinėms organizacijoms teikimo ir kontrolės įstatymo projektui Nr. XIP-3148, Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija – Energetikos įstatymo pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIP-2604, AB Lesto – Elektros energetikos įstatymo pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIP-2656, Lietuvos draudikų asociacija – Geležinkelio transporto kodekso pataisų įstatymo projektui

Nr. XIP-998(5) ir Viešųjų pirkimų įstatymo pataisų įstatymo projektui Nr. XIP-3046(2), Lietuvos statybininkų asociacija – Viešųjų pirkimų įstatymo pataisų įstatymo projektui Nr. XIP-2891 ir Administracinių teisės pažeidimų kodekso 171³, 247⁷ ir 259¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIP-2892, AB „Lietuvos dujos“, bendrovė E. ON Ruhrgas International GmbH, atvirosi akcinė bendrovė „Gazprom“ – Gamtinių dujų įstatymo pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIP-2889 ir Gamtinių dujų įstatymo įgyvendinimo įstatymo projektui Nr. XIP-2890, Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas – Alkoholio kontrolės įstatymo pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIP-3234.

Nacionalinė tabako ir alkoholio kontrolės koalicija, Nacionalinė sveikatos taryba, labdaros ir paramos fondas „Nežudyk“, Lietuvos laisvosios rinkos institutas, UAB „Somi“, Lietuvos Sąjūdžio Vilniaus miesto taryba, asociacija „Šviesos kampelis“ pateikė pastabas Alkoholio kontrolės įstatymo kai kurių straipsnių pataisų įstatymo projektui Nr. XIP-3188.

Kauno miesto savivaldybės tarybos Vieningo Kauno frakcija prašė inicijuoti Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo pakeitimą, leisti savivaldybių taryboms nustatyti apleistiems ir neprižiūrimiems statiniams nekilnojamojo turto mokestį iki 3 proc. (Nr. XIP-3339).

Vilniaus miesto savivaldybė kreipėsi dėl lengvatinio keleivių vežimo, siūlė keisti Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 19 straipsnį bei Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnį. UAB „Raimda auditas“ siūlė inicijuoti Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 22 straipsnio nuostatų pakeitimą.

Lietuvos tautinis olimpinis komitetas prašė palikti galioti Loterijų ir lošimų mokesčio įstatymo 5 straipsnio ir Loterijų įstatymo 7 straipsnio nuostatas (Nr. XIP-3344, Nr. XIP-3345).

Baltijos Asamblėja kreipėsi dėl ilgalaikės Baltijos jūros regiono energetikos strategijos.

Tauragės rajono savivaldybės taryba kreipėsi dėl Tauragės rajono kaimynystėje pradedamos statyti atominės elektrinės grėsmės, Biodegalų asociacija – dėl biodegalų gamybos ir vartojimo plėtros, UAB „Ave-Matrox“ – dėl galimybių naftos produktų valstybės atsargas laikyti kitose šalyse.

Nacionalinė žalingų įpročių prevencijos taryba teikė pasiūlymus dėl alkoholio, narkotikų ir tabako vartojimo problemų sprendimo, siūlė skirti finansinę paramą prevenciją vykdančioms institucijoms, įkurti Valsstybinį šeimos institutą minėtoms problemoms spręsti ir kt.

Lietuvos verslo darbdavių konfederacija kreipėsi dėl problemų, susijusių su parama pagal Kaimo plėtros 2007–2013 m. programos priemonę „Parama verslo kūrimui ir plėtrai“, Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacija – dėl Europos verslo ir inovacijų tinklo veiklos finansavimo tęstinumo.

Vilniaus rajono Paberžės „Verdenės“ vidurinės mokyklos bendruomenė (226 parašai) prašė skirti lėšų sudegusio mokyklos pastato atstatymui.

Koncertinė įstaiga valstybinis choras „Vilnius“ kreipėsi dėl choro veiklos finansavimo 2012 metais.

UAB „Rietavo veterinarinė sanitarija“ kreipėsi dėl išlaidų, patirtų likviduojant kiaulių maro židinių, kompensavimo, Lietuvos ryšių darbuotojų profesinė sąjunga – dėl AB „Lietuvos paštas“ patiriamų nuostolių kompensavimo.

Sodininkų bendrija „Rapsas“ (156 parašai) prašė padėti suremontuoti kelią, jungiantį bendrijos teritoriją su Nemenčinės plentu.

Šalčininkų rajono gyventojai (125 parašai) prašė pagerinti susisiekimo traukiniais, vykstančiais maršrutu Vilnius–Stasylos, sąlygas.

Panevėžio miesto gyventojai (252 parašai) prašė suteikti laisvosios ekonominės zonos statusą Panevėžio pramoniniam parkui.

Gyventojai (3047 parašai) pateikė peticiją dėl Lietuvos energetinės nepriklausomybės.

» APLINKOS APSAUGA IR TERITORIJŲ PLANAVIMAS

Lietuvos ūkininkų sąjunga pateikė pasiūlymus Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo projektui Nr. XIP-1731.

Lietuvos miško savininkų asociacijos Kretingos skyrius (14 parašų) prašė nepritarti Lietuvos Respublikos Prezidentės vetuotoms Miško įstatymo pataisoms, leisti atstatyti buvusias sodybas miškų paskirties žemėje.

Kernavės seniūnijos bendruomenė skundėsi dėl galimai neteisėtų statybų Kernavėje.

Tauragės medžiotojų ir žvejų draugija prašė neišduoti leidimo plaukioti vandens motociklais Balskų tvenkinyje (Tauragės r.).

Gyventojai prašė leisti atstatyti buvusias sodybas miškų paskirties žemėje, prašė griežtai prižiūrėti medicininių atliekų deginimo gamyklos „Senovė“ veiklą ir kt.

» SOCIALINĖ APSAUGA IR DARBAS

Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga, Lietuvos šeimynų asociacija pateikė pastabas Išmokų vaikams įstatymo 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIP-387(2), Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga, Lietuvos savivaldybių asociacija ir Vyskupo Motiejaus Valančiaus blaivystės sąjūdžio Vilniaus skyrius – Seimo nutarimo „Dėl vaiko teisių apsaugos institucijų sistemos pertvarkos“ koncepcijos patvirtinimo“ projektui Nr. XIP-2814, Lietuvos moterų profesinė sąjunga „Solidarumas“ – Šeimos politikos pagrindų įstatymo projektui, Lietuvos valstybės tarnautojų profesinė sąjunga – Valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų ir valstybės tarnautojų pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio, taikomo 2012 metais, įstatymo projektui Nr. XIP-3266, Lietuvos pramonininkų konfederacija – Darbo kodekso pataisų įstatymų projektams Nr. XIP-1825, XIP-2341 ir XIP-3245.

Lietuvos ūkininkų sąjunga kreipėsi dėl dirbančių ūkininkų valstybinio socialinio draudimo įmokų.

Teisėjų asociacija ir Apylinkių teismų teisėjų sąjunga siūlė nepritarti teisės aktų projektams, kuriais didinamas apylinkių teismų teisėjų darbo krūvis, nepratęsti teisėjų atlyginimų sumažinimo 2012 metais, užtikrinti teisėjų valstybinių pensijų tinkamą teisinį reglamentavimą ir kt.

Kultūros paveldo centro profesinė sąjunga kreipėsi dėl kultūros įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos.

Lietuvos kultūros tyrimų institutas kreipėsi dėl mokslininkų atlyginimų didinimo.

Konferencijos „Šeimos sąvoka labirintuose“, įvykusios 2011 m. birželio 1 d. Ukmergėje, dalyviai prašė valstybiniu lygiu skatinti ir ugdyti šeimos vertybes, skatinti šeimas, auginančias savus, įvaikintus ir globojamus vaikus, suvienodinti vaiko išlaikymo lėšas, skiriamas globos namuose ir šeimose globojamiems vaikams ir kt.

Vaikų globos namų profesinių sąjungų susivienijimas kreipėsi dėl situacijos vaikų globos namuose.

Lietuvos ryšių darbuotojų profesinės sąjungos VI suvažiavimo, įvykusio 2011 m. gegužės 27 d., dalyviai reikalavo sudaryti sąlygas naujoms darbo vietoms kurti, mažinti socialinę nelygybę, padidinti minimalų darbo užmokestį ir kt.

Lietuvos moterų profesinės sąjungos „Solidarumas“ konferencijos, įvykusios 2011 m. gegužės 28 d., dalyviai nepritarė pensinio amžiaus didinimui, tačiau rėmė

ES prioritetą vyresnius žmones ilgiau išlaikyti darbo rinkoje.

Motinių klubas kreipėsi dėl kompensacijų išmokėjimo asmenims, 1990 metais pasitraukusiems iš tarnybos sovietinėje kariuomenėje.

Dingusių žmonių šeimų paramos centras prašė spręsti be žinios dingusių vaikų problemą.

Vilniaus miesto savivaldybė nepritarė piniginės socialinės paramos teikimo nepasiturintiems asmenims funkcijos perdavimui savivaldybėms.

Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Viltis“ kreipėsi dėl socialinių darbuotojų, dirbančių bendrijos socialinėse įstaigose ir tarnybose, perkvalifikavimo.

Lietuvos jūrininkų sąjunga prašė keisti teisės aktus, reglamentuojančius narų pensinį amžių.

Gyventojai prašė keisti Mokslininkų valstybinių pensijų laikinąjį įstatymą, suteikti nukentėjusiojo asmens statusą, išmokėti neišmokėtą senatvės pensijos dalį ir kt.

» SVEIKATOS APSAUGA

Pasaulinės gydytojų federacijos „Už žmogaus gyvybę“ Lietuvos ir Nacionalinė šeimų ir tėvų asociacijos, Vydūno draugija, kitos visuomeninės organizacijos, Šiaulių universiteto Socialinės gerovės ir negalės studijų fakultetas, JAV lietuviai mokslininkai, gyventojai pateikė pastabas Pagalbinio apvaisinimo įstatymo projektui Nr. XIP-2502(3).

Nacionalinė sveikatos priežiūros įstaigų asociacija, profesinė sąjunga Lietuvos slaugos specialistų organizacija, Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Alytaus, Vilniaus Antakalnio, Kauno Šilainių ir Panevėžio rajono savivaldybės poliklinikos, kitos sveikatos priežiūros įstaigos (gauta 12 raštų) pateikė pastabas ir pasiūlymus Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo 15 straipsnio pakeitimo įstatymo projektams Nr. XIP-3034 ir XIP-3112.

Pasaulio sveikatos organizacijos Europos regiono biuras pateikė nuomonę dėl pakaitinio gydymo metadonu.

Lietuvos pacientų organizacijų atstovų taryba kreipėsi dėl kompensavimo už stacionarines asmens sveikatos priežiūros paslaugas pacientams, pasirinkusiems gydymąsi privačiose sveikatos priežiūros įstaigose.

UAB „Kraujo donorystės centras“ kreipėsi dėl VšĮ „Nacionalinis kraujo centras“ veiklos, VšĮ Vilniaus

greitosios pagalbos universitetinė ligoninė – dėl ligoninių aprūpinimo saugiu, geros kokybės krauju, VšĮ Vilniaus miesto psichikos sveikatos centras – dėl centro Ribinių būsenų skyriaus reorganizacijos.

UAB „Achillea“ prašė suvienodinti kompensuojamųjų vaistų ir medicinos pagalbos priemonių kainas visose Lietuvos vaistinėse, uždrausti vaistinių reklamą bei savitarną jose ir kt.

» ŠVIETIMAS, MOKSLAS, KULTŪRA

Lietuvos radijo ir televizijos asociacija ir AB Lietuvos radijo ir televizijos centras nepritarė Nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 5 straipsnio 5 dalies papildymo įstatymo projekto Nr. XIP-3282 nuostatoms.

Sąjūdis „Už blaivią Lietuvą“, asociacija „Šviesos kampeilis“, kitos visuomeninės organizacijos pateikė pastabas Visuomenės informavimo įstatymo 25, 31 ir 39 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIP-3225.

Lietuvos vartotojų asociacija atsiuntė peticiją „Lai kas nutraukti lietuviškos tikrinių svetimybių vartosenos iškraipymo politiką“.

Klaipėdos universiteto Tęstinių studijų institutas kreipėsi dėl andragogo profesinės veiklos reglamentavimo.

Lietuvos žemės ūkio universitetas prašė pakeisti universiteto pavadinimą.

Lietuvos tėvų forumas nepritarė vykdomai švietimo įstaigų pertvarkai.

Vilkaviškio vyskupija ir Panevėžio vyskupijos kurija kreipėsi dėl katalikiškų gimnazijų veiklos tęstinumo.

Vilniaus ir Šalčininkų rajonų vidurinių mokyklų tėvų komitetai (9 laiškai) nepritarė priimto Švietimo įstatymo Nr. XI-1281 nuostatoms, numatančioms, kad tautinių mažumų mokyklose lietuvių kalba bus dėstomos Lietuvos istorijos ir geografijos, pasaulio pažinimo, gamtos bei pilietiškumo pagrindų temos ir kt.

Valstybinė kultūros paveldo komisija ir Etninės kultūros globos taryba nepritarė šių institucijų sujungimui.

Lietuvos kultūros kongresas prašė tęsti Valdovų rūmų atstatymo darbus.

Lietuvos architektų sąjunga kreipėsi dėl Nacionalinio architektūros muziejaus steigimo, siūlė taisyti Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymą, Seime įsteigti Tvarios plėtros komitetą ir kt.

Lietuvos Sąjūdžio Kauno skyrius, kitos visuomeninės organizacijos (6 parašai) pateikė pasiūlymus dėl Okupacijos dienos paminėjimo.

» KITI KLAUSIMAI

Klaipėdos miesto gyventojai pateikė pastabas Valsybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymo 12 straipsnio pakeitimo ir papildymo įstatymo projektui Nr. XIP-2638, Vilniaus miesto savivaldybė – Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo projektui Nr. XIP-3300, Lietuvos kabelinės televizijos asociacija – Elektroninių ryšių įstatymo pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIP-3080.

Lietuvos kultūros kongresas prašė greičiau įkurti Ekonomikos ir visuomenės reikalų tarybą.

VšĮ Nemuno euroregiono Marijampolės biuras pateikė pasiūlymus dėl vietinio eismo zonos pasienio regionuose išplėtimo.

Politikos ir kultūros veikėjai (3 parašai) siūlė sudaryti darbo grupę, kuri parengtų daugiametę Lietuvos politinės minties ir rezistencijos paveldo tyrimų ir sklaidos programą, skirtą atkurtojo Lietuvos valstybingumo šimtmečiui, visuomenės pilietiškumo ugdymui ir kt.

Lietuvos radijo ir televizijos asociacija kreipėsi dėl Lietuvos radijo ir televizijos komisijos veiklos.

Gyventojai (11 641 parašų) ragino nekeisti veikiančios pasėlių deklaravimo sistemos, nepritarė pasėlių deklaravimo funkcijos perdavimui žemės ūkio konsultavimo tarnyboms.

PRIĖMIMO SKYRIAUS PRIĖMIMO POSKYRIO VYRIAUSIASIS
SPECIALISTAS KAZIMIEŽAS ROKICKIS

Spaudos konferencijos

» BIRŽELIO 1 D.

Apie tabako kontrolės iššūkius, galimybes, rūkymo paplitimą Lietuvoje bei akciją „Gimiau nerūkantis“. Vincė Vaidevutė Margevičienė (Seimo Narkomanijos ir alkoholizmo prevencijos komisijos pirmininkė, TS-LKDF seniūno pavaduotoja). Dalyvavo Audrius Klišonis (sveikatos apsaugos viceministras), Zenius Martinkus (Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento direktorius), Gražina Belian (Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento direktoriaus pavaduotoja), Aurelijus Veryga (Nacionalinės tabako ir alkoholio kontrolės koalicijos prezidentas).

Spaudos konferencijos dalyviai, pristatydami akciją „Gimiau nerūkantis“, pažymėjo, kad šiais metais Pasaulinės dienos be tabako tema – Pasaulio sveikatos organizacijos

Tabako kontrolės pagrindų konvencija. Anot jų, tai pirmasis tarptautinis dokumentas, nustatantis visoms šalims bendrus minimalius tabako kontrolės politikos reikalavimus, kuriuo siekiama, kad visame pasaulyje būtų vieningai imtasi priemonių, skirtų mažinti tabako vartojimo paplitimą ir žalą žmonių sveikatai tarptautiniu mastu.

„Ši akcija – tai priminimas tėvams, kad reikėtų saugoti vaikus nuo dūmų. Mes norime apsaugoti tuos, kurie dar nemoka kalbėti, negali patys paprašyti, nes visiškai priklauso nuo tėvų“, – kalbėjo spaudos konferencijos svečiai. „Liūdina ir gąsdina tai, kad vaikai, augantys rūkančių tėvų šeimose, daug dažniau serga ir blogiau mokosi. Galbūt suaugę žmonės negalvoja, kokią žalą patys rūkydami daro savo vaikams? Ši diena ir yra skirta tam, kad paprašytume saugoti vaikus nuo tabako dūmų. Juk nėra

tokių tėvų, kurie piktybiškai norėtų pakenkti savo vaikams,“ – kalbėjo A. Veryga. V. V. Margevičienės nuomone, dėl paauglių rūkymo problemos ypač trūksta suaugusiųjų sąmoningumo.

» BIRŽELIO 3 D.

„Ar viską padarėme, kad Lietuvos, Baltarusijos ir Kaliningrado srities piliečiai galėtų lengviau bendrauti? Kritinės pastabos dėl Lietuvos ir Baltarusijos susitarimo“. Vytenis Povilas Andriukaitis (LSDPF narys), primindamas, kad Baltarusija jau ratifikavo, o Lietuva dar tik rengiasi ratifikuoti Lietuvos ir Baltarusijos susitarimą dėl palengvinto judėjimo pasienio gyventojams, siūlo nesustoti ir derėtis dėl galimybių išplėsti palengvinto judėjimo zoną, taip pat leisti atvykusiesiems lankytis visoje šalyje. Politikas teigia, kad dabartiniam variantui, dėl kurio šalys susitarė, trūksta logikos, nes už palengvinto judėjimo zonos ribų atsiduria rajonų centrai, kuriems „pritrūko“ poros kilometrų, nors didžioji dalis paties rajono teritorijos įeina į zoną. O dar mažiau logiškas jam atrodo iš kaimyninės Baltarusijos atvykusiam į Vilnių piliečiui draudimas nuvykti, pavyzdžiui, į Trakus.

V. P. Andriukaitis mano, kad susitarimą reikia ratifikuoti, bet būtina ir toliau diskutuoti su Baltarusijos Vyriausybe dėl tam tikrų zonų išplėtimo, tankiau gyvenamų terito-

rijų įtraukimo ir taip pat diskutuoti, kad jeigu iš tos zonos atvyksta į kitą valstybę žmogus, kad jis galėtų keliauti toje valstybėje, kur jis nori, neužbrėžti jam zonos, kurios jis negalės peržengti

Politikas atkreipė dėmesį, jog šio klausimo sprendimas itin aktualus Klaipėdos kraštui, nes tikrai ne-
logiška palengvinto judėjimo leidimus turintiems Kaliningrado gyventojams drausti lankytis Klaipėdoje, kur gyvena jų giminės ar draugai.

» BIRŽELIO 6 D.

„Vilniaus miesto savivaldybės taryba ir jos darbas“. Vytautas Gapšys (DPF seniūnas, opozicijos lyderis), Viktoras Uspaskichas (Europos Parlamento narys, Darbo partijos pirmininkas). Dalyvavo Ieva Kačinskaitė (Vilniaus miesto savivaldybės tarybos narė, jaunimo organizacijos „DARBAS“ pirmininkė).

Spaudos konferencijoje buvo informuota apie atidaromą Europos Parlamento nario Viktoro Uspaskicho priimamąjį, į kurį galės kreiptis visi vilniečiai miesto klausimais. „Aišku, šie klausimai gali išeiti už

sostinės savivaldybės tarybos kompetencijos ribų, nes Darbo partija yra parlamentinė partija ir mes turime daug svertų, kad galėtume spręsti žmonių problemas nacionaliniu lygiu“, – pažymėjo Europos Parlamento narys.

V. Uspaskichas išreiškė viltį išplėsti šios atstovybės funkcijas ir pavadinti šį projektą „Atvira miesto valdžia“, kuris ateityje bus įgyvendintas visoje Lietuvoje. „Dažnai tenka girdėti vilniečių nusiskundimus dėl užsitęsusių naujos sostinės valdžios trypčiojimo vienoje vietoje ir nuogąstavimus, kad iki šiol nėra pabaigta formuoti Vilniaus valdžia, nepadalintos kuruojamos sritys, o vilniečiams belaukiant naujų pokyčių nėra į ką kreiptis. Tikiuosi, kad projektas „Atvira miesto valdžia“ padės šias problemas išspręsti“, – teigė politikas. Jo nuomone, ši iniciatyva ne tik turėtų pakeisti gyventojų nuomonę apie savivaldybių tarybų narius, bet ir panaikinti barjerą tarp politikų ir rinkėjų.

» BIRŽELIO 8 D.

„Jaunimas čia ir dabar“. Donatas Jankauskas (socialinės apsaugos ir darbo ministras, TS-LKDF

narys) ir Žilvinas Šilgalis (Seimo Jaunimo ir sporto reikalų komisijos pirmininkas, MSNG narys). Dalyvavo Mindaugas Kuliavas (Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktorius).

Spaudos konferencijos dalyviai, pristatydami Seime organizuojamą renginį apie jaunimo politiką savivaldybėse, aptarė jaunimo politikos situaciją ir problemas. Pasak jų, vienos didžiausių problemų, su kuriomis susiduria šių dienų jaunimas – trūksta su jaunimu dirbančių kompetentingų žmonių, nesukurta infrastruktūra vaikams ir jauniems žmonėms, užimtumo problemos.

D. Jankausko teigimu, Lietuvoje sėkmingai veikia lengvatų, skirtų darbdaviams, sistema: per pastaruosius metus vykdant įvairius projektus įdarbinta 25 tūkst. jaunų žmonių. Ministras taip pat užsiminė, kad jaunimui turi būti sudarytos kuo lankstesnės sąlygos darbui per vasaros atostogas ar studijų metu. Jo nuomone, atsižvelgiant į dabartinę darbo rinkos specifiką reiktų sudaryti moksleiviams sąlygas dirbti ir viešuosius darbus.

Kalbėdamas apie jaunimo politikos situaciją regionuose Ž. Šilgalis akcentavo, kad jaunimo situacija priklauso ir nuo savivaldybių vadovų požiūrių, pastangų ir jaunimo reikalų koordinatorių kompetencijos. „Ne visi koordinatoriai kompetentingi ir ne visi dirba efektyviai. Savivaldybių tarybų vadovai turėtų į tai atkreipti dėmesį ir priimti atitinkamus sprendimus“, – kalbėjo Seimo narys. Jis taip pat pabrėžė, kad Vyriausybės patvirtintai Nacionalinei jaunimo politikos plėtros programai yra būtina priežiūra.

Seimo narių veiklos garantijų įstatymo projekto pristatymas.

Prof. dr. Vytautas Sinkevičius (darbo grupės, rengusios projektą, pirmininkas), prof. dr. Egidijus Kūris ir Algimantas Salamakinis (Seimo Etikos ir procedūrų komisijos pirmininkas, LSDPF narys) pristatė Seimo valdybos sudarytos darbo grupės, į kurią neįėjo Seimo nariai, parengtą Seimo narių veiklos garantijų įstatymo projektą. Pasak jų, šiuo projektu siūloma nustatyti Seimo narių atostogų laiką, pakeisti naudojimosi automobiliais tvarką, neleidžiant Seimo nariams patiems nuomotis automobilių, reglamentuoti kūrybinę veiklą, nuo trijų iki dviejų siūloma sumažinti Seimo narių padėjėjų skaičių. „Įtvirtiname labai aiškią taisyklę, kad jokios lėšos, skirtos parlamentinei veiklai, negali pavirsti Seimo nario nuosavybe. Iš parlamentinių lėšų neturėtų būti perkamos dovanos, teikiama labdara. Įtvirtiname labai svarbų principą, kad Seimo nariui, kuris praleis plenarinį posėdį, Seimo komiteto, struktūrinio padalinio posėdį, už tą dieną nebus

mokamas atlyginimas“, – sakė darbo grupės vadovas V. Sinkevičius. Pasak jo, darbo grupės tikslas buvo nustatyti tam tikras aiškias, visiems suprantamas taisykles, kurios derėtų su Konstitucija ir atitiktų Seimo nario konstitucinį statusą.

» BIRŽELIO 15 D.

„Lemiamas Seimo balsavimas dėl pasėlių deklaravimo privatizacijos“. Antanas Baura, Rima Baškienė (MSNG nariai) ir Albinas Mitrulevičius (LSDPF narys). Dalyvavo Jonas Jarutis (Kupiškio rajono meras).

Spaudos konferencijos dalyviai pristatė kreipimąsi su daugiau nei 10 tūkstančių gyventojų parašų prieš Vyriausybės vykdomą pasėlių deklaravimo reformą. Pasak jų, kreipimasis bus įteiktas ir Respublikos Prezidentei Daliai Grybauskaitėi. Kaip sakė A. Baura, eiliniai žmonės, ūkininkai, taip pat Savivaldybių asociacija atkakliai prieš-

nasi, kad gerai veikianti decentralizuota pasėlių deklaravimo sistema būtų perduota Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybai. Reformai, pasak jo, nepritaria ir Lietuvos žemės ūkio rūmai. Seimo narė R. Baškienė pabrėžė, kad Seimo nariai, balsuodami dėl įstatymų pataisų, privalo išgirsti tūkstančių Lietuvos žmonių nuomonę ir nepasiduoti siaurų interesų grupių įtakai.

Anot Kupiškio rajono mero J. Jaručio, visas pasaulis eina paslaugų decentralizacijos keliu, o Lietuvoje decentralizacija painiojama su privatizacija. Kaip teigė J. Jarutis, dabar žmonės gauna nemokamas pasėlių deklaravimo paslaugas savo seniūnijose, o perdavus jas privatininkui, ilgainiui bus priversti važiuoti į rajono centrą ir neišvengiamai mokės už šią paslaugą.

» BIRŽELIO 17 D.

„Jevhen Konovalc: Lietuvos pilietis, Ukrainos patriotas. 120-ies

gimimo metų minėjimas“. Kazimieras Uoka (Seimo Tarpparlamentinių ryšių su Ukraina grupės narys, TS-LKDF narys). Dalyvavo dr. Marta Havryško (Išsivadavimo judėjimo tyrimų centro (Ukraina) mokslinė bendradarbė), Bogdanas Dubas (Ukrainos tautos tarybos narys), Vasilis Kapkanas (konferencijos iniciatorius).

Spaudos konferencijos dalyviai pristatė Seime įvyksiančią tarptautinę konferenciją apie Jevheną Konovalę. Pasak jų, renginio metu bus galimybė susipažinti su išskirtine Ukrainos asmenybe – ukrainiečių patriotu karininku J. Konovalėcu.

Konferencijos metu taip pat keitinama apžvelgti ukrainiečių nepriklausomybės kovų lyderio J. Konovalėco ir Lietuvos ryši, bus analizuojami nežinomi dokumentai apie J. Konovalę Prahos archyve, rodomas dokumentinis filmas „Jevhen Konovalė ir jo epocha“.

Seime rengiamo jaunimo Seimo darbo simulatoriaus „Ginti Lietuvą: koks Tavo pasirinkimas?“ pristatymas. Agnė Bilotaitė (renginio

iniciatorė, TS-LKDF narė). Dalyvavo projekto koordinatoriai jaunieji politikai: Agneta Ladek (TS-LKD), Andrius Vilkaitis (TS-LKD), Artūras Laktionkinas (LiCS).

Seimo narė A. Bilotaitė ir spaudos konferencijos svečiai pristatė Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų Jaunimo bendruomenės organizuojamą jaunimo Seimo darbo simulatorių „Ginti Lietuvą. Koks tavo pasirinkimas?“ Anot parlamentarės, renginio tikslas yra supažindinti aktyvų Lietuvos jaunimą su realiu Seimo darbu, skatinti jo pilie-

tiškumą bei patriotiškumą ir drauge prasmingai paminėti Laisvės gynėjų ir didžiųjų netekčių metus.

Simulatoriuje ketina dalyvauti skirtingoms politinėms partijoms ir visuomeninėms jaunimo organizacijoms atstovaujantis jaunimas: Kauno Vytauto Didžiojo universiteto akademinio politologų klubo, Atėitininkų federacijos, Lietuvos šaulių sąjungos, Liberalų sąjūdžio, Liberalų ir centro sąjungos, socialdemokratų, valstiečių liaudininkų, Jaunųjų konservatorių lygos ir TS-LKD Jaunimo bendruomenės nariai.

» BIRŽELIO 20 D.

„Socialdemokratų pasiūlymai konservatorių pateiktai „Nacionalinei energetikos strategijai“. Algirdas Butkevičius (LSDPF seniūnas) ir Rimantas Sinkevičius (LSDPF narys) pristatė socialdemokratų požiūrį į konservatorių pateiktą „Nacionalinę energetikos strategiją“. „Energetikos ministerijos pateikta Nacionalinė energetikos strategija pirmiausia yra vienpartinė, paruošta nepasitarus su kitomis politinėmis jėgomis, su mūsų šalies energetikos specialistais. Dokumento negalima vadinti nacionaliniu, nes jis užsakytas tik vienos politinės jėgos. Net ir Vyriausybėje strategija nesulaukė vieningo pritarimo“, – kalbėjo A. Butkevičius. Jo teigimu, strategijos kūrėjai nesirėmė ekonominės naudos vartotojams ir verslui skaičiavimais, nors akivaizdu, jog Lietuva neturi finansinių galimybių investuoti 29–41 mlrd. Lt į projektus, kurie neaišku, ar atsipirks.

Seimo narys R. Sinkevičius kalbėjo, kad yra neteisinga konservatorių pateiktą dokumentą vadinti tęstiniu 2007 metų priimtai Energetikos strategijai, nes aplinkybės yra kardinaliai pasikeitusios, saugumo reikalavimai atominėi energetikai žymiai padidėję. Politikas įsitikinęs, kad prieš priimant energetikos strategiją, kurioje Lietuva siekia išlikti atominė branduoline valstybe energetikos srityje, visuomenė privalo žinoti pagrindinius ekonominius rodiklius ir grėsmes, kokiomis sąlygomis tai bus daroma.

Socialdemokratai ketina šių metų rugsėjo pradžioje surengti mokslinę konferenciją, kurioje dalyvautų energetikos specialistai, mokslo atstovai, politikai, visuomenės atstovai ir aptarti, kokia turėtų būti Lietuvos ateitis energetikos srityje.

» BIRŽELIO 22 D.

„Kas apgins šalies Konstitucijoje deklaruojamą laisvą Seimo nario mandatą nuo politinių partijų diktato?“ Jonas Jagminas (MSNG narys). Dalyvavo Zigmas Pečiulis (Seimo nario J. Jagmino interesams atstovaujantis Vilniaus advokatų kontoros SPES advokatas).

Seimo narys J. Jagminas teigė svarstantis galimybę skusti Vilniaus miesto 3-iojo apylinkės teismo sprendimą sustabdyti bylos, kurioje jis reikalauja panaikinti Socialdemokratų partijos prezidiumo jam skirtą nuobaudą, nagrinėjimą. Anot jo, teismas nusprendė laukti Vyriausiojo administracinio teismo išaiškinimo dėl Lietuvos socialdemokratų partijos frakcijos Seime reglamento atitikties Konstitucijai. „Driščiau teigti, kad šios bylos pabaigos laukė ne viena partija ir tikrai didelė dauguma Seimo narių. Šis sprendimas įrodo, kad partijos gali daryti spaudimą, o vėliau ir persekioti Seimo narį dėl to, kaip jis balsuoja – už ar prieš – priimant įstatymus parlamente. Pareigas eidami Seimo nariai turi vadovautis Lietuvos Respublikos Konstitucija, valstybės interesais, savo sąžine ir negali būti varžomi jokių mandatų. Taip skelbia pagrindinis šalies dokumentas – Konstitucija, tačiau teismas mano kitaip“, – aiškino politikas.

J. Jagmino nuomone, parlamentariai privalo balsuoti pagal savo sąžinę, o rinkėjai turi teisę reikalauti, kad jų išrinktas Seimo narys nesidangstytų pasiteisinimais, kad už vieną ar kitą įstatymą balsavo todėl, kad taip nusprendė, taip liepė frakcija, kuriai jis priklauso. Jo įsitikinimu, tokia Lietuvos socialdemokratų partijos frakcijos Seime taikoma praktika, kad Seimo nariams už

balsavimus priimant teisės aktus būtų skiriamos baudos anksčiau ar vėliau turės būti nutraukta.

» BIRŽELIO 28 D.

„Pagalbinio apvaisinimo įstatymas: ar jis reikalingas Lietuvai?“ Aušrinė Marija Pavilionienė (LSDPF narė), Vida Marija Čigriejienė (TS-LKDF narė), Ona Valiukevičiūtė (TTF narė), Agnė Zuokienė (MSNG seniūno pavaduotoja) ir Algis Čaplikas (Seimo Pirmininko pavaduotojas, JF narys). Dalyvavo Rūta Vyšniauskaitė (Vaisingumo asociacijos valdybos pirmininkė) (žr. nuotr. p. 108).

Spaudos konferencijos dalyviai pareiškė, kad Lietuvos visuomenei yra nereikalingas piliečius diskriminuojantis Pagalbinio apvaisinimo įstatymas, kuris didina socialinę atskirtį, neturi humaniško turinio, nekompensuoja nevaisingumo ligos gydymo ir kelia grėsmę moters sveikatai. Parlamentariai tikino, kad liberalusis Pagalbinio apvaisinimo įstatymo projektas, kuris Seimo valia buvo atmestas, yra daug pažangesnis už dabartinį projektą. M. A. Pavilionienė apgailestavo, kad 55 tūkst. nevaisingų Lietuvos šeimų problemų sprendimu rūpinasi žmonės, kurie neišmano šios srities. „Mes pasisakome prieš politikų neišprusimą kurpiant Pagalbinio apvaisinimo įstatymą, prieš jų ir bažnytininkų veidmainystę deklaruojant rūpestį šeima ir prasčia Lietuvos demografinę situaciją, o tikrovėje siekiančius suvaržyti ir pažeisti žmogaus teisę kurti asmeninį gyvenimą, teisę susilaukti vaikų, pasitelkiant pažangius mokslo metodus“, – pabrėžė parlamentarė.

Seimo narė V. M. Čigriejienė atkreipė dėmesį, kad metodas, kada

naudojant embrionus padedama nevaisingoms poroms susilaukti vaikų, yra apdovanotas Nobelio premija. „Noriu atkreipti dėmesį į tai, kad 2010 metais Nobelio medicinos ir fiziologijos premija buvo suteikta profesorius Robertui Edvardsui už apvaisinimo „in vitro“ išvystymą. Jis padėjo milijonams nevaisingų porų susilaukti vaikų“, – sakė politikė. Pasak jos, daug liberalesnius pagalbinių apvaisinimo įstatymus turi daugelis Europos Sąjungos ir pasaulio valstybių, Lietuvoje, deja, jis yra rengiamas jau 11 metų, o Seimas ketina priimti teisės aktą, kuris nepateisina nevaisingų šeimų lūkesčių.

„Darbo partija už valstybei naudingą dujų tiekimo politiką“. Vytautas Gapšys (DPF seniūnas, Seimo opozicijos lyderis) ir Kęstutis Daukšys (DPF narys, buvęs ūkio ministras) pristatė įstatymo projektą, pagal kurį valstybė ir vartotojas, pirkdami dujas, per metus

sutaupyti mažiausiai penktadalį milijardo litų. „Įstatymo projektas leidžia dujų tiekėjais tapti visiems, turintiems skirstomuosius dujų tiekimo tinklus nuosavybės teise iki gamtinių dujų paskirstymo vartotojams, taip pat visiems, kurie užsiima gamtinių dujų gavybos veikla, arba tiems, kurie yra galutiniai vartotojai – gamtines dujas perka savo reikmėms, taip pat Lietuvos valstybės kontroliuojamoms įmonėms“, – pabrėžė K. Daukšys.

Anot V. Gapšio, toks įstatymo projektas tampa savotišku išbandymu daugeliui Seimo narių, palaikiusių tarpininkų eliminavimą iš dujų pirkimo proceso, bet nesinėmusiems jokių veiksmų. „Šis projektas išlaisvintų Lietuvos energetinę sistemą iš priklausomybės nuo tarpininkų, taigi valstybė ir vartotojai išloštų mažiausiai 200 mln. Lt per metus bei galėtų pati deramai kontroliuoti visus santykius su tiekėjais“, – neabejojo frakcijos seniū-

nas. Anot jo, teikiamas įstatymo projektas atvertų naujas galimybes: dujas galima būtų įsigyti tiesiogiai, šalis galėtų tiesiogiai vesti derybas dėl kainų su dujų tiekėjais ar su jas išgaunančiomis įmonėmis.

» BIRŽELIO 29 D.

„Sugrąžinti vaikus į mokyklą: misija įmanoma ir būtina“. Vincė Vaidevutė Margevičienė (Seimo Narkomanijos ir alkoholizmo prevencijos komisijos pirmininkė, TS-LKDF seniūno pavaduotoja) priminė atsakingoms institucijoms, kad Lietuvoje yra nelankančių mokyklos vaikų, vadinamų pradingusiais, nors Konstitucijoje įtvirtinta privalomo mokslo vaikams iki 16 metų nuostata. Parlamentarė teigė, kad įstatymų, ginančių vaikų teises, nevykdymas dar kartą įrodo: Lietuvoje trūksta ne įstatymų, o jų vykdymo ir laikymosi. „Dvejus

metus mūsų komisija aiškinosi, kur yra „dingę“ mokiniai, ar įgyvendinamos šalyje Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo nuostatos, ar užtikrintas Lietuvoje gyvenančių vaikų mokymasis pagal privalomojo švietimo programas. Paaiškėjo, kad ne visos savivaldybės veda apskaitą apie mokyklos nelankančius vaikus, o kas geriau gali žinoti apie savo gyventojus, jeigu ne vietinė valdžia“, – akcentavo komisijos pirmininkė, konstatuodama faktą, kad dėl priklausomybių ir nusikalstamumo 2010–2011 metais mokyklos nelankė keturi vaikai, tačiau nerastų nesimokančių vaikų yra 6 465 (iki 16 metų).

V. V. Margevičienė pabrėžė, kad apie nerastus 6 465 nesimokančius vaikus komisija informavo Generalinę prokuratūrą, kad būtų paskelbta šių vaikų paieška. Pasak Seimo narės, komisija taip pat nutarė kreiptis į Vyriausybę ir Savivaldybių asociaciją, kad būtų užtikrintas Konstitucijos nuostatų dėl privalomo mokslo vaikams iki 16 metų įgyvendinimas.

„Premjeras ir švietimo ministras užtrenkė studijų Lietuvoje duris doktorantams ir rezidentams“. Juozas Olekas (LSDPF seniūno pavaduotojas) atkreipė dėmesį, kad Vyriausybė nesilaiko priimto Mokslo ir studijų įstatymo. Jis pabrėžė, kad pagal šį įstatymą kiekvienais metais iki kovo 11 d. Vyriausybė privalo paskelbti valstybės finansuojamų antrosios pakopos, doktorantūros ir laipsnio nesuteikiančių studijų vietų, į kurias priimami studentai, skaičių pagal konkrečias studijų kryptis. „Šiandien jau birželio 29 d., bet tokio sprendimo Vyriausybė dar nėra padariusi“, – pastebėjo parlamentaras. Pasak jo, daugelis aukštųjų

mokyklų jau įteikė diplomus savo absolventams, kai kurie gal norėtų tęsti studijas Lietuvoje, tačiau aukštosios mokyklos nežino, kiek jų galės priimti į doktorantūros studijas. „Akivaizdu, kad patys gabiausi universitetų absolventai ims ieškoti darbo, doktorantūrų užsienio universitetuose, kur mokama nemaža stipendija, o mūsų absolventai labai laukiami“, – sakė Seimo narys J. Olekas.

Politikas stebėjosi, ko bus vertos Lietuvos investicijos į mokslo slėnius, jeigu Lietuvoje nebeliks jaunų mokslininkų. „2008 m. į doktorantūrą buvo priimta 500 doktorantų, 2010 m. – 470 (iš jų 70 studijavo už Europos Sąjungos skirtas lėšas), o 2011 m., neoficialiais duomenimis, planuojama priimti 400 jaunųjų mokslininkų“, – teigė J. Olekas. Jo teigimu, Lietuva ir statistiškai šioje srityje atrodo apgailėtina, nors doktorantų skaičius – vienas iš šalies konkurencingumo rodiklių.

Demokratijų bendrijų aukšto lygio demokratinio susitikimo „Kelias į demokratiją: Demokratijų bendrijos Parlamentinio forumo vaidmuo“ pristatymas. Emanuelis Zingeris (Demokratijų bendrijos Parlamentinio forumo pirmininkas, Užsienio reikalų komiteto pirmininkas, TS-LKDF narys) pristatė Seime rengiamą aukšto lygio Demokratijų bendrijos Parlamentinio forumo susitikimą „Kelias į demokratiją: Demokratijų bendrijos Parlamentinio forumo vaidmuo“. Tai – vienas iš dvejus metus trukusio Lietuvos pirmininkavimo Demokratijų bendrijai pabaigos renginių, birželio 30 – liepos 1 dienomis vykstančių Lietuvos sostinėje.

Į Parlamentinio forumo susitikimą pakviesti 137 valstybių parlamentų vadovai, Parlamentinio

forumo nariai bei didžiausių demokratijos plėtros srityje dirbančių fondų vadovai. Pasak E. Zingerio, Vilniuje taip pat vyks Demokratijų bendrijos Ministrų konferencija, aukšto lygio pasaulio moterų lyderių konferencija, jaunimo, verslo ir pilietinės visuomenės forumai, kuriuose dalyvaus apie 1 000 svečių iš užsienio valstybių.

Demokratijų bendrijos Parlamentinio forumo pirmininkas pažymėjo, kad Demokratijų bendrijos Ministrų konferencijoje liepos 1-ąją Lietuva perduos dvejų metų pirmininkavimą Mongolijai.

» BIRŽELIO 30 D.

„Europos Sąjunga tiesia pagalbos ranką Lietuvos smulkiąjam verslui“. Algirdas Butkevičius (LSDPF seniūnas). Dalyvavo Zita Sorokienė (Lietuvos smulkiųjų verslininkų ir prekybininkų asociacijos (LSVPA) pirmininkė), Arūnas Dirvinskas ir Donatas Botyrus (pirmininkės pavaduotojai), Eduardas Šablinskas (LSVPA garbės pirmininkas).

LSDPF seniūno A. Butkevičiaus tvirtinimu, Andriaus Kubiliaus Vyriausybės sprendimo įvesti kasos aparatus smulkiesiems verslininkams rezultatas – ištuštėjusios turgavietės, šimtai bedarbių ir dar daugiau emigrantų. Jis priminė, kad dėl šio sprendimo buvo pradėta bado akcija, trukusi 130 dienų. Politiką nustebino premjero abejingumas, jis nė karto neapsilankė pas badaujančiuosius, nebandė jų išgirsti.

LSVPA atstovai taip pat negailėjo priekaištų Vyriausybei, kuri per pusę metų, kol vyko bado akcija, nematė būtinybės su jais susitikti. LSVPA pirmininkė Z. Sorokienė,

kalbėdama apie piketą Briuselyje ir susitikimus su Europos Komisijos atstovais, teigė, jog tikisi Europos Komisijos pagalbos, nes jos atstovai pažadėjo įsigilinti į situaciją bei kreiptis į Lietuvos Vyriausybę, kad iki šiol smulkųjų verslą žlugdanti politika būtų sustabdyta.

Apie Demokratijų bendrijos Parlamentinio forumo susitikimą „Kelias į demokratiją: Demokratijų bendrijos Parlamentinio forumo vaidmuo“. Emanuelis Zingeris (Demokratijų bendrijos Parlamentinio forumo pirmininkas, TS-LKDF narys). Dalyvavo Demokratijų bendrijos Parlamentinio forumo dalyviai ir svečiai.

Spaudos konferencijos dalyviai pažymėjo, kad Demokratijų bendrija gali tapti aktyvia ir veiksminga

organizacija, gebančia skatinti demokratijos plėtrą visame pasaulyje. Jų nuomone, pirmiausia reikia padėti tiems, kurie kovoja už demokratiją.

Demokratijų bendrijos Parlamentinio forumo dalyviai pastebėjo, kad ši tarpvalstybinė organizacija pamažu įgauna politinę galią ir pripažinimą tarptautinėje arenoje. Anot jų, nemažai prie to prisidėjo ir aktyvus bei sumanus Lietuvos pirmininkavimas šiai tarptautinei organizacijai. Prelegentai patikino, kad Lietuvos valstybei tokio lygio politikų susitikimas yra ištis svarbus įvykis.

Spaudos konferencijoje taip pat pranešta apie Vilniuje įsteigiamą Parlamentinio forumo sekretoriatą, kuris galėtų smarkiai padidinti

Lietuvos valstybės politinę galią ir žinomumą tarptautinėje arenoje.

» SANTRUMPŲ REIKŠMĖS

DPF – Darbo partijos frakcija

JF – Jungtinė (Liberalų ir centro sąjungos ir Tautos prisikėlimo partijos) frakcija

KPF – Krikščionių partijos frakcija

LSDPF – Lietuvos socialdemokratų partijos frakcija

LSF – Liberalų sąjūdžio frakcija

MSNG – Mišri Seimo narių grupė

TS-LKDF – Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcija

TTF – frakcija „Tvarka ir teisingumas“

RIMAS RUDAITIS

Galerijoje

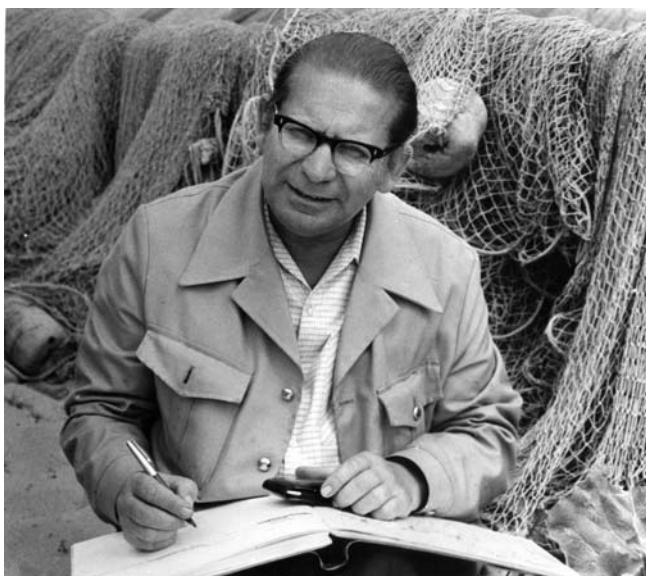

LIETUVOS GYVENTOJŲ TREMTIES IR GENOCIDO 70-OSIOMS METINĖMS PAMINĖTI – P. PORUČIO KŪRYBOS PARODA SEIME

Birželio 8 d. Seimo III rūmų parodų galerijoje atverta Pranciškaus Poručio (1924–2009 m.) akvarelės paroda, skirta 70-osioms Lietuvos gyventojų tremties ir genocido metinėms paminėti. Parodą pristatė Seimo Pirmininko pavaduotojas Algis Čaplikas. Renginio metu buvo pristatyta Laptevų jūros tremtinių brolijos šiais metais išleista knyga „Lietuviai Arktyje“ rusų kalba. Jono Markausko ir Jono Ryčio Puodžiaus sudarytame leidinyje – 1941 m. masinių Lietuvos gyventojų tremčių liudininkų Dalios Grinkevičiūtės, Ričardo Vaicekausko, Gintauto Martynaičio prisiminimai apie tremtyje patirtas kančias.

Akvarelininkas P. Porutis gimė 1924 m. birželio 4 d. Šiauliuose. 1941 m. birželio 13 d. kartu su tėvais ištremtas į Sibirą, Altajaus krašto Bijsko sritį. Pirmuosius akvarelės ir tapybos darbus, tapytus dailininko Antano Žmuidzinavičiaus atsiųstais dažais, pristatė Jakutske.

1961 m. tapo Lietuvos dailininkų sąjungos nariu. Kūrybai menininkas paskyrė beveik pusę amžiaus. Nuo 1965 m. – Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus mokslinis bendradarbis, parengė dailininko Antano Žmuidzinavičiaus memorialinio dailės muziejaus ekspoziciją ir pristatė visuomenei.

Akvarelininkas Pranciškus Porutis

Seimo Pirmininko pavaduotojas Algis Čaplikas

Dirbdamas muziejininkystės baruose, P. Porutis „Literatūroje ir mene“ ragino dailininkus nepamiršti pasirašyti savo darbų, žymėti jų sukūrimo datas ir kitus dokumentinius faktus, kurie ateityje būsią itin vertingi. Sovietmečiu dalyvaudamas kūrybinėse stovyklose ir pleneruose, domėjosi kitų akvarelininkų darbais, ieškojo naujų technikos išraiškos galimybių. Ideologizuotas socialistinio realizmo dogmas sugebėdavo apeiti, nuklysdamas į Lietuvos archaiką, mitologiją, sutelkdamas dėmesį į Lietuvai įsimintinų kultūrinių įvykių ir asmenybių išskirtinumą. Sudarė keturias knygas apie dailininko A. Žmuidzinavičiaus velnių kolekciją.

P. Poručio akvarelės ir tapybos darbų turi Kauno M. K. Čiurlionio dailės, Šiaulių „Aušros“, Lietuvos dailės, Jakutsko dailės muziejai, Lietuvos, Rusijos, Vokietijos, Brazilijos, Izraelio, Jungtinių Amerikos Valstijų, Kanados ir kitų šalių kolekcininkai bei visuomenės nariai. P. Poručio artimųjų ir Laptevų jūros tremtinių brolijos iniciatyva dalis kūrybinio palikimo bus perduota ir eksponuojama Seimo Pasipriešinimo okupaciniams režimams ir nuo okupacijų nukentėjusių teisių ir reikalų komisijoje.

LINA ŽILYTĖ, RYŠIŲ SU VISUOMENE SKYRIUS

